

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНА РАДА НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

**РОБОТА БІБЛІОТЕК
НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК -УКРАЇНИ
В 2012 РОЦІ**

Інформаційно-аналітичний огляд

Випуск 18

Київ 2013

УДК 02
ББК Ч734(4Укр)754.2
Р 58

Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в 2012 році: інформ.-аналіт. огляд / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Авт.: А. А. Свобода, Н. І. Смаглова, Г. І. Солоіденко; Відп. ред. А. А. Свобода, Г. І. Солоіденко. – К., 2013. – Вип. 18. – 287с.

ISBN 978-966-02-7053-4

Випуск продовжує серію інформаційно-аналітичних видань «Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в р.», підготовлених за матеріалами звітів цих підрозділів. До випуску ввійшли аналітичні матеріали, статистичні таблиці та довідкова інформація про діяльність бібліотечно-інформаційних підрозділів 103 НДУ НАН України. Також вміщено нові законодавчі та нормативні документи в галузі бібліотечної справи, консультації з правових аспектів діяльності бібліотеки, організації роботи з матеріалами для службового користування.

Видання адресоване працівникам бібліотечно-інформаційних підрозділів НДУ НАН України, фахівцям бібліотечної галузі.

Автори розділів:

Г. І. Солоіденко (1, 2), А. А. Свобода (4),
Н. І. Смаглова (3, 5), Л. Й. Костенко (II)
Ж. В. Самохіна (Додатки)

Відповідальні редактори

А. А. Свобода, Г. І. Солоіденко

Схвалено на засіданні Методичної комісії Інформаційно-бібліотечної ради НАН України

Затверджено до друку Вченою радою Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

ISBN 978-966-02-7053-4

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

I. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК НДУ НАН УКРАЇНИ В 2012 РОЦІ

Вступ

У 2012 році бібліотечна мережа системи НАН України разом з двома науково-методичними центрами – НБУВ та ЛННБ ім. В. Стефаника – нараховувала 105 бібліотек.

Діяльність бібліотек та бібліотечно-інформаційних підрозділів НДУ спрямовувалась на забезпечення інформаційних потреб наукових колективів, обумовлених тематикою науково-дослідної роботи установ. З цією метою бібліотеки зосереджували зусилля на формуванні профільних документних ресурсів, забезпеченні їх взаємовикористання і збереження, все більше зміщуючи акценти на організацію повнотекстових електронних колекцій документів за напрямками діяльності інститутів, науково-аналітичне та бібліографічне опрацювання інформації.

Відбувалися процеси інтегрування бібліотечно-інформаційних ресурсів, зокрема електронних, введення в інтернет-середовище інформації про фонди бібліотек, створювані в наукових установах інформаційні продукти – тематичні, реферативні, фактографічні, бібліографічні, повнотекстові БД, електронні бібліотеки тощо.

Збільшилася кількість бібліотек, які наращували обсяги електронних ресурсів репозитаріїв, визнаних ученими важливими елементами наукових комунікацій, що забезпечують вільний доступ до наукової інформації та її довготривале збереження.

Водночас погіршення, а точніше відсутність бюджетного фінансування на придбання нових видань, необхідного репертуару фахової періодики, скорочення кількості документів, що надійшли за книгообміном, унеможлиблюють цілеспрямоване планове формування зібрань професійних джерел, спроможних задовольнити інформаційні потреби дослідників.

У звітному році значні обсяги виконаної роботи були пов'язані з упорядкуванням бібліотечних фондів, вилученням літератури, що втратила актуальність та наукову цінність, удосконаленням довідково-бібліографічного апарату бібліотек, з доопрацюванням разом з ученими робочих таблиць класифікації літератури. Працівники бібліотек брали участь у науково-дослідній

роботі установ, видавничій діяльності, підготовці міжнародних наукових конференцій, організації презентацій видань науковців.

У системі підвищення кваліфікації бібліотечних спеціалістів посилилась увага до питань консультування користувачів з методики самостійного інформаційного пошуку у віддалених БД, вивчення галузевих джерел інформації.

1. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів

У 2012 р. до фондів бібліотек НДУ надійшло 57,1 тис. прим. документів. Порівняно з 2011 р. (68,9 тис. прим.) надходження документів зменшилися на 11,8 тис. прим. Кількість зарубіжних документів, які щорічно надходять до фондів бібліотек, також продовжує зменшуватися. У 2012 р. бібліотеки отримали 8,8 тис. прим. іноземних видань проти 9,7 тис. прим. у 2011 р. та 14,7 тис. прим. у 2003 р.

За останні десять років у окремих бібліотек показник щорічних надходжень знизився в п'ять і більше разів. Зокрема, надійшло до фондів бібліотек інститутів: археології у 2003 р. – 6,3 тис. прим. документів, у 2012 р. – 1,0 тис. прим.; літератури у 2003 р. – 2,0 тис. прим., у 2012 р. – 869 прим., металофізики у 2003 р. – 1,7 тис. прим. у 2012 р. – 762 прим., економіки промисловості у 2003 р. – 2,7 тис. прим., у 2012 р. 1,1 тис. прим.

Суттєво зменшились надходження літератури у порівнянні з попереднім роком у бібліотеках інститутів: економіки промисловості (на 480 прим.), електрозварювання (на 347 прим.), економіки та прогнозування (на 346 прим.), монокристалів (на 350 прим.), проблем міцності (на 434 прим.), радіофізики і електроніки (на 361), Донецького фізико-технічного інституту (на 554 прим.), Національного ботанічного саду (на 389 прим.).

У 2012 р. найнижчі показники надходження документів (до 100 прим.) мали 8 бібліотек. Традиційно це були бібліотеки таких установ, як: Інститут проблем природокористування – 67 прим., НІАЗ «Ольвія» – 63 прим., Інститут проблем реєстрації інформації – 47 прим., Полтавська гравіметрична обсерваторія – 45 прим., Інститут прикладної фізики – 43 прим., ЕО МГІ – 42 прим.

Понад тисячу прим. документів отримали у звітному році 16 бібліотек (у 2003 р. – 19 бібліотек). Найбільше документів отримали бібліотеки інститутів українознавства – 1633 прим., мовознавства – 1602 прим., технічної механіки – 1594 прим., фізіології – 1441 прим., кібернетики – 1376 прим., Національного природознавчого музею – 1374 прим. Збільшилась кількість документів, що надійшли у 2012 р. до бібліотек інститутів фізіології (на 648 прим.), кібернетики (на 434 прим.), Державного природознавчого музею (на 242 прим.).

Середній показник надходження документів до однієї бібліотеки у 2012 р. становив 554 прим. (у 2011 р. – 620 прим., у

2003 р. – 707 прим.), іноземних документів – 86 прим. (у 2011 р. – 94 прим., у 2003 р. – 156 прим.).

Зменшення бюджетного фінансування у 2012 р. суттєво вплинуло на надходження документів та майже ліквідувало таке джерело отримання літератури, як купівля. Із 103 бібліотек НДУ НАН України лише 32 бібліотеки мали змогу купити найнеобхідніші видання, з них 11 бібліотек придбали лише по одному виданню. Як зазначила завідувача бібліотекою Донецького ботанічного саду, книжкові видання не купувалися упродовж останніх 15 років.

Кількість передплачених видань у 2012 р. зменшилась майже на 9 тис. прим. і склала 20389 прим. Переважна більшість бібліотек повідомили у своїх звітах, що змушені були скоротити репертуар передплатних видань у зв'язку зі зниженням фінансування та подорожчанням видань.

Із 103 бібліотек 42 провели списання застарілої, маловикористовуваної та втраченої читачами літератури. 61 бібліотека роботу з вилучення літератури не здійснювала. Усього з фондів бібліотек НДУ в 2012 р. було вилучено 30,3 тис. документів (у 2011 р. 22,9 тис. прим.). Найбільше літератури вилучила зі своїх фондів бібліотека Донецького фізико-технічного інституту – 3,2 тис. прим. П'ять бібліотек – інститутів газу, фізичної хімії, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, економіки промисловості та НДЦ індустріальних проблем розвитку списали по 2 тис. прим. документів і п'ять бібліотек – інститутів фізики, ядерних досліджень, філософії, історії України, Одеського філіалу ІБПМ по 1 тис. прим. документів.

Отже, станом на 01. 01. 2013 р. фонди бібліотек НДУ налічували 9,205 млн. прим., у т. ч. іноземних видань – 2,823 млн. прим. Серед бібліотек НДУ досить чисельними та добре укомплектованими є фонди 40 бібліотек, із них 4 бібліотеки володіють фондами чисельністю понад 200 тис. прим., і 36 бібліотек – понад 100 тис. прим. документів. Найчисельнішими є фонди бібліотек інститутів фізики – 285 тис. прим., кібернетики – 271 тис. прим., електрозварювання 267 тис. прим., ФТІНТ – 210 тис. прим. документів.

За видовим складом сукупний фонд бібліотек НДУ у 2012 р. становив: книги – 32,7 %, періодичні та продовжувані видання – 59,4 %, нормативні документи – 7,1 %, документи на мікроносіях – 0,8 %. Обмінний фонд налічував 277,0 тис. прим. і становив 3 % від загальної кількості фонду.

Найбільшу частину серед основних джерел комплектування фондів бібліотек НДУ склали дари та книгообмін. Наприклад, зав. бібліотекою Інституту археології В. А. Колеснікова повідомила, що комплектування фондів бібліотеки за рахунок дарів та книгообміну становить майже 90 %. Основним джерелом поповнення фондів бібліотеки Державного природознавчого музею були в 2012 р. дари співробітників, які склали 1237 прим. Більшість бібліотек НДУ зазначили, що відсутність коштів на поточне комплектування та доступу до онлайн-ресурсів світових постачальників інформації призводить до збіднення ресурсів бібліотек і, як наслідок, до недостатнього задоволення інформаційних потреб користувачів.

Відсоток документів, придбаних за кошти установ, у порівнянні з попередніми роками продовжує зменшуватися. У 2012 р. він становив 1,2 %, у 2011 р. – 1,5 %. Однак, окремі бібліотеки все-таки мали змогу придбати невелику кількість літератури. Так, удвічі збільшилася кількість куплених книг у звітному році бібліотека Інституту соціології (50 прим. – у 2011 р. і 108 прим. – у 2012 р.), утричі – бібліотека Інституту електродинаміки (7 прим. у 2011 р. і 23 прим. у 2012 р.). Бібліотека Інституту фізики придбала 26 монографій на суму понад 2 тис. грн., бібліотека Фізико-хімічного інституту – 20 прим. книг на суму 3788 грн., бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень – матеріали Держкомстату на суму 2 тис. грн.; бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології – 18 книг на суму 516 грн. Дирекція Інституту теоретичної фізики посприяла тому, що з проекту «Метан» д-ра фіз.-мат. наук Є. С. Крячка було виділено 2600 грн. на придбання 12 російськомовних книг для бібліотеки. Однак більшість бібліотек НДУ повідомила, що не мала змоги придбати навіть найнеобхідніші видання.

У 2012 році збереглася тенденція збільшення обсягів подарованих документів порівняно з купівлею та передплатою. За звітний період до фондів бібліотек НДУ надійшло 20737 прим. дарів (у 2011 р. – 25,5 тис. прим.). Найбільші за обсягом дарунки отримали бібліотеки Національного природничого музею – 2 552 прим., Інституту енциклопедичних досліджень – 1 351 прим., Донецького фізико-технічного інституту – 1 462 прим., Інституту мовознавства – 1 151 прим., Інституту гідробіології – 1 048 прим. Як повідомила завідувача бібліотекою Інституту держави і права, дари, що надійшли у 2012 р., склали 78,5 % усіх надходжень.

Суттєву частку нових надходжень до фондів бібліотек складають видання, подаровані авторами-співробітниками установ.

Найбільшу кількість видань подарували співробітники інститутів фізіології – 912 прим., археології – 653 прим., мистецтвознавства, фольклористики та етнології – 629 прим., проблем міцності – 528 прим.

Цінні видання «Азовское редкоземельное месторождение Приазовского блока Украинского щита», «Геодинамика Крыма», «Инженерная геодинамика» у 2-х томах; «Изменения окружающей среды и климата. Природные и связанные с ними техногенные катастрофы» у 8 томах, «Экстремальные природные явления и катастрофы» у 2-х томах отримала в дар від співробітників Бібліотека Інституту геофізики. 80 нових книг отримала в дар від читачів бібліотека Інституту теоретичної фізики, 50 прим. книг на суму 4230 грн. – бібліотека Фізико-хімічного інституту.

Низка бібліотек у 2012 р. продовжувала поповнювати особисті бібліотеки видатних діячів та науковців: фундатора української нейрофізіологічної школи, акад. П. Г. Костюка – бібліотека Інститут фізіології; українського мовознавця, акад. О. С. Мельничука – бібліотека Інститут мовознавства; матеріалознавця, акад. В. В. Панасюка – бібліотека Фізико-механічного інституту; акад. В. В. Немошкаленка та акад. А. П. Шпака – бібліотека Інституту металофізики; акад. О. І. Амоші, акад. В. П. Вишневецького та д-ра екон. наук В. І. Ляшенко – бібліотека Інституту економіки промисловості; відомого вченого-зоолога В. Г. Пучкова – бібліотека Інститут зоології; акад. Я. С. Яцківа та доктора фізико-математичних наук Л. М. Шульмана – бібліотека ГАО; акад. Г. В. Єльської – бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики, акад. М. В. Поповича та д-ра філос. наук В. В. Шевченко – бібліотека Інституту філософії.

Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії отримала 92 прим. книг в дар від д-ра біологічних наук Й. Й. Сікури, бібліотека відновлюваної енергетики – книги з власного зібрання чл-кор. НАН України д-ра техн. наук В. Ф. Резцова, бібліотека Донецького фізико-технічного інституту отримала 123 прим. книг, в т. ч. 16 прим. іноземних від д-ра фіз.-мат. наук В. І. Зайцева. Родина математика Захаріна передала до фонду бібліотеки Інституту математики 139 прим. книг.

Продовжували надавати допомогу бібліотекам у комплектуванні фондів фахівці установ, які працюють в інших країнах та виїжджають у відрядження за кордон. Упродовж восьми років передплачує для бібліотеки Інституту теоретичної фізики журнал «Nature Physics» акад. В. М. Локтев. Річні комплекти наукових

журналів, монографії та матеріали конференцій регулярно надсилає зі США колишній співробітник ГАО М. І. Міщенко. Дев'ять іноземних журналів отримала в дар від д-ра хім. наук О. В. Шишкіна бібліотека Інституту монокристалів.

Зростання дарів як джерела поповнення фондів бібліотек характеризується як позитивно, так і негативно. Дари – це, як правило, не нова література, і за винятком окремих цінних видань та колекцій, вони досить часто дублюють основні фонди бібліотек і зазвичай поповнюють обмінні фонди.

Досить важливою складовою фондів бібліотек НДУ є видання установ НАН України. Саме вони становлять суттєвий відсоток щорічних нових надходжень і дають можливість отримати зарубіжні видання за книгообміном. Протягом 2012 р. установами НАН України видано майже 600 назв наукових монографій, понад 200 збірників наукових праць, зросла кількість навчальних, довідкових та науково-популярних видань. Зарубіжними видавництвами було випущено 74 назви наукових монографій учених НАН України. Видання установ НАН України – це досить вагомий науковий ресурс, який дозволяє користувачам отримати достовірну інформацію із перевірених джерел, він суттєво відрізняється від ресурсів, що зберігаються у традиційних пошукових системах.

Слід зазначити, що далеко не всі бібліотеки зберігають повні комплекти документів, виданих на базі своїх установ, а також книги співробітників, видані власним коштом авторів у інших видавництвах та за рубежом. Негативним є й те, що окремі бібліотеки не лише не мають повних комплектів видань співробітників своєї установи, а й досить часто не володіють інформацією про вихід їх з друку.

Низка бібліотек завдяки власним виданням мала змогу поповнити фонди новою літературою, виданою на базі своїх установ, а також виданнями, отриманими за обміном від профільних інститутів та організацій. Зокрема, бібліотека Інституту економіки промисловості отримала у 2012 р. не лише видання співробітників своєї установи (15 монографій, 5 наукових доповідей, 1 підручник та 1 науково-популярне видання), а й завдяки книгообміну, видання авторів зі сторонніх організацій. Бібліотека Інституту проблем міцності завдяки своїм виданням отримує 4 періодичних видання з країн СНД та 9 – з далекого зарубіжжя.

Поповнення фондів бібліотек здійснюється також за рахунок надходження неопублікованих документів, зокрема, наукових звітів, дисертацій, авторефератів, препринтів, депонованих рукописів.

Кількість неопублікованих документів, які щорічно отримують бібліотеки, зростає та потребує відповідного контролю щодо їх обліку та збереження. Як зазначила у звіті зав. бібліотекою Інституту держави і права, надходження у 2012 р. збільшились за рахунок авторефератів дисертацій, що надійшли за обов'язковою розсилкою.

У 2012 р. такими документами поповнилися фонди бібліотек інститутів регіональних досліджень (18 дисертацій, 259 авторефератів та 51 статистичний збірник), мистецтвознавства, фольклористики та етнології (21 дисертація і 213 авторефератів), проблем моделювання в енергетиці (1 дисертація і 166 авторефератів), технічної теплофізики (7 дисертацій і 67 авторефератів), політичних і етнонаціональних досліджень (3 дисертації і 64 автореферати), фізико-хімічного інституту (14 дисертацій і 24 автореферати). До фонду Державного природознавчого музею надійшло 318 неопублікованих документів, з них 308 авторефератів і дисертацій. З архіву Фізико-технічного інституту низьких температур до фонду бібліотеки надійшло 175 прим. авторефератів.

Низка бібліотек Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України отримала книги за Державною програмою «Українська книга», яка реалізується Державним комітетом телебачення і радіомовлення України. Як і в попередні роки, українські видавництва «Наукова думка», «Академперіодика», «Свросвіт», «Обереги» на безоплатній основі продовжували надсилати до бібліотек літературу (нереалізовані тиражі). Зокрема, бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води отримала від видавництв «Наукова думка» та «Академперіодика» 23 книги, бібліотека Криворізького ботанічного саду – 34 книги, бібліотека Донецького ботанічного саду – 12 книг, бібліотека Інституту відновлюваної енергетики – 11 книг з видавництва «Наукова думка» та періодичні видання від видавництва «Академперіодика» на суму 380,48 грн. Завідуючі бібліотеками НІАЗ «Ольвія», інститутів відновлюваної енергетики, геохімії, мінералогії та рудоутворення, демографії та соціальних досліджень, народознавства, сорбції та проблем ендоекології, сходознавства, проблем природокористування та екології зазначили, що подарунки з «Наукової думки» та «Академкниги» складають суттєву частку їхніх щорічних надходжень.

Бібліотеки Західного наукового центру продовжували отримувати в дар літературу ще й від добродійних фондів «Світло» та фонду «Відродження». Зокрема, бібліотека Інституту українознавства від добродійного фонду «Світло» отримала 12

прим., ІНІОН РАН – 36 прим., «Наукової думки» – 7 прим., НТШ – 7 прим. ЛННБ – 18 прим. документів.

За видовим складом основний відсоток надходжень до бібліотек становили періодичні та продовжувані видання (62 %). Група бібліотек – інститутів вугільних енерготехнологій, загальної та неорганічної хімії, зоології, економіки та прогнозування, молекулярної біології і генетики, прикладної математики і механіки, проблем моделювання в енергетиці, фізіології рослин і генетики, ІБПМ, ГАО, Державного природознавчого музею повідомили, що передплату російськомовної періодики утримали на рівні 2011 року.

Завдяки спонсорам здійснила передплату україномовних та російськомовних періодичних видань у 2012 р. бібліотека Інституту проблем ринку. Співробітники відділу «Хімія азотомістких гетероциклічних сполук» Інституту фізико-органічної хімії і вуглекімії власним коштом оформили для бібліотеки передплату на «Журнал органічної та фармацевтичної хімії». Молодший науковий співробітник відділу культурології та театрознавства Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології Н. М. Томазова власним коштом передплатила для бібліотеки журнал «Антиквар» на 2012-2013 рр. Два нових російськомовних журнали «Россия и мусульманский мир» і «Гуманитарные исследования в Восточной Сибири и на Дальнем Востоке» передплатила у 2012 р. за кошти спонсорів бібліотека Інституту сходознавства.

Бібліотеки інститутів гідробіології, геотехнічної механіки, механіки, мікробіології і вірусології, фізики, хімії високомолекулярних сполук повідомили про надходження у 2012 р. до їхніх фондів реферативних журналів, як зведених томів, так і окремих випусків. Реферативний журнал «Микробиология. Вирусология» передплачує упродовж багатьох років бібліотека Інституту мікробіології та вірусології, РЖ «Ихтиология» і «Экология» – бібліотека Інституту гідробіології, РЖ «Металлургия» і «Технология и оборудование литейного производства» – бібліотека Інституту металів і сплавів, три окремі випуски РЖ «Химия» отримує бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук, зведений том РЖ «Механика» – бібліотека Інституту механіки.

РЖ «Горное дело» на CD-ROM отримує бібліотека Інституту геотехнічної механіки. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту передплатила електронні версії двох РЖ – «Исследование земли из космоса» та «Геофизика», бібліотека Інституту електрозварювання – трьох РЖ – «Сварка», «Металлургия»,

«Технология и оборудование литейного производства».

Не змогли зберегти репертуар передплатних видань у 2012 р. бібліотеки інститутів газу, держави і права, математики, монокристалів, прикладної фізики, проблем кріобіології і кріомедицини, органічної хімії, проблем матеріалознавства, проблем моделювання в енергетиці, технічної теплофізики, фізіології, фізико-органічної хімії і вуглекислотної хімії.

Змушені були скоротити передплату періодичних видань бібліотеки інститутів: на 11 назв – мовознавства; на чотири назви – мікробіології і вірусології, проблем матеріалознавства, радіофізики і електроніки, фізичної хімії; на три – проблем міцності і ГАО, на дві – мистецтвознавства, фольклористики та етнології. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки скоротила кількість передплачених видань як у другому півріччі 2012 р., так і в першому півріччі 2013 р., зокрема, зменшила передплату на два російськомовні періодичні видання та на РЖ ВИНІТИ «Горное дело». У 2012 р. взагалі перестали надходити російськомовні та зарубіжні періодичні видання до бібліотеки Інституту проблем моделювання в енергетиці.

За браком коштів не передплатила російськомовної періодики на перше півріччя 2012 р. бібліотека Інституту технічної механіки, на друге півріччя – бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії. Скоротила перелік назв періодичних видань на I півріччя 2012 р. і не передплатила жодного видання на II півріччя 2012 р. бібліотека Інституту електронної фізики. Кількість періодичних видань, які надійшли за передплатою та обміном до бібліотеки Донецького фізико-технічного інституту скоротилася майже удвічі (2011 – 723 прим, 2012 – 373 прим.). Не передплачувала у 2012 р. російськомовної періодики та скоротила передплату вітчизняних періодичних видань бібліотека Інституту географії. Жодного наукового журналу (ні вітчизняного, ні іноземного) не передплатила бібліотека Інституту проблем реєстрації інформації.

Не передплачують наукові періодичні видання Росії упродовж багатьох років бібліотеки інститутів імпульсних процесів і технологій; сорбції та проблем ендоекології; проблем реєстрації інформації; української археографії та джерелознавства; НДЦ індустріальних проблем розвитку; Полтавської гравіметричної обсерваторії. Вперше не передплатили на 2013 р. жодного російськомовного видання бібліотеки інститутів археології та монокристалів.

Дієвим та досить важливим джерелом поповнення фондів бібліотек на сучасному етапі залишається книгообмін. Найбільшу кількість літератури за книгообміном отримали у 2012 р. бібліотеки інститутів українознавства (707 прим.), регіональних досліджень (604 прим.), економіки та прогнозування (420 прим.), математики (400 прим.), демографії та соціальних досліджень (358 прим.), археології (284 прим.), теоретичної фізики (248 прим.), радіофізики і електроніки (262 прим.) та ін.

Бібліотека Інституту соціології у 2012 р. збільшила показники книгообміну в чотири рази. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин завдяки книгообміну отримала періодичні видання з Польщі «Geological quarterly», «Biuletyn Panstwowego Instytutu geologicznego» та Словаччини ««Geologica Carpathica».

Бібліотека Інституту українознавства отримала літературу з Польщі, Канади, США. Зокрема, з Південно-Східного наукового Інституту в м. Перемишлі – 7 прим., Люблінського католицького університету – 2 прим., ІНІОН РАН – 36 прим., Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника – 18 прим., НТШ – 7 прим., добродійного фонду «Сейбр-Світло» – 12 прим. та ін. Бібліотека Інституту проблем міцності отримує літературу та періодичну з Польщі, Словаччини, Чехії, Китаю, Японії, Латвії, Литви, Хорватії. Однак, через відсутність коштів на поштові відправлення документообмін із зарубіжними установами не може здійснювати третина бібліотек.

У 2012 р. бібліотеки НДУ продовжували отримувати допомогу від зарубіжних організацій, співпрацювати з товариствами, які займаються пошуками та реалізацією наукової книжкової продукції. Бібліотека ГАО налагодила книгообмінні зв'язки з науково-виробничим об'єднанням ім. С. О. Лавочкина та отримує журнал «Вестник ФГУП НПО им. С. А. Лавочкина», який користується великим попитом у науковців. Бібліотека Інституту мовознавства завдяки книгообміну отримала цінні лінгвістичні словники, мовознавчу літературу з Інституту лінгвістичних досліджень РАН (м. Санкт-Петербург) та чеський журнал «Slavia» (м. Прага).

Упродовж багатьох років активно співробітничав з Міжнародним фондом «Journal Donation Project» бібліотека Інституту соціології. У 2012 р. за сприяння фонду бібліотека отримала 15 прим. зарубіжних журналів. Поповнення фонду бібліотеки Кримського філіалу Інституту археології відбувалось за рахунок співпраці з благодійним фондом «Деметра» (м. Керч).

Продовжувала децентралізовано надходити до бібліотек НДУ зарубіжна періодика, однак не регулярно і не повними комплектами. Слід зазначити, що показники цього, раніше активного джерела комплектування фондів, продовжували знижуватися і в 2012 році. Отримали децентралізовано зарубіжні періодичні видання бібліотеки інститутів зоології – 54 назви; гідробіології – 23 назви; Національного науково-природничого музею – 17 назв; геохімії, мінералогії та рудоутворення та ІБПМ – по 13 назв; проблем моделювання в енергетиці – 11 назв, проблем міцності, філософії – по 10 назв, прикладної математики і механіки та сходознавства – по 9 назв; електрозварювання, теоретичної фізики, геофізики та органічної хімії – по 7 назв; історії України, експериментальної патології, онкології та радіобіології, молекулярної біології і генетики, Донецького фізико-технічного інституту – по 6 назв.; мистецтвознавства, фольклористики та етнології, монокристалів, археології, географії – по 5 назв.

Книгообмінним зв'язкам сприяють як видання установ, так і обмінні фонди бібліотек. Упродовж багатьох років плідно співпрацюють з БПН РАН бібліотеки інститутів ботаніки, металофізики, механіки, колоїдної хімії та хімії води, прикладної математики і механіки, фізіології, ГАО, МГІ, ФТІНТ. Бібліотека ГАО крім традиційного обміну журналами у 2012 р. отримала ще й п'ять монографій з БПН РАН. Бібліотека ІБПМ підтримує книгообмінні зв'язки з 30-ма організаціями та установами Росії й України.

Бібліотеки НДУ продовжували активно співпрацювати з Центром формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ. Зменшення надходжень зарубіжної літератури до бібліотек НДУ в 2012 р. пов'язано з відсутністю коштів на відправку міжнародних бандеролей і відповідно зменшенням кількості зарубіжних видань, отриманих НБУВ. Керівники бібліотек інститутів ботаніки, зоології, мікробіології і вірусології, соціології наголосили, що через відсутність профільних зарубіжних журналів скоротилися і кількість користувачів, і книговидача. Зокрема, бібліотека ІБПМ зазначила, що кількість зарубіжних видань, отриманих від НБУВ, зменшилась удвічі (84 прим. у 2011 р. і 42 прим. у 2012 р.). Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці відмітила, що у 2012 р. перестав надходити польський журнал «International Journal of Applied Mathematics and Computer Science», який отримувала установа з 1995 р.

Поряд із суттєвим зменшенням надходжень документів до бібліотек за МКО траплялися й факти надсилання непрофільної та

маловикористовуваної літератури. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології наголосила, що у 2012 р. бібліотека отримала 42 прим. іноземних журналів за МКО, однак серед них дуже мало тих, що відповідають тематиці установи. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту повідомила, що у 2012 р. отримала від НБУВ 6 назв журналів (68 прим.), що видаються у Китаї і не користуються попитом у читачів.

Усього в 2012 р. НБУВ передала установам НАН України 6,1 тис. прим., (у 2011 р. – 6,3 тис. прим.) у т. ч. завдяки вітчизняному книгообміну – 1,1 тис. прим. (у 2011 р. – 1,2 тис. прим.), міжнародному книгообміну – 4,8 тис. прим. (у 2011 р. – 4,7 тис. прим.), за рахунок дарів – 420 прим. (у 2011 – 274 прим.).

Від установ НАН України у 2012 р. НБУВ отримала 2 393 прим. (у 2011 р. – 2 790 прим.) наукових видань. Найбільшу кількість власних видань передали до НБУВ інститути археології, енциклопедичних досліджень, історії України, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, політичних та етнонаціональних досліджень, філософії, Національного ботанічного саду. Зокрема, Інститут історії України передав 700 прим. 8-го тому видання «Енциклопедія історії України», Інститут геохімії навколишнього середовища – 350 прим. 7-го тому «Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського», Інститут енциклопедичних досліджень – 130 прим. 11-го тому «Енциклопедії сучасної України», Інститут політичних і етнонаціональних досліджень – 56 прим. видань з актуальних проблем політичної історії та зовнішньої політики України.

Бібліотеки НДУ поширювали видання своїх установ як серед бібліотек, так і серед навчальних закладів, музеїв, архівів та ін. Бібліотека Інституту історії України у 2012 р. передала архівам, бібліотекам, музеям, ВНЗ 3 785 прим. видань зі свого обмінно-резервного фонду та поширила 3374 прим. «Енциклопедії історії України».

Книгообмін є одним з найважливіших джерел поповнення фондів бібліотек новою профільною літературою, проте за відсутністю коштів на відправку літератури та у зв'язку зі зниженням тиражів та кількості назв видань, які готують академічні установи, не ведуть книгообмін майже 30 відсотків бібліотек.

Формування фондів електронних ресурсів здійснювалось бібліотеками шляхом оцифрування документів, архівування ресурсів з Інтернету та використання документів інших фондоутримувачів на підставі угод про співробітництво. Бібліотека ІБПМ у 2012 р. виконала великий обсяг робіт в рамках проекту «Оцифровка

рідкісних книг морської тематики ОДНІСЕТ регіону». Упродовж 2012 р. було виявлено 490 рідкісних і цінних видань. Для бібліотеки Інституту ботаніки було оцифровано журнал «Альгологія» з 1991 по 2008 рр., загалом 954 статті. Інститут клітинної біології та генетичної інженерії оцифрував журнал «Цитология и генетика» за 2000–2012 рр. З 2012 р. переводить у електронну форму видання своєї установи та надсилає їх до НБУВ бібліотека МГІ.

Бібліотеки НДУ продовжували активно працювати з обмінними та резервними фондами. На 01.01.2013 р. сукупний обмінний фонд бібліотек НДУ налічував 277 тис. прим. (на 01.01.2012 – 271 тис. прим.), резервний фонд – 9 тис. прим. (на 01.01.2011 р. – 8,5 тис. прим.) Найбільші обмінні фонди мають бібліотеки інститутів археології – 51 тис. прим.; математики – 41 тис. прим.; історії України – 27 тис. прим.; проблем матеріалознавства – 22 тис. прим.; ботаніки та мистецтвознавства, фольклористики та етнології – по 11 тис. прим.

За 2012 р. до обмінних фондів бібліотек НДУ надійшла 31 тис. прим., вибуло – 24 тис. прим. документів. Найбільші за обсягом надходження до обмінних фондів у 2012 р. мали бібліотеки інститутів історії України (8 тис. прим.); археології (4 тис. прим.); математики (3 тис. прим.), регіональних досліджень (2 тис. прим.).

Найактивніше перерозподіляли видання зі своїх обмінних фондів бібліотеки інститутів історії України (3,7 тис. прим.), математики (3,6 тис. прим.), політичних та етнонаціональних досліджень (2,4 тис. прим.), археології (2,4 тис. прим.). Бібліотека Інституту історії України передала 3374 прим. «Енциклопедії історії України» до архівів, бібліотек, музеїв, вишів, установ та організацій, які вивчають та досліджують історію України. До обмінного фонду бібліотеки Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології надійшло 3116 прим., вибуло 1397 прим. документів. До обмінного фонду Фізико-хімічного інституту надійшло 1559 прим. документів. Це, в основному, зарубіжні журнали (1268 прим.), подаровані кафедрою органічної хімії Одеського національного університету ім. І. І. Мечнікова. Більша частина цих видань була передана за обміном до Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького.

Бібліотека Інституту українознавства розіслала видання установи до бібліотек Університету Миколи Коперніка у Торуні та Південно-Східного наукового інституту в м. Перемишлі (390 прим.), до бібліотек Люблінського Католицького університету (10 прим.), Українського Католицького університету (5 прим.), до ЛННБ України ім. В. Стефаника (18 прим.), НБУВ (50 прим.), фонду «Сейбр-Світло»

(10 прим.), бібліотеки НТШ (5 прим.) та багатьох інших бібліотек наукових установ та вишів.

Бібліотека Інституту літератури передала до НБУВ, фонду «Сейбр-Світло», Державної науково-педагогічної бібліотеки України, Слов'янської бібліотеки (м. Прага), Бердянського державного педагогічного університету, Черкаського національного університету 126 прим. видань із обмінного фонду. Бібліотека Інституту теоретичної фізики передала дублетні примірники Українського фізичного журналу бібліотекам інститутів електродинаміки – 188 прим., газу – 26 прим.

Бібліотека Національного науково-природничого музею розіслала книги Ю. В. Мовчана «Риби України», збірник праць «Сучасні аспекти природничої музеології. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції 11-13 вересня 2012 р. Київ-Канів» бібліотекам НДУ НАН України.

Низка бібліотек НДУ щорічно корегує списки своїх обмінних фондів та розміщує інформацію про них на сайтах установ. Вивчення питання про відображення обмінних фондів на сайтах установ засвідчило, що ця робота носить неупорядкований характер, відсутні правила оформлення та єдині вимоги до формування списків, періодичності їх поновлення та розміщення. Великий обсяг робіт з обмінним фондом виконала бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень у зв'язку з перерозподілом 2417 прим. літератури та оформленням 1145 прим. нових документів.

Бібліотеки НДУ НАН України координують роботу з комплектування фондів не лише з профільними та суміжними за тематикою установами, а й з бібліотеками інших систем і відомств, зокрема публічними бібліотеками та бібліотеками ВНЗ. Бібліотеки НДУ Північно-східного наукового центру НАН України надавали відомості до «Зведеного каталогу іноземних наукових журналів, що надійшли до бібліотек м. Харкова», який видає ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Бібліотеки НДУ м. Харкова брали участь у науковому дослідженні «Взаємодія бібліотек Харкова як умова їх розвитку».

Покращанню роботи з фондами сприяє і діяльність бібліотек з розробки та перегляду інструктивно-методичних документів, зокрема, положень, інструкцій, норм. Бібліотека Інституту зоології у 2012 р. розробила «Положення про порядок розповсюдження та обліку видавничої продукції Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України» відповідно до розпорядження Президії НАН України № 113 від 23.02.2012р. та створила оцінювальну комісію. В Інституті ботаніки було видано наказ «Про впорядкування обліку і

розповсюдження книжкових видань Інституту», затверджено «Порядок оцінки бібліотечних фондів Інституту», створено комісію з оцінювання документів, отриманих в дар без супровідних документів.

Дієву допомогу бібліотекам з питань формування фондів та вилучення літератури надають керівники установ, члени Інформаційно-бібліотечних рад та профспілкові комітети. Завдяки зусиллям керівництва та представників Інформаційно-бібліотечної ради Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології бібліотека отримала літературу від зарубіжних наукових установ Російської Федерації, Білорусі, Литви, Ізраїлю, Болгарії, Македонії, Німеччини, Польщі, Румунії, Чехії, Словаччини, Угорщини, Хорватії.

Керівництво інститутів біоорганічної хімії, вугільних енерготехнологій, географії, електронної фізики, мовознавства, фізики конденсованих систем, прикладної математики і механіки, радіофізики і електроніки, технічної механіки, фізичної хімії, філософії постійно надає дієву допомогу бібліотекам – розглядає на засіданнях учених рад питання про стан формування та збереження фондів, про використання періодичних і продовжуваних видань, передплачених установою, про розповсюдження видань установи та ін. Активну допомогу бібліотеці з перерахування коштів на рахунок установ – постачальників документів надавала дирекція Інституту політичних і етнонаціональних досліджень, внаслідок чого вдалося зберегти репертуар передплачуваних видань. Систематично виділяють кошти на передплату періодики профспілкові комітети інститутів фізіології рослин і генетики, біоорганічної хімії та нафтохімії, вугільних енерготехнологій. Зокрема, передплату україномовних видань на суму 8800 грн. для бібліотеки Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії було здійснено за рахунок коштів профспілкового комітету.

Регулярно на засіданнях учених рад заслуховуються звіти про роботу бібліотек інститутів ботаніки, біохімії, кріобіології та кріомедицини, механіки, експериментальної патології, онкології і радіобіології, прикладної математики і механіки, радіофізики та електроніки, філософії. Бібліотека Державного природознавчого музею здійснює презентацію нових наукових видань на засіданнях учених рад. У 2012 р. на відкритому засіданні вченої ради Інституту гідробіології було розглянуто питання про використання реферативних журналів в електронній формі та необхідність переоснащення бібліотеки сучасною комп'ютерною технікою.

Проведено два засідання Інформаційно-бібліотечної ради Кримського філіалу інституту археології, на яких розглядалися питання про роботу бібліотеки. Обрано новий склад Інформаційно-бібліотечної ради у Радіоастрономічному інституті.

На жаль, не поновлено склад та не відновлено роботу Інформаційно-бібліотечних рад в інститутах сходознавства, сорбції та проблем ендоекології, відновлюваної енергетики, колоїдної хімії та хімії води, фізіології рослин і генетики, технічної теплофізики, відділенні гідроакустики МГІ, НІАЗ «Ольвія», Полтавській гравіметричній обсерваторії, Національному науковому природничому музеї.

Аналіз звітів за 2012 р. засвідчив, що документні ресурси бібліотек НДУ продовжують зростати, хоча цей ріст суттєво уповільнився і не відповідає діючим нормативам. Оновленість фондів бібліотек НДУ НАН України у 2012 р. склала 0,6 % (оновленість фондів публічних бібліотек Міністерства культури складає 2,8 %). Відповідно до рекомендацій ІФЛА у фондах бібліотек має бути не менше 10 % видань, які вийшли за два останні роки, і не менше 30 % – за останні 5 років. На жаль, ці рекомендації в установах НАН України не виконуються.

2. Збереження бібліотечних фондів

Збереження бібліотечних фондів – один із важливих напрямків діяльності бібліотек НДУ, який передбачає реалізацію низки заходів, спрямованих на забезпечення необхідних умов зберігання документів.

Найважливішою умовою фізичного збереження бібліотечних фондів є їх розміщення у спеціально пристосованих книгосховищах, які відповідають діючим санітарно-гігієнічним вимогам та нормам. Проте, саме це питання є досить проблемним та майже не вирішуваним у багатьох академічних установах. Гостро відчувається дефіцит площ у бібліотеках інститутів археології, географії, гідробіології, літератури, мовознавства, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, прикладної фізики, сходознавства, фізіології, хімії високомолекулярних сполук, української археографії, Національного ботанічного саду, Донецького ботанічного саду та ін.

Однак, поряд з існуючими проблемами слід відмітити й поодинокі факти покращання стану зберігання фондів. Отримали додаткові площі під книгосховища бібліотеки інститутів геохімії,

мінералогії та рудоутворення, імпульсних процесів і технологій, механіки, фізики, Кримського філіалу інституту археології. Дві кімнати під книгосховище виділено бібліотеці Криворізького ботанічного саду, додаткове приміщення для упорядкування фондів було надано бібліотеці Інституту гідробіології. Нарощено додаткові полиці у книгосховищі бібліотеки Інституту української мови, що дало можливість розставити нові надходження.

У 2012 р. не обійшлося без аварійних ситуацій, які спричинили пошкодження фондів, та без втрат, пов'язаних із ліквідацією окремих приміщень бібліотек. Зокрема, бібліотека Інституту технічної теплофізики втратила приміщення свого філіалу у зв'язку з його закриттям. Після ремонту скорчено площу бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ, внаслідок чого книги на стелажах розміщуються у два, три ряди. Бібліотеку Інституту прикладної фізики переміщено у непристосоване підвальне приміщення, яке не відповідає санітарно-гігієнічним нормам розміщення фондів. Не один рік відкладається ремонт даху над читальним залом та книгосховищем бібліотеки Інституту електронної фізики. Бібліотечний фонд Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології розташований у восьми книгосховищах, що значно утруднює роботу, а особова бібліотека колишнього співробітника – редактора І. М. Власенка зберігається в стосах у приміщенні книгосховища. Бібліотека Інституту сходознавства відмовляється від дарунків посольств іноземних держав у зв'язку з відсутністю площі для розміщення нових надходжень. Бібліотека Інституту гідробіології терміново потребує приміщення для архіву, а бібліотека Інституту механіки – приміщення для періодичних видань.

У результаті аварії опалення в Інституті світової економіки і міжнародних відносин значна частина книжкового фонду була уражена грибок та потребує списання. Прорив труби над книгосховищем бібліотеки Інституту економіки промисловості призвів до залиття та ушкодження значної кількості фонду, який не підлягає відновленню. Внаслідок сильного сніготанення було ушкоджене нещодавно відремонтоване приміщення бібліотеки Інституту фізіології рослин і генетики. Сталася аварія у книгосховищі бібліотеки Інституту теоретичної фізики. Постійно протікає дах над бібліотекою Інституту клітинної біології та генетичної інженерії. У зв'язку з некваліфікованим монтажем 27 березня 2012 р. впали три нові двосторонні десятиполичні стелажі у бібліотеці Державного природознавчого музею. 33 робочих дня працівники бібліотеки

переносили та впорядковували літературу. В результаті було переміщено 4674 книги (з них 2630 іноземних видань до 1939 р.). На ремонт та реставрацію книг, які були пошкоджені внаслідок аварії, бухгалтерія установи виділила 130 грн., спонсор надав 300 грн.

Проблема нестачі площ негативно впливає не лише на умови зберігання фондів, а й на продуктивність праці бібліотекарів. Змушені були постійно переміщувати фонди бібліотеки інститутів археології, вугільних енерготехнологій, газу, географії, геохімії, мінералогії та рудоутворення, електронної фізики, історії України, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, металофізики, мовознавства, соціології, сходознавства, прикладної математики і механіки, проблем кріобіології і кріомедицини, Радіоастрономічного інституту. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій перемістила 15 стелажів книг та журналів, бібліотека Інституту проблем міцності перемістила 55 полиць книжкового фонду, бібліотека Інституту прикладної математики і механіки перемістила 420 метрополиць журнального фонду.

Важливою умовою у процесі збереження фондів є дотримання санітарно-гігієнічного та температурно-вологісного режимів зберігання документів, забезпечення бібліотек необхідним обладнанням тощо. Стан приміщень багатьох бібліотек не можна назвати задовільним у зв'язку з тим, що спостерігаються значні перепади температури (від +7 взимку, до +35 і вище влітку), відсутні елементарні засоби знепилювання документів – пилососи, кондиціонери та зволожувачі повітря. Незадовільним залишається температурний режим у бібліотеках інститутів газу, колоїдної хімії та хімії води, металофізики, механіки, надтвердих матеріалів, проблем матеріалознавства, світової економіки і міжнародних відносин, чорної металургії, Донецького ботанічного саду, НІАЗ «Ольвія». У приміщеннях бібліотеки Донецького ботанічного саду температура в опалювальний період не перевищує +9+10 °, а вологість повітря складає 50-60 %. Другий рік відсутнє централізоване опалення в книгосховищах і читальному залі бібліотеки Інституту надтвердих матеріалів. Через низьку температуру в книгосховищі бібліотеки Інституту проблем матеріалознавства було відкладено проведення повної планової перевірки фондів.

Ряд бібліотек – інститутів газу, металофізики, мовознавства, Радіоастрономічного інституту – у своїх звітах наголошують на необхідності встановлення у книгосховищах нових дверей, вікон,

світильників та світлозахисних штор. Терміново потребують ремонту книгосховища бібліотек інститутів ботаніки, газу, електродинаміки, прикладної математики і механіки, ядерних досліджень, фізико-органічної хімії та вуглекислоти, Одеського філіалу ІБПМ, НІАЗ «Ольвія» вжиття заходів щодо боротьби з грибковими ураженнями стін книгосховищ – бібліотеки інститутів світової економіки і міжнародних відносин, механіки.

У 2012 р. бібліотеки продовжували виконувати комплекс робіт, спрямованих на покращення умов фізичного збереження фондів. Бібліотеки інститутів геохімії, мінералогії та рудоутворення, ботаніки, держави і права, електродинаміки, фізики, хімії поверхні, Донецького фізико-технічного інституту та ін. повідомили про вжиті заходи, пов'язані зі збереженням фондів. Зокрема, у бібліотеці Інституту біохімії було замінено три аварійні вікна та світильники, встановлено два додаткових стелажі. Придбано нові штори для бібліотеки Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення. Велику роботу з реорганізації фонду провела бібліотека Інституту зоології. Працівники бібліотек Інститутів української мови та мовознавства власноруч займалися упорядкуванням кімнати, виділеної для розміщення колекції академіка О. С. Мельничука. Проте, у зв'язку з недофінансуванням ця проблема не вирішується у переважній більшості бібліотек НДУ.

Важливою складовою роботи зі збереження бібліотечних фондів є їхня документальна перевірка на наявність. Перевірку книжкових фондів у 2012 р. завершили бібліотеки інститутів біоорганічної хімії і нафтохімії, чорної металургії, імпульсних процесів і технологій, математики, Відділення гідроакустики МГІ, Кримського філіалу інституту археології, Експериментального відділення МГІ, Фізико-технічного інституту, ФТІНТ, НІАЗ «Ольвія» та ін. Зокрема, перевірку книжкового фонду обсягом 10 тис. прим. провела бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії, в результаті було списано 628 прим. застарілої суспільно-політичної літератури. За результатами перевірки фонду бібліотеки Інституту імпульсних процесів і технологій списано 212 книжкових видань на суму 661 грн. як морально застарілі та фізично зношені. Списано 611 прим. книг, 78 прим. періодичних видань і 55 наочних посібників бібліотекою Фізико-хімічного інституту за результатами перевірки фонду та висновками комісії.

У 2012 р. розпочали планові повні перевірки фондів бібліотеки інститутів історії України, колоїдної хімії та хімії води, математики, мікробіології і вірусології, проблем матеріалознавства,

технічної теплофізики, МГІ, ГАО. Провели серйозну підготовчу роботу в зв'язку з плановими перевірками фондів бібліотеки Інституту електродинаміки (списано 809 прим. застарілої та зношеної літератури), Інституту історії України (списано 1045 прим. непрофільних та малозапитуваних видань), Інституту геофізики (списано 281 прим. загубленої читачами літератури на суму 862 грн.).

Низка бібліотек, не припиняючи обслуговування користувачів, проводять перевірку фонду поетапно, окремі види документів або окремі частини фондів. Завершила перевірку книг (4036 прим.), надрукованих кириличним шрифтом, бібліотека Державного природознавчого музею. Книги звірено з топографічним каталогом та інвентарними книгами, перевірено на правильність розстановки, здійснено звірку талонів з алфавітним та систематичними каталогами. Бібліотека Інституту математики відповідно до плану роботи провела перевірку фонду іноземної літератури, в результаті якої було списано 30 прим. втрачених видань на суму 982 грн.

Як показало вивчення звітних документів у окремих бібліотеках, робота з перевірки фондів не носить системного характеру, тобто заздалегідь не планується, а оформлені та надіслані акти свідчать про формальність такої роботи. Прикладом формального підходу до цього питання є «Акт перевірки фонду бібліотеки Експериментального відділення МГІ». За результатами перевірки, яка тривала неповних два місяці, не виявлено жодної втраченої книги, що є нереальним і свідчить про недостовірність перевірки та показників обсягів фонду бібліотеки, які чомусь щороку змінюються. Акт перевірки фонду бібліотеки НІАЗ «Ольвія» оформлено невірно, без зазначення причини списання літератури. Розпочала планову перевірку фондів ще у 2011 р. бібліотека Інституту матеріалознавства, однак з об'єктивних причин її було призупинено й досі не завершено.

Слід відзначити й позитивні приклади проведення щорічних перевірок фондів. Оформлені за всіма вимогами акт перевірки книжкового фонду, список втраченої літератури та висновки і пропозиції комісії з перевірки фонду бібліотеки Фізико-хімічного інституту.

Необхідною умовою покращання якісного складу фондів є постійне вивчення стану документів, своєчасне виявлення малозапитуваної літератури, застарілих за змістом та ветхих видань і оперативне їх видалення. Перевірку правильності розстановки книжкового фонду було проведено у бібліотеках інститутів

біоорганічної хімії та нафтохімії, географії, електродинаміки, української мови, економіки та прогнозування, математики, технічної теплофізики, Донецького фізико-хімічного інституту. Зокрема, внаслідок перевірки фондів бібліотеки Донецького фізико-технічного інституту виявлено та обліковано в книзі сумарного обліку 330 препринтів, які раніше не були враховані. За результатами перевірки фондів співробітниками бібліотеки ФТІНТ було відремонтовано 410 книг і журналів, оновлено 1500 роздільників у журнальному фонді. Співробітники бібліотеки Інституту української мови переглянули 300 метрополиць книгосховища, відреставрували і підклеїли до 3 тис. прим. книг та періодичних видань.

Збереженню фондів та встановленню їх балансової вартості сприяла регулярна звірка стану обліку фондів бібліотек з бухгалтеріями установ. Систематично проводять звірку обліку бібліотечних фондів з бухгалтеріями бібліотеки інститутів ботаніки, геотехнічної механіки, зоології, колоїдної хімії та хімії води, літератури, математики, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, механіки, фізики, чорної металургії, Донецького фізико-технічного інституту.

У 2012 р. ряд установ провели переоцінку фондів згідно з результатами перевірки та вказівками КРУ. Зокрема, бібліотека Інституту газу списала з основного фонду 2461 прим. журналів та 105 прим. нефондових видань, які раніше були оцінені та віднесені до основного фонду.

Значний обсяг робіт був виконаний бібліотеками НДУ з переміщення та упорядкування бібліотечних фондів. Закінчила розміщення фонду у новому книгосховищі бібліотека Інституту радіофізики та електроніки, переглянула і впорядкувала фонд іноземних препринтів бібліотека Інституту теоретичної фізики, перемістила фонд у підвальне приміщення бібліотека Інституту прикладної фізики.

Як і в попередні роки, більшість бібліотек ремонтували зношені та пошкоджені видання власними силами. Продовжували працювати (обробляти видання содовим розчином) з пошкодженою під час аварії літературою працівники бібліотеки Інституту механіки. Власноруч відремонтували понад 500 видань, виготовили 700 каталожних і поличних роздільників співробітники бібліотеки Інституту радіофізики; 410 книг і журналів та 1500 роздільників – ФТІНТ; 473 прим. документів – Інституту імпульсних процесів і технологій; 304 прим. книг – Інституту фізичної хімії; 300 прим. –

Донецького ботанічного саду; 208 прим. – Донецького фізико-технічного інституту; 164 прим. книг, брошур та періодичних видань – Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення; 145 книг, із них 14 оправили – Інституту соціології. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії провела звірку періодичних видань та відремонтувала 118 прим. журналів.

Послугами палітурних майстерень скористалися лише декілька бібліотек. Науково-інформаційний відділ Інституту літератури опрацював підшивки газети «Літературна Україна» за 2007 рік; бібліотека Інституту геотехнічної механіки – 412 прим. РЖ; бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення – 82 прим. РЖ, бібліотека Інституту зоології – 50 книжкових одиниць. Палітурні роботи для бібліотеки Інституту мікробіології і вірусології виконав безкоштовно її читач.

Упродовж багатьох років невирішеним залишається питання реставрації цінних та рідкісних видань XIX – поч. XX ст. у бібліотеках інститутів літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, народознавства, прикладної фізики, Одеського філіалу ІБПМ, Карадазького природного заповідника. Нажаль, проведення якісних реставраційних робіт для більшості бібліотек неможливе через відсутність коштів.

Значні обсяги робіт були пов'язані з вилученням застарілих, маловикористовуваних та зношених видань із фондів бібліотек НДУ, списанням і передаванням їх до інших бібліотек. Усього в 2012 р. з фондів бібліотек НДУ було вилучено 30,3 тис. прим. документів (у 2011 р. – 22,9 тис. прим.). Бібліотеки інститутів газу, економіки промисловості, фізичної хімії, проблем ринку, НДЦ індустріальних проблем розвитку у 2012 р. списали по 2 тис. прим. документів, бібліотеки інститутів історії України, фізики, філософії, ядерних досліджень, Одеського філіалу ІБПМ списали по 1 тис. прим. документів. Обсяги списання в інших бібліотеках НДУ коливалися в межах від 30 до 500 прим. Із 103 бібліотек НДУ цю роботу здійснили 38 бібліотек.

Окремі бібліотеки приділяли достатню увагу вилученню малозапитуваної літератури та надсиланню її до сектору депозитарного зберігання НБУВ. Однак, інформація про вилучену літературу була надіслана лише на 20 % списаної літератури. Зокрема, не надали інформацію про вилучену літературу бібліотеки інститутів економіки промисловості (списано 2,4 тис. прим.), фізичної хімії (списано понад 2 тис. прим.), проблем ринку та

економіко-екологічних досліджень – (2,1 тис. прим.) регіональних досліджень – (2 тис. прим.), Донецького фізико-технічного інституту (3,2 тис. прим.), НДЦ індустріальних проблем розвитку – (2,3 тис. прим.). Активно співпрацювали з сектором депозитарного зберігання НБУВ бібліотеки інститутів економіки та прогнозування, історії України, соціології, ядерних досліджень. На 2013 р. понад 50 бібліотек запланували перевірки всього або окремих частин фонду, тому НБУВ сподівається отримати від цих бібліотек картки для перегляду та відбору видань на депозитарне зберігання.

Проблемним для окремих бібліотек НДУ залишається питання подальшого зберігання та використання документів на мікрофішах та дискетах. Списала 423 дискети Cigent Contents за 1995–1999 рр. бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії.

Низка бібліотек НДУ має певний досвід оцифрування, формує фонди як раритетних (що знаходяться під загрозою руйнування), так і найбільш запитуваних видань, створює імідж-каталоги. Проте особливу увагу в цьому питанні слід звернути на координацію та взаємодію, як в системі НАН України, так і з бібліотеками інших відомств.

Важливим аспектом збереження фондів бібліотек НДУ є діяльність з підготовки матеріалів до створення «Державного реєстру національного культурного надбання». Окремі бібліотеки (інститути археології, ботаніки, зоології, літератури, Карадазького природного заповідника) вже підготували каталоги рідкісних та цінних видань, які згодом будуть занесені до реєстру, проте в деяких бібліотеках ця робота ще не розпочалася.

Отже робота зі збереження бібліотечних фондів є однією з найважливіших сфер діяльності бібліотеки, вона має проводитись постійно та системно, потребує високої відповідальності від співробітників бібліотек та адміністрацій установ.

3. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування

Пріоритетним напрямом діяльності бібліотек НДУ НАН України у 2012 р., як і завжди, було бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне забезпечення фундаментальних і

прикладних досліджень установ Академії. Виконання основних завдань цього напрямку роботи здійснювалося шляхом надання у користування сформованих у бібліотеках галузевих фондів, сприяння у доступі до світових інформаційних ресурсів, популяризації результатів науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності установ шляхом підготовки бібліографічних, інформаційно-аналітичних матеріалів, формування бібліографічних, реферативних, тематичних, фактографічних БД, створення електронних архівів праць співробітників установи (репозитаріїв), повнотекстових електронних колекцій документів за напрямками діяльності установи.

Відзначаючи тенденцію до нарощування інформаційного потенціалу бібліотек шляхом розширення доступу до світових БД з використанням телекомунікаційної інфраструктури НАН України та активного формування електронних ресурсів, слід визнати й той очевидний факт, що в бібліотеках інститутів, де не створено умов для впровадження інформатизації, читачі в основному обмежуються фондом своєї бібліотеки та документами, одержаними з інших бібліотек регіону за МБА. І цей розрив у якості інформаційного забезпечення з року в рік посилюється.

Аналіз звітів бібліотек НДУ за 2012 р. свідчить про те, що основні показники бібліотечно-інформаційної та довідково-бібліографічної роботи продовжують знижуватися. Це обумовлено не лише відсутністю нових надходжень за тематикою досліджень інститутів, а отже й втратою мотивів для систематичних відвідувань бібліотеки, не лише тим, що для задоволення своїх інформаційних потреб читачі все частіше використовують ресурси віддалених БД, а й зменшенням кадрового складу установ, скороченням режиму роботи інститутів. В Інституті металофізики відбулось скорочення штату на 88 чоловік, в Інституті фізико-органічної хімії і вуглехімії – на 40 чоловік, у Фізико-хімічному інституті скорочено штатний склад на 21 одиницю та на 16 осіб внаслідок скорочення зменшилась кількість користувачів з інших академічних установ. За даними статистики, упродовж 2012 р. в установах НАН України кількість лише наукових співробітників зменшилась на 300 осіб.

Крім того, більшість інститутів працювали неповний робочий тиждень і бібліотеки, як і інші підрозділи установ, щомісяця не працювали 3-4 дні. В інститутах прикладної фізики, колоїдної хімії і хімії води режим роботи було скорочено на 50 %, бібліотека Інституту надтвердих матеріалів не працювала 53 дні.

На зниження відвідуваності бібліотек вплинула й дуже низька температура в читальних залах та книгосховищах внаслідок пізнього підключення опалення (Інститут металофізики), або й повної його відсутності упродовж осінньо-зимового періоду (бібліотеки Інститутів надтвердих матеріалів, електронної фізики, механіки). У 2012 р. кількість користувачів порівняно з минулим роком зменшились на 1573 чоловіки (5,1 %). Знизились й такі показники роботи, як відвідування (на 0,7 %) та книговидача (на 4,1 %).

Лише лічені бібліотеки виконали або принаймні наблизилась до виконання запланованих основних показників роботи. Це бібліотеки інститутів археології, народознавства, керамології – відділення Інституту народознавства, філософії, літератури, української археографії та джерелознавства, механіки, проблем реєстрації інформації, електродинаміки, географії, біоорганічної хімії і нафтохімії, математики, геофізики, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, геологічних наук, Фізико-технологічного інституту металів та сплавів, ГАО.

У 2012 р. найчисельнішими категоріями читачів були наукові співробітники та спеціалісти – 23 354 чоловік, або 76 % від загального складу. На 31 особу збільшилась кількість аспірантів і становить 2 875 чоловік, або 9,3 % загального складу. Але в ряді інститутів цей відсоток був значно вищим. В Інституті держави і права кількість читачів збільшилась за рахунок аспірантів (99 осіб) та пошуковачів (100 осіб), які разом становлять 53 % читачів. В Інституті археології аспіранти становлять 42,7 % читацького складу, в Інституті світової економіки і міжнародних відносин – 40 %, фізичної хімії – 23 %, соціології – 21 %, мистецтвознавства, фольклористики та етнології – 19 %, географії, загальної і неорганічної хімії – по 17 %, органічної хімії, молекулярної біології і генетики, механіки, сорбції та проблем ендоекології, народознавства, української археографії – по 15 %, колоїдної хімії та хімії води, геологічних наук, Одеському філіалі ІБПМ – по 14 %, в інститутах економіки та прогнозування, проблем кріобіології і кріомедицини, проблем математики і механіки – по 12 %, хімії поверхні, проблем машинобудування, теоретичної фізики, математики, демографії та соціальних досліджень – по 10 %.

На задоволення інформаційних потреб цих трьох категорій читачів – наукових співробітників, спеціалістів та аспірантів – були спрямовані основні зусилля бібліотек. Система роботи з ними включала індивідуальне і групове інформування, заходи на допомогу підвищенню інформційної оперативності і комфорту в процесі вивчення наукових

замовлення літератури телефоном чи електронною поштою, пошук інформації за заявленою тематикою на сайтах, у віддалених БД, надання консультацій з використання електронних ресурсів, розміщених в мережі Інтернет, відправка читачам електронною поштою копій документів та бібліографічних довідок.

У 2012 р. на 10,7 % зменшилась кількість читачів з інших установ і становить 23,3 % загального складу користувачів. Це вчені та спеціалісти з інших організацій, як вітчизняних, так і зарубіжних, студенти вишів, школярі, що ведуть наукову роботу.

Багато читачів з інших організацій, як правило, звертається до бібліотек, де сформовані якісні галузеві фонди. Лише в цих бібліотеках вони можуть задовольнити свої інформаційні потреби.

Так фондами бібліотеки Фізико-хімічного інституту користуються не лише читачі м. Одеси, а й учені всього південного регіону країни, і показники книговидачі в цій бібліотеці не знизились навіть при скороченні кількості користувачів, оскільки бібліотека упродовж року придбала 20 нових монографій за профілем діяльності Інституту, 50 книг їй подарували читачі, а головне – бібліотеці вдалось зберегти репертуар періодичних видань, що видаються в Україні і країнах СНД (57 назв), з них 23 назви журналів з проблем хімії та медичної хімії, які не отримує жодна бібліотека регіону. У 2012 р. за замовленнями користувачів з інших організацій бібліотекою виготовлено 547 аркушів копій документів. Найповнішим комплектом сучасних періодичних видань зі своєї проблематики володіє бібліотека Інституту економіки промисловості, стара книга з питань хімії найповніше представлена в бібліотеці Інституту органічної хімії.

Бібліотека Інституту літератури у 2012 р. обслуговувала 537 користувачів, з них 400 (74 %) – з інших організацій. Користувачами бібліотеки крім науковців, аспірантів, докторантів Інституту, інших установ Академії, були викладачі та студенти київських та регіональних ВНЗ, працівники творчих спілок, музеїв, а також науковці з Росії, Іспанії. У практику обслуговування користувачів увійшли зручні для них форми: телефонні довідки, інтернет-довідки, віртуальні довідки.

Бібліотека Одеського археологічного музею, де читачі з інших організацій становлять 68 %, крім студентів та викладачів м. Одеси обслуговувала науковців з багатьох міст Росії, Молдови, Литви, дослідників з Німеччини, Польщі, Болгарії. В Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології кількість користувачів з інших організацій становить 10,7 % загального складу користувачів.

з Іспанії, Польщі, Чехії, Болгарії, Македонії, Сербії, Хорватії, Російської Федерації, Білорусі.

Традиційно високий відсоток обслужених з інших організацій у 2012 р. був також у бібліотеках інститутів органічної хімії (66 %), археології (60 %), металофізики (51 %), зоології, біохімії, ІБПМ (по 50 %), народознавства (43 %), мовознавства та бібліотечного відділу Інституту української мови (41 %), геохімії, мінералогії та рудоутворення (40 %), загальної та неорганічної хімії (36 %), геофізики, геологічних наук (по 35 %), ГАО (34 %), фізики (29,6 %), історії України (26 %) тощо. Для читачів з інших організацій проводилась систематична робота на допомогу орієнтуванню у фондах бібліотек: екскурсії по бібліотеках, практичні заняття, спрямовані на розкриття довідково-бібліографічного апарату, системи розміщення фондів, ознайомлення з правилами користування бібліотеками, надавались консультації біля каталогів і картотек щодо користування цією частиною довідково-пошукового апарату, проводились огляди галузевих довідкових видань. Бібліотека Інституту соціології для слухачів Вищої школи соціології, що працює при Інституті, регулярно проводить дні аспіранта, бібліотечні практичні заняття. Бібліотека Інституту держави і права з метою збереження фондів обслуговує аспірантів та пошуковачів (199 осіб), а також науковців (60 осіб) з інших установ лише у читальному залі, але для розкриття фондів проводить систему цілеспрямованих заходів – дні інформації, дні аспіранта, лекції з ознайомлення з літературою певної тематики, індивідуальне і групове інформування студентів (57 осіб), які проходили практику в інституті. Бібліотека Інституту мовознавства та бібліотечного відділу Інституту української мови для молодих науковців, аспірантів та студентів проводить доповіді-екскурсії про бібліотеку.

У бібліотеці Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення система роботи на допомогу науковим співробітникам, аспірантам та студентам з інших установ включала оперативне індивідуальне та групове інформування, заходи на допомогу формуванню інформаційної культури. Упродовж звітного року для цих читачів бібліотека провела чотири дні аспіранта, чотири екскурсії по бібліотеці, чотири групові бесіди з методики пошуку документів у довідково-бібліографічному апараті, три лекції та практичні заняття для студентів ВНЗ за темами: «Основи бібліотечно-бібліографічних знань», «Визначення індексу статей, монографій, дисертацій за

таблицями УДК», «Складання бібліографічних описів згідно ДСТУ ГОСТ 7.1:2006».

Активно використовували фонди бібліотеки Інституту монокристалів аспіранти Харківського державного політехнічного інституту, Харківського авіаційного інституту, які захищали дисертації у спеціалізованій раді з питань матеріалознавства; Інституту механіки – аспіранти і пошукувачі з Національного авіаційного університету, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Як зазначають користувачі, бібліотеки інститутів металофізики, геологічних наук, надтвердих матеріалів, біохімії, експериментального відділення МГП повністю задовольняли потреби студентів, які проходили практику на базі цих установ, у науковій та навчальній літературі.

Бібліотека Інституту біохімії для студентів-практикантів Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова організувала екскурсії по бібліотеці, бесіди, консультації на теми: «Як підібрати літературу за темою», «Як користуватись пошуковим апаратом», «Пошук літератури в електронному каталозі», «Пошук інформації в Інтернеті», «Нові книги за фахом» тощо.

У бібліотеці Інституту археології, яка у 2012 р. обслуговувала 284 користувачів з інших установ – крім іногородніх дослідників і дослідників з країн далекого та близького зарубіжжя, – це студенти і аспіранти профільних кафедр Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Київського національного університету культури і мистецтв, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, вчителі та активісти Малої Академії мистецтв – для надання користувачам певної системи бібліотечно-бібліографічних знань у 2012 р. запроваджено спецкурс «Археологічна бібліографія». Крім знайомства з різними типами видань і правилами їх бібліографічного опису, в рамках курсу студенти знайомились з історією інституту, історією формування і складом фондів наукової бібліотеки та наукового архіву Інституту археології. Відбулось шість таких лекцій, отримано схвальні відгуки відвідувачів.

Проводячи великий обсяг робіт для студентів і аспірантів, бібліотека традиційно бібліографічно обслуговувала аспірантів і докторантів своїх фондів. Зокрема, звіт про діяльність бібліотеки за 2012 рік

«Аналітика».

У 2012 р. бібліотеки продовжували роботу з автоматизації окремих процесів. У бібліотеці Фізико-хімічного інституту комп'ютеризовані такі процеси:

- замовлення літератури у книжкових магазинах і передплата періодичних видань;
- каталогізація книг і роздрукування статей співробітників;
- роздрукування формулярів на книги і журнали;
- підготовка інформаційних списків нових надходжень книг і періодики;
- ведення документації і поточне листування.

В Інституті геофізики активно велась робота над упорядкуванням електронної БД читачів бібліотеки (БД RDR). Введено 573 записи, відредаговано 237 електронних формулярів користувачів. Бібліотека Інституту біохімії зазначила, що з введенням додаткового робочого місця «Каталогізатор» в БД електронного каталогу було введено 3400 записів, що втричі більше, ніж у минулому році.

Як завжди, багато уваги бібліотеки приділяли розкриттю та раціональному розміщенню своїх зібрань, урізноманітнювали форми інформування про склад фондів. Для зручності користування бібліотеки змушені були постійно пересувати окремі розділи фондів, компенсуючи у такий спосіб нестачу площ для їх розкриття, наближали до читачів найзапитованіші видання. Бібліотека Інституту мовознавства та бібліотечний відділ Інституту української мови перенесли в книгосховище на шостий поверх дублетні примірники словників, старі енциклопедії, що дало можливість вільно розставити цю частину фонду. На організації фонду головного книгосховища Інституту фізики позитивно позначилось перенесення частини літератури до нових відремонтованих приміщень іншого корпусу, хоча для колективу бібліотеки це була важка фізична робота. Бібліотека Інституту зоології для зручності користувачів повернула до основного приміщення розділи фонду, що користуються підвищеним попитом, а до філії перемістила менш запитовану літературу. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки закінчила розміщення фонду в новому книгосховищі, роботи з його перевезення та оформлення. Зокрема, на фонд, перевезений до нового книгосховища, складено картотеку, зроблено 670 надписів на корінцях видань. Через брак місця для нових надходжень бібліотеки інститутів географії, механіки, електронної фізики, теоретичної фізики багато часу витрачають на пересування або перенесення

частини фонду на інші місця, тому вони намагались своєчасно вилучати морально застарілу літературу. Бібліотека Інституту теоретичної фізики у 2012 р. списала 750 застарілих препринтів, пересунула і впорядкувала фонд іноземних препринтів, провела рекласифікацію відділу «Статистична фізика», виділила відділ «Синергетика». З метою списання видань, що застаріли та не користуються читацьким попитом, співробітники бібліотеки Інституту історії України упродовж року перевіряли та впорядковували фонди відділів релігії, філософії, археографії, джерелознавства, історіографії; в бібліотеці ГАО переглянуто фонд розділу «Електронно-обчислювальна техніка». Бібліотекою Інституту надтвердих матеріалів впорядковано фонд дисертацій, на корінцях наклеєні номери, прізвища авторів, написи назв, відредаговано картотеку дисертацій, зроблено позначки про місце їх зберігання – в архіві чи бібліотеці.

Продуману систему розкриття літератури для читачів вибудовано у бібліотеці Інституту держави і права. За новими надходженнями проводяться дні інформації, на двох постійно діючих виставках експонуються нові книги і журнали. Діє постійна виставка праць, виданих Інститутом за три роки, поповнюється картотека опублікованих робіт працівників інституту і рецензій на них. На окремих стендах розміщені подарунки від авторів та збірники наукових статей інститутів та університетів правового та політологічного профілів. У залі вченої ради Інституту організуються мобільні виставки за тематикою засідань Ради. Ведеться картотека журнальних статей за тематикою досліджень Інституту. За допомогою планів-проспектів та каталогів іноземної літератури, представлених на окремому стенді, читачі мають змогу стежити за виходом іноземної наукової літератури.

Бібліотека Інституту археології, яка традиційними формами постійно пропагує заходи бібліотеки не лише серед читачів, а й на радіо і телебаченні, організовує презентації видань інституту за його межами, у 2012 р. 14 лютого провела «День закоханих у бібліотеку», до якого підготувала спеціальну виставку та постер. Всі відвідувачі цього заходу отримали кишеньковий календар відповідного дизайну. Бібліотека зосередила увагу не лише на промоції власних інформаційних ресурсів, а й посилалась на можливості використання повнотекстових БД НБУВ.

Важливою складовою організації і раціонального використання фондів, їх збереження є боротьба із читацькою

заборгованістю. Результативність цієї роботи досягається регулярністю її проведення, підтримкою заходів бібліотеки адміністрацією установи, членами Інформаційно-бібліотечної ради. З метою запобігання читацькій заборгованості бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини переглянула строки повернення літератури і закріпила їх у «Правилах користування бібліотекою». Тепер книги видаються не більше, як на 45 днів, журнали та автореферати дисертацій – на 5 днів, контролюється своєчасність повернення літератури. Дисертації, довідкові видання та журнали трьох останніх років видаються лише у читальному залі. Для кращого забезпечення читачів літературою бібліотека сканує книги минулих років видання, які мають попит, але не перевидаються. Бібліотека Інституту металофізики традиційно щороку проводить перереєстрацію користувачів, а на період відпусток та відряджень читачі повністю розраховуються з бібліотекою.

Бібліотеки інститутів археології, проблем моделювання в енергетиці, економіки промисловості, прикладної математики і механіки, монокристалів, в яких у 2012 р. були обладнані додаткові читацькі місця з виходом в Інтернет, у своїх звітах підкреслюють, що наявність комп'ютерної техніки та локальної мережі Інституту з надійним телекомунікаційним зв'язком, з обладнанням читацьких місць з виходом в Інтернет сприяла збільшенню кількості науковців, які все частіше задовольняють свої інформаційні потреби шляхом використання ресурсів зі світових мереж. Водночас кількість читачів, які регулярно звертаються до бібліотечного фонду і, відповідно, такі показники, як відвідуваність та книговидача, особливо іноземної літератури, якої бібліотеки в останні роки майже не отримують, неухильно зменшуються.

Працівники бібліотек розуміють, що навіть за умови, коли в бібліотеці не обладнані читацькі місця з виходом в Інтернет, можливості виходу в мережу є у співробітників інститутів з відділів або з домашніх комп'ютерів. Тому заслуговує підтримки досвід бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ, яка вважає, що регулярне консультування користувачів з методики самостійного інформаційного пошуку у віддалених БД має стати одним з основних напрямків діяльності сучасної бібліотеки. Кваліфіковані консультації із використання електронних ресурсів, розміщених в Інтернеті, постійно надають користувачам працівники бібліотек Фізико-хімічного інституту, ФТІНТ. Знання ресурсної бази, галузевих джерел інформації дає змогу працівникам бібліотек і їх користувачам успішно організувати тематичний пошук у

віддалених БД, правильно обирати методику виконання різних типів запитів при використанні електронних ресурсів віддаленого доступу.

Проблема володіння навичками самостійного орієнтування читачів у електронному середовищі набула особливої гостроти у зв'язку з втратою можливості користування мережевими ресурсами провідних світових постачальників наукової інформації, доступ до яких у минулі роки централізовано забезпечувала НБУВ.

На жаль, сьогодні можна назвати лише поодинокі випадки, коли бібліотеки упродовж року могли регулярно використовувати електронні ресурси світових постачальників наукової інформації.

Читачі бібліотеки Інституту фізики конденсованих систем через Інтернет-портал інституту мають мережевий доступ до електронних інформаційних ресурсів ІФКС, що містять бібліотеку препринтів та бібліотеку журналів «Condensed Matter Physics», до електронних ресурсів, які використовує Інститут за валютною передплатою, зокрема журналів з комплекту БД PROLA. Завдяки тому, що в Інституті фізики напівпровідників діє бібліотека Міжнародного товариства з оптичної техніки SPIE, співробітники інституту мають змогу користуватися електронною бібліотекою, яка включає журнали «Optical Engineering», «Biomedical Optics», «Electronic imaging». Крім того, інститут є базовою організацією Українського відділення Міжнародного товариства дисплейної техніки – SID і отримує видання товариства. По виділеному в Інтернеті швидкісному каналу зв'язку користувачі бібліотеки мають можливість в он-лайнному режимі спілкуватися із зарубіжними інформаційними центрами. Інститут фізики передплатив електронні версії журналів «Applied Optics» та «Optics Letters» Американського оптичного товариства (OSA). Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії надавала доступ до журналів Американського хімічного товариства.

Наприкінці 2012 р. ФТІНТ отримав доступ до окремих видань БД APS та архіву PROLA, який містить всі видання APS з 1893 р. до 2008 р. Науковці мали можливість працювати з журналами «Physical Review B», «Physical Review Letters», «Review of Modern Physical». Інститут економіки промисловості впродовж півроку мав доступ до електронного журналу «Long range planning» видавництва Elsevier.

Науковці інститутів зоології, клітинної біології та генетичної інженерії, молекулярної біології та генетики, фізіології мали змогу використовувати БД HINARI та ACORA. Доступ до цих ресурсів їм

надавала Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України. Науковці Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології мали доступ до трьох БД: MEDLINE, Scopus, HINARI.

Користувачі бібліотек НАН України, які є членами європейської і міжнародної асоціації бібліотек з водних наук – ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ, МГІ, Інституту ботаніки – використовували міжнародний реферативний журнал АСФА, проект HINARI, матеріали, отримані на запит від бібліотек-членів асоціації. Бібліотека ІБПМ одержала 407 статей, використовуючи систему Sci-Hub, яка надавала можливість користуватися журналами Elsevier. До цієї ж БД мала доступ бібліотека Інституту фізіології.

У звітному році бібліотеки продовжували роботу зі створення електронних колекцій документів за профілем діяльності своїх установ, використовуючи з цією метою передплату, світові мережеві інформаційні ресурси, оцифровуючи рідкісні цінні документи з власних фондів та фондів інших бібліотек.

Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту формує колекцію електронних документів, скачуючи з Інтернету журнали вільного доступу. У звітному році скачали 17 назв російських та українських повнотекстових журналів та відсутні номери зарубіжних журналів. Фонд електронних ресурсів цієї бібліотеки нараховує 766 повнотекстових документів. Бібліотека Інституту соціології упродовж року скачала з Інтернету 51 назву цінних книг. Бібліотека Інституту проблем міцності з 2001 р. комплектує зарубіжні наукові журнали в електронній формі. Її колекція нараховує 47 назв журналів видавництва Elsevier, Springer Link, інших видавництв фірми Ebsco. На сьогодні ця колекція містить записи 104194 повних текстів статей з профільних зарубіжних журналів.

Бібліотеки інститутів колоїдної хімії та хімії води, фізичної хімії, монокристалів створювали електронні колекції за тематикою досліджень інститутів, використовуючи електронні зібрання вчених інститутів. Створена у такий спосіб електронна бібліотека Інституту фізичної хімії містить 385 документів. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води у 2012 р. до локальної бібліотечної електронної мережі ввела 200 книг з проблематики досліджень інституту, залучивши приватні електронні бібліотечки співробітників, зібрані ними з різних джерел. У бібліотеці Інституту монокристалів створено повнотекстову БД статей з хімії, також зформовану з електронних

бібліотек учених, яка нараховує 2217 записів. У 2012 р. в неї введено 237 записів у форматі PDF.

Бібліотека Одеського філіалу ІБПМ продовжувала оцифровувати цінні та рідкісні видання зі свого фонду (російські і зарубіжні видання кінця XIX – початку XX ст.), а також цінні з наукової точки зору видання, що користуються підвищеним попитом читачів. У 2012 р. оцифровано 78 книг та 80 статей, а вцілому фонд електронних книг складає 452 документа, авторефератів дисертацій – 55, наукових статей – 416. Ці електронні ресурси відображені в електронному каталозі і використовуються віддаленими користувачами.

Визнаними лідерами з накопичення електронних ресурсів залишаються бібліотеки ІБПМ та МГІ. Фонд бібліотеки ІБПМ у 2012 р. поповнився 15 повнотекстовими електронними книгами останніх років видання. Крім того, для задоволення запитів користувачів за допомогою пошукових систем Google та Scholar Google у вільному доступі скачали 172 матеріали, через Українську науково-освітню мережу УРАН – 52 документа, безпосередньо від авторів отримано 19 статей, від членів бібліотечних асоціацій EURASLIC і LAMSLIC – 56 статей, через ОДИНЕСЕТ-групу – 30 статей, за проектом HINARI – 3 статті, за допомогою системи SCIHUB – 407 статей – всього 858 документів. Повнотекстова БД електронних статей МГІ налічує 22228 документів.

У 2012 р. нарощувались обсяги електронних ресурсів репозитаріїв, які вже визнані ученими в усьому світі як важливі елементи наукових комунікацій, що забезпечують вільний доступ до наукової інформації та її довготривале надійне зберігання і збереження. Вже не перший рік формують електронні архіви опублікованих та неопублікованих статей своїх співробітників, дисертацій, монографій, навчально-методичних посібників бібліотеки ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ, МГІ, інститутів ботаніки, фізіології, економіки промисловості, Фізико-хімічного інституту, ГАО. У 2011 р. розпочала формування електронного архіву праць співробітників бібліотека Криворізького ботанічного саду. Низка бібліотек формування фонду репозитаріїв розпочала з оцифрування журналів, що видаються інститутами: ГАО – з оцифрування журналів «Кинематика и физика небесных тел» (з 1985 р.), «Космічна наука і технологія» (з 1995 р.), популярного журналу «Світогляд» (з 2006 р.). Архів наукових журналів нараховує 2221 статтю. Бібліотека Інституту економіки промисловості

предствила журнал «Економіка промисловості» на сайті установи. Інститут ботаніки вже оцифрував для репозитарію 954 статті журналу «Альмологія» (1991–2008 рр.). Депозитарій Одеського філіалу ІБПМ містить 404 повнотекстові документи співробітників філіалу, які доступні користувачам на сайті установи (www.ceemar.org). Бібліотекою ІБПМ у 2012 р. введено в електронний репозитарій 1081 повнотекстовий файл статей і книг – удвічі більше, ніж у попередньому році. Всього в репозитарії ІБПМ зберігається 3056 документів. Бібліотека ІБПМ, визнана одним з кращих в Україні інституційних репозитаріїв, як представник України при Міжнародній океанографічній комісії ЮНЕСКО з питань морського інформаційного менеджменту очолює проект по створенню зведеного тематичного електронного репозитарію бібліотек водної тематики країн Східної і Центральної Європи. На початок 2013 р. у зведеному репозитарії 1177 записів. Його електронна адреса <http://www.ceemar.org>. До електронних архівів організовано відкритий мережевий доступ. Учені ГАО зазначають, що створення репозитарію активізувало використання вміщених в ньому матеріалів зовнішніми користувачами, сприяло підвищенню авторитету установи, окремих співробітників.

Як важлива форма отримання відсутніх у бібліотеці джерел інформації використовувалась система МБА та ММБА. На жаль, у 2012 р. показники роботи МБА також продовжували знижуватись внаслідок незавершеності її реорганізації, подорожчання пересилання літератури. Кількість абонентів МБА зменшилась на 15,1 %, книговидача – на 17,4 %, кількість документів, отриманих з інших бібліотек – на 1,5 %.

Проте у ряді інститутів система МБА продовжувала залишатись важливим джерелом задоволення читацьких потреб. Бібліотеки інститутів біохімії, геофізики, теоретичної фізики, археології, монокристалів, електрозварювання, використовуючи електронну доставку документів, оперативно задовольняли вимоги читачів з інших установ. Бібліотека Інституту електрозварювання, наприклад, виконала замовлення 110 дистантних користувачів, відправивши їм 1086 електронних документів; бібліотека Інституту археології обслужила 12 дистантних користувачів, одержала 21 онлайн-замовлення, відсканувала і відправила 32 документи (178 стор.); бібліотека Інституту монокристалів прийняла 24 замовлення, відсканувала і відправила 27 статей (76 стор.). Заявки бібліотеки

Карадзького природного заповідника виконували бібліотеки інших міст, надаючи електронні копії документів.

У ряді інститутів кількість абонентів МБА зросла. Бібліотека Інституту монокристалів обслужила 182 абоненти, геофізики – 137 абонентів, з них 25 – іногородніх, колоїдної хімії і хімії води, математики – по 73 абонента, фізики – 65 абонентів, Радіоастрономічного інституту – 39 абонентів, геологічних наук – 38 абонентів.

У деяких інститутах видача за міським МБА складає значну частку загальної книговидачі. Так, бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії видала 1610 документів, отримала 240 документів. Бібліотека Інституту мовознавства та бібліотечний відділ Інституту української мови видали зі свого сукупного фонду 1550 примірників, отримали 470 документів. Бібліотека Інституту геофізики видала 1036 документів, отримала 50; бібліотека Інституту радіофізики та електроніки видала 850 документів, надіслала 3190 аркушів копій, отримала 150 документів (1385 аркушів копій); бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення видала 529 документів, отримала 30; бібліотека Інституту фізики видала 373, отримала 48 документів. Ця бібліотека надіслала абонентам МБА 7635 сторінок ксерокопій, отримала з інших організацій 94 сторінки.

Традиційно досить вагому частину отриманих користувачами джерел інформації складає видача за МБА у бібліотеках інститутів металофізики, механіки, електродинаміки, хімії високомолекулярних сполук, літератури, історії України, географії, біоорганічної хімії і нафтохімії, молекулярної біології і генетики, проблем матеріалознавства, Донецького фізико-технічного інституту.

Заслужує позитивної оцінки факт активного використання бібліотеками з невеликими фондами і малою кількістю читачів МБА для задоволення запитів своїх читачів: бібліотека Національного науково-природничого музею упродовж року замовила та отримала 200 наукових видань; відділення гідроакустики МГП – 182 документа; сорбції та проблем ендоекології – 142 документа, НДЦ індустріальних проблем розвитку – 71 документ.

Важливою складовою роботи бібліотек, спрямованої на поточне інформування про наукові видання, була організація книжкових виставок, як самостійних, так і у складі комплексних заходів. У 2012 р. працівники бібліотек НДУ НАН України організували 1261 виставку нових надходжень, що на 7,2 % менше, ніж у попередньому. Порівняно з попереднім роком на виставках було

представлено й менше літератури внаслідок зменшення надходжень до фондів бібліотек.

Більшість бібліотек організовували виставки нових надходжень не щотижня, як раніше, а раз на місяць, шість разів на рік, щокварталу. Бібліотеки багатьох інститутів вважають за доцільне демонструвати нові надходження на постійно діючих стендах, де література оновлюється по мірі надходження.

У більшості бібліотек стало правилом видавати списки нових надходжень і розміщувати їх на стендах, розсилати електронною поштою до відділів, провідним науковцям. В Інституті металофізики керівникам підрозділів розсилаються щоквартальні бюлетені нових надходжень. Бібліотека Фізико-хімічного інституту розписує нові журнали абонентам вибіркового розповсюдження інформації. Бібліотека Інституту фізичної хімії через локальну мережу інституту поширила шість списків нових надходжень та список нових надходжень до фондів НБУВ «Хімічні науки».

Бібліотека Інституту історії України подає інформацію про нові надходження до її фондів у спеціальній рубриці «Українського історичного журналу», аналогічну рубрику в журналі «Народна творчість та етнографія» запровадила бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології.

Низка бібліотек традиційно використовує на виставках нових надходжень, днях інформації, переглядах літератури нові надходження до інших наукових бібліотек регіону. Бібліотеки НДУ м. Львова знайомили своїх читачів з новими надходженнями до ЛННБ ім. В. Стефаника, Львівського національного університету ім. І. Франка, Національного університету «Львівська політехніка»; бібліотека Інституту чорної металургії – з новими надходженнями до Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки, бібліотеки Дніпропетровського університету, ЦДНТБ Гірничо-металургійного комплексу України. Як правило, читачам надається можливість працювати з представленою на виставках літературою у читальних залах, робити ксерокопії.

З метою пропаганди досягнень світової і вітчизняної науки, вчених своєї установи бібліотеки організовували тематичні книжкові виставки, приурочені до міжнародних наукових конференцій, міжнародних наукових подій, ювілеїв установ НАН України, окремих науковців. Бібліотекою Інституту проблем матеріалознавства у зв'язку з підготовкою до 60-річчя установи організовано низку виставок, присвячених самому інституту, тематиці його наукових

досліджень, його фундаторам і видатним діячам. Крім того, бібліотека готувала тематичні виставки до наукових конференцій, семінарів, наукових сесій, секцій, на яких інститут виступав організатором чи співорганізатором: до 7-ої Міжнародної наукової конференції «Матеріали та покриття в екстремальних умовах», міжнародної конференції «Порошкова металургія, її сьогодні та завтра», секції «Фізика твердого тіла, фізичне і наноструктурне матеріалознавство», до наради технічного комітету стандартизації «Порошкова металургія», до наукової звітної сесії за комплексною програмою наукової діяльності НАН України «Водень в альтернативній енергетиці та новітніх технологіях». Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій до 50-річчя установи організувала тематичні виставки «Інститут імпульсних процесів і технологій – 50 років наукових досягнень», «Технології наночасток та їх застосування», «Екологічно чисті технології – ключ до безпечного економічного зростання». Розгорнуту книжкову виставку «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України» було приурочено до 20-річчя діяльності Центру. Бібліотека Інституту електронної фізики організувала книжкову виставку «Двадцять років Інституту електронної фізики НАН України», на якій вичерпно представила літературу про історію та досягнення інституту, праці його співробітників. У більшості інститутів з творчим доробком співробітників знайомлять постійно діючі виставки чи стенди праць співробітників інституту або ці видання вичерпно представляються на виставках до Дня науки. Бібліотека Інституту філософії крім постійно діючої виставки праць співробітників до Дня науки організувала книжкову виставку «Наука та її філософське осмислення».

Популяризації літератури за тематикою досліджень Інституту фізіології рослин і генетики сприяли тематичні книжкові виставки, приурочені до таких комплексних заходів, як «День поля – 2012», засідання Відділення загальної біології НАН України, конференція молодих учених.

Бібліотеки інститутів мистецтвознавства, фольклористики та етнології, мовознавства, бібліотечний відділ Інституту української мови вичерпно розкривали науковий доробок своїх учених на виставках, приурочених до Дня рідної мови, Дня української писемності та мови, Дня слов'янської писемності і культури.

Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення до Дня геолога крім експозиції про досягнення науковців інституту

організувала фотовиставку «Дивись і згадуй», мета якої – розповісти про одну з найромантичніших професій, про працю і відпочинок співробітників, а на виставці «Бібліотеці моїй» розмістила подаровані бібліотеці книги з автографами. Аналогічна виставка «Дарунки читачів» упродовж кількох років функціонує і в бібліотеці Інституту металофізики.

Великий інтерес науковців викликали видання, розміщені на виставках «500 років розвитку картографії та її сьогодення» та «Стан і перспективи розвитку природничої географії», організовані бібліотекою Інституту географії.

Усі наукові установи проводять міжнародні наукові конференції, пов'язані з тематикою їх досліджень, які мають висвітлити внесок науковців інституту у розробку певного наукового напрямку. Відділ науково-технічної інформації Інституту історії України у 2012 р. брав активну участь у проведенні 11 наукових конференцій, семінарів, круглих столів, які проходили на базі інституту, експонував на цих заходах 900 документів.

Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень організувала книжкові виставки, з обмінних фондів відібрала літературу для учасників конференцій «Український парламентаризм: проблеми історії і сучасності» та «Православ'я – цивілізаційний стрижень слов'янського світу», які Інститут провів разом з Українським інститутом пам'яті.

Бібліотека Інституту геотехнічної механіки до міжнародної конференції: «Метан вугільних родовищ» та щорічної конференції молодих учених «Геотехнічні проблеми розробки родовищ» організувала тематичні виставки літератури за темами заходів з обов'язковим розділом «Наукові праці Інституту геотехнічної механіки», де експонувались монографії, наукові статті з періодичних видань і збірників, автореферати дисертацій, копії авторських свідоцтв та патентів. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки організувала розгорнуті книжкові виставки до 14-ої міжнародної конференції з математичних методів в електромагнітній теорії та 12-ої Харківської конференції молодих учених «Радіофізика, електроніка, фотоніка і біофізика». До міжнародної конференції країн СНД з росту кристалів бібліотека Інституту монокристалів організувала виставку публікацій вчених Інституту в періодичній пресі.

Бібліотека Інституту археології не лише брала участь у підготовці та проведенні наукової конференції «Історія археології: дослідники та наукові центри», а й підготувала збірку наукових праць

за матеріалами конференції обсягом 42,1 др. арк., видану в серії «Археологія і давня історія України», вип. 9.

У більшості інститутів організовувались виставки до визначних дат – Дня перемоги, Дня незалежності України, Дня слов'янської писемності і культури.

У 2012 р. значне місце у виставковій роботі інститутів відводилось відзначенню ювілейних дат учених: І. Н. Францевича, В. І. Трефілова, В. В. Скорохода, Г. Г. Гнесіна, А. Г. Костернова, Ю. В. Мільмана, С. А. Фірстова (Інститут проблем матеріалознавства); В. Б. Сологуба, В. М. Страхова, А. В. Чекунова (Інститут геофізики); Є. В. Собоновича, Є. К. Лазаренка (Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення); Є. К. Лазаренка, П. Ф. Гожики, О. Ю. Митропольського (Інститут геологічних наук); Н. О. Сіренко (Інститут географії); І. П. Запісочного, Б. Є. Патона (Інститут електронної фізики); Й. Й. Сікури (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії); М. В. Новікова (Інститут надтвердих матеріалів); Е. С. Бурксера та Н. Я. Головенка (Фізико-хімічний інститут); В. А. Марченка, В. В. Єременка, А. А. Пастура, Ю. А. Амінова (ФТІНТ); П. Г. Майбороди (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології); І. І. Срезневського, С. П. Левченка, І. І. Огієнка, В. Г. Скляренка, А. П. Непокупного, В. Ю. Франчук, Т. Б. Лукінової, Л. А. Близниченка, Л. С. Поламарчука, С. І. Головащука, С. Я. Ярмоленка, Г. М. Гнапюк, І. М. Железняка (Інститут мовознавства та бібліотечний відділ Інституту української мови).

Вартий уваги досвід бібліотеки Інституту теоретичної фізики, яка за допомогою ювілейних виставок послідовно, всебічно пропагує досягнення фізичної науки, наукові напрями свого Інституту. Цикл виставок «Фундатори науки» включав вісім виставок, присвячених світовим, у т. ч. й українським, фізикам та математикам: лауреатам Нобелівської премії Луї де Бройлю та П. Діраку, Д. Гільберту, С. Банаху, Л. В. Кантаровичу, Б. В. Гнеденку, О. Д. Александрову, М. В. Волькенштейну. Цикл виставок «Наші ювіляри» присвячувався ученим Інституту О. С. Давидову та Г. В. Філіппову. Великий інтерес викликала виставка, присвячена історії досліджень та відкриттів інституту: «1932 – рік чудес – до 80-річчя відкриття нейтрона, позитрона, здійснення першої ядерної реакції та інших відкриттів у галузі ядерної фізики. Бібліотека Інституту біохімії організувала велику виставку з оглядом літератури, присвячену лауреатам премії ім. О. В. Палладіна. «Незнищенність. Наше коріння» та поновила розгорнуту постійно діючу виставку «Нейрохімічна школа академіка О. В. Палладіна».

Як вдалу форму популяризації доробку вчених бібліотеки інститутів археології, геофізики, прикладної математики і механіки, металофізики, історії України практикували проведення презентацій книг своїх учених.

Продовжувалась практика представлення інформаційних ресурсів бібліотек на веб-сайтах установ, хоча позитивних зрушень у поширенні в бібліотеках цієї форми пропаганди інформації у звітному році не спостерігалось. Так, 60 НДУ, розташованих у м. Києві, мають сайти, але на тридцяти з них інформація про бібліотеки відсутня взагалі, вісімнадцять обмежились короткою інформацією про бібліотеку і типо-видовий склад їх фондів. Лише лічені бібліотеки мають веб-сайти чи сторінки, що сприяють дійовій пропаганді їх фондів. Прикладом оформлення зручних у користуванні та інформативних веб-сайтів можуть служити бібліотечні сторінки сайтів Радіоастрономічного інституту, ГАО, інститутів зоології, проблем математики і механіки, клітинної біології та генетичної інженерії, імпульсних процесів і технологій, історії України, ФТІНТ, МГІ, ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ. Крім всебічного розкриття фондів бібліотек, зручного інтерфейсу ЕК, анотованих переліків нових надходжень, що регулярно оновлюються, переліків наявних у бібліотеках вітчизняних і зарубіжних періодичних видань, тут подаються посилання на сайти споріднених установ, навчальних закладів, великих бібліотек, гіперпосилання на зарубіжні інформаційні центри.

Так користувачі електронних ресурсів висловлюють схвальні відгуки щодо зручності пошуку та інформаційного наповнення сайта ГАО, зокрема постійно оновлюваної інформації про наявність періодичних видань в бібліотеці. На веб-сторінці бібліотеки експонуються всі виставки нових надходжень періодичних видань та видань, що продовжуються. Використовуючи інформацію з веб-сторінки, читачі, як правило, звертаються до бібліотеки вже з підготовленими запитамі. На веб-сайті представлені: електронний каталог об'ємом понад 12 тисяч записів (у поточному році введено 960 записів) та електронна картотека публікацій співробітників (17 тис. записів, введено у 2012 р. – 1360 записів); повнотекстові версії журналів «Кинематика и физика небесных тел», «Космічна наука і технологія», «Світогляд» - всього 2221 запис; персональні колекції Л.М. Шульмана та Я.С. Яцківа. Розміщено на веб-сайті й інформацію про можливість мережевого доступу до повнотекстових

ресурсів Російської електронної бібліотеки «Библиороссика» (гіперпосилання).

На сайті Інституту зоології виставлено ЕК обсягом 107500 записів (у поточному році введено 2500 записів). Щомісяця оновлюється інформація про нові надходження до бібліотеки, а також розміщується інформація про профільні видання на виставці нових надходжень НБУВ. Співробітники бібліотеки зазначають, що після розміщення ЕК в мережі Інтернет збільшилась кількість запитів на електронні копії статей. На жаль, через недосконалість програмного забезпечення кількість користувачів з різними ІР-адресами, які звернулись до веб-сайта або веб-сторінки бібліотеки, кількість документів, завантажених з веб-сайта, у більшості бібліотек не обліковуються. Лише бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії, на сайті якої розміщені ЕК, БД статей журналу «Цитология и генетика» за 2000-2012 рр., повнотекстова БД електронних документів, список праць співробітників інституту та список нових надходжень за 2011 р., у своєму звіті зазначає, що до електронних ресурсів, представлених на сайті, у 2012 р. звернулись 45137 користувачів з оригінальними ІР-адресами, з веб-сайта завантажено 3018 наукових статей та 10616 інших документів.

У 2012 р. продовжувалась довідково-бібліографічна робота, спрямована на ведення довідково-пошукового апарату бібліотек у традиційній та електронній формах, підготовку на його основі інформаційно-бібліографічних та довідкових видань, виконання тематичних довідок.

Як завжди, в інститутах тривала робота із наповнення традиційних каталогів і картотек, їх редагування. Бібліотека Інституту соціології розставила в алфавітному каталозі 2063 картки – на 30% більше, ніж у попередньому.

Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології влила до алфавітного каталогу 830 карток, у т. ч. додаткові картки на співавторів, наукових редакторів, упорядників, персоналії. До систематичного каталогу влило 1020 карток, до ГДК – 5200 карток. Бібліотека Інституту географії, продовжуючи удосконалення довідково-пошукового апарату, за роздільником «Інститут географії НАН України» збрала в алфавітному каталозі всі бібліографічні записи монографій, збірників праць, доповідей конференцій, семінарів, колективним автором яких є інститут. Проведена заміна роздільників у систематичній картотеці авторефератів у зв'язку зі змінами шифрів наукових спеціальностей ВАК.

Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення відредагувала шість ящиків алфавітного каталогу та дев'ять – систематичного, склала паспорти-характеристики на всі каталоги та картотеки бібліотеки. Бібліотека Інституту теоретичної фізики закінчила редагування систематичного каталогу, відредаговано чотири ящики – близько 5000 карток. До картотеки праць співробітників інституту вліто 430 карток. Внаслідок перевірки книжкового фонду іноземних видань бібліотека Інституту металофізики здійснила редагування алфавітного (2200 карток) та систематичного (2380 карток) каталогів, оновила 285 старих карток.

Бібліотека Експериментального відділення МГІ упорядкувала картотеки «Фізика моря», «Чорне море», «Фізична океанографія», «Наукові праці співробітників УВ МГІ НАН України».

Бібліотека Фізико-хімічного інституту у зв'язку з великим списанням непрофільних та морально застарілих видань (763 документа) вилучила з довідково-пошукового апарату 3128 карток і 139 роздільників. Зокрема, 748 карток знято в процесі редагування систематичного каталогу літератури суспільно-політичної тематики та схеми класифікації цієї літератури.

Поряд з формуванням традиційних каталогів і картотек бібліотеки створювали електронні каталоги (ЕК). Проте більшість з них доступні тільки у локальних мережах наукових установ або в приміщеннях бібліотек. Найбільші за кількістю бібліографічних записів ЕК створено в бібліотеках інститутів проблем міцності (136 тис. записів) зоології (107. 500 записів) математики (103 тис. записів), археології (90 тис. записів), літератури (60 тис. записів). У 2012 р. завершила введення до ЕК усіх наявних у фонді документів бібліотека Радіоастрономічного інституту, всього книжкового фонду – бібліотека Інституту теоретичної фізики. Бібліотека ФТІНТ закінчила введення книг іноземними мовами, приступила до створення ЕК словників. Бібліотека Інституту літератури завершила роботу над створенням електронного каталогу авторефератів (3549 назв), продовжує переводити в електронну форму каталог рідкісних видань (опрацьовані літери А-К). Бібліотека Інституту математики створила електронну БД книг, переданих родиною Захаріних, розпочала створювати ЕК наявних в бібліотеці авторефератів дисертацій. Бібліотека Інституту металофізики впорядкувала ЕК, привела його у відповідність з картковим, відредагувала протягом року 4736 записів ЕК.

Про відсутність належного матеріально-технічного забезпечення (сучасної комп'ютерної техніки, коштів на придбання програмного забезпечення) як основи у створенні електронних ресурсів і впровадженні сучасних технологічних рішень, йшлося у звітах керівників низки бібліотек. Бібліотеки інститутів проблем матеріалознавства, прикладної математики і механіки скаржаться на неможливість через відсутність коштів придбати програмне забезпечення АБІС ІРБІС і розгорнути роботу зі створення електронного каталогу. У Бібліотеці Інституту теоретичної фізики великий обсяг робіт був пов'язаний з поновленням записів ЕК, втрачених внаслідок виходу з ладу сервера Інституту. Протягом 2012 р. бібліотека повністю поновила втрачений масив, ввела 4400 записів, відредагувала 4000 записів. В Інституті географії через поломку комп'ютера припинялася робота зі створення електронного каталогу. Бібліотека Інституту механіки зазначає, що не може надати читачам доступ до віддалених БД світових мереж через відсутність у бібліотеці Інтернету, оскільки стара комп'ютерна техніка унеможлиблює його використання. Бібліотека Інституту радіофізики і електроніки зазначає, що вона не має достатнього технічного оснащення для створення повнотекстової електронної бібліотеки, власного веб-сайта чи сторінки. З цієї ж причини створюваний бібліотекою ЕК доступний лише у її стінах. Бібліотеки Інституту археології і його Кримського філіалу планували створення зведеного ЕК своїх інформаційних ресурсів. Але відсутність доступу до БД цих бібліотек у режимі он-лайн перешкодила здійсненню цього плану.

У 2012 р. відомості про свої інформаційні ресурси, переважно зарубіжні і вітчизняні періодичні видання, продовжували надсилати до зведених регіональних каталогів бібліотеки НДУ НАН України, розташовані в містах Харкові, Донецьку, Дніпропетровську.

Важливою складовою довідково-бібліографічної роботи бібліотек у звітному році була робота зі створення бібліографічних посібників різних видів. Результатом скрупульозного щоденного вивчення всього потоку фахової інформації, що надходить до інститутів, її анотування та упорядкування стали видання: два випуски анотованого бібліографічного щорічника «Бібліографія українського гончарства» за 2008 та 2009 рр., який видає бібліотека Інституту керамології; шість випусків анотованого покажчика «Геотехнологія», що охоплює всю наукову тематику Інституту геотехнічної механіки (1260 записів); шість випусків сигнальної інформації «Сварка и родственные технологии», підготовлені

Інститутом електрозварювання на основі розкриття змісту всього світового потоку періодичних видань, матеріалів наукових конференцій і симпозіумів з проблем зварювання та споріднених технологій (3399 записів на основі перегляду 410 назв журналів). Сигнальна інформація розсилається замовникам, розміщується на інститутському сайті, матеріали включаються до журналу «Сварочное производство» та РЖ «Сварка». Продовжувався випуск тематичних покажчиків з актуальних напрямів досліджень інститутів: бібліотека Інституту кібернетики видала тематичний ретроспективний покажчик «Системи штучного інтелекту», бібліотека Інституту металофізики, продовжуючи роботу над розпочатим проектом-створенням бібліографічної БД з нанотематики, видала щорічник статей та бібліографічний покажчик книжкових видань «Наносистеми, наноматеріали, нанотехнології».

У звітному році видано низку бібліографічних покажчиків, що відбивають науковий доробок установ за певний період. Бібліотеки інститутів соціології, історії України, металофізики, Фізико-хімічного інституту на основі картотек праць співробітників видали покажчики видань, опублікованих установами в 2011 р. Інститут фізики конденсованих систем раз на три роки видає у вигляді препринту бібліографічний покажчик праць співробітників. У 2012 р. видано черговий препринт ІСМР-12-06U, що містить друковані праці співробітників Інституту за 2009-2011 рр. Бібліотека Інституту чорної металургії видала список монографій співробітників за 60 років – 1952-2012 рр. Працівники бібліотеки Інституту літератури, продовжуючи роботу над плановою науковою темою «Видання співробітників Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України», у 2012 р. звірили *de visu* і описали за «ДСТУ ГОСТ 7.1.206 Бібліографічний запис «Бібліографічний опис» праці співробітників за 1950-2010 рр.

Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів продовжувала роботу над створенням довідника «Наукова школа Інституту надтвердих матеріалів», який містить відомості про життя, трудовий шлях, наукову діяльність понад 330 учених установи та списки їхніх наукових публікацій, виданих в країні та за рубежом.

У серії «Біобібліографія учених України» видані покажчики, присвячені ювілеям В. С. Лукинця та П. Л. Яроцького (Інститут філософії), А. П. Шпака (Інститут металофізики), С. В. Клименко та Л. І. Рубцова (Національний ботанічний сад), М. П. Козловського (Інститут фізики конденсованих систем), Л. А.

Пономаренко (Інституту історії України), М. В. Новікова (Інститут надтвердих матеріалів), В. І. Розанова (Інститут прикладної математики і механіки), В.А. Марченко та В.В. Єременко (ФТІНТ).

Бібліотека Інституту фізіології до ювілеїв своїх учених традиційно видає ювілейні списки їх публікацій, які включають праці українською, російською, англійською мовами, написані упродовж життя. У 2012 р. видані списки публікацій академіків Д. С. Воронцова, В. М. Скока, З. А. Сорокіної-Маріної, В. А. Березовського, Т. В. Серебровської, М. К. Малишевої. Бібліотека Інституту електродинаміки видала покажчик «Наукові публікації академіка НАН України Ф. Б. Гриневича у фондах НТБ Інституту електродинаміки НАН України.

У звітному році також збільшилася кількість тематичних списків з актуальної тематики та письмових тематичних довідок, які бібліотеки готували на замовлення користувачів.

Бібліотека Інституту соціології на замовлення користувачів підготувала 13 письмових довідок, які включали книги, журнальні статті, автореферати дисертацій з глибиною ретроспекції до 20 років, обсягом до 50 назв. («Електоральна соціологія», «Людський потенціал українського суспільства на сучасному етапі», «Міграційні процеси в Україні», «Соціологія культури», «Соціологія сім'ї», «Методика складання анкет і проведення соціологічних опитувань» тощо).

Бібліотека Інституту ботаніки підготувала 10 письмових тематичних довідок, які включали матеріали за великі хронологічні періоди від 30-ти до 60-ти років.

Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології підготувала сім письмових бібліографічних та фактографічних довідок, при виконанні яких, крім пошукового апарату інституту, використовувались інтернет-ресурси, каталоги НБУВ та НІБУ, у тому числі каталоги стародруків, закордонної україніки, рукописів, колекцій, естампів НБУВ, літописи журнальних статей.

Як правило, широко використовуються читачами тематичні списки, підготовлені бібліотеками з метою поглибленого розкриття проблем, які починають розробляти інститути. Так, у бібліотеці Інституту клітинної біології та генетичної інженерії активно використовувались списки на теми «Генетична трансформація злаків», «Біотехнічні рослини регіону як джерело для виробництва біопалива», «Використання генофонду цукрових буряків для отримання вихідного селекційного посухостійкого матеріалу» тощо.

Регулярно пропонувались читачам списки за тематикою досліджень установ у бібліотеках інститутів кібернетики, молекулярної біології і генетики, археології. Майже всі бібліографічні видання, підготовлені бібліотеками у 2012 р., мають електронні версії.

Підводячи підсумки бібліотечно-інформаційного та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів у 2012 р., слід зазначити, що через несприятливі економічні обставини, притаманні сучасній бібліотечній сфері, зміни всіх напрямів бібліотечно-інформаційної діяльності під впливом новітніх технологій в більшості бібліотек НДУ НАН України відбуваються дуже повільно, але все ж ця тенденція неухильно простежується.

Бібліотеки, які разом з формуванням традиційних ресурсів зосередили в своїх фондах усі види електронної інформації, забезпечили доступ до віддалених БД, тобто зуміли створити зручне для користувачів електронне середовище, що забезпечує оперативний доступ до інформації, значно збагатили можливості задоволення інформаційних потреб користувачів.

Стан матеріально-технічної бази бібліотек у різних установах має різний відмінності. Так, частина бібліотечних колективів, завдячуючи адміністрації, мала належні умови для функціонування обслуговування електронними ресурсами, необхідно активізувати впровадження в бібліотеках сервісних послуг, що сприяють орієнтуванню користувачів у електронному середовищі створення Інтернет-навігаторів, онлайн-вікна у бібліотеці Інституту геотехнічної механіки, замінені вікна у бібліотеці Інституту геологічних наук, бібліографічних і повнотекстових ресурсів інформаційних мереж, а завдяки спонсорам поновлено лібіум у приміщенні бібліотеки та створення в бібліотеках власних інформаційних ресурсів Інституту економіки промисловості. Задоволеним станом приміщень Особливу увагу слід приділити надовіченню інститутських сайтів працівники бібліотек ФТІНТ (де у читальному залі встановлено настільки кондиціонер), Інституту проблем міцності (дебакове приміщення для обмінного фонду було надано вбищення кваліфікації бібліотечних працівників мережі, необхідно посилити увагу до організації занять, спрямованих на підвищення інформаційної компетентності бібліотекарів. Відбувся переїзд за новою адресою бібліотеки НДЦ індустріальних проблем розвитку (площа приміщення бібліотеки лишилася незмінною).

Водночас, бібліотека Інституту технічної теплофізики втратила приміщення свого філіалу в зв'язку з його закриттям, бібліотека Інституту прикладної фізики переміщена у непристосоване підвальне приміщення. Після проведеного ремонту було зменшено площу бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ, багато років не ремонтувалося приміщення бібліотеки Інституту фізико-органічної хімії та вуглекімії. Бібліотека Інституту гідробіології потребує

приміщення для архіву, бібліотека Інституту механіки має гостру потребу в приміщенні для розміщення періодичних видань.

Необхідність у додаткових приміщеннях для бібліотечних фондів відчуває більшість бібліотек мережі. З цієї причини в бібліотеці Інституту сходознавства частина літератури зберігається в коробках, у бібліотеці Кримського філіалу Інституту археології практично увесь фонд розставлений на стелажах у два і три ряди, відсутні площі для зберігання облікової документації і для робочого місця бібліотечного працівника. Бібліотека Інституту мовознавства не змогла розпочати роботу з інвентаризації та упорядкування бібліотеки академіка О.С. Мельничука, оскільки не було коштів для обладнання виділеної для цього кімнати. Не вирішено проблему розміщення бібліотеки колишнього редактора Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології І. М. Власенка.

Стан окремих бібліотечних приміщень суттєво погіршився внаслідок аварійних ситуацій. Так, у результаті аварії опалення в підвалі, де знаходилася частина бібліотечного фонду Інституту світової економіки і міжнародних відносин і залиття його гарячою водою стелажі і книги уражені грибком. Залило водою книгосховище бібліотеки Інституту теоретичної фізики, у результаті значного сніготанення ушкоджено нещодавно відремонтоване приміщення бібліотеки Інституту фізіології рослин і генетики (постраждали і книжкові фонди), не було коштів на ремонт даху, що протікає над бібліотекою Інституту клітинної біології та генетичної інженерії. Прорив труби над книгосховищем бібліотеки Інституту економіки промисловості призвів також до залиття і ушкодження значної кількості фонду, що не підлягає відновленню. На подолання наслідків аварійних ситуацій працівниками ряду бібліотек було витрачено багато часу, зайвих фізичних зусиль на зняття з полиць, переміщення, обробку хімічними реактивами та просушування і повторну розстановку фонду. Суттєвими факторами, що негативно позначалися на якості обслуговування користувачів, комфортності роботи та здоров'ї бібліотечних працівників стали холод і сирість у неопалюваних у зимовий період приміщеннях, а під час літньої спеки – жара і задуха. На складність умов роботи нарікали бібліотеки інститутів металофізики, проблем матеріалознавства, прикладної фізики, надтвердих матеріалів, Донецького ботанічного саду та інших установ. Два роки поспіль не опалювалася бібліотека Інституту чорної металургії.

Не відбулося особливих зрушень у забезпеченні бібліотечними меблями та електрообладнанням. Наприклад, для

бібліотеки Інституту фізичної хімії, змогли придбати 9 карнизів для вікон, 2 нових світильники, енергозберігаючі освітлювальні лампи; виготовлено нові рами для портретів учених. Три нових двосторонніх стелажі отримала бібліотека Державного природознавчого музею, однак кріплення їх до стіни виявилось неякісним і спричинило обрушення стелажів після заповнення книгами. Здебільшого в установах обходилися реставруванням старих меблів. У цілому ж існуючий стан забезпечення меблями влучно охарактеризовано у звіті зав. бібліотекою Інституту електронної фізики: «... а про нові стелажі і шафи можна тільки мріяти».

Протягом звітної періоду в ряді установ покращилося технічне оснащення бібліотек. Задовольняє стан технічного забезпечення, наприклад, бібліотек інститутів історії України, ФТІНТ, зоології. Нову комп'ютерну техніку отримала бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення, бібліотека МГІ – комп'ютер, бібліотека Інституту клітинної біології і генетичної інженерії – сканер. Бібліотека Інституту монокристалів отримала новий комп'ютер з виходом в Інтернет, бібліотека Інституту біохімії отримала ксерокс, модернізовано комп'ютер для бібліотеки Національного природничого музею, встановлено комп'ютер з виходом в Інтернет і ксерокопіювальний апарат у новому приміщенні бібліотеки Інституту демографії. Бібліотека Інституту фізичної хімії нічого не отримувала з комп'ютерної техніки, однак було відремонтовано її стару техніку. Бібліотека Інституту кібернетики отримала можливість покращити телекомунікаційний зв'язок та організувати електронну пошту.

Поновилася у звітному році технічна база бібліотеки ІБІМ. Так, інститутом було придбано додатковий зовнішній диск для зберігання даних (Диск WD 1 ТБ), одним з відділів було подаровано новий лазерний принтер; два комп'ютери приносили з дому для роботи працівники бібліотеки Інституту археології. Деяким бібліотекам було поновлено техніку за рахунок заміни старої на новішу, але такку, що теж використовувалась. Наприклад, таким чином було поновлено комп'ютер бібліотеці Інституту регіональних досліджень. Бібліотеці Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії також неодноразово міняли один старий комп'ютер на інший, який невдовзі виходив з ладу. Нині бібліотека взагалі лишилася без комп'ютера. Вже не можна використовувати навіть як друкарську машинку комп'ютер бібліотеки Інституту механіки. У звіті про роботу бібліотеки ГАО також наголошується на необхідності модернізації комп'ютерної техніки. Потребують оновлення комп'ютери

та оргтехніка Радіоастрономічного інституту. У бібліотеки Інституту теоретичної фізики з двох комп'ютерів – один діючий, до того ж після виходу з ладу сервера бібліотека майже два роки займалася відновленням втрачених електронних записів. У бібліотеці Інституту мовознавства єдиний комп'ютер – старий, з двох друкарських машинок – одна вийшла з ладу. У бібліотеці Інституту географії вихід з ладу комп'ютера призвів до втрати частини інформації, ламався сканер, не було порошку для друкування. Незадовільним залишався стан технічного оснащення бібліотеки Інституту мікробіології і вірусології, де ледь працює єдиний комп'ютер, поламано сканер. За таких умов для ряду бібліотек ставали проблематичними оперативність та повнота інформаційного забезпечення користувачів. Деякі бібліотеки взагалі не мають комп'ютерів, зокрема, бібліотеки Фізико-технологічного інституту металів і сплавів, інститутів біоорганічної хімії і нафтохімії, світової економіки і міжнародних відносин, проблем машинобудування, прикладної фізики, Експериментального відділення МГІ.

Одним з варіантів технічного забезпечення бібліотек стала можливість використання технічних засобів інших структурних підрозділів установи. Приміром, бібліотека Одеського філіалу ІБІМ може використовувати досить міцну технічну базу (4 комп'ютери, 2 принтери, 1 сканер, вільний доступ у виділеній Інтернет-лінії, там же і локальна мережа) науково-організаційного відділу Філіалу, завдячуючи чому користувачі бібліотеки мали змогу отримувати інформацію у друкованій, сканованій та електронній формах.

Залишається невирішеним питання єдиного програмного забезпечення бібліотек, більшість з них використовує демоверсію програми ІРБІС, яка не може повною мірою задовольнити бібліотечних фахівців. Протягом звітного періоду повну версію програми ІРБІС змогли придбати лише дві бібліотеки – інститутів відновлюваної енергетики та електрозварювання. Таким чином, бібліотеки системи НАН України на даний час опановують в основному програму ІРБІС та її демоверсію, дві бібліотеки працюють за програмою УФД (бібліотека Інституту металофізики та Інституту політичних та етнонаціональних досліджень), до своєї раніше придбаної програми ІРБІС змогли долучити придбаний модуль «комплектатор» працівники бібліотеки Інституту археології. З причини збоїв у програмі бібліотеки Інституту електрозварювання і втрати значного масиву інформації програму «Бібліотека» за підтримки адміністрації установи було замінено на програму

«ІРБІС».

Акцентування уваги бібліотек на одній програмі (ІРБІС), яка активно впроваджується і в НБУВ, дозволить у подальшому значною мірою підвищити ефективність методичної допомоги з боку НБУВ, налагодити корпоративну співпрацю зі створення та використання інформаційних ресурсів, оперативно впроваджувати систему ЕДД.

Аналіз стану матеріально-технічної бази бібліотек НДУ засвідчив нерівномірність і ситуативність її поновлення, здебільшого, за залишковим принципом. З огляду на статус бібліотек НДУ, які не можуть самостійно здійснювати економічну та фінансову діяльність, вони потребують дієвої підтримки з боку адміністрацій та науковців своїх установ щодо включення бібліотек до бібліотечно-інформаційного супроводу програм і проєктів, залучення бібліотеки до визначення підходів, координації дій у справі формування та ефективного використання бібліотечно-інформаційного ресурсу, рекламної діяльності тощо.

5. Кадрове забезпечення бібліотек НДУ НАН України

Протягом звітнього періоду в бібліотечній системі НАН України зберігалася тенденція оновлення керівного складу. Зокрема, відбулася зміна керівників бібліотек інститутів геології і геохімії горючих копалин, органічної хімії, фізики конденсованих систем, НДЦ індустріальних проблем розвитку. У цілому стан кадрового забезпечення бібліотек ускладнювався. Загострення проблеми фінансування НДУ зумовило скорочення 16 штатних одиниць (бібліотеки інститутів ботаніки (0.5 ставки); гідромеханіки, проблем кріобіології і кріомедицини, технічної теплофізики, ядерних досліджень, Кримського філіалу Інституту археології – по одній штатній одиниці, Інституту металофізики (2 штатних одиниці) та ін. По одній вакантній ставці було виведено зі штату бібліотек до адміністрацій в інститутах проблем моделювання в енергетиці та сходознавства.

Водночас, зважаючи на необхідність подальшого посилення інформаційного забезпечення наукових досліджень та розвитку новітніх інформаційних технологій, адміністрації деяких НДУ знайшли можливість для виділення своїм бібліотекам додаткових

штатних одиниць – бібліотеці ІБПМ – половину ставки (для програміста), бібліотеці Інституту соціології – половину штатної одиниці для поширення видань установи, одну штатну одиницю було виділено на рік для роботи за трудовою угодою бібліотеці Національного науково-природничого музею, по одній штатній одиниці надано бібліотекам інститутів органічної хімії, народознавства, регіональних досліджень, фізики.

У штаті ряду бібліотек, як і у попередні роки, було по одному працівнику, які здебільшого перебували на ставці бібліотекаря I категорії (бібліотеки інститутів проблем реєстрації інформації, фізики конденсованих систем, українознавства). За сумісництвом, на посаді в/о бібліотекаря, на третину ставки очолював роботу бібліотеки Інституту проблем природокористування та екології провідний інженер установи. У Полтавській гравіметричній обсерваторії робота бібліотеки здійснюється працівником на пів-ставки, у бібліотеці Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України – на одну бібліотечну ставку працюють три фахівця, тобто на 0,3 ставки кожний.

Таким чином, фактична кількість штатних одиниць, задіяних у бібліотеках, становила 274, з яких бібліотечних посад – 251, науковців – 10, фахівців з інших підрозділів – 13. Для порівняння: відповідні показники 2011 р. становили 279, 267, 4 та 12 одиниць. Тобто, на 5 одиниць зменшилась кількість працюючих, а бібліотечних працівників – на 16 одиниць.

Дещо змінилися кількісні показники освітнього та фахового рівня кадрового складу бібліотек, хоча основні тенденції практично збережені. Так, утримується позитивна тенденція збільшення кількості працюючих з вищою та середньою спеціальною освітою, зменшилась кількість працюючих з середньою освітою. На жаль, як і у попередні роки, триває зменшення кількості працюючих у бібліотеках зі стажем роботи від 1 до 5 років, що свідчить про відсутність можливості формування кадрового резерву. Негативним фактором для подальшого розвитку кадрового забезпечення бібліотечно-інформаційної системи НАН України є також майже подвійне зростання чисельності категорії працюючих фахівців зі стажем від 30 до 40 і понад 40 років, тобто збереження тенденції зростання кількості працівників пенсійного та передпенсійного віку.

Практично з початку 2012 р. через недофінансування НДУ більшість з них була змушена працювати неповний робочий тиждень з відповідним зменшенням заробітної плати. Наприклад, щомісяця

на 65–75 % ставки працював колектив бібліотеки Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення, на 70 % – півроку працював колектив бібліотеки Інституту держави і права, на 50-60 % ставки працювала бібліотека Інституту прикладної фізики, на 50 % ставки – бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води, півроку на чотириденці працював Інститут проблем матеріалознавства, три місяці у режимі скороченого робочого тижня працював Інститут металофізики, два місяці – Інститут археології, у додаткових відпустках за власний рахунок 18 днів перебували співробітники Інституту радіофізики і електроніки, три тижні – працівники Інституту проблем міцності, два тижні – Інституту ботаніки. Це, звичайно, не могло не позначитися на виконанні планових завдань і основних показниках роботи бібліотек.

Незважаючи на складний стан справ, частина бібліотек працювала у звичайному режимі – це, наприклад, бібліотеки інститутів експериментальної патології, онкології і радіобіології, історії України, фізики напівпровідників, Національного ботанічного саду та ін. Характерною ознакою роботи більшості бібліотечних колективів протягом 2012 р. стала інтенсивність праці, концентрація зусиль на пріоритетних напрямках роботи, посилення акцентів на упорядкуванні бібліотечних фондів і каталогів, реставруванні видань, опануванні новітніми інформаційними технологіями. Активізувалася участь бібліотек в організації та проведенні наукових заходів установ, співпраця у підготовці наукових і бібліографічних видань, їхній популяризації та міжнародному книгообміну.

Досить плідно працювали колективи бібліотек ГАО, інститутів археології, історії України, біохімії, ботаніки, зоології, керамології, соціології, Карадазького природного заповідника, Національного науково-природничого музею, та ін., які успішно поєднували традиційну роботу з формування фондів і бібліотечно-інформаційного обслуговування з організацією електронних ресурсів, створенням веб-сторінок, участю в наповненні сайту установ. Заслугує схвалення безпосередня участь окремих бібліотечних колективів у науково-дослідній роботі своїх установ. Свідченням зростання обсягів цієї роботи є факти збільшення кількості підготовлених бібліографічних видань, виконання розгорнутих письмових бібліографічних довідок, участь у підготовці матеріалів до монографій та енциклопедичних видань, виступи з доповідями і повідомленнями на наукових конференціях та публікаціями у пресі (бібліотеки інститутів археології, ботаніки, зоології, історії України,

літератури, фізіології, філософії, Карадазького природного заповідника, Національного ботанічного саду та ін.).

Додатково до своєї основної роботи окремі бібліотеки успішно виконують методичну функцію, наприклад, бібліотека Інституту археології надає методичну і практичну допомогу бібліотеці Кримського філіалу свого інституту в питаннях збереження фонду, проведення його інвентаризації, залучення до співпраці у створенні корпоративного ресурсу – електронного каталогу. Справжнім центром науково-методичної підтримки бібліотек установ, що займаються проблемами моря і водних ресурсів та інформаційно-бібліотечною роботою у цій галузі, освоєнням досвіду міжнародного бібліотечного співробітництва залишається бібліотека ІБПМ. У 2012 р. зав. бібліотекою цього Інституту О.Акімова продовжувала працювати координатором від України при Міжурядовій океанографічній комісії ЮНЕСКО з питань морського інформаційного менеджменту, була обрана до робочої групи експертів з морського інформаційного менеджменту при Міжурядовій океанографічній комісії ЮНЕСКО терміном на 4 роки. Тривала співпраця бібліотеки в рамках міжнародних проектів, зокрема у підготовці проекту «Оцифровка редких книг морской тематики ОДИНЕСЕТ региона», до якого також були залучені бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ, інститутів ботаніки та гідробіології.

Фінансові проблеми, зниження якісного рівня комплектування фондів значною мірою стимулювали більшість бібліотек до зміцнення міжбібліотечних зв'язків, ефективної співпраці у формуванні та використанні бібліотечно-інформаційних ресурсів, збереженні репертуару передплатних видань тощо.

Навантаження працівників бібліотек часом носило і ситуативний характер. Так, декілька років поспіль значні трудовитрати колективу бібліотеки Інституту механіки пов'язані з усуненням наслідків залиття частини фонду в результаті аварії каналізаційної системи. У звітному році великі обсяги робіт з врятування фондів після їх затоплення були виконані бібліотеками інститутів теоретичної фізики, фізіології рослин і генетики. Значні нераціональні витрати робочого часу більшості бібліотек пов'язані з нескінченними пересувками фонду через відсутність належних площ у книгосховищах. Не завжди навантаження бібліотекарів було пов'язане з їхнім основним фахом роботи. Вагома частина робочого часу бібліотечного працівника Криворізького ботанічного саду припадала на заміщення обов'язків зав. відділу кадрів, секретаря,

екскурсовода Саду. Значні трудовитрати у ряді бібліотек пов'язані з виконанням громадських доручень, роботою у профкомі, комісіях тощо (бібліотеки інститутів електронної фізики, мікробіології і вірусології, фізіології рослин і генетики та ін.).

Відрізнялися підходи адміністрацій установ до питань стимулювання та оплати праці бібліотечних колективів. Працівники більшості бібліотек отримували доплати за вислугу років та за особливі умови роботи. Адміністрації ряду установ намагалися по можливості, хоча б раз на рік, преміювати працівників бібліотек. Зокрема, було премійовано співробітників бібліотек Експериментального відділення МГІ, Одеського філіалу ІБПМ, інститутів ботаніки, геологічних наук, держави і права, електродинаміки, енциклопедичних досліджень, металофізики, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, молекулярної біології і генетики, народознавства, теоретичної фізики, хімії високомолекулярних сполук, ядерних досліджень, ФТІНТ. За успішне виконання запитів Кабінету Міністрів преміювався колектив бібліотеки Інституту економіки та прогнозування. Щоквартальні премії отримували працівники бібліотеки Інституту кібернетики. Квартальні та річну премії отримали працівники бібліотеки ІБПМ, щомісячні премії – Інституту газу. У розмірі 0,5 ставки двічі наприкінці року отримали премію працівники бібліотеки Інституту імпульсних процесів і технологій. Премії за надання допомоги у виконанні бюджетних тем отримували працівники бібліотеки Інституту прикладних проблем механіки і математики.

Працівникам низки бібліотек надавалася матеріальна допомога на оздоровлення, зокрема, бібліотекам інститутів біоорганічної хімії та нафтохімії, економіки промисловості, економіки та прогнозування, експериментальної патології, онкології і радіобіології, механіки, мікробіології і вірусології, мовознавства.

На жаль, за даними звітів бібліотек НДУ можна навести лише один приклад морального заохочення працівника бібліотеки – подяку керівникові бібліотеки Інституту електронної фізики за участь у науковій конференції з нагоди 20-річчя ІЕФ НАН України та у підготовці наукового збірника, присвяченого цій події.

Помічені також випадки неухважного ставлення до проблем своєї бібліотеки та її колективу з боку адміністрації деяких установ. Так, на мінімальній зарплаті, без доплат за бібліотечний або за науковий стаж працював колектив бібліотеки Інституту фізіології. Відсутність цих доплат мотивувалася тим, що бібліотеку було

переведено до відділу, що не передбачає бібліотечних посад. В аналогічній ситуації, без надбавки, опинився фахівець з інформатики Інституту прикладної математики і механіки, переведений до бібліотеки на посаду інженера. При досить значних обсягах виконаної протягом року роботи не змінювалася і не індексувалася зарплата в бібліотеці Фізико-хімічного Інституту.

Окремі бібліотеки, наприклад, Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії, не надали інформацію про стан оплати праці. Бібліотека Фізико-механічного інституту не надсилає інформацію про зміни у кадровому питанні та в оплаті праці вже кілька років поспіль, що зі значною долею вірогідності дозволяє зробити припущення щодо наявності проблем у вирішенні згаданих питань у даних колективах.

Несприятливими для окремих бібліотек були й умови праці. Значна частина бібліотек скаржилася на холод у приміщеннях узимку і задуху влітку. Так, восени у приміщеннях бібліотеки Інституту металофізики температура повітря становила від 5 до 9 градусів тепла. Нарікали на відсутність опалення і холод у приміщеннях бібліотеки інститутів надтвердих матеріалів, проблем матеріалознавства. На складні умови праці скаржилася бібліотека Інституту гідробіології. Своєрідним «лідером» у цьому «змаганні» стала бібліотека Інституту чорної металургії, яка не опалювалася два роки поспіль і температура у приміщенні взимку досягала п'яти градусів морозу.

Проте, більшість бібліотек НДУ традиційно відчувала дієву допомогу в організації роботи, кадровому і матеріально-технічному забезпеченні, модернізації бібліотек з боку адміністрацій, ІБР та профспілкових комітетів своїх установ. Зокрема, традиційно на засіданнях учених рад заслуховувалися звіти про роботу бібліотек інститутів ботаніки, біохімії, кріобіології і кріомедицини, механіки, експериментальної патології, онкології і радіобіології, прикладної математики і механіки, радіофізики та електроніки, філософії. У 2012 р. на відкритому засіданні вченої ради Інституту гідробіології було розглянуто питання про використання реферативних журналів в електронній формі та необхідність переоснащення бібліотеки сучасною комп'ютерною технікою. Бібліотека Державного природознавчого музею здійснює презентацію нових наукових видань на засіданнях вчених рад.

Керівництвом інститутів біоорганічної хімії та нафтохімії, вугільних енерготехнологій, географії, електронної фізики,

мовознавства, фізики конденсованих систем, прикладної математики і механіки, радіофізики і електроніки, технічної механіки, фізичної хімії на засіданнях учених рад приймалися рішення з питань формування та збереження фондів, використання періодичних і продовжуваних видань, передплачених установою, щодо розповсюдження видань установи та ін. Активну допомогу бібліотеці з перерахування коштів на рахунок установ-постачальників документів надавала дирекція Інституту політичних і етнонаціональних досліджень, внаслідок чого вдалося зберегти репертуар передплачуваних видань. Систематично виділяли кошти на передплату періодики профспілкові комітети інститутів фізіології рослин і генетики, біоорганічної хімії та нафтохімії, вугільних енерготехнологій. Для бібліотеки Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії за рахунок коштів профспілкового комітету було здійснено передплату україномовних періодичних видань на суму 8800 грн. Завдяки зусиллям керівництва та представників ІБР Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології бібліотека отримала літературу від зарубіжних наукових установ Російської Федерації, Білорусі, Литви, Ізраїлю, Болгарії, Македонії, Німеччини, Польщі, Румунії, Чехії, Словаччини, Угорщини, Хорватії.

Питання удосконалення роботи бібліотеки, можливості співпраці у створенні єдиного ЕК спільно з бібліотекою Інституту археології розглядалися на двох засіданнях перебраної ІБР Кримського філіалу Інституту археології. Тривала робота з оновлення складу ІБР у ряді інших установ. Обрано новий склад ІБР у Радіоастрономічному інституті, Інституті металофізики, обрано нового Голову ІБР в Інституті гідробіології. Розроблено нове Положення про ІБР бібліотекою Інституту проблем міцності з урахуванням трансформації функцій і завдань бібліотечно-інформаційного забезпечення НДР Інституту на основі нових автоматизованих технологій.

На жаль у ряді установ роль ІБР недооцінюється. Так, не створено ІБР у Полтавській гравіметричній обсерваторії, Одеському відділенні гідроакустики МГІ, НІАЗ «Ольвія», Національному науковому природничому музеї, інститутах відновлюваної енергетики, геофізики, колоїдної хімії та хімії води, сорбції та проблем ендоекології, сходознавства, технічної теплофізики, фізіології рослин і генетики, що суттєво ускладнює роботу бібліотеки у вирішенні виробничих завдань та розв'язанні проблемних питань бібліотечно-інформаційного супроводу наукових досліджень.

У більшості бібліотечних колективів приділялася достатня увага питанням підвищення професійної майстерності, опанування новітніми інформаційними технологіями. Ця робота здебільшого відбувалася під час семінарів і тренінгів, що проходили як на відомчому, так і на міжвідомчому та регіональному рівнях, а з огляду на досвід співпраці бібліотеки ІБПМ із зарубіжними бібліотеками та інформаційними центрами, що займаються водними ресурсами і проблемами моря, й на міжнародному рівні.

Бібліотеки НДУ, розташовані у м. Києві, мали змогу брати участь у заходах, організованих НБУВ, зокрема, у роботі міжнародної наукової конференції «Інноваційна модель наукової бібліотеки ХХІ століття», традиційному підсумковому семінарі для керівників бібліотек НДУ на тему: «Інформаційні ресурси, технології і послуги в бібліотеках науково-дослідних установ НАН України», спільному семінарі НБУВ і Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» «Особливості систематизації документів за таблицями УДК», проведенні засідання бібліотек НДУ НАН України біологічного профілю з метою узгодження дій щодо створення ЕК, участі у міжнародних професійних заходах, що проходили на базі УкрІНТЕІ, бібліотеки НГУ «КПП».

Організовувалися навчання і в окремих НДУ. З метою ознайомлення з досвідом роботи у програмі «ІРБІС» проведено заняття на базі бібліотеки Інституту зоології. Для фахівців бібліотеки та відділу інформаційних технологій Інституту електродинаміки співробітниками компанії «Матрікс–прес» було проведено 2 заняття з впровадження системи ІРБІС.

Аналогічно діяла система підвищення кваліфікації бібліотечних працівників НДУ НАН України в інших регіонах. Традиційно цим питанням приділяється увага у бібліотеці Інституту монокристалів, яка протягом 2012 р. взяла участь у міській конференції УБА, засіданнях круглого столу з проблемних питань (в Харківській національній бібліотеці України ім. В. Г. Короленка); зав бібліотекою викладає на обласних курсах підвищення кваліфікації працівників культури методику класифікації за таблицями УДК.

Заслуговує на увагу досвід роботи бібліотек інститутів історії України археології, літератури, Національного ботанічного саду з пропаганди бібліотеки та запрошення до бібліотечної професії. Залучена до роботи молодь опановувала ази бібліотечної професії, набувала практичних навичок у роботі з книгою, створенні інформації та обслуговуванні користувачів. Бібліотекою на бібліографію для

студентів профільних кафедр Київського національного університету «Києво-Могилянська Академія».

Бібліотека Інституту історії України брала участь у проведенні семінарів і засідань круглих столів, зокрема у Всеукраїнському семінарі-наradі зав. кабінетами історії (методистів) обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, міжнародній науковій конференції «Вітчизняна війна 1812 р. в контексті поступу всесвітньої історії», методологічному семінарі «Ментальні мапи як інструмент історика». На базі відділу НТІ Інституту історії України проходили практику студенти Національного педагогічного університету ім. Драгоманова, Міжнародного Славістичного університету, Київського університету ім. Б. Грінченка. Професійному росту більшості бібліотечних колективів значною мірою сприяє посилення уваги до самоосвіти та обміну досвідом роботи з колегами інших бібліотек незалежно від їхнього статусу та відомчого підпорядкування, наприклад, у регіонах – з обласними бібліотеками, бібліотеками ВНЗ та ін.

Працівники бібліотеки Інституту літератури виступили з доповідями на наукових конференціях «Юрій Меженко і розвиток бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства» (м. Київ), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Українська література в контексті світової: теоретичні, історичні, методичні і перекладацькі аспекти» (м. Черкаси) та ін.

Таким чином, незважаючи на досить складну ситуацію з кадровим забезпеченням бібліотечно-інформаційної системи НАН України, у цілому бібліотеки мають певний потенціал і ресурси для свого подальшого професійного зростання. Ключовими ланками у цій роботі повинні стати підвищення ефективності управління, модернізація матеріально-технічної бази і координація праці, корпоративне створення електронних ресурсів, спрямованість бібліотечних працівників не лише на володіння інформаційними ресурсами, а й на їх просування, рекламу можливостей інформаційних сервісів.

Актуальними завданнями для керівної ланки бібліотек має стати розвиток мотивації праці у колективі, зацікавленість у роботі єдиною командою, активізація морального заохочення, критичне осмислення зробленого, конкретизація завдань на перспективу, почуття відповідальності кожного керівника за долю бібліотеки та її колективу.

II. НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАН УКРАЇНИ у 2012 році

У 2012 р. науково-інформаційна діяльність наукових установ, видавничих організацій, рад, комісій і комітетів при Президії НАН України спрямовувалась на формування єдиного академічного простору.

Бібліотечна мережа НАН України включає два науково-методичних центри – НБУВ і ЛННБ ім. В. Стефаника та 103 бібліотеки академічних установ. Надходження до фондів бібліотек документів на різних видах носіїв інформації в 2012 р. становили: НБУВ – 178 тис. прим., ЛННБ – 25 тис. прим., бібліотеки НДУ – 60 тис. прим. Аналіз роботи бібліотек НДУ з формування документно-інформаційних ресурсів свідчить, що дефіцит бюджетного фінансування і постійне здорожчання видань призвели до зменшення кількості нових надходжень на 11 % (у т. ч. іноземних – на 20 %).

Поряд з формуванням традиційних каталогів і картотек бібліотеки 58 установ НАН України створювали електронні каталоги. Найбільші за обсягом каталоги мають бібліотеки інститутів: проблем міцності – 136 тис. бібліографічних описів; зоології – 105 тис., економіки промисловості – 80 тис., Радіоастрономічного інституту – 77 тис., математики – 60 тис., археології – 52 тис. У 2012 р. завершили роботу з введення до ЕК книг українською та російською мовами бібліотеки Фізико-технічного інституту низьких температур та Радіоастрономічного інституту. Але для віддалених користувачів на сайтах НДУ доступні електронні каталоги лише 20 бібліотек.

Установи НАНУ розпочали роботи з оцифрування історико-культурних фондів, окремих колекцій та видань, які становлять національне надбання. Важливим аспектом цієї роботи стала підготовка матеріалів до «Державного реєстру національного культурного надбання». НБУВ було підготовлено і виставлено на сайті Бібліотеки детальну консультацію щодо структури описів книг, інструкцію зі створення реєстру; вироблено критерії відбору та віднесення документів до реєстру.

У звітному періоді в бібліотеках активізувалось формування повнотекстових науково-інформаційних ресурсів. У НБУВ на синергетичних засадах, які передбачають конвергенцію науково-видавничих, бібліотечно-інформаційних і бібліометричних процесів,

продовжувалось формування та представлення в мережі Інтернет зібрання електронних версій наукової періодики України. Обсяг цього зібрання збільшився на 190 тис. статей і досяг 670 тис. одиниць. Він є найбільшим в СНД сховищем даних з вільним доступом. У 2012 р. до інформаційних ресурсів наукової періодики України щосекунди здійснювалось 3 звернення, а в цілому за 2012 р. – близько 100 млн звернень.

Власні інституційні репозитарії електронних документів формувались і в низці академічних установ: ГАО, інститутах ботаніки, історії України, ІБПМ та ін. Зокрема, Інститутом історії України створено та представлено в мережі Інтернет електронну бібліотеку, обсяг якої в 2012 р. досяг 15,5 тис. повнотекстових документів. Інститут програмних систем забезпечив інтеграцію репозитаріїв шляхом створення єдиної точки доступу до них на основі використання протоколу збору метаданих OAI-PMH (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting).

Здійснено порівняльний аналіз ступеня представлення українських наукових часописів у системі Google Академія і на комерційних бібліометричних платформах корпорацій Elsevier та Thomson Reuters. Якщо в першій з них проіндексовано практично всі наявні в українському сегменті Інтернет періодичні видання (їх кількість наближається до 1,8 тис.), то в двох останніх у 2011 р. оброблялося відповідно 18 і 19 журналів. Відзначено, що глибинною причиною суттєвих розбіжностей між науковим доробком українських учених і ступенем представлення цього доробку в бібліометричних системах корпорацій Elsevier і Thomson Reuters є політика цих корпорацій, яка ґрунтується на комерційних інтересах. Вона полягає в тому, щоб спонукати науковців з усього світу публікуватися в певному колі англomовних журналів. Зроблено висновок, що «коефіцієнт корисної дії» заходів щодо включення українських періодичних видань у згадані наукометричні системи не може бути високим. Тому на сучасному етапі під час проведення бібліометричного оцінювання суб'єктів і об'єктів вітчизняного наукового простору слід орієнтуватися на загальнодоступні інформаційні ресурси системи Google Академія.

Встановлено необхідність використання для бібліометричних оцінок розвитку науки в Україні та підготовки оглядово-аналітичних матеріалів про стан вітчизняного академічного середовища ряду незалежних параметрів, зокрема індексів наукового цитування публікацій учених та установ і показників інтенсивності мережевого

використання електронних версій цих публікацій. Визначення індексів цитування здійснювалося на базі некомерційної бібліометричної платформи Google Академія, а показники інтенсивності використання визначалися шляхом аналізу log-файла сайту, на якому розміщено загальнодержавне зібрання електронних версій наукової періодики України. На основі результатів аналізу підготовлено 36 оглядово-аналітичних матеріалів з бібліометричними показниками цитування вітчизняних учених та установ і вебметричними оцінками інтенсивності використання їх публікацій. Огляди представлено на сайті НБУВ у розділі «Рейтинги науковців і установ».

Динамічно розвивалась система реферування української наукової літератури, що підтримується Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України, НБУВ, Національною науковою медичною бібліотекою України та Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського. У звітному році обсяг інформаційних ресурсів загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова», представленої у вільному доступі в мережі Інтернет, перевищив 450 тис. записів. Було також відпрацьовано поглиблення деталізації розділу «Держава і право. Юридичні науки», який є складовою 3-ї серії Українського реферативного журналу «Джерело». Журнал у цілому видавався в 4-х серіях 6 разів на рік (24 випуски).

Подальшого розвитку набув проект впровадження та застосування грид-технологій. Створено інфраструктуру Українського національного гриду, що включає 36 кластерних комплексів у 10 містах. Загальна кількість обчислювальних ядер у цих комплексах досягає 3940, а ємності серверних дисків і пристроїв для збереження інформації відповідно 420 і 580 ТВ. Базовий координаційний центр організовано при Інституті теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова, регіональні координаційні центри в Харкові та Львові, ресурсні центри – в Інституті кібернетики ім. В. М. Глушкова та Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут». Об'єднання кластерів та забезпечення їх виходу до європейської грид-інфраструктури швидкісними мережевими каналами здійснено Українською академічною і дослідницькою мережею (UARNET). Це дозволяє активізувати міжнародне наукове співробітництво шляхом залучення користувачів національної грид-інфраструктури до міжнародних віртуальних співтовариств та започаткування міжнародних проектів. Як приклад

такої співпраці можна розглядати обробку даних Великого адронного колайдера ґрід-кластерами в Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут» і Інституті теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова.

Основна увага Служби інформаційно-аналітичного забезпечення (Служби) НБУВ протягом звітного року спрямовувалась на розвиток форм і методів підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів, пов'язаних з антикризовою тематикою, та організацію їх включення у систему сучасних соціальних комунікацій, орієнтовану на користувачів у економічній та соціально-політичній сферах життя суспільства. На сьогодні постійними абонентами Служби та Національної юридичної бібліотеки (НЮБ) є Адміністрація Президента України, Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної республіки Крим, обласні, міські, районні держадміністрації, ради (понад 1380), громадські організації (по лінії Українського союзу промисловців і підприємців – понад 400), інформаційні центри. Інформаційно-аналітичною продукцією НЮБ та СІАЗ користується ряд українських посольств, члени Конституційної Асамблеї (80). Також матеріали СІАЗ та НЮБ поширюються через Мережу пунктів доступу громадян до інформації органів державної влади у бібліотеках України, започатковану Українською бібліотечною асоціацією (вони діють у 749 бібліотеках). Загальна кількість користувачів на кінець 2012 року – 2645.

У 2012 р. продовжувалось видання понад 20 журналів і бюлетенів («Україна: події, факти, коментарі», «Проблеми інформатизації», «Шляхи розвитку української науки», «Українсько-російські відносини: досягнення та перспективи співробітництва» та ін.). Загальна кількість випусків цих серіальних видань перевищила 620. Крім того, СІАЗ та НЮБ розпочали створення ряду нових інформаційних продуктів – «Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності», «Проблеми суспільної стабільності», «МВС в оцінках джерел масової інформації», «Тенденції протестних настроїв у громадській думці» та «Тиждень: інформаційна проекція». Загалом було підготовлено 115 випусків.

З метою забезпечення інформаційного супроводу діяльності Конституційної Асамблеї України, сприяння утвердженню і розвитку національної конституційної традиції, якісному вдосконаленню чинної Конституції України створено інформаційний ресурс – бібліотека «Конституційна Асамблея», орієнтований на задоволення інформаційно-аналітичних запитів органів державної влади,

громадських організацій, наукових працівників, експертів та громадян у сфері конституційного процесу.

Вагомим внеском у збагачення інформаційних ресурсів НАН України є підготовка словників, довідково-енциклопедичних видань, статистичних збірників, аналітичних матеріалів, бібліографічних і біобібліографічних посібників. У 2012 р. установами Академії соціогуманітарного напрямку було підготовлено та видано два томи «Шевченківської енциклопедії», 9-й том «Енциклопедії історії України», 12 том «Енциклопедії сучасної України», «Великий енциклопедичний юридичний словник», завершальний том «Історії української культури», монографію «Академії наук країн Європи». Український мовно-інформаційний фонд видав третій том академічного тлумачного «Словника української мови», що виходитиме у 20 томах. Перший, другий і третій томи «Словника» представлено в електронному вигляді на сайті установи.

Науково-дослідні установи НАН України підготували низку довідкових та монографічних видань «Б. Є. Патон: 50 років на чолі Академії» (Інститут електрозварювання ім. О. Є. Патона), «Академік НАН України Олег Федорович Німець. До 90-річчя з дня народження» (Інститут ядерних досліджень), «Пономаренко Лідія Антонівна – історик, книгознавець, топономіст» (Інститут історії України), «Віталій Григорович Дончик» (Інститут літератури), «Академік Валентин Грищенко у спогадах» (Інститут проблем кріобіології і кріомедицини), «Борис Алексеевич Нелепо – учений – созидатель (к 80-летию со дня рождения)» (Морський гідрофізичний інститут), «Валентин Степанович Підгорський» (Інститут мікробіології і вірусології) та ін.

У серії «Біобібліографія учених України» видано покажчики, приурочені до ювілеїв учених: «Леонід Григорович Руденко» – Інститут географії, «Володимир Іванович Рязанов» – Інститут прикладної математики і механіки, «Валерій Трипачук» – ЛННБ ім. В. Стефаника, «Богдан Йосипович Пташник» – Інститут прикладних проблем механіки і математики, «Михайло Васильович Козловський» – Інститут фізики конденсованих систем, «Зінаїда Павлівна Тулуб» та «Степан Онисимович Сірополко» – НБУВ та ін.

У 2012 р. НДУ провели ряд міжнародних заходів, пов'язаних з науково-інформаційною діяльністю: «Інноваційна модель наукової бібліотеки XXI століття» (НБУВ), XII Міжнародну науково-практичну конференцію «Інформаційні технології і безпека» (Інститут проблем реєстрації інформації), Міжнародну наукову конференцію *MegaLing*

2012 «Горизонти прикладної лінгвістики і лінгвістичних технологій» (Український мовно-інформаційний фонд), «Високопродуктивні обчислення» (Інститут теоретичної фізики), «Національні атласи у формуванні глобального інформаційного простору» (Інститут географії).

Установи НАН України були також співorganizаторами багатьох заходів, що їх проводили інші відомства: Міжнародного наукового конгресу «Інформаційне суспільство», VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Інформація, аналіз, прогноз – стратегічні важелі ефективного державного управління»; VII Міжнародної конференції «Нові інформаційні технології в освіті для всіх: моделі та інфраструктури» та ін.

Проблеми інформатизації, формування національного інформаційного ресурсу, інноваційної діяльності НБУВ та установ НАН України знайшли висвітлення у колективних монографіях «Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства», «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища», монографії Т. Ю. Гранчак «Бібліотека і політична комунікація», науковому збірнику «Бібліотека і розвиток доступу до правової та соціально значущої інформації», виданих НБУВ у 2012 р.

Висновки та пропозиції

Констатуємо наявність суттєвих результатів у науково-інформаційній діяльності, слід вказати на недостатній рівень інформаційного представлення НАН України в глобальних комп'ютерних мережах і необхідність прискорення темпів формування її інформаційного середовища як базису національного науково-інформаційного простору.

1. Вбачається доцільним поширити досвід створення загальнодержавного електронного сховища наукової періодики на інші види публікацій (насамперед на підручники та навчальні посібники з грифами міністерств освіти і науки, молоді та спорту, а також на авторські публікації за підсумками виконання грантових досліджень Державного фонду фундаментальних досліджень). Для цього слід підготувати та зареєструвати в Міністерстві юстиції України спільний Наказ згаданих міністерств і НАН України про передавання комп'ютерних версій цих публікацій до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського для формування національного репозитарію електронних версій навчальних і наукових видань. Наказ стане підзаконним нормативно-правовим

актом до Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», який, зокрема, передбачає Інтернет-оприлюднення публікацій навчальних і наукових установ, виконаних за кошти Державного бюджету України. Слід наголосити, що в рамках виконання Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» на МОНмолодьспорту (з 2013 р. Міністерство освіти і науки та Міністерство молоді і спорту) і НАН України вже покладено завдання «урегулювання питань, пов'язаних з авторським та суміжними правами, електронними інформаційними ресурсами, статусом електронних видань, передачею до бібліотек електронних копій тиражованих видань». Можна стверджувати, що підготовка проекту згаданого Наказу є не ініціативою, а обов'язком.

2. Потрібна Постанова Інформаційно-бібліотечної ради або Розпорядження Президії НАН України, де буде «прописана» відповідальність установ за представлення інформаційних ресурсів, створених за рахунок коштів Державного бюджету України, на сайтах цих установ.

3. Ураховуючи появу безкоштовної бібліометричної платформи Google Академія, що аналізує глобальні наукові комунікації з усіх галузей знань у всіх країнах, є потреба у прийнятті на державному рівні рішення щодо «узаконення» наукометричних показників цієї платформи при оцінюванні результатів діяльності вітчизняних вчених і установ.

4. Як актуальне завдання розвитку науково-інформаційної діяльності слід розглядати започаткування на базі інформаційних ресурсів зібрання електронних версій наукової періодики України загальноакадемічного науково-популярного Інтернет-журналу для пропагування досягнень української науки та сприяння формуванню у суспільства сучасного наукового світосприйняття. Такий журнал слугуватиме містком між академічною наукою і реальним життям.

III. КОНСУЛЬТАЦІЇ

Леськів М.В., помічник генерального директора НБУВ
Леськів А.М., Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Організація роботи з матеріалами для службового користування

Як відомо, одна з особливостей діяльності бібліотек науково-дослідних установ НАН України – робота з матеріалами, які містять службову інформацію.

Порядок поводження з такими матеріалами регламентує постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 р. № 1893 «Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію» (зі змінами). На виконання даної постанови прийняті розпорядження Президії НАН України: № 265 «Про затвердження Переліку відомостей, що містять службову інформацію („ДСК”) у Національній академії наук України» (від 09.04.2012 р.) та № 221 «Про внесення змін до Переліку відомостей, що містять службову інформацію у НАН України в частині охорони винаходів і корисних моделей» (від 03.04.2013 р.).

Співробітники бібліотек, які мають справу з документами з грифом ДСК, в обов’язковому порядку ознайомлюються під розписку з чинною урядовою та відповідними відомчими інструкціями. Ознайомлення працівників з документами ДСК здійснюють канцелярії науково-дослідних установ.

Співробітникам, допущеним до роботи з документами з грифом ДСК, забороняється повідомляти усно або письмово будь-кому відомості, які містяться у цих документах, коли це не викликано службовою потребою.

Із введенням у дію цієї урядової Інструкції тиражовані документи з грифом ДСК до 1991 р., а також їм аналогічні, випущені в світ у різний час з іншими обмежувальними грифами, окрім грифів «Службова таємниця», «Таємно», «Цілком таємно» та «Особливої важливості», можуть розглядатися як відкриті документи, правда, за

наявності письмової згоди організацій, що їх підготували, або правонаступників цих організацій.

Тиражовані документи, оприлюднені в 1991 р. і пізніше для службового користування або з нумерацією кожного примірника тиражу, а також усі документи органу законодавчої влади, вищого органу виконавчої влади і вищих судових органів без грифів обмеження доступу, але не опубліковані в офіційних виданнях, з яких знято грифи секретності, розглядаються як матеріали, що містять відомості обмеженого поширення з грифом ДСК.

Зазвичай облік документів і видань з грифом ДСК ведеться у відповідних журналах. Як правило, окремо від іншої, несекретної документації. У разі, коли обсяг документів з грифом ДСК незначний, дозволяється вести їх облік (реєстрацію) разом з іншою, несекретною документацією. При цьому на картці (у журналі) до реєстраційного номера документа або видання додається позначка «ДСК».

На кожному зареєстрованому документі, а також супровідному листі до видання із грифом ДСК проставляється штамп. В останньому зазначаються назва організації, реєстраційний номер документа і дата його надходження.

Реєстрації підлягають усі документи з грифом ДСК, а друковані видання (книги, журнали, брошури) обліковуються за кількістю примірників.

Особливо треба наголосити про заборону користуватися відомостями з документів з грифом ДСК для публічних виступів або публікацій у засобах масової інформації, експонувати ці документи на відкритих виставках, демонструвати їх на стендах, у вітринах або інших громадських місцях.

Як правило, видання із грифом ДСК видаються виконавцям і приймаються від них під розписку у відповідній картці обліку видань.

Копіювання документів з грифом ДСК також здійснюється за погодженням із організаціями-авторами.

Видання з грифом ДСК включаються тільки до службових каталогів. Їх заборонено включати у відкриті каталоги та бібліографічні покажчики.

Видача користувачам видань із грифом ДСК у публічних бібліотеках здійснюється за письмовими клопотаннями керівників організацій, де працюють громадяни, обов'язково із зазначенням теми роботи. Такі дозволи дійсні протягом року.

У відомчих бібліотеках установ закритого типу видання з грифом ДСК видаються:

- співробітникам даної установи – за списками, затвердженими керівником організації або за його письмовим дозволом;
- співробітникам інших організацій – за письмовими зверненнями останніх та відповідного дозволу керівника установи, що зберігають ці видання.

Видання з грифом ДСК за письмовим дозволом керівника установи можуть видаватися через міжбібліотечний абонемент на підставі письмових запитів керівників організацій, яким потрібні ці видання.

Що стосується рішення про зняття грифа ДСК, то воно приймається експертною комісією організації-автора документа (видання) чи правонаступника. На обкладинках справ гриф ДСК погашається штампом або записом від руки – із зазначенням дати і номера акта, що став підставою для зняття грифа.

Як правило, документи з грифом ДСК повинні зберігатися у шафах, що надійно замикаються та опечатуються. Забороняється зберігати такі документи у підсобних фондах бібліотек.

Справи з грифом ДСК, видані для роботи, підлягають поверненню у той же самий день. Передача документів з грифом ДСК іншим співробітникам здійснюється тільки через канцелярію науково-дослідної установи. Про факти втрати документів з грифом ДСК або розголошення відомостей, що містяться в них, терміново доводиться до відома керівника НДУ, керівників режимно-секретного підрозділу і канцелярії, а ще письмово оповіщаються органи СБУ із зазначенням обставин втрати документів чи розголошення відомостей і вжитих заходів.

За порушення, які призвели до розголошення інформації, втрати або незаконного знищення документів з грифом ДСК, а також інших вимог чинної «Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію», винні особи несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Контроль за обігом документів зі службовою інформацією здійснює Служба безпеки України.

Половинчак Ю.М.,
зав.відділу НБУВ, канд. іст. наук

Напрями роботи Національної юридичної бібліотеки НБУВ

Сучасний етап суспільного розвитку характеризується, серед іншого, зростаючою потребою у достовірній, повній та актуальній правовій інформації. Така необхідність, поряд із причинами загального характеру (зміцнення правових і демократичних засад держави, підвищення рівня законності, правової культури суспільства тощо), диктується водночас і станом законодавства: по-перше, постійно з'являються нові суспільні зв'язки і відносини, які, відповідно, потребують правового регулювання, а, отже, появи принципово нових галузей права. По-друге, глобалізаційні процеси актуалізують розвиток як міжнаціональних, так і наднаціональних правових відносин.

Очевидно, що ці тенденції є викликом для системи правового інформування та бібліотек як її важливого елемента. З огляду на це сучасні бібліотеки активізують діяльність у сфері політико-правових інформаційних обмінів, зокрема, формуючи бази даних та інших інформаційних ресурсів правового характеру, здійснюючи наукові дослідження та інформаційно-аналітичну роботу з питань політико-правової проблематики; надаючи юридичну консультативну допомогу; проводячи правову просвітницьку діяльність.

Виходячи із трансформацій інформаційних запитів суспільства, сьогодні активно розвиваються сучасні соціальні інститути нового типу – юридичні бібліотеки, що поєднують традиційні функції бібліотеки з функціями галузевих інформаційних центрів. *Національна юридична бібліотека* (НЮБ) є структурним підрозділом Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. НЮБ створена за Указом Президента України у 1999 р. для забезпечення правовою інформацією спеціалістів-правників, працівників органів державної влади, науковців, студентської молоді, представників дипломатичного корпусу і міжнародних неурядових організацій в Україні та поширення правових знань серед населення. Національна юридична бібліотека НБУВ акумулює та сприяє ефективному використанню правових інформаційних ресурсів, а також ресурсів, суміжних за своєю змістовою основою з правовими, з метою раціонального та якнайповнішого використання в освіті, проведенні наукових досліджень, забезпечення правотворчої діяльності.

Виходячи з вимог часу, НЮБ акумулює документально-інформаційні ресурси на всіх видах носіїв, забезпечує доступ та представлення ресурсів, що містять правову інформацію (сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними тощо).

Реалізуючи навігаторську функцію по фондах правової інформації НБУВ, підрозділи юридичної бібліотеки – відділи баз даних правової інформації, обслуговування інформаційними ресурсами, довідково-консультаційної допомоги, технологій електронної обробки інформації, аналітично-прогностичний працюють над забезпеченням ефективного доступу до документного наукового, інформаційно-аналітичного ресурсу правової та необхідної в реалізації правових відносин, суміжної з нею іншої інформації, що зберігається у фондах бібліотеки. З цією метою здійснюється надання довідково-консультаційної допомоги; оцифрування та представлення на сайті документів правового характеру; у співробітництві з відділом довідково-бібліографічного обслуговування НБУВ – доведення до користувачів, у тому числі тих, які спеціалізуються у сфері правотворення, інформації про наявність правових ресурсів у фондах бібліотеки.

У контексті цієї діяльності формуються і поповнюються електронні колекції, в яких представлено масив чинного законодавства та історичні документи правотворчого характеру; коментарі та роз'яснення до міжнародного законодавства та законодавства України; статистична та інша інформація правового характеру; навчальна та монографічна юридична література, систематизована за галузями права; фахова наукова періодика, матеріали судової практики тощо.

Серед електронних колекцій особливе місце займають ретроспективні добірки оцифрованих документів із фондів НБУВ, присвячені історії правової думки в Україні – унікальні стародруки XVII-XVIII ст., зокрема, зразки правової думки доби Гетьманщини; нормативні документи Російської імперії, наукові розвідки українських та російських істориків і правознавців XIX ст. Ці ресурси доступні на сайті НБУВ, що сприяє розширенню джерельної бази правничих та історичних досліджень.

НБУВ забезпечує також доступ до повнотекстової колекції літератури юридичної тематики – кодексів, наукових видань, монографій, довідників, енциклопедій, словників, підручників, методичних посібників, до наукової юридичної періодики України, реферативної

правової інформації та інших електронних інформаційних ресурсів. На сайті НБУВ представлено також архів бібліографічних довідок юридичної тематики (http://irbis-nbu.gov.ua/info_law.html).

У процесі подолання кризових явищ в українському суспільстві особливої актуальності набуває забезпечення інформаційно-аналітичною підтримкою на основі сучасних інформаційних технологій всієї системи управлінських структур. Цьому сприяє вивчення ефективності використання соціальних медіа для забезпечення впровадження принципів електронного урядування, організації постійного діалогу між владою і громадянами.

Національна юридична бібліотека НБУВ здійснює інформаційно-аналітичну діяльність в інтересах та на замовлення органів державної влади (Адміністрації Президента України, Верховної Ради, РНБО, обласних, міських та районних управлінських структур), а також громадських організацій, що тісно співпрацюють з органами державної влади (УСПП з системою його регіональних організацій, Конституційної Асамблеї). Основні напрями, результати, особливості цієї діяльності представлені на сайті інформаційно-аналітичних підрозділів НБУВ (<http://nbuviap.gov.ua/>).

Фахівці Національної юридичної бібліотеки та Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) НБУВ здійснюють моніторинг та аналіз громадської думки про ефективність правотворення, суспільні потреби в його вдосконаленні, перспективи розвитку в контексті суспільної еволюції, законодавчі ініціативи політичних партій та громадських організацій; дослідження правових процесів зарубіжних країн, узагальнення їх досвіду та представлення відповідно до запитів суб'єктів правотворчої діяльності в Україні. Результатом цієї діяльності є новий інформаційно-аналітичний продукт, що висвітлює ефективність роботи управлінських структур та суспільну реакцію на неї, питання суспільної безпеки, в т.ч. інформаційної, економічної, політичної та ін. До таких інформаційних продуктів аналітичних підрозділів відносяться, зокрема, бюлетені, що двічі на місяць готуються на базі аналізу електронної інформації: «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки», «Безпека підприємництва»; інформаційно-аналітичні видання «Громадська думка про правотворення», «Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності», «Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики».

Тематичний бюлетень «Громадська думка про правотворення» висвітлює вітчизняну та зарубіжну експертну оцінку

правової сфери в Україні, відображає загальні тенденції та реакції на процеси правотворення та застосування норм права в блогосфері, представляє аналітичні статті, записки, висновки, підготовлені безпосередньо співробітниками НЮБ та залученими експертами, що розкривають правові аспекти розв'язання кризових питань, перспективи та прогнози тощо.

Бюлетень «Конституційна асамблея: політико-правові аспекти діяльності» – спільний проект НБУВ та Конституційної Асамблеї України, орієнтований на задоволення інформаційних запитів членів КА, органів державної влади, громадських організацій, наукових працівників та експертів, доступний для широкого загалу через електронну бібліотеку, сформовану на сайті НБУВ. Авторами бюлетеня є як члени Конституційної Асамблеї, так і фахівці аналітичних підрозділів СІАЗ та НЮБ. На сторінках видання представлені також позиції політиків, громадських організацій та експертів щодо конституційного процесу, їхні відгуки, висновки та рекомендації презентуються в режимі постійного моніторингу.

Серед напрямів, за якими співпрацюють Конституційна Асамблея і НБУВ, є також розробка та здійснення спільного проекту «Бібліотека «Конституційна Асамблея» – інформаційного ресурсу, створеного для накопичення, зберігання й ефективного використання різноманітних колекцій електронних документів, що відображають конституційне законодавство України та зарубіжних країн, конституційний процес в Україні та зарубіжних країнах; конституційне право України; діяльність Конституційної Асамблеї; діяльність органів державної влади, політичних партій, громадських організацій, наукового та експертного середовища та осіб, які пов'язані з реалізацією ідеї модернізації Конституції України (<http://nbuviap.gov.ua/>). Акумуляовані документи проходять наукове опрацювання, внаслідок якого формується система електронних інформаційних ресурсів, зокрема, повнотекстова, бібліографічна та фактографічна бази даних. На сайті НБУВ у режимі постійного поповнення представлено матеріали, що висвітлюють як історію конституційного процесу у світі, так і національну конституційну традицію; історичні тексти та чинні конституції країн світу; актуальні проблеми реформування Основного закону.

Окрім згаданих видань, на запити користувачів, зокрема, Комітету з питань податкової та митної політики Верховної Ради України, Українського союзу промисловців і підприємців, Ліги страхових організацій України Національною юридичною

бібліотекою НБУВ готується низка тематичних інформаційно-аналітичних бюлетнів, наприклад – «Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики» та «Безпека підприємництва», що висвітлюють нагальні питання правового забезпечення підприємницької діяльності: актуальні новини системи корпоративної безпеки, ефективність кодифікування норм податкового, трудового та ін. законодавства, питання інформаційної безпеки підприємства в Україні, проблеми рейдерства, інтелектуальної власності та ін.

На базі використання документів та консультативних матеріалів фахівців Департаменту комунікацій влади та громадськості Секретаріату Кабінету Міністрів України, спеціалістами бібліотеки розроблено серію збірників «Влада для громадян», в яких узагальнено відповіді центральних органів виконавчої влади на запити фізичних та юридичних осіб з конкретних правових питань, що виникають у різних сферах життя.

Таким чином, діяльність НЮБ, спрямована на інформаційно-аналітичне забезпечення правових процесів, є одним із напрямів інформаційного супроводу вдосконалення правової бази розвитку українського суспільства. Інформаційно-аналітичні підрозділи НБУВ систематизують експертні оцінки, здійснюють моніторинг громадської думки, забезпечують віртуальний інформаційний майданчик для обговорення. Поряд із цим діяльність НЮБ спрямована на надання розширеного доступу для всіх категорій користувачів до офіційної правової та політико-, економіко-, соціально-правової інформації. Ця діяльність забезпечує вдосконалення процесу ефективного використання фондів правової інформації, а також електронних інформаційних потоків, використовуваних в інтересах розвитку вітчизняної правової системи. З метою реалізації навігаторської функції в масивах правової інформації, представленої в фондах різних підрозділів НБУВ, активно використовується принцип синтезу інформаційних ресурсів, забезпечення розширеного доступу всіх категорій користувачів до якісних та актуальних баз даних.

Отже, участь НЮБ у правових комунікаціях представлена насамперед діяльністю щодо зберігання та надання доступу до правової інформації; вивченням інформаційних потреб фахівців правової сфери і суміжних напрямів діяльності; організацією доступу до вітчизняних і зарубіжних інформаційних правових ресурсів; інформаційно-правовим забезпеченням правотворчого процесу органів державної влади різних рівнів та публікацією правових актів

в електронному вигляді; здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України від 23 липня 1999 р. №921 (921/99) «Про Національну юридичну бібліотеку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/921/99>. – Назва з екрана.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2000 р. № 173 «Про затвердження Положення про Національну юридичну бібліотеку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/173-2000-п>. – Назва з екрана.
3. Ковальчук Г. Створення електронних інформаційних ресурсів книжкових пам'яток в НБУВ // Бібл. вісн. – 2008. – № 3. – С. 3–10.
4. Пестрецова О. Бібліотечні центри правової інформації: досягнення і перспективи діяльності // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К.: НБУВ, 2013. – Вип. 36. – С. 540–547.

III. ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-ІНСТРУКТИВНІ ДОКУМЕНТИ В ГАЛУЗІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка

З метою гідного відзначення у 2014 році 200-річного ювілею видатного сина українського народу Тараса Григоровича Шевченка, підтримки заходів із вивчення і популяризації спадщини Великого Кобзаря в Україні та за її межами постановляю:

1. Оголосити в Україні 2014 рік Роком Тараса Шевченка.

2. Координаційній раді з питань підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка за участю Організаційного комітету з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка забезпечити організацію та координацію заходів із проведення Року Тараса Шевченка.

3. Кабінету Міністрів України:

1) забезпечити здійснення в рамках підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка заходів, зокрема, щодо:

широкого відзначення міжнародною спільнотою 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, зокрема у Російській Федерації, Республіці Казахстан, Литовській Республіці та Республіці Польща;

організації та проведення у 2014 році всеукраїнського Шевченківського форуму “Свою Україну любіть!” та Шевченківського міжнародного літературного конгресу;

розроблення та затвердження державної цільової програми “Шевченківський дім”;

створення логотипа відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка для використання під час святкування цього ювілею в Україні та за її межами;

започаткування гуманітарного проекту “Шевченківські читання”;

завершення видання повного зібрання творів Тараса Шевченка у 12 томах та “Шевченківської енциклопедії” у 6 томах;

здійснення факсимільного видання рукописних збірок творів, альбомів та листів Т.Г. Шевченка;

видання “Кобзаря” іноземними мовами, зокрема англійською, німецькою, французькою, російською, польською, казахською, литовською, літопису життя і творчості Тараса Шевченка, альбому репродукцій художніх творів Тараса Шевченка, каталогу повернутих в Україну документів і матеріалів, пов’язаних із життям і творчістю Тараса Шевченка;

започаткування Міжнародного фестивалю хорового співу у м. Каневі Черкаської області;

запису хорових творів на слова Тараса Шевченка;

завершення створення художньо-просвітницького серіалу про життя та творчість Тараса Шевченка;

проведення ремонтно-реставраційних робіт у Національному музеї Тараса Шевченка та його філіях у місті Києві - Літературно-меморіальному будинку-музеї Т.Г. Шевченка та Меморіальному будинку-музеї Т.Г. Шевченка, а також обладнання приміщень цих музеїв сучасними засобами охоронної сигналізації та музейним устаткуванням, створення інтерактивних музейних експозицій;

опрацювання питання щодо надання підтримки діяльності Музею-квартири Тараса Шевченка в м. Санкт-Петербурзі (Російська Федерація);

спорудження до 2014 року пам’ятника Т.Г. Шевченку у м. Астані (Республіка Казахстан);

вивчення стану об’єктів, що знаходяться в Україні та за кордоном, пов’язаних з ім’ям Т.Г. Шевченка, вжиття в установленому порядку заходів щодо їх збереження;

2) опрацювати питання щодо проведення відповідних урочистостей на рівні Організації Об’єднаних Націй, зокрема проведення міжнародної Шевченківської конференції, а також включення до Календаря пам’ятних дат ЮНЕСКО на 2014 рік відзначення ювілею Тараса Шевченка;

3) ужити разом із Київською міською державною адміністрацією заходів щодо створення в установленому порядку музею Кирило-Мефодіївського товариства;

4) опрацювати разом із Черкаською обласною державною адміністрацією питання щодо створення у м. Каневі, зокрема, вищого навчального закладу з підготовки фахівців гуманітарного профілю, Співочого поля біля підніжжя Тарасової гори, спорудження Тарасової церкви, а також Музею Тараса Шевченка у с.Мошнах Черкаської області;

5) забезпечити в установленому порядку фінансування заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

4. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

1) доопрацювати регіональні плани заходів із підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка, передбачивши, зокрема, проведення ремонтних і реставраційних робіт, робіт з благоустрою і впорядкування об'єктів, пов'язаних з ім'ям Тараса Шевченка;

2) сприяти в установленому порядку громадським та благодійним організаціям у їх діяльності щодо вшанування пам'яті та популяризації творчості Тараса Шевченка, зокрема встановлення пам'ятників Т.Г. Шевченку, оновлення експозицій музеїв.

5. Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечити широке висвітлення заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка.

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ
11 квітня 2012 року
№ 257/2012

Офіційне Інтернет-представництво Президента України

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 1/2013

Про Велику українську енциклопедію

З метою збереження, систематизації і поширення наукових знань про розвиток людської цивілізації та внесок України у світову історію і культуру постановляю:

1. Підтримати пропозицію Національної академії наук України щодо підготовки та видання протягом 2013–2020 років Великої української енциклопедії.

2. Запропонувати Національній академії наук України утворити головну редакційну колегію Великої української енциклопедії для здійснення наукового і методичного керівництва процесом підготовки та видання Великої української енциклопедії.

3. Кабінету Міністрів України:

1) розробити за участю Національної академії наук України і затвердити у двомісячний строк план заходів із підготовки та видання протягом 2013 - 2020 років Великої української енциклопедії;

2) опрацювати в установленому порядку питання щодо розміщення державного підприємства “Всеукраїнське державне спеціалізоване видавництво “Українська енциклопедія” імені М.П.Бажана” в будинку по вул.Б.Хмельницького, 51а у м.Києві;

3) опрацювати в установленому порядку питання щодо створення державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво імені М.П.Бажана” шляхом реорганізації державного підприємства “Всеукраїнське державне спеціалізоване видавництво “Українська енциклопедія” імені М.П.Бажана” та Головної редакції Зводу пам’яток історії та культури України при видавництві “Українська енциклопедія” імені М.П.Бажана;

4) вирішити в установленому порядку питання фінансового і матеріально-технічного забезпечення заходів із підготовки та видання протягом 2013 - 2020 років Великої української енциклопедії;

5) подати пропозиції щодо внесення до актів Президента України змін, що впливають із цього Указу.

4. Органам виконавчої влади сприяти створенню Великої української енциклопедії.

Запропонувати органам місцевого самоврядування, національним галузевим академіям наук, вищим навчальним закладам сприяти створенню Великої української енциклопедії.

5. Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечити широке висвітлення в засобах масової інформації ходу підготовки та видання Великої української енциклопедії.

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ

2 січня 2013 року

КОНЦЕПЦІЯ
Державної цільової національно-культурної програми
популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на
2014-2018 роки

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

29.11.2012

м.Київ

№ 241

Про підготовку та видання
«Великої української енциклопедії»

У світовому науковому і культурному просторі значного поширення набула практика створення фундаментальних енциклопедичних видань, що всебічно висвітлюють розвиток людської цивілізації, внесок країн і народів у світову історію та культуру. Такі видання, як Французька енциклопедія, Британська енциклопедія, російський «Енциклопедичний словник Брокгауза і Ефрона», є справжнім науковим і культурним надбанням не лише своїх країн, а й усього людства.

На сучасному етапі здійснюється активна робота з підготовки та оновлення універсальних енциклопедій у Франції, Німеччині, Росії, Білорусі, Литві, Казахстані та інших державах. Зокрема, цього року вийшов черговий 20-й том 30-томної «Великої російської енциклопедії», яка створюється згідно з Указом президента Російської Федерації за наукового керівництва Російської академії наук.

В умовах інтеграції України у світове співтовариство назріла нагальна потреба у створенні фундаментальної універсальної енциклопедії як найвищого узагальнення і систематизації знань про Україну і світ. Виконання цієї задачі можливе шляхом актуалізації значного досвіду, який має НАН України у підготовці фундаментальних енциклопедичних видань. Зокрема, в радянський період в Україні було видано фундаментальну «Українську радянську енциклопедію» (перше видання в 1959 – 1965 рр. у 17 томах накладом 80 тисяч примірників; друге – в 1974 – 1985 рр. у 12 томах накладом 100 тисяч примірників, враховуючи переклад на російську мову). Реалізацією цього проекту успішно керував академік АН УРСР М.П.Бажан, провідні вчені Академії були активно задіяні в підготовці енциклопедії.

Проте, незважаючи на згадані вагомні здобутки, в Україні досі не створено фундаментальної універсальної енциклопедії, в якій було б всебічно представлено сучасне наукове осмислення картини світу, історії людської цивілізації, внеску в неї України. Крім того, з огляду на великий поступ інформаційних технологій в новітню добу слід звернути особливу увагу на необхідність, поряд з підготовкою друкованої версії енциклопедії, видання її відповідника на електронних носіях.

Враховуючи зазначене, а також відповідно до підпункту 3 пункту 2 Указу Президента України від 15.12.2006 № 1088/2006 «Про проведення в Україні у 2007 році Року української книги», Президія НАН України постановляє:

1. Започаткувати видання багатотомної «Великої української енциклопедії» (далі – Енциклопедія) у друкованій та електронній формах.

2. Призначити директора Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України академіка НАН України Ю.А.Левенця головою Головної редакційної колегії з підготовки та видання багатотомної «Великої української енциклопедії».

Академіку НАН України Ю.А.Левенцю до 20.12.2012 подати на затвердження Президії НАН України пропозиції щодо складу Головної редакційної колегії Енциклопедії з урахуванням відповідних пропозицій секцій та відділень НАН України.

3. Визначити базовими установами НАН України з підготовки та видання «Великої української енциклопедії» Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України (академік НАН України Ю.А.Левенець) та Інститут енциклопедичних досліджень НАН України (М.Г.Железняк).

4. Відділенню історії, філософії та права НАН України (академік НАН України О.С.Онищенко), Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України (академік НАН України Ю.А.Левенець) та Інституту енциклопедичних досліджень НАН України (М.Г.Железняк):

4.1. У місячний термін розробити і подати на розгляд Президії НАН України проекти Концепції Державної цільової наукової та національно-культурної програми «Велика українська енциклопедія» й відповідної програми для подальшого їх подання у I кварталі 2013 р. на розгляд Кабінету Міністрів України.

4.2. Забезпечити у 2013 р. підготовку та видання із залученням провідних фахівців установ НАН України Словника Енциклопедії за фінансової підтримки Державного комітету телебачення і радіомовлення України у межах програми «Українська книга».

4.3. Спільно з Науково-організаційним відділом Президії НАН України (член-кореспондент НАН України В.Л.Богданов) підготувати звернення до Президента України щодо підтримки на державному рівні справи створення Енциклопедії.

5. Секціям та відділенням НАН України надавати базовим установам НАН України необхідну допомогу у підготовці матеріалів до «Великої української енциклопедії» та Словника Енциклопедії.

6. Вважати, що підготовка та видання багатотомної «Енциклопедії сучасної України», яка здійснюється Інститутом енциклопедичних досліджень НАН України у межах державного замовлення на випуск друкованої продукції, є пріоритетним напрямом науково-видавничої діяльності НАН України.

7. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Відділення історії, філософії та права НАН України (академік НАН України О.С.Онищенко) та Науково-організаційний відділ Президії НАН України (член-кореспондент НАН України В.Л.Богданов).

Президент
Національної академії наук України
академік НАН України

Б.Є.Патон

Перший заступник
головного вченого секретаря
Національної академії наук України
член-кореспондент НАН України

В. Л. Богданов

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 10 квітня 2013 р. № 257-р

Київ

**Про схвалення Концепції Державної національної цільової
національно-культурної програми популяризації вітчизняної
видавничої продукції та читання
на 2014-2018 роки**

1. Схвалити Концепцію Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014-2018 роки, що додається.

Визначити Державний комітет телебачення і радіомовлення державним замовником Програми.

2. Державному комітетові телебачення і радіомовлення разом з іншими заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади розробити і подати у шестимісячний строк Кабінетові Міністрів України проект Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014-2018 роки.

3. Визнати такими, що втратили чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 травня 2008 р. № 772 “Про схвалення Концепції Державної цільової програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції на 2009-2012 роки” (Офіційний вісник України, 2008 р., № 39, ст. 1303) та від 30 вересня 2009 р. № 1228 “Про схвалення Концепції Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 року” (Офіційний вісник України, 2009 р., № 81, ст. 2753).

КОНЦЕПЦІЯ
Державної цільової національно-культурної програми
популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на
2014-2018 роки

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована
Програма

Протягом останніх десятиліть у зв'язку з об'єктивними та суб'єктивними причинами політичного, соціального та економічного характеру книга в Україні значною мірою втратила свою роль, внаслідок чого стрімко знижується рівень освіченості, культури, духовності суспільства.

За даними Державної наукової установи “Книжкова палата України імені Івана Федорова”, протягом останніх п'яти років випуск вітчизняної видавничої продукції становить близько однієї книги на рік на одну особу.

Результати аналізу розвитку видавничої галузі свідчать про наявність ряду значних проблем, які стримують розвиток книговидання, зокрема зниження рівня інтересу до читання, недостатній рівень державної підтримки галузі, низька конкурентоспроможність, низький рівень попиту українців на вітчизняну видавничу продукцію, зумовлений зростанням цін на неї та зменшенням реальних доходів населення. За даними Держстату, питома вага витрат домогосподарств на задоволення культурних потреб, у тому числі придбання книг та відпочинку, за останні роки становить 2,4 відсотка.

За результатами соціологічного дослідження, проведеного підприємством “ГФК Юкрейн” за ініціативою Міжнародного фонду “Відродження” в рамках проекту “Дослідження книжкового ринку”, 58 відсотків українців протягом останніх трьох місяців не придбавали книг взагалі, одну книгу купили 42 відсотки, 37 відсотків за декаду придбали одну книгу, 16 відсотків - дві, 14 відсотків - три, по 10 відсотків - чотири та п'ять, 9 відсотків - шість - десять і лише 4 відсотки - більш як десять книг. Основними причинами низького попиту на книги є нестача коштів (19 відсотків), висока вартість необхідних видань (11 відсотків), відсутність потреби в книжковій продукції взагалі (50 відсотків) та те, що книги українською мовою є менш популярними порівняно з російськомовними виданнями (38 відсотків книжок, куплених українцями протягом трьох місяців, видані українською мовою, 60 відсотків - російською, 2 відсотки - іншими мовами).

У країнах Європейського Союзу одним із шляхів розв'язання проблеми скорочення потреби у видавничій продукції та читанні є прийняття відповідних державних програм, що відповідає засадам загальноєвропейської політики. У США, Великобританії, Франції вплив держави насамперед полягає у створенні сприятливих умов для розвитку видавничої галузі, зокрема шляхом запровадження системи податкових пільг. Також слід відзначити, що в Канаді, яка перебуває під потужним конкурентним тиском з боку Великобританії, Франції, США, прийнято програму розвитку книговидавничої галузі, головною метою якої є створення сприятливих умов для видання і розповсюдження видавничої продукції канадських авторів. Зазначена програма є основним механізмом державної підтримки видавничої галузі, обсяг фінансування якої становить близько 30 млн. доларів США на рік.

У зв'язку з цим у щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році" зазначено про недостатній рівень підтримки на державному рівні програм популяризації культурної продукції та необхідність утвердження стратегічної ролі книги і читання.

Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом

На сьогодні внаслідок недостатньої державної підтримки вітчизняної книговидавничої справи та популяризації читання:

знизився рівень читацької активності та читацької компетентності громадян як один з визначальних факторів розвитку особистості та досягнення нею високого соціального статусу;

у торговельній мережі представлений невеликий асортимент вітчизняної видавничої продукції, доступ громадян до книги як джерела знань та культури обмежений;

зменшилися сукупні і середні тиражі вітчизняної видавничої продукції, особливо технічної, спеціальної, наукової та навчальної літератури.

На даний час для українського суспільства характерне різке скорочення потреби у вітчизняній видавничій продукції, що призводить до суттєвого зменшення обсягів її виробництва.

Заходи з популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання не передбачені Державною цільовою національно-культурною

програмою створення єдиної інформаційної бібліотечної системи “Бібліотека – XXI”, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2011 р. № 956 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 71, ст. 2672).

Розв’язання проблеми можливе шляхом розроблення і затвердження Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014–2018 роки (далі – Програма).

Мета Програми

Метою Програми є відродження соціальної ролі книги та читання як процесу культурного, духовного, професійного та інтелектуального збагачення людини, створення сприятливих умов для розвитку видавничої галузі та системи інформування про вітчизняну видавничу продукцію, що дасть можливість підвищити конкурентоспроможність України як європейської держави.

Визначення оптимального варіанта розв’язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Розв’язати проблему можливо трьома варіантами.

Перший варіант передбачає удосконалення нормативно-правової бази з питань популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання, а також створення сприятливих умов для провадження відповідної господарської діяльності. Реалізація першого варіанта ускладнюється поглибленням кризи світової економіки. Крім того, залишиться невирішеним питання розвитку мережі розповсюдження вітчизняної видавничої продукції, модернізації державних поліграфічних підприємств, які спеціалізуються на її випуску.

Другий варіант передбачає здійснення на державному рівні ряду заходів, спрямованих на популяризацію вітчизняної видавничої продукції та читання, в рамках виконання регіональних планів заходів щодо створення умов для повернення поваги суспільства до книги та читання з метою всебічного розвитку особистості. Такий варіант передбачає вплив лише на територіальні громади з урахуванням реального стану видавничих можливостей і особливостей кожного регіону.

Третій, оптимальний варіант передбачає розроблення та виконання Програми, що спрямована на створення системи інформування про вітчизняну видавничу продукцію, у тому числі із залученням засобів масової інформації, модернізацію технологічної бази видавничої галузі, проведення моніторингу ринку вітчизняної видавничої продукції. Програму необхідно виконувати на місцевому та загальнодержавному рівні.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми

Розв'язання проблеми можливе шляхом:

розроблення методики та механізму проведення систематичного дослідження стану вітчизняного видавничого ринку і рівня популярності читання у суспільстві;

удосконалення системи проведення моніторингу читацького попиту в бібліотеках та формування на основі отриманих результатів переліку видань, випуск яких здійснюється за державним замовленням;

популяризації вітчизняної видавничої продукції в засобах масової інформації (створення циклів теле- та радіопрограм, рекламних роликів, спеціальних рубрик у друкованих засобах масової інформації);

підготовки та проведення просвітницьких кампаній, літературних конкурсів, інших заходів щодо популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання;

здійснення заходів, спрямованих на популяризацію кращих зразків літературної творчості вітчизняних і зарубіжних авторів, зокрема створення системи державних грантів для видавництва, з метою видання творів українських письменників у перекладі іноземними мовами та зарубіжних авторів - українською мовою;

використання сучасних інформаційних технологій для поширення інформації про вітчизняну видавничу продукцію, що дасть змогу збільшити чисельність читацької аудиторії;

розміщення зовнішньої реклами вітчизняної видавничої продукції;

широкого представлення вітчизняних суб'єктів видавничої справи на міжнародних книжкових виставкових заходах;

здійснення комплексу заходів, спрямованих на розвиток мережі розповсюдження вітчизняної видавничої продукції та перетворення книгарень на центри популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання;

модернізації державних поліграфічних підприємств, які спеціалізуються на випуску видавничої продукції;

збільшення обсягів випуску видавничої продукції, зокрема кількості найменувань видань та їх тиражів;

встановлення на законодавчому рівні обмеження торговельної націнки на вітчизняну видавничу продукцію;

розроблення і здійснення комплексу заходів, спрямованих на захист вітчизняного видавничого ринку, зокрема від контрафактної продукції;

централізованого придбання літератури для поповнення фондів публічних бібліотек.

Строк виконання Програми – 2014–2018 роки.

Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності

Виконання Програми дасть можливість:

розробити оптимальний механізм визначення потреби публічних бібліотек в асортименті видань, а отже, систематично поповнювати бібліотечні фонди необхідною вітчизняною видавничою продукцією;

створити належні умови для формування читацької культури, духовно-ціннісних орієнтацій та задоволення естетичних потреб, а отже, підвищення культурного, професійного та інтелектуального рівня населення;

збільшити кількість друкованих одиниць вітчизняної видавничої продукції до двох книг на одну особу на рік, а також сукупний тираж вітчизняної видавничої продукції;

підвищити попит населення на послуги бібліотек;

розробити та встановити у бібліотеках програмне забезпечення “Електронний каталог “Бібліотека”;

забезпечити гідне представлення вітчизняної видавничої продукції за кордоном;

створити спеціалізований Інтернет-ресурс на базі Державної наукової установи “Книжкова палата України імені Івана Федорова”;

створити мережу об’єктів роздрібної торгівлі вітчизняною видавничою продукцією;

модернізувати поліграфічні підприємства, які спеціалізуються на випуску видавничої продукції;

захистити вітчизняний ринок від контрафактної видавничої продукції;

забезпечити доступність вітчизняної видавничої продукції шляхом встановлення на законодавчому рівні обмеження торговельної націнки на неї.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми

Фінансування Програми планується здійснювати за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається щороку виходячи з можливостей державного бюджету під час формування його показників.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 550,56 млн. гривень, у тому числі за рахунок державного бюджету - 272,035 млн., місцевих бюджетів - 78,2 млн., інших джерел - 200,325 млн. гривень.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

І Ї ÑÒÀÍ Î ÂÀ

â³à 24 æî òì ÿ 2012 ð.¹ 984

Ëèæ

Ï ðì çàòààðàæàí í ÿ Ï î ðÿàéó ðî ðì óààí í ÿ ààçî àí çì àðàæ³
çàèèàà³à éóéüòòðè

Відповідно до частини другої статті 22 Закону України “Про культуру” Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**:

1. Затвердити Порядок формування базової мережі закладів культури, що додається.

2. Рекомендувати Національній академії наук та національним галузевим академіям наук подати Міністерству культури переліки закладів культури загальнодержавного рівня в паперовій та електронній формі для включення таких закладів до базової мережі закладів культури.

Прем’єр міністр
Інд. 70

М. Азаров

ПОРЯДОК

формування базової мережі закладів культури

1. Цей Порядок визначає основні вимоги щодо формування органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування базової мережі закладів культури (далі – базова мережа).

Під час формування та забезпечення функціонування базової мережі органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування керуються державними соціальними нормативами у сфері обслуговування закладів культури, передбаченими Законом України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в значенні,

наведеному в Законі України “Про культуру”.

3. До базової мережі включаються:

заклади культури загальнодержавного рівня, перелік яких затверджує Мінкультури;

заклади культури місцевого рівня, перелік яких затверджує орган місцевого самоврядування.

4. Заклади культури загальнодержавного та місцевого рівня, які функціонували на момент набрання чинності Законем України “Про культуру” та відповідають визначеним статтями 1, 22 і 23 даного Закону вимогам, автоматично включаються до базової мережі.

5. До закладів культури належать:

місцевого рівня – комунальні заклади культури (бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, виставкові зали, театри, філармонії, концертні організації, мистецькі колективи, кінотеатри, кіновідеопрокатні підприємства, об’єднання, палаци, будинки культури, інші клубні заклади, заклади освіти сфери культури, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи естетичного виховання та студії), парки культури та відпочинку тощо), які включаються до переліку закладів культури на підставі копій їх установчих документів;

загальнодержавного рівня – державні заклади культури, у тому числі національні (бібліотеки, музеї, архіви, галереї, заповідники, цирку, театри, філармонії, музичні колективи і ансамблі, культурно-інформаційні та культурно-просвітницькі центри, навчальні заклади культури і мистецтва, кіностудії, художні галереї, виставки національного (загальнодержавного) значення тощо).

6. Структурні підрозділи у сфері культури районних, районних у м. Києві та Севастополі місцевих держадміністрацій формують переліки закладів культури районного рівня та подають їх для затвердження відповідно міським (міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення) районним радам.

7. Структурні підрозділи у сфері культури Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій формують переліки відповідно Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним

Київській та Севастопольській міським радам.

8. Центральні органи виконавчої влади подають Мінкультури переліки закладів культури загальнодержавного рівня, що належать до сфери їх управління.

9. У переліку закладів культури зазначається така інформація:
найменування закладу культури і його засновника (засновників);

код згідно з ЄДРПОУ (для юридичної особи);

дата реєстрації згідно з реєстраційними документами (для юридичної особи) чи рішенням засновника (засновників) (для юридичної особи, у складі якої утворений заклад культури);

місцезнаходження і тип закладу культури;

форма власності та організаційно-правова форма.

До переліку додається копія довідки про включення до ЄДРПОУ (для юридичної особи).

У разі включення до базової мережі закладу культури, що не є юридичною особою, у переліку зазначається код згідно з ЄДРПОУ юридичної особи, структурним підрозділом якої є такий заклад.

10. Мінкультури на підставі отриманих від центральних органів виконавчої влади та місцевих держадміністрацій переліків закладів культури формує базову мережу з урахуванням закладів культури загальнодержавного рівня, що належать до сфери управління Мінкультури, та оприлюднює її на веб-сайті Міністерства.

11. Про включення закладу культури до базової мережі Мінкультури видається довідка за формою, затвердженою Міністерством.

12. Включення закладів культури до базової мережі здійснюється згідно з цим Порядком та відповідними пропозиціями центральних органів виконавчої влади та місцевих держадміністрацій, що подаються щороку не пізніше 15 листопада Мінкультури.

13. Виключення закладів культури з базової мережі здійснюється за погодженням з Мінкультури згідно з переліком закладів культури, поданим місцевою держадміністрацією та затвердженим органом місцевого самоврядування або поданим центральним органом виконавчої влади, із зазначенням причин та обґрунтуванням необхідності такого виключення.

Виключеними з базової мережі можуть бути заклади культури, що не відповідають визначеним статтями 1, 22 і 23 Закону України “Про культуру” вимогам.

14. У разі коли заклади культури загальнодержавного рівня належать до сфери управління Мінкультури, виключення таких закладів з базової мережі здійснюється за рішенням Міністерства.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 листопада 1998 р. N 1893

ІНСТРУКЦІЯ
про порядок обліку, зберігання і використання
документів, справ, видань та інших матеріальних
носіїв інформації, які містять службову інформацію

*{ Назва Інструкції із змінами, внесеними згідно з
Постановою КМ N 938 ([938-2011-п](#)) від 07.09.2011 }*

*(У тексті Інструкції слово “Головархів” в усіх відмінках
замінено словом “Держкомархів” у відповідному відмінку
згідно з Постановою КМ N 1547 ([1547-2004-п](#))
від 17.11.2004)*

Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає обов’язковий для всіх центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності (далі - організації)

Переліки відомостей, які містять службову інформацію, затверджуються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями. (Абзац другий пункту 1 в редакції Постанов КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004, N 938 ([938-2011-п](#)) від 07.09.2011).

Експертні комісії утворюються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями. До їх складу включаються представники режимно-секретного та інших структурних підрозділів з числа найбільш кваліфікованих фахівців. У разі потреби для участі в роботі експертної комісії можуть залучатися фахівці заінтересованих підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками) з метою розгляду питань, що належать до їх компетенції.

Рішення комісії оформляється протоколом, який затверджується міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією. На підставі рішення експертної комісії інформація включається до переліку відомостей, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави. (Пункт 1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004).

У разі потреби на державних підприємствах, в установах і організаціях з урахуванням особливостей їхньої діяльності розробляються та за погодженням з міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого вони належать, вводяться в дію переліки конкретних видів документів у відповідній сфері діяльності.

2. На документах у правому верхньому кутку першої сторінки, а для видань - на обкладинці та на титулі проставляються гриф "Для службового користування" і номер примірника.

Якщо гриф обмеження доступу неможливо нанести безпосередньо на магнітний носій інформації, він має бути зазначений у супровідному документі.

3. Необхідність проставлення грифа "Для службового користування" визначається на підставі переліків, зазначених у пункті 1

цієї Інструкції: на документі - виконавцем та особою, що підписує документ; на виданні - автором (укладачем) і керівником, який підписав видання до друку.

4. Керівники центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади та їхніх структурних підрозділів, державних підприємств, установ і організацій у разі потреби мають право зняти гриф “Для службового користування” з документів, підготовлених цим органом чи його структурним підрозділом, підприємством, установою, організацією, якщо відомості, що містяться у цих документах, не відповідають перелікам, зазначеним у пункті 1 цієї Інструкції.

Керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, які відповідно до пункту 1 цієї Інструкції затвердили переліки відомостей, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, мають право зняти гриф “Для службового користування” з відповідних документів. (Абзац другий пункту 4 в редакції Постанови КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004)

5. З введенням у дію цієї Інструкції тиражовані документи, видані з грифом “Для службового користування” до 1991 року, а також тиражовані документи, випущені у світ у різний час з іншими обмежувальними грифами, крім грифів “Службова таємниця”, “Таємно”, “Цілком таємно” та “Особливої важливості”, можуть розглядатися як відкриті документи за наявності письмової згоди організацій, що їх підготували, або правонаступників цих організацій.

Тиражовані документи, що вийшли у світ у 1991 році та пізніше з грифом “Для службового користування” або з нумерацією кожного примірника тиражу, а також всі документи органу законодавчої влади, вищого органу виконавчої влади та вищих судових органів без грифів обмеження доступу, але не опубліковані в офіційних виданнях, з яких знято грифи секретності, розглядаються як матеріали, що містять відомості обмеженого поширення з грифом “Для службового користування”.

6. Керівники організацій несуть відповідальність за забезпечення правильного ведення обліку, зберігання та використання документів з грифом “Для службового користування”.

Ведення обліку, зберігання, розмноження та використання документів з грифом “Для службового користування”, а також контроль за дотриманням вимог цієї Інструкції покладається на управління справами, загальні відділи, канцелярії організацій (далі - канцелярії).

7. Запобігання розголошенню відомостей, що містяться в документах з грифом “Для службового користування”, та випадкам втрат таких документів покладається на режимно-секретні підрозділи організацій. (Пункт 7 в редакції Постанови КМ N 1547 (1547-2004-п) від 17.11.2004).

8. Співробітники організацій, які працюють з документами з грифом “Для службового користування”, в обов’язковому порядку підлягають ознайомленню під розписку із цією та відповідними відомчими інструкціями. Ознайомлення здійснюють канцелярії організацій.

Співробітникам (виконавцям), допущеним до роботи з документами з грифом “Для службового користування”, забороняється повідомляти усно або письмово будь-кому відомості, що містяться у цих документах, якщо це не викликано службовою потребою.

9. Під час роботи з документами і матеріалами з грифом “Для службового користування” слід також керуватися Примірною інструкцією з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 1997 р. № 1153 (1153-97-п) (Офіційний вісник України, 1997 р., N 43, с. 50), індивідуальними інструкціями з діловодства в організаціях, державними стандартами, що регламентують правила складання та оформлення документів.

Приймання і облік документів

10. Приймання і облік (реєстрація) документів з грифом “Для службового користування” здійснюється канцелярією організації, яка веде облік несекретної документації.

На документи з грифом “Для службового користування”, як правило, поширюється вимога одноразовості реєстрації.

11. Кореспонденція з грифом “Для службового користування”, що надходить до організації, у тому числі документи, створені за допомогою персональних комп’ютерів (ПК), приймається і розкривається централізовано у канцелярії співробітниками, яким доручена робота з такими документами. При цьому перевіряються номери, кількість сторінок та примірників документів, а також наявність додатків, зазначених у супровідному листі.

У разі відсутності у конвертах (пакетах) документів або додатків до них складається акт у двох примірниках за формою 1 (додаток 1), один з яких надсилається відправнику.

Документи з грифом “Для службового користування”, які надійшли помилково, повертаються відправнику або пересилаються адресатові.

12. У разі надходження документів з грифом “Для службового користування” у неробочий час вони приймаються черговим працівником, який, не розкриваючи цю кореспонденцію, передає її під розписку до канцелярії.

Забороняється доставляти у неробочий час документи з грифом “Для службового користування” в організації, де немає постійних чергових працівників.

13. Реєстрації підлягають усі вхідні, вихідні та внутрішні документи з грифом “Для службового користування”. Вони обліковуються за кількістю сторінок, а видання (книги, журнали, брошури) - за кількістю примірників.

14. Облік документів та видань з грифом “Для службового користування” ведеться у журналах за формою 2 (додаток 2) або картках за формою 3 (додаток 3), як правило, окремо від обліку іншої несекретної документації.

Облік магнітних носіїв інформації з грифом “Для службового користування” ведеться окремо від обліку паперових носіїв такої інформації у журналах за формою 4 (додаток 4) або на картках за формою 5 (додаток 5).

Сторінки журналів нумеруються, журнали прошнуровуються та опечатуються. На останній обліченій сторінці робиться запис

про кількість сторінок у журналі, який підписується працівником канцелярії та завіряється печаткою “Для пакетів”.

У разі коли обсяг документів з грифом “Для службового користування” незначний, дозволяється вести їх облік (реєстрацію) разом з іншою несекретною документацією. При цьому на картці (у журналі) до реєстраційного номера документа або видання додається позначка “ДСК”.

Проходження документів з грифом “Для службового користування” повинно своєчасно відображатися на картках (у журналах).

15. На кожному зареєстрованому документі, а також супровідному листі до видання з грифом “Для службового користування” проставляється штамп, у якому зазначаються найменування організації, реєстраційний номер документа та дата його надходження.

16. Тираж видання з грифом “Для службового користування”, одержаний для розсилання, реєструється за одним вхідним номером у журналі обліку і розподілу видань з грифом “Для службового користування” за формою 6 (додаток 6).

Додатково розмножені примірники документа (видання) обліковуються за номером цього документа (видання), про що робиться позначка на розмноженому документі (виданні) та у формах обліку. Нумерація додатково розмножених примірників продовжується від останнього номера примірників, що були розмножені раніше.

Розмноження і розсилання (відправлення) документів

17. Відповідальність за випуск документів з грифом “Для службового користування”, що тиражуються, несуть керівники організацій (структурних підрозділів), у яких вони тиражуються.

Документи з грифом “Для службового користування”, одержані від сторонніх організацій, можуть бути розмножені тільки за їх згодою.

18. Друкування документів з грифом “Для службового користування” здійснюється у друкарському бюро організації. При цьому до реєстраційного номера документа додається позначка “ДСК”.

Друкування таких документів також допускається у структурних підрозділах під відповідальність їх керівників.

Використання інформаційної, телекомунікаційної або інформаційно-телекомунікаційної системи для друкування документів з грифом “Для службового користування” та обробки конфіденційної інформації, що є власністю держави, може здійснюватися тільки після створення в ній комплексної системи захисту інформації та підтвердження відповідності створеної системи вимогам нормативних документів з питань технічного захисту інформації в порядку, встановленому законодавством. Дозвіл на використання інформаційної, телекомунікаційної або інформаційно-телекомунікаційної системи із зазначеною метою надається згідно з наказом керівника організації за наявності атестата відповідності комплексної системи захисту інформації. (Пункт 18 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004; в редакції Постанов КМ N 1700 ([1700-2006-п](#)) від 08.12.2006, N 692 ([692-2010-п](#)) від 04.08.2010).

На звороті останньої сторінки кожного примірника документа друкарка повинна зазначити кількість надрукованих примірників, прізвище виконавця, власне прізвище і дату друкування документа.

19. Надруковані і підписані документи з грифом “Для службового користування” разом з їх чернетками та варіантами передаються для реєстрації співробітнику канцелярії, який здійснює їх облік. Чернетки і варіанти знищуються виконавцем та співробітником канцелярії, про що на копії вихідного документа робиться запис: “Чернетки і варіанти знищені. Дата. Підписи”.

20. Реферативні інформаційні видання у журнальному або зброшурованому картковому виконанні, в яких містяться відомості про документи з грифом “Для службового користування”, випускаються з аналогічним грифом.

Вилучені із зазначених видань реферативні інформаційні картки та сторінки, що не містять відомостей обмеженого поширення, обліковуються і зберігаються як несекретні матеріали.

Факт вилучення карток і сторінок засвідчується підписами двох виконавців на обкладинках цих видань.

21. Розмноження документів з грифом “Для службового користування” у друкарні або на розмножувальних апаратах здійснюється з дозволу керівника організації (структурного підрозділу) за підписаними ним нарядами під контролем канцелярії. Облік розмножених документів здійснюється за кількістю їх примірників.

22. У друкарнях та у відділах розмножувальної техніки облік документів з грифом “Для службового користування”, що тиражуються в незначному обсязі, може здійснюватися в одному журналі разом з іншими несекретними документами. При цьому до реєстраційного номера чи назви документа додається позначка “ДСК”.

23. Після закінчення друкування документів з грифом “Для службового користування” набір повинен бути розсипаний, друкарські форми анульовані, записи на магнітних дисках знищені, про що складається акт або робиться відповідна відмітка у журналі за підписами замовника і виконавця.

24. Під час розмноження документів з грифом “Для службового користування” з використанням засобів копіювально-розмножувальної техніки заходи технічного захисту інформації дійснюються відповідно до законодавства. *(Пункт 24 в редакції Постанови КМ N 281 ([281-2002-n](#)) від 13.03.2002)*

25. Розсилання (відправлення) тиражу документів з грифом “Для службового користування” здійснюється на підставі рознарядок, підписаних керівником організації (його заступником) та керівником канцелярії, із зазначенням облікових номерів примірників, що розсилаються (відправляються).

26. Пересилання документів з грифом “Для службового користування” до інших організацій у межах України

здійснюється рекомендованими або цінними поштовими відправленнями, а також з кур'єрами організацій.

Доставка документів з грифом “Для службового користування” представниками інших організацій здійснюється на підставі письмового доручення.

27. Документи, справи і видання з грифом “Для службового користування”, що розсилаються, повинні бути вкладені у конверти або упаковані таким чином, щоб виключалася можливість доступу до них.

На упаковці або конверті зазначаються адреси і найменування одержувача та відправника, номери вкладених документів з проставленням позначки “ДСК”.

На конвертах (упаковках) документів з грифом “Для службового користування” забороняється зазначати прізвища і посади керівників організацій (структурних підрозділів) і виконавців документів, а також найменування структурних підрозділів.

28. (Абзац перший пункту 28 виключено на підставі Постанови КМ N 1000 ([1000-2006-п](#)) від 19.07.2006).

Ознайомлення представників засобів масової інформації з документами з грифом “Для службового користування” та передавання їм таких матеріалів допускається у кожному окремому випадку за письмовими дозволами керівників організацій, яким надано право відповідно до пункту 1 цієї Інструкції затверджувати переліки відомостей, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави. (Абзац другий пункту 28 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004)

Такі документи попередньо розглядаються експертними комісіями, які приймають письмові рішення про доцільність їх передавання або можливість зняття грифа “Для службового користування”, якщо на момент ознайомлення або передавання відомості, що містяться у документах, втратили первісне значення.

Якщо в документах з грифом “Для службового користування” містяться відомості, що належать до компетенції інших організацій, передавання їх у засоби масової інформації може бути здійснене лише за письмовою згодою цих організацій.

(Абзац четвертий пункту 28 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1000 ([1000-2006-п](#)) від 19.07.2006).

Забороняється надсилати за кордон видання з грифом “Для службового користування” у порядку книгообміну або експонування на виставках, презентаціях тощо.

Формування виконаних документів у справі

29. Документи з грифом “Для службового користування” після їх виконання формуються у справі. Порядок формування цих справ передбачається номенклатурами справ несекретного діловодства.

У номенклатуру справ в обов’язковому порядку включаються всі довідкові та реєстраційні картотеки і журнали на документи з грифом “Для службового користування”.

30. Документи з грифом “Для службового користування” залежно від виробничої та інформаційної потреби дозволяється формувати у справі окремо або разом з іншими несекретними документами з одного й того ж питання.

Якщо в організації створюється велика кількість однакових видів документів (наказів, інструкцій, планів тощо) з грифом “Для службового користування” та без цього грифа, доцільно формувати їх в окремі справи. При цьому в графі номенклатури справ “Індекс справи” до номера справи з документами з грифом “Для службового користування” додається позначка “ДСК”.

У разі долучення документа з грифом “Для службового користування” до справи з документами, що не мають такого грифа, на справі ставиться позначка “ДСК”, а до номенклатури справ вносяться відповідні зміни.

В організаціях, у діяльності яких створюється незначна кількість документів з грифом “Для службового користування”, номенклатурою справ може бути передбачене запровадження однієї справи із заголовком “Документи з грифом “Для службового користування””. Термін зберігання такої справи не встановлюється, а у відповідній графі номенклатури справ проставляється позначка “ЕК” (експертна комісія).

31. Після закінчення діловодного року справа “Документи з грифом “Для службового користування” переглядається посторінково членами експертної комісії організації та у разі потреби приймається рішення про переформування документів. Документи постійного зберігання, що містяться у цій справі, формуються в окрему справу, якій надається окремий заголовок і яка додатково включається до номенклатури справ. Документи тимчасового зберігання залишаються у цій справі згідно із затвердженою номенклатурою справ.

Якщо у справі “Документи з грифом “Для службового користування” містяться тільки документи тимчасового зберігання, вона може не переформуватися. Термін зберігання такої справи встановлюється відповідно до найбільшого терміну зберігання документів, що містяться в цій справі. Позначка “ЕК” у графі номенклатури справ “Термін зберігання” закреслюється і зазначається уточнений термін зберігання.

Якщо члени експертної комісії за результатами перегляду наявних у справі документів дійдуть висновку, що вони за сукупністю містять відомості, які становлять державну таємницю, про це складається відповідний акт. Цій справі надається гриф обмеження доступу згідно із законодавством про державну таємницю. Зберігання її здійснюється відповідно до вимог секретного діловодства. (Пункт 31 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1601 ([1601-2001-п](#)) від 29.11.2001).

32. Справи з несекретними документами, в яких накопичуються окремі документи з грифом “Для службового користування”, повинні бути віднесені до категорії обмеженого розповсюдження і використання. На обкладинках і титульних сторінках цих справ також проставляється гриф “Для службового користування”, а в номенклатуру справ вносяться відповідні уточнення.

33. Справи з документами з грифом “Для службового користування” повинні мати внутрішні описи.

Використання документів. Зняття грифа “Для службового користування”

34. До роботи із справами з грифом “Для службового користування” допускаються посадові особи, які мають досвід роботи та безпосереднє відношення до цих справ, згідно із списками, погодженими з канцелярією, а до документів - згідно з вказівками, викладеними у резолюціях керівників організацій (структурних підрозділів). Категорії працівників, які допускаються до роботи з виданнями з грифом “Для службового користування”, визначаються керівниками організацій.

35. Забороняється користуватися відомостями з документів з грифом “Для службового користування” для відкритих виступів або опублікування у засобах масової інформації, експонувати такі документи на відкритих виставках, демонструвати їх на стендах, у вітринах або інших громадських місцях.

У разі потреби з письмового дозволу керівника організації допускається опублікування або передання для опублікування несекретних відомостей обмеженого поширення, якщо такі відомості не суперечать перелікам, зазначеним у пункті 1 цієї Інструкції.

36. Передача конфіденційної інформації, що є власністю держави, каналами зв'язку здійснюється лише з використанням засобів технічного та (або) криптографічного захисту інформації. (Пункт 36 в редакції Постанови КМ N 1601 ([1601-2001-п](#)) від 29.11.2001).

37. Представники інших організацій допускаються до ознайомлення і роботи з документами з грифом “Для службового користування” з дозволу керівників організацій (структурних підрозділів), у володінні та розпорядженні яких перебувають ці документи, за наявності письмового запиту організацій, в яких вони працюють, із зазначенням характеру завдання, що виконується.

Виписки з документів і видань з грифом “Для службового користування”, що містять відомості обмеженого поширення, робляться у зошитах, що мають аналогічний гриф, які після закінчення роботи надсилаються на адресу організації, яка дала дозвіл на ознайомлення і роботу з документами з грифом “Для службового користування”.

38. Справи та видання з грифом “Для службового користування” видаються виконавцям і приймаються від них під розписку в картці обліку справ і видань, що видаються за формою 7 (додаток 7).

39. Зняття копій, а також здійснення виписок з документів з грифом “Для службового користування” співробітниками організації, де перебувають документи, проводиться з дозволу керівника організації (структурного підрозділу).

Копіювання для сторонніх організацій документів з грифом “Для службового користування”, одержаних від інших організацій, здійснюється за погодженням з організаціями-авторами цих документів.

40. Видання з грифом “Для службового користування” включаються тільки у службові каталоги. Забороняється включати такі видання у відкриті каталоги та бібліографічні покажчики.

41. Видача громадянам України видань з грифом “Для службового користування” у масових бібліотеках здійснюється за письмовими клопотаннями керівників організацій, в яких працюють ці громадяни, із зазначенням теми роботи. Ці дозволи дійсні протягом року.

Забороняється зберігати документи з грифом “Для службового користування” у бібліотеках загального користування.

42. У відомчих бібліотеках закритого типу видання з грифом “Для службового користування” видаються:

співробітникам цієї організації - за списками, затвердженими керівником організації (структурного підрозділу), або за його письмовим дозволом;

співробітникам інших організацій - за письмовими зверненнями цих організацій та з письмового дозволу керівника організації (структурного підрозділу), що зберігає ці видання.

43. Видання з грифом “Для службового користування” з письмового дозволу керівника організації можуть видаватися по міжбібліотечному абонементу на підставі письмових запитів керівників організацій, яким ці видання потрібні.

44. Справи постійного та тривалого (понад 10 років) зберігання з грифом “Для службового користування” періодично переглядаються з метою можливого зняття цього грифа. Перегляд здійснюється під час передачі справ із структурних підрозділів до архівного підрозділу організації, у процесі зберігання справ в архівному підрозділі (як правило не менш як один раз на 5 - 10 років), а також під час підготовки справ постійного зберігання для передачі до державної архівної установи.

Рішення про зняття грифа “Для службового користування” приймається експертною комісією організації-автора документа (видання) чи правонаступника. До складу комісії включаються працівники канцелярії, режимно-секретного та інших структурних підрозділів організації.

Рішення комісії оформляється актом, що складається за довільною формою та затверджується керівником організації. В акті перелічуються заголовки та номери за описом справ, з яких знімається гриф “Для службового користування”.

Один примірник акта разом із справами передається до архівного підрозділу організації, а справи постійного зберігання - до відповідної державної архівної установи. Про зняття грифа обмеження доступу повідомляються всі організації, яким надсилався цей документ (видання).

45. На обкладинках справ гриф “Для службового користування” погашається штампом або записом від руки із зазначенням дати і номера акта, що став підставою для зняття грифа. Аналогічні відмітки вносяться до опису і номенклатури справ.

46. Справи з грифом “Для службового користування”, передані організаціями до державних архівних установ, використовуються на правах документів обмеженого користування відповідно до вимог цієї Інструкції.

Видача таких справ дослідникам здійснюється з письмового дозволу керівника державної архівної установи, якщо організація-фондоутворювач під час передачі справ до державної архівної установи не обумовила вимоги щодо погодження з нею видачі таких справ.

Відбір документів для зберігання і знищення

47. Проведення експертизи наукової, історико-культурної цінності документів і справ з грифом “Для службового користування”, розгляд і затвердження її результатів здійснюється відповідно до Положення про принципи і критерії визначення цінності документів, порядок створення та діяльності експертних комісій з питань віднесення документів до Національного архівного фонду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 1995 р. N 853 ([853-95-п](#)) (ЗП України, 1996 р., N 3, ст.79).

48. Справи із структурних підрозділів до архівного підрозділу організації передаються в упорядкованому стані. При цьому, справи постійного зберігання, що містять документи з грифом “Для службового користування”, включаються в опис за формою 8 (додаток 8) разом з іншими справами, що містять нетаємні документи постійного зберігання.

На справи з документами з грифом “Для службового користування” з терміном зберігання до 10 років включно описи можуть не складатися. Їх передача до архівного підрозділу здійснюється за номенклатурами справ.

49. Підготовка справ для архівного зберігання (оформлення,

опис справ на обкладинках і складання описів справ) здійснюється згідно з правилами, встановленими Мін'юстом. (Пункт 49 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1109 ([1109-2011-п](#)) від 20.10.2011).

50. Справи з грифом “Для службового користування” постійного зберігання передаються до державних архівних установ у встановленому Мін'юстом порядку з обов'язковою посторінковою перевіркою документів, включених до них. (Пункт 49 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1109 ([1109-2011-п](#)) від 20.10.2011).

51. Відібрані для знищення справи з грифом “Для службового користування”, що не мають наукової, історико-культурної цінності та втратили практичне значення, можуть оформлятися окремим актом або включатися у загальний акт за формою 9 (додаток 9) разом з іншими несекретними справами, відібраними до знищення. При цьому у графі “Заголовки справ” після номерів цих справ проставляється відмітка “ДСК”.

52. Відібрані для знищення документи, справи і видання з грифом “Для службового користування” перед здачею на переробку як макулатура повинні в обов'язковому порядку подрібнюватися до стану, що виключає можливість прочитання їх.

53. Після знищення матеріалів з грифом “Для службового користування” в облікових документах (картках, журналах, номенклатурах справ, описах справ тимчасового зберігання) робиться відмітка “Знищено. Акт N _____ від (дата)”.

54. Інформаційні бюлетені, реферативні інформаційні видання, телефонні та адресні довідники, а також копії документів, стенографічні записи і друкарський брак знищуються без акта, але з відміткою в облікових формах, що засвідчується підписами виконавця і працівника, відповідального за їх облік і зберігання.

**Забезпечення схоронності документів.
Перевірка їх наявності**

55. Документи з грифом “Для службового користування” повинні зберігатися у службових приміщеннях і бібліотеках у шафах (сховищах), які надійно замикаються та опечатуються. Забороняється зберігати такі документи у підсобних фондах бібліотек.

56. Справи з грифом “Для службового користування”, видані для роботи, підлягають поверненню у канцелярію або архівний підрозділ у той же день.

Окремі справи з грифом “Для службового користування” з дозволу керівника канцелярії або архівного підрозділу організації можуть перебувати у виконавця протягом терміну, необхідного для виконання завдання, за умови повного забезпечення їх схоронності і додержання правил зберігання.

Передача документів з грифом “Для службового користування” іншим співробітникам здійснюється тільки через канцелярію, архівний підрозділ або бібліотеку.

57. Забороняється вилучення із справ або переміщення документів з грифом “Для службового користування” з однієї справи до іншої без дозволу канцелярії. Про всі проведені вилучення або переміщення документів робляться відмітки в облікових формах, включаючи внутрішні описи.

58. Забороняється виносити документи з грифом “Для службового користування” за межі службових приміщень організації.

У разі потреби керівник організації (структурного підрозділу) може дозволити виконавцям або співробітникам канцелярії винести за межі службового приміщення організації документи з грифом “Для службового користування” для їх погодження, підписання тощо в організаціях, що знаходяться у межах одного населеного пункту.

59. Особам, які відряджені до інших населених пунктів, забороняється мати при собі матеріали з грифом “Для службового користування”. Ці матеріали повинні бути заздалегідь надіслані на адресу організації за місцем відрядження співробітника відповідно до порядку, встановленого пунктом 27 цієї Інструкції.

В окремих випадках з дозволу керівника організації дозволяється перевезення документів з грифом “Для службового користування” до іншого населеного пункту за умови, що такі документи перевозяться групою у складі не менше двох працівників (або одного озброєного працівника), що мають виконувати роботу з ними в іншому населеному пункті.

60. У разі зміни працівників, відповідальних за облік і зберігання документів (справ) з грифом “Для службового користування”, складається за довільною формою акт прийому-передачі цих документів (справ), що затверджується керівником організації (структурного підрозділу).

61. Перевірка наявності документів з грифом “Для службового користування” здійснюється щорічно комісією, що призначається наказом керівника організації. До складу цієї комісії обов’язково включаються особи, яким доручено облік і зберігання цих документів, а також працівники режимно-секретних підрозділів.

У бібліотеках та архівних підрозділах, де зосереджена значна кількість документів з грифом “Для службового користування”, перевірка їх наявності може здійснюватися один раз на п’ять років.

Результати перевірки наявності оформляються актом за формою 10 (додаток 10).

62. Про факти втрати документів з грифом “Для службового користування” або розголошення відомостей, що містяться в них, терміново доводиться до відома керівника організації, керівників режимно-секретного підрозділу та канцелярії, а також письмово повідомляються органи СБУ із зазначенням обставин втрати документів чи розголошення

відомостей та вжитих заходів. (Абзац перший пункту 62 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004)

Для розслідування факту втрати документів з грифом “Для службового користування” або встановлення факту розголошення відомостей, що містяться в них, наказом керівника організації іризначається комісія, висновок якої затверджується керівником організації.

Відповідні записи про втрачені документи вносяться в облікові форми на підставі акта комісії, затвердженого керівником організації.

Акти комісії про втрачені справи постійного зберігання після затвердження їх керівником організації передаються до архівного підрозділу для включення у справу фонду.

63. За порушення, що призвели до розголошення інформації “Для службового користування”, втрати або незаконного знищення документів з грифом “Для службового користування”, а також інших вимог цієї Інструкції винні особи несуть відповідальність згідно із законодавством.

(Пункт 63 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1547 ([1547-2004-п](#)) від 17.11.2004).

Облік, зберігання і використання печаток, штампів і бланків

64. Обов’язковому обліку підлягають печатки і штампи з повним найменуванням організацій; бланки з кутовими та повздовжніми штампами організацій, що мають необхідний трафаретизований текст документів, які дають право на інспектування, нагляд та відвідування організацій; посвідчення особи, посвідчення про відрядження, а також усі види перепусток, бланки документів про освіту (атестати, дипломи, посвідчення), трудові книжки.

Порядок обліку, зберігання і використання інших видів печаток, штампів і бланків суворої звітності визначається відповідними відомчими інструкціями. Контроль за їх

виготовленням, зберіганням та використанням покладається на канцелярії організацій та осіб, відповідальних за діловодство.

65. Особи, що персонально відповідають за облік і зберігання печаток, штампів і бланків, призначаються наказами керівників організацій.

66. Облік печаток і штампів ведеться у журналі за формою 11 (додаток 11), бланків - у журналі за формою 12 (додаток 12) окремо за видами бланків. Видача бланків відповідальним за їх використання особам здійснюється під розписку у відповідних журналах.

67. Журнали обліку печаток, штампів і бланків включаються у номенклатуру справ, їх аркуші нумеруються, прошиваються і опечатуються.

68. Печатки і штампи повинні зберігатися у сейфах або металевих шафах. Бланки дозволяється зберігати у шафах, що надійно замикаються та опечатуються.

69. На бланках посвідчень особи, посвідчень про відрядження, усіх видів перепусток, документів про освіту, документів, що дають право на інспектування, нагляд або відвідання організацій, друкарським способом або нумератором проставляються порядкові номери на всіх частинах (сторінках) цих бланків.

70. Видача заповнених бланків документів, зазначених у пункті 64 цієї Інструкції, здійснюється під розписку у відповідних облікових формах, що передбачені відомчими інструкціями.

Видача цих бланків без заповнення забороняється.

71. Знищення бланків, зазначених у пункті 64 цієї Інструкції, здійснюється за актами з відміткою у журналі відповідної форми.

72. Печатки і штампи, виготовлені з дозволу органів МВС, здаються для знищення цим органам за місцезнаходженням організацій.

73. Перевірка наявності печаток, штампів і бланків здійснюється щорічно комісією, призначеною наказом керівника організації.

Про перевірки наявності печаток, штампів і бланків робляться відмітки у журналах обліку за формами 11 і 12 після останнього запису. У разі порушення правил обліку, зберігання і використання печаток, штампів і бланків комісія проводить службове розслідування, результати якого оформляються актом довільної форми та доводяться до відома керівника організації.

У разі втрати печаток і штампів керівники організацій зобов'язані негайно повідомити про це органи МВС та вжити заходів для їх розшуку.

Особливості поводження з мобілізаційними документами

74. Працівники організації допускаються до роботи з документами мобілізаційного характеру, яким надано гриф "Для службового користування" (далі - мобілізаційні документи), на підставі списку, складеного мобілізаційним підрозділом, погодженого з керівником канцелярії та затвердженого керівником організації.

75. Під час підготовки та реєстрації мобілізаційних документів на кожному їх примірнику в правому верхньому кутку нижче грифа обмеження доступу проставляється позначка "Літер" "М".

76. Робота з мобілізаційними документами здійснюється в окремо виділених і належним чином обладнаних службових приміщеннях з дотриманням вимог, які виключають можливість ознайомлення із змістом таких документів сторонніх осіб.

77. Мобілізаційні документи пересилаються в пакетах з позначкою “Літер “М”.

Пересилати мобілізаційні документи в одному пакеті з документами, що не стосуються мобілізаційних питань, забороняється.

78. Друкування та розмноження мобілізаційних документів здійснюється в друкарнях та відділах розмножувальної техніки організації їх працівниками за участю працівника мобілізаційного підрозділу відповідно до вимог пунктів 17-27 цієї Інструкції.

Друкування таких документів може здійснюватися у мобілізаційних підрозділах їх працівниками.

79. Мобілізаційні документи долучаються до справ з мобілізаційної роботи, які формуються відповідно до вимог пунктів 29-33 цієї Інструкції.

Робочі папки виконавців та справи з мобілізаційними документами зберігаються в окремому сейфі (металевій шафі), що надійно замикається та опечатується.

Незначну кількість мобілізаційних документів дозволяється зберігати разом з іншими документами з грифом “Для службового користування”, але в окремих робочих папках, футлярах або пакетах, опечатаних особистою печаткою виконавця, що безпосередньо з ними працює. На таких папках, футлярах або пакетах зазначаються ініціали та прізвища посадових осіб, які мають право їх розкрити, і номери особистих печаток таких осіб.

80. Контроль за роботою з мобілізаційними документами покладається на керівників організації, канцелярії та мобілізаційного підрозділу.

(Інструкцію доповнено розділом згідно з Постановою КМ N 1000 ([1000-2006-н](#)) від 19.07.2006).

**Охорона конфіденційної інформації,
що є власністю держави, під час прийому
іноземних делегацій, груп та окремих іноземців**

81. Рішення про можливість прийому організацією іноземних делегацій, груп та окремих іноземців (далі - іноземці) приймається керівником організації, що несе відповідальність за прийом іноземців і проведення роботи з ними та вжиття необхідних заходів для охорони конфіденційної інформації, що є власністю держави.

Безпосередню організацію прийому іноземців і роботи з ними забезпечує підрозділ зовнішніх відносин, а в організації, де такого підрозділу немає, - спеціально призначена наказом керівника посадова особа (далі - підрозділ зовнішніх відносин).

82. Підрозділом зовнішніх відносин разом з іншими підрозділами, що беруть участь у прийомі іноземців, розробляється програма роботи з іноземцями (додаток 14), яка повинна містити:

1) відомості про іноземців, іноземні підприємство, установу, організацію (викладаються в обсязі, відомому організації, що приймає іноземців, - прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), посада, рік народження, громадянство, стать особи, найменування та місцезнаходження підприємства, установи, організації);

2) підстави, мету та строк перебування іноземців;

3) список посадових осіб, відповідальних за прийом іноземців і проведення роботи з ними, а також за здійснення інших заходів, пов'язаних з візитом;

4) переліки:

питань, які плануються для обговорення, із зазначенням обсягу і характеру інформації, що може бути передана іноземцям;

структурних підрозділів та службових приміщень організації, які іноземцям дозволено відвідати;

місце, де застосовуватимуться іноземцями кіно-, фото-, аудіо- і відеоапаратура, інші технічні засоби, і порядок їх застосування;

маршрутів і порядок переміщення іноземців на території організації;

інші необхідні відомості.

Програму роботи з іноземцями затверджує керівник організації.

83. Керівник організації або за його дорученням керівник режимно-секретного підрозділу завчасно інформує у письмовій формі орган СБУ про склад закордонної делегації із зазначенням прізвищ, імен та посад її членів, а також про час перебування та мету відвідання організації. Разом з інформацією надсилається копія програми проведення роботи з іноземцями. З урахуванням особливостей діяльності розвідувальних органів України обсяг інформації, яка подається до СБУ, визначається цими органами за погодженням із СБУ.

(Пункт 83 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 899 (899-2009-н) від 26.08.2009).

84. З метою запобігання просоченню конфіденційної інформації, що є власністю держави, всі матеріальні носії інформації, які плануються для передачі іноземцям, попередньо оцінюються експертною комісією. За результатами оцінки комісія складає акт експертизи:

за наявності в матеріальних носіях конфіденційної інформації, що є власністю держави, згідно з додатком 15;

за відсутності в матеріальних носіях конфіденційної інформації, що є власністю держави, згідно з додатком 16.

Експертиза матеріальних носіїв інформації проводиться експертною комісією до затвердження керівником організації програми проведення роботи з іноземцями.

85. У разі коли експертною комісією виявлено в матеріальних носіях конфіденційну інформацію, що є власністю держави, у складеному за формою 15 акті зазначаються назва таких матеріальних носіїв та відповідний пункт переліку відомостей, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави.

86. Передача іноземцям зазначених в акті матеріальних носіїв, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, здійснюється з дозволу керівника організації, якому надано право відповідно до пункту 1 цієї Інструкції затверджувати переліки відомостей, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави.

87. У разі коли експертною комісією не виявлено в матеріальних носіях конфіденційну інформацію, що є власністю держави, рішення про передачу іноземцям таких носіїв приймається керівником організації на підставі акта, складеного за формою 16.

88. В організаціях, що систематично приймають іноземців, обладнуються виділені для цієї мети приміщення, які до початку відвідання іноземцями та після його завершення перевіряються працівниками підрозділу технічного захисту інформації.

У таких організаціях може складатися список посадових осіб, які беруть безпосередню участь у прийомі і проведенні роботи з іноземцями.

89. Повноваження осіб, на яких покладаються функції з організації прийому і проведення роботи з іноземцями, визначаються у відповідних програмах та письмовими розпорядженнями керівників організації і підрозділу зовнішніх відносин. Працівники організації, які беруть участь у прийомі

і проведенні роботи з іноземцями, повинні діяти лише в межах наданих їм повноважень і забезпечувати збереження конфіденційної інформації, що є власністю держави.

90. Під час прийому і проведення роботи з іноземцями забороняється залишати іноземців у службових приміщеннях та на території організації без супроводу.

91. Підрозділ зовнішніх відносин веде журнал обліку ділових зустрічей з іноземними делегаціями, групами та окремими іноземцями за формою згідно з додатком 17.

92. За підсумками прийому і проведення роботи з іноземцями підрозділ зовнішніх відносин складає у довільній формі звіт про виконання відповідної програми, в якому зазначаються:

відомості щодо іноземців (викладаються в обсязі, відомому організації, що приймає іноземців, - ім'я та по батькові (за наявності), прізвище, рік народження, посада);

інформація про виконання програми роботи з іноземцями (стисло розкривається зміст переговорів, зазначаються найменування структурних підрозділів, які відвідали та з роботою яких ознайомилися іноземці);

відомості щодо передачі іноземцям конфіденційної інформації, що є власністю держави, ким надано дозвіл на таку передачу;

пропозиції та рекомендації.

Звіт готується в кількох примірниках, затверджується керівником організації та надсилається за його рішенням заінтересованим організаціям.

93. Програма проведення роботи з іноземцями, акт експертизи, складений за формою 15 або 16, та звіт про виконання програми

зберігаються в підрозділі зовнішніх відносин в окремій номенклатурній справі.

94. Керівники організацій, що приймають іноземців, зобов'язані здійснювати контроль за діяльністю осіб, на яких покладаються функції організації прийому і проведення роботи з іноземцями, а також за виконанням відповідних програм.

95. У разі потреби в одночасному здійсненні охорони конфіденційної інформації, що є власністю держави, і забезпечення режиму секретності під час прийому іноземців захист конфіденційної та секретної інформації провадиться відповідно до вимог розділу XX Порядку організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 р. N 1561-12. *(Інструкцію доповнено розділом згідно з Постановою КМ N 1000 (1000-2006-п) від 19.07.2006).*

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 15 травня 2013 р. № 386-р
Київ

**Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства
в Україні**

1. Схвалити [Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні](#), що додається.
2. Міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади привести у тримісячний строк власні нормативно-правові акти у відповідність із схваленою цим розпорядженням Стратегією.

Прем'єр-міністр України

М.АЗАРОВ

Інд. 49

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів
України
від 15 травня 2013 р. № 386-р

СТРАТЕГІЯ
розвитку інформаційного суспільства в Україні

Загальна частина

Ця Стратегія визначає мету, базові принципи, стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні, завдання, спрямовані на їх досягнення, а також основні напрями, етапи і механізм реалізації цієї Стратегії з урахуванням сучасних тенденцій та особливостей розвитку України в перспективі до 2020 року.

Правовою основою розроблення та реалізації Стратегії є [Конституція України](#) та [Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”](#), інші нормативно-правові акти, відповідно до яких держава створює умови для розбудови інформаційного суспільства в Україні.

У цій Стратегії терміни, що вживаються, мають таке значення:

електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі - е-демократія);

електронна економіка – форма економічних відносин у сфері виробництва, розподілу, обміну та споживання товарів, робіт і послуг, наданих в електронному вигляді за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (далі - е-економіка);

електронна комерція – форма торгівлі товарами та послугами за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, що включає всі фінансові та торгові трансакції, які проводяться за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням таких трансакцій (далі - е-комерція);

електронна послуга – послуга, надана громадянам та організаціям в електронному вигляді за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (далі - е-послуга);

електронна культура – форма культури, яка передбачає стимулювання та мотивування поширення здобутків у сфері культури за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (далі - е-культура);

електронна освіта – форма отримання освіти, що здобувається з використанням виключно інформаційно-комунікаційних технологій (далі - е-освіта);

електронна медицина – діяльність з використанням електронних інформаційних ресурсів у сфері охорони здоров'я та забезпечення оперативного доступу медичних працівників та пацієнтів до них (далі - е-медицина);

інформаційна інфраструктура – сукупність різноманітних інформаційних (автоматизованих) систем, інформаційних ресурсів, телекомунікаційних мереж і каналів передачі даних, засобів комунікацій і управління інформаційними потоками, а також організаційно-технічних структур, механізмів, що забезпечують їх функціонування;

інформаційний ресурс – систематизована інформація або знання, що мають цінність у певній предметній області і можуть бути використані людиною в своїй діяльності для досягнення певної мети.

Загальносвітовою тенденцією є трансформація індустріального суспільства у постіндустріальне, що відбувається в умовах посилення глобалізаційних процесів, розширення сфери послуг і нематеріального виробництва у результаті науково-технічного прогресу, у тому числі масштабного, глибинного та динамічного проникнення інформаційно-

комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання та держави.

Рациональне врахування впливу комплексу таких та інших різновекторних факторів, а також особливостей розвитку держави потребує розроблення скоординованих заходів щодо розвитку інформаційного суспільства та суспільства знань. З цією метою необхідно об'єднати зусилля держави, бізнесу та громадянського суспільства. На даний час для більшості держав розвиток інформаційного суспільства є одним з національних пріоритетів. При цьому інформаційно-комунікаційні технології є необхідним інструментом соціально-економічного прогресу, одним з основних чинників інноваційного розвитку економіки.

Результати застосування міжнародного досвіду свідчать, що цифрові технології стали рушійною силою соціально-економічного розвитку, відновлення економіки багатьох держав світу та визначають основу сталого розвитку в майбутньому.

Розвинуті держави світу на межі XX-XXI століть поставили собі за мету прискорений перехід до нового етапу розвитку - інформаційного суспільства, що дасть змогу забезпечити рівень суспільного добробуту, здійснити перехід від економіки з паливно-сировинною спрямованістю до економіки, заснованої на знаннях, досягти скорочення числа загроз національній безпеці, залучити громадян до всіх благ інформаційного суспільства.

Сучасний стан розвитку інформаційного суспільства в Україні

Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”, іншими нормативно-правовими актами визначено необхідність розвитку інформаційного суспільства, орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх, в якому кожна людина може створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, мати можливість повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяти суспільному і особистісному розвитку та підвищувати якість життя.

Україна має власну історію розвитку базових засад інформаційного суспільства: діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; розроблення на початку 90-х років минулого століття концепції та програми інформатизації; створення різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій і загальнодержавних електронних інформаційно-аналітичних систем різного рівня та призначення.

Сформовано основні правові засади побудови інформаційного суспільства шляхом прийняття ряду нормативно-правових актів, які, зокрема, регулюють суспільні відносини у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства, створення інформаційних електронних ресурсів, захисту прав інтелектуальної власності на такі ресурси, гарантій та механізму доступу до публічної інформації, розвитку електронного урядування та відкритого уряду, електронного документообігу, інформаційної безпеки тощо.

Суб'єктами господарювання прискорено запроваджуються нові сучасні інформаційно-комунікаційні технології та рішення щодо створення інформаційних ресурсів і запровадження електронних технологій для підвищення конкурентоспроможності.

Активізується робота із запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у публічному секторі, зокрема освіти, науці, охороні здоров'я, культурі.

Громадяни активно включаються у глобальні процеси створення та використання світових інформаційних ресурсів.

Отже, національна інформаційна сфера перебуває у стані активного становлення, гармонійного включення у глобальний світовий інформаційний простір та є основою розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Суттєві позитивні результати розвитку інформаційного суспільства отримано на регіональному та місцевому рівні, у тому числі в Дніпропетровській та Одеській областях, м. Вінниці, Львові, Славутичі.

Водночас рівень розбудови інформаційного суспільства в Україні не відповідає потенціалу та можливостям України. Основними чинниками, які призвели до гальмування розвитку інформаційного суспільства в Україні, є:

відсутність дієвого механізму виконання завдань розвитку інформаційного суспільства. Реалізація органами виконавчої влади [плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”](#), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 р. № 653, не забезпечила створення умов для розвитку інформаційного суспільства в Україні;

неефективність роботи Міжгалузевої ради з питань розвитку інформаційного суспільства, утвореної відповідно до [постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2009 р. № 4](#) (Офіційний вісник України, 2009 р., № 3, ст. 77);

економічна криза, що призвела до зменшення обсягу фінансування робіт у рамках виконання Національної програми інформатизації, внаслідок чого зменшився вплив Програми на процеси інформатизації в державі та посилилася децентралізація підходів до здійснення заходів з розбудови інформаційного суспільства відповідними державними органами;

відсутність процедури погодження з Адміністрацією Держспецзв'язку створення та розвитку інформаційно-телекомунікаційних систем, в яких оброблятиметься інформація, що є власністю держави, або інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законодавством;

низький рівень взаємодії замовників Національної програми інформатизації щодо погодження Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації завдань (проектів) створення інформаційно-телекомунікаційних систем державними органами.

З огляду на зазначене необхідно:

удосконалити нормативно-правову базу з питань забезпечення розвитку інформаційної сфери та прискорити її адаптацію до європейських правових норм та стандартів;

забезпечити належну координацію дій усіх заінтересованих суб'єктів під час запровадження інструментів е-демократії;

удосконалити інституціональний механізм формування, координації та здійснення контролю за виконанням завдань розбудови інформаційного суспільства;

підвищити рівень інформаційної представленості України в Інтернет-просторі та присутності в ньому українських інформаційних ресурсів;

забезпечити прийняття системних державних рішень, спрямованих на стимулювання створення національних інноваційних структур (центрів, наукових парків і технопарків) для розроблення конкурентоспроможних вітчизняних інформаційно-комунікаційних технологій;

підвищити на державному рівні значущість українського сегмента Інтернету як одного з найважливіших інструментів розвитку інформаційного суспільства та конкурентоспроможності держави;

розробити на національному та місцевому рівні механізм ефективної громадської участі та громадського контролю за реалізацією пріоритету розбудови інформаційного суспільства.

Крім того, уповільнено та недостатньо координується процес впровадження електронного урядування, а саме:

результати розроблення і впровадження на замовлення державних органів інформаційно-комунікаційних технологій не завжди мають системний характер;

повільно впроваджуються сучасні засоби доступу громадян до публічної інформації суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації;

органи місцевого самоврядування порівняно з центральними органами виконавчої влади мають значно нижчий рівень інформаційно-технологічного забезпечення адміністративно-управлінських процесів, а також розвитку інформаційно-технологічної інфраструктури та державних інформаційних систем;

відсутній системний підхід до впровадження електронного документообігу, що взаємодіє в інтегрованій електронній інформаційно-аналітичній системі державних органів, яка призначена насамперед для забезпечення міжвідомчої інформаційної взаємодії;

не виконується завдання з розбудови інформаційної інфраструктури, прийняття рішень та стандартів у галузі електронного обміну інформацією на міжвідомчому рівні, а також між державними органами, громадянами та організаціями, що є особливо актуальним у процесі подальшого розвитку державних електронних інформаційних систем;

не забезпечене надходження та постійне архівне зберігання електронних документів з електронним цифровим підписом;

низьким є рівень комп'ютерної грамотності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, що актуалізує питання організації безперервного навчання та оцінки навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій;

зберігається цифрова нерівність у використанні інформаційно-комунікаційних технологій;

зберігаються проблеми організації широкосмугового доступу для користувачів і низькі показники якості доступу до Інтернету.

Крім того, збільшується кількість проблем та ризиків, пов'язаних з інформаційною безпекою, а саме:

зберігаються загрози національній безпеці, пов'язані з активним використанням Інтернету і мобільного зв'язку з метою пропаганди протиправної діяльності;

збільшується частка використання інформаційно-комунікаційних технологій для вчинення злочинів, зокрема крадіжок, вимагань, шахрайства;

актуалізуються питання захисту державних інформаційних ресурсів тощо.

За результатами міжнародних досліджень рейтинги України за окремими індексами, що стосуються впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, становлять:

глобальний індекс конкурентоспроможності 2011-2012 (WEF Global Competitiveness Index) - 82 місце із 142 держав;

індекс технологічної готовності 2011-2012 (WEF Technological Readiness Index) - 82 місце із 142 держав;

індекс мережевої готовності 2011-2012 (WEF Networked Readiness Index) - 75 місце із 142 держав;

готовність уряду (Government readiness) - 122 місце із 138 держав;

використання урядом інформаційно-комунікаційних технологій (Government usage) - 75 місце із 138 держав;

рейтинг за електронною готовністю 2010 (EIU eReadiness Ranking) - 64 місце із 70 держав;

індекс електронного уряду ООН 2012 (UN e-Government Index) - 68 місце із 193 держав.

Проблеми, що перешкоджають підвищенню ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою підвищення якості життя громадян, забезпеченню конкурентоспроможності України, розвитку економічної, соціально-політичної, культурної та духовної сфери суспільства, вдосконаленню системи прийняття державних управлінських рішень, мають комплексний характер і не можуть бути розв'язані на рівні окремих державних органів або адміністративно-територіальних одиниць.

Усунення таких проблем потребує значних ресурсів, скоординованого проведення організаційних змін і забезпечення узгодженості дій за відповідним напрямом.

Умовами розвитку інформаційного суспільства є:

забезпечення координуючої ролі держави в реалізації національної інформаційної політики із застосуванням принципів державно-приватного партнерства; організації наукових досліджень, створення та розвитку трудового потенціалу;

концентрація ресурсів держави на пріоритетних завданнях розвитку інформаційного суспільства;

розвиток національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури та її інтеграція до світової інфраструктури;

вільний доступ до інформації і знань, крім обмежень, установлених законом;

удосконалення законодавства з питань регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері;

підтримка вітчизняних суб'єктів індустрії програмної продукції;

сприяння розвитку міжнародного співробітництва;

постійне вдосконалення бізнес-клімату і розвиток конкуренції;

становлення національної інформаційної індустрії;

впровадження новітніх технологій у систему виробництва і споживання та розвиток високотехнологічного машинобудування.

Мета, принципи та завдання

Метою реалізації Стратегії є формування сприятливих умов для розбудови інформаційного суспільства, соціально-економічного,

політичного і культурного розвитку держави з ринковою економікою, що керується європейськими політичними та економічними цінностями, підвищення якості життя громадян, створення широких можливостей для задоволення потреб і вільного розвитку особистості, підвищення конкурентоспроможності України, вдосконалення системи державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Для розвитку інформаційного суспільства необхідно застосовувати принципи:

рівноправного партнерства державних органів, громадян і бізнесу;

прозорості та відкритості діяльності державних органів;

гарантованості права на інформацію, вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, установлених законом;

свободи вираження поглядів і переконань;

правомірності одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації;

інформаційної безпеки;

постійного навчання;

підконтрольності та підзвітності державних органів громадськості;

сприяння пріоритетному розвитку інформаційно-комунікаційних технологій;

чіткого розмежування повноважень і скоординованої взаємодії державних органів;

гарантованості повного ресурсного забезпечення національних програм та проектів розвитку інформаційного суспільства.

Основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства та суспільства знань визначено в [Законі України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”](#), які з урахуванням сучасного стану та тенденцій розвитку України включають:

прискорення процесу розроблення та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у державне управління, охорону здоров'я, культуру, освіту, науку, охорону навколишнього природного середовища, бізнес тощо;

розвиток електронної економіки;

забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності громадян насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості, та забезпечення неперервності навчання;

розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція до світової інфраструктури;

підвищення якості та доступності адміністративних послуг, спрощення процедур їх надання і скорочення відповідних витрат, деперсоніфікація надання адміністративних послуг як інструмент зниження рівня корупції;

розвиток електронної демократії;

збереження культурної спадщини України шляхом документування її об'єктів на цифрових носіях, забезпечення накопичення і збереженості електронних документів та електронних інформаційних ресурсів;

досягнення ефективної участі регіонів України у процесах становлення інформаційного суспільства, підтримку регіональних і місцевих ініціатив;

захист інформаційних прав громадян та організацій, авторського права, підтримку демократичних інститутів та мінімізацію ризиків “інформаційної нерівності”;

захист персональних даних;

забезпечення відкритості інформації про діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування, розширення доступу до неї та надання можливості безпосередньої участі як інститутів громадянського суспільства, так і громадян у процесах підготовки і проведення експертизи проектів актів законодавства, здійснення контролю за результативністю і ефективністю діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

удосконалення інформаційного законодавства;

поліпшення стану інформаційної безпеки.

Основними завданнями розвитку інформаційного суспільства в Україні є:

сприяння кожному громадянину на засадах широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у створенні інформації і знань, їх використанні та обміні ними, виробництві товарів та наданні послуг;

забезпечення гарантій волевиявлення і самореалізації громадянина в інформаційному суспільстві, а також вільного доступу до інформації та знань, крім установлених законом обмежень;

повномасштабне входження України до глобального інформаційного простору;

прискорений розвиток інформаційного сектору економіки, який активно взаємодіє з іншими секторами економіки з метою підвищення темпів економічного зростання;

впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери суспільного життя, діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування, у тому числі в процесі

реалізації Ініціативи “Партнерство “Відкритий уряд” та електронного урядування;

гармонізація національного законодавства з європейським, дотримання цілей і принципів, проголошених Організацією Об’єднаних Націй, Декларацією принципів та Плану дій, напрацьованих на Всесвітніх зустрічах на вищому рівні з питань інформаційного суспільства.

Етапи та основні напрями реалізації

Реалізація Стратегії передбачається у 2013-2020 роках.

На першому етапі реалізації Стратегії (2013-2015 роки) необхідно досягти цілей та виконати завдання, що визначені [Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”](#), внести зміни до [плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”](#), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 р. № 653, з метою його актуалізації.

Необхідно забезпечити розроблення та прийняття Інформаційного кодексу України, Закону України “Про електронну комерцію”, внести зміни до нормативно-правових актів щодо Національної програми інформатизації, розробити базові норми, правила і регламенти створення, впровадження, модернізації та експлуатації інформаційних ресурсів, інформаційних, інформаційно-аналітичних, інформаційно-телекомунікаційних систем та засобів інформатизації органів державної влади, а також визначити порядок здійснення контролю за дотриманням таких правил, норм та регламентів.

На другому етапі (2016-2020 роки) передбачається гармонізувати досягнення розвитку інформаційного суспільства в Україні із загальносвітовими та досягти:

розбудови інформаційної інфраструктури для забезпечення доступу громадян до інформаційних послуг та інформаційно-комунікаційних технологій;

спрощення процедури доступу громадян до інформації та знань за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, крім обмежень, установлених законом;

забезпечення сталого розвитку національної економіки за допомогою новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, насамперед е-економіки та е-комерції з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

підвищення ефективності та якості державного управління з надання адміністративних послуг в електронній формі, прозорості та відкритості діяльності державних органів, активності громадян та організацій у формуванні та реалізації державної політики, здійснення контролю за діяльністю державних органів;

широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіту, культуру, архівну справу, охорону здоров'я, охорону навколишнього природного середовища тощо;

посилення мотивації до використання інформаційно-комунікаційних технологій;

забезпечення інформаційної безпеки;

запровадження системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства в Україні;

забезпечення подальшого розвитку Національної системи конфіденційного зв'язку як інтегрованої основи для загальнодержавних інформаційних систем електронної взаємодії державних органів;

поліпшення кадрового потенціалу у сфері інформаційно-комунікаційних технологій.

Основними напрямками реалізації Стратегії за зазначеними етапами є розвиток таких сфер суспільного життя.

Інформаційна інфраструктура

Формування сучасної інформаційної інфраструктури передбачає:

розвиток національної, галузевих і регіональних інформаційних систем, мереж та електронних ресурсів, електронних інформаційно-аналітичних систем державних органів та органів місцевого самоврядування;

забезпечення електронної взаємодії державних органів між собою та з громадянами і організаціями;

створення вітчизняними виробниками з урахуванням результатів досліджень ситуаційних центрів, засобів інформатизації, розроблення комп'ютерних програм, зокрема з відкритими кодами, та новітніх конкурентоспроможних інформаційно-комунікаційних технологій;

впровадження інтелектуальних інформаційних та інформаційно-аналітичних технологій, інтегрованих систем баз даних та знань, національних інформаційних ресурсів;

створення та застосування суперкомп'ютерних систем, зокрема на основі гід- та "хмарних" технологій;

активізацію впровадження систем електронних розрахунків за придбані товари, виконані роботи та надані послуги;

забезпечення надання усіх видів соціальної допомоги у межах єдиного державного порталу;

створення електронних інформаційних ресурсів з метою забезпечення належного рівня соціального захисту громадян України, іноземців та осіб без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах;

сприяння впровадженню цифрового телерадіомовлення, розроблення національних стандартів цифрового мовлення з урахуванням європейського досвіду;

створення системи суспільного телебачення і радіомовлення України;

виконання зобов'язань щодо міжнародного співробітництва, спрямованого на розвиток інформаційної інфраструктури та забезпечення розширення участі України у відповідних міжнародних ініціативах;

створення інфраструктури широкопasmового доступу до Інтернету на всій території України;

забезпечення вільного недискримінаційного доступу всіх суб'єктів ринку телекомунікацій до житлових будинків та офісних приміщень для будівництва телекомунікаційної інфраструктури;

створення в усіх населених пунктах України умов для доступу до Інтернету, в тому числі шляхом розбудови мережі пунктів колективного доступу;

прискорення конверсії радіочастотного ресурсу на користь цивільних користувачів;

модернізацію системи телерадіомовлення, розширення зони постійного приймання українських телерадіопрограм;

впровадження новітніх технологій у спеціальні телекомунікаційні мережі, зокрема в Національну систему конфіденційного зв'язку;

розвиток технологій виготовлення оптичних носіїв для довгострокового зберігання інформації;

створення Національного депозитарію електронних інформаційних ресурсів;

приведення державних електронних інформаційних ресурсів у відповідність із стандартами і технічними регламентами, загальнодержавними, галузевими та локальними класифікаторами і довідниками;

впровадження в діяльність державних органів технологій ситуативного управління для підготовки і підтримки прийняття рішень державного управління;

розроблення та впровадження національних стандартів і технічних регламентів застосування інформаційно-комунікаційних технологій, гармонізованих з відповідними стандартами держав - членів ЄС;

створення та впровадження єдиної загальнодержавної системи електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису;

розширення переліку електронних послуг, які можуть надаватися із застосуванням електронних цифрових підписів, у тому числі електронної ідентифікації суб'єктів електронної взаємодії та систем, за допомогою яких здійснюється така взаємодія.

Доступ до інформації та знань

Громадяни повинні мати широкий доступ до інформації та знань, насамперед до публічної інформації. Відкрита інформація є основою дієвого та прозорого процесу прийняття рішень, а також умовою для розвитку демократичного суспільства. Реалізація державної політики повинна сприяти розширенню можливостей отримання інформації для всіх верств населення, у тому числі осіб з обмеженими можливостями, створенню інформаційного наповнення та якісного контенту.

Політика забезпечення доступу до інформації та знань спрямована на:

підтримку інституціональних зусиль з нарощення потенціалу;

надання доступу до суспільно необхідної інформації;

запровадження механізму вільного, спрощеного та безоплатного доступу, в тому числі з використанням Інтернету, до інформації, що міститься в державних реєстрах, у визначених законом випадках;

забезпечення розвитку суспільного телебачення і радіомовлення;

створення та впровадження єдиної інформаційної системи надбань документальної спадщини.

Е-економіка

У сфері е-економіки передбачається стимулювання розвитку електронної економічної діяльності або видів економічної діяльності за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, створення умов для:

розвитку конкурентоспроможних високотехнологічних галузей, зокрема засобів обчислювальної техніки, радіоелектроніки, телекомунікаційного устаткування і програмного забезпечення, високотехнологічного машинобудування;

розвитку електронного ринку як системи економічних відносин у віртуальному просторі, що складаються у процесі торгівлі послугами або товарами за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;

стимулювання створення нових підприємств, зайнятих виробництвом високотехнологічного устаткування і продукції;

збільшення обсягів експорту продукції і послуг;

підвищення економічної ефективності використання об'єктів інтелектуальної власності.

Одним з основних завдань формування е-економіки є розвиток електронного бізнесу. Зазначене завдання розв'язується шляхом розвитку і застосування підприємствами технологій та інструментів електронної торгівлі; використання електронного цифрового підпису і забезпечення інформаційної безпеки; впровадження системи дистанційного обслуговування у банківській системі; забезпечення подальшої інтеграції національної платіжної системи з міжнародними платіжними системами. Створення е-економіки сприятиме конкурентоспроможності національної

економіки, розвитку виробництва товарів і послуг з високою доданою вартістю.

Основою формування е-економіки є надійна і безпечна взаємодія всіх суб'єктів у процесі провадження комерційної діяльності.

Формування системи електронної звітності з метою зменшення витрат часу громадян та організацій на підготовку та подання звітності відповідним державним органам за принципом “єдиного вікна”.

На даний час необхідно насамперед розробити нормативно-правову базу у сфері е-комерції та її гармонізації з міжнародними стандартами.

Електронне урядування

Впровадження електронного урядування, створення електронного уряду та становлення е-демократії передбачають нові форми організації діяльності та взаємодії державних органів з громадянами та організаціями. Основними засадами розвитку електронного урядування відповідно до Законів України [“Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”](#), [“Про Національну програму інформатизації”](#) та [Концепції розвитку електронного урядування в Україні](#), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 97, ст. 3443), є:

удосконалення нормативно-правового забезпечення;

розроблення та впровадження концептуальних засад інтегрованої системи “Електронний Уряд”;

забезпечення ефективності та якості адміністративних послуг населенню та бізнесу, що надаються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;

створення системи електронної взаємодії державних органів;

впровадження в діяльність державних органів типових організаційно-технологічних рішень та забезпечення їх ефективного функціонування;

впровадження відомчих інформаційних систем планування та управлінської звітності в рамках створення єдиної державної системи контролю результативності діяльності державних органів щодо забезпечення розвитку соціально-економічної сфери;

нормативно-правове регулювання процедури забезпечення архівного зберігання електронних документів;

створення Єдиного державного порталу адміністративних послуг для забезпечення надання органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування адміністративних послуг громадянам і організаціям;

здійснення додаткових заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для надання послуг із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема особам, які потребують соціальної допомоги та реабілітації;

підвищення ефективності та прозорості процедури здійснення державних закупівель з урахуванням інтенсифікації впровадження системи електронних державних закупівель;

поширення досвіду, набутого під час реалізації пілотних проєктів у сфері е-урядування, зокрема таких як “Електронне міністерство”, “Електронний регіон”, “Електронне місто”, “Електронне село”;

організація та впровадження у рамках виконання міжнародної програми “Бібліоміст - глобальні бібліотеки в Україні” ініціативи “Публічні бібліотеки - мости до електронного урядування”;

проходження державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування навчання з питань впровадження електронного урядування.

Е-демократія

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у систему суспільних відносин дає змогу розширити можливості суспільно-політичної участі громадян, створити умови для зростання громадської активності та становлення е-демократії. Основними засадами та напрямками розвитку е-демократії, що визначені [Концепцією розвитку електронного урядування в Україні](#), схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 97, ст. 3443), [Стратегією державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні](#), затвердженою Указом Президента України від 24 березня 2012 р. № 212, та [планом дій з впровадження в Україні Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд”](#), схваленим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 220, є:

удосконалення нормативно-правового забезпечення у частині організації електронної взаємодії громадян та організацій з державними органами;

активне використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення участі громадян та організацій у формуванні та реалізації державної політики, у тому числі шляхом підтримки пілотних інтернет-проектів;

формування мережевої культури комунікації на засадах партнерства;

визнання важливої ролі засобів масової інформації як майданчиків для публічних форумів та дискусій, за допомогою яких громадяни мають можливість відстоювати свої суспільні інтереси;

створення та впровадження інтегрованої інформаційно-аналітичної системи “Електронний парламент України”, яка забезпечить доступ громадян до інформації про парламентську діяльність та документів, а також стимулює розвиток рівноправного цілісного інформаційного суспільства у результаті використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і стандартів;

створення на базі Національного центру підтримки електронного урядування системи інтерактивної взаємодії з громадянами з використанням наявних соціальних мереж “Ми розвиваємо електронне урядування”;

сприяння співпраці державних органів з інститутами громадянського суспільства, експертами та міжнародними партнерами у розробленні проектів нормативно-правових актів, стандартів та впровадженні пілотних проектів електронної демократії з дотриманням прав людини та верховенства права.

E-освіта

Однією з основних умов успішної реалізації державної політики у сфері розвитку інформаційного суспільства є забезпечення навчання, виховання, професійної підготовки людини для роботи в інформаційному суспільстві.

Основними засадами розвитку інформаційного суспільства та Національною доктриною розвитку освіти визначено пріоритетні заходи, що спрямовані на реалізацію державної політики у зазначеній сфері, здійснення яких, зокрема, забезпечить удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, створить умови для приведення рівня і якості освітнього потенціалу у відповідність з вимогами кадрового забезпечення інноваційного розвитку України, а саме:

забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу;

формування та впровадження інформаційного освітнього середовища в системі загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти;

розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб, а також випуск електронних підручників та енциклопедій;

створення інформаційної системи підтримки освітнього процесу, системи інформаційно-аналітичного забезпечення у сфері управління навчальними закладами, інформаційно-технологічного забезпечення моніторингу освіти;

забезпечення у повному обсязі навчальних закладів комп'ютерними комплексами та мультимедійним обладнанням;

розвиток мережі електронних бібліотек на всіх освітніх рівнях;

створення системи дистанційного навчання, у тому числі для осіб з обмеженими можливостями та дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні, та забезпечення на їх основі ефективного впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання;

забезпечення навчально-виховного процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також доступу навчальних закладів до світових інформаційних ресурсів;

створення відкритої мережі освітніх ресурсів;

створення національного науково-освітнього простору, який ґрунтуватиметься на об'єднанні різних національних багаточільових інформаційно-комунікаційних систем;

розроблення методологічного забезпечення у частині використання комп'ютерних мультимедійних технологій у процесі викладання предметів та дисциплін;

удосконалення навчальних планів, відкриття нових спеціальностей з новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, втілення принципу "освіта протягом усього життя";

забезпечення вільного доступу до засобів інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів, особливо у сільській місцевості та важкодоступних населених пунктах;

підвищення рівня комп'ютерної грамотності населення, зокрема пенсіонерів, малозабезпечених осіб та осіб, що потребують соціальної допомоги та реабілітації;

створення умов для оволодіння протягом найближчих п'яти років усіма випускниками шкіл комп'ютерною грамотністю;

забезпечення всіх навчальних закладів широкосмуговим доступом до міжнародних науково-освітніх мереж та Інтернету.

Наука та інновації

У сучасному світі конкурентоспроможність держав підвищується насамперед у результаті розвитку науки та інновацій, що забезпечується прискореним запровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, створенням на їх основі нових ресурсів, методів, інструментів, технологій.

Для створення зазначених умов необхідно:

стимулювати розвиток наукових та науково-технічних досліджень шляхом запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема технологій розвитку наукової мережі УРАН, приєднання до світових комп'ютерних мереж, у тому числі наукової мережі GEANT, стимулювання оновлення парку суперкомп'ютерів;

прискорити розвиток національної системи цифрової науково-технічної інформації, забезпечивши при цьому створення цифрових ресурсів та електронних баз даних наукової та науково-технічної інформації;

забезпечити доступ до іноземних цифрових ресурсів та електронних світових баз даних наукової та науково-технічної інформації;

стимулювати розвиток українського сегмента мереж наукової співпраці та наукових колективів;

надавати державно-приватну підтримку в реалізації проектів створення електронних наукових ресурсів з відкритим доступом.

Особливу увагу в розбудові інформаційного суспільства необхідно приділити випереджальному розвитку фундаментальних і прикладних наукових досліджень та наукоємних технологій, інноваційному розвитку вітчизняної індустрії програмування, інфраструктури виробництва інформаційно-комунікаційних технологій.

Е-культура

Основними пріоритетами діяльності є створення електронних версій культурного надбання бібліотек, музеїв, архівів, образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура), нерухомого культурного надбання (архітектура, ландшафт), кіно, телебачення тощо.

З метою розвитку е-культури необхідно здійснювати заходи щодо:

підвищення ефективності використання і забезпечення доступу до документів, які зберігаються у бібліотечних фондах, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема шляхом виконання [Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи "Бібліотека - XXI"](#), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2011 р. № 956 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 71, ст. 2672);

сприяння створенню в електронній формі культурних цінностей, їх збереженню та забезпеченню широкого доступу;

забезпечення процесів переведення в електронну форму документів архівних, бібліотечних, музейних фондів, інших фондів закладів культури та створення електронних інформаційно-пошукових систем з історії, культури, народної творчості, сучасного мистецтва України, зокрема підвищення рівня забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду;

накопичення національних інформаційних ресурсів в економічній, науково-технічній, соціальній, національно-культурній сфері, охороні навколишнього природного середовища з обов'язковим створенням української лінгвістичної системи та українського лінгвістичного порталу в Інтернеті;

створення необхідної техніко-технологічної інфраструктури, електронних інформаційних ресурсів в архівах, бібліотеках, музеях, науково-дослідних установах з визначенням вимоги щодо обов'язковості сумісності таких ресурсів;

реалізація пілотного проекту “Єдина інформаційна система надбань документальної спадщини”;

підтримка діяльності державних та інших організацій із збереження в суспільстві культурних і моральних цінностей, традицій патріотизму і гуманізму з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Е-медицина

Відповідно до програми Європейського Союзу “Європейська стратегія здоров'я 2020” необхідно розробити та забезпечити виконання Загальнодержавної програми “Здоров'я - 2020: український вимір”, що сприятиме вдосконаленню підходів до методів розв'язання актуальних проблем у галузі охорони здоров'я.

Принципово новим для України підходом до реформування медичної галузі є створення єдиної (інтегрованої) інформаційно-аналітичної системи обліку стану здоров'я громадян України, а також іноземців та осіб без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, на основі електронної ідентифікації пацієнтів у закладах охорони здоров'я, збору даних профілактичних обстежень з метою подальшого використання в аналітичних, експертних і статистичних системах. Важливою умовою створення зазначеної системи є забезпечення дотримання норм [статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#), створення системи дистанційного консультування та діагностики з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що об'єднують великі заклади охорони здоров'я та наукові установи.

Е-медицина повинна забезпечувати взаємодію між пацієнтами, медичними працівниками та установами за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Основними напрямками діяльності в галузі розвитку е-медицини є:

впровадження автоматизованих інформаційних галузевих систем, які, зокрема, дають змогу перейти до ведення медичної документації в електронному вигляді;

розвиток телемедицини;

удосконалення розвитку системи моніторингу стану здоров'я населення;

створення та впровадження нових комп'ютерних технологій профілактики захворювань, діагностики, забезпечення лікувальних процесів;

створення загальнодоступних електронних медичних ресурсів.

Охорона навколишнього природного середовища

Основою розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури у сфері охорони навколишнього природного середовища є створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, побудованої з використанням геоінформаційних технологій збирання, зберігання, обробки та передачі екологічної інформації з метою проведення аналізу, моделювання і прогнозування стану охорони навколишнього природного середовища. Інформаційно-аналітична система, що функціонуватиме на основі інтегрованої інформації про різні види виробничої діяльності, повинна вирішувати питання прогнозування забруднення навколишнього природного середовища, проведення аналізу та оцінки ризику еколого-економічних конфліктів, прогнозування наслідків техногенного впливу і природних катастроф

для надійного захисту екологічного простору України та раціонального використання природних ресурсів.

Основною метою управління станом охорони навколишнього природного середовища є створення сприятливих умов для збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорони, раціонального використання і відтворення природних ресурсів. Регіональними елементами мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи є такі об'єкти моніторингу, як атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, ґрунти і зелені насадження, екзогенні процеси, окремо необхідно виділити транспортні магістралі, промислові підприємства та міські інженерні господарства.

Для вдосконалення системи охорони навколишнього природного середовища необхідно забезпечити:

використання та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у сфері екології і використання природних ресурсів;

реалізацію проектів і виконання програм з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у галузі сталого виробництва, споживання, екологічно безпечної утилізації та переробки відповідних компонентів;

створення на базі інформаційно-комунікаційних технологій систем прогнозування та моніторингу впливу природних і техногенних катастроф на навколишнє природне середовище.

Інформаційна безпека

Забезпечення інформаційної безпеки у процесі використання інформаційно-комунікаційних технологій є однією з найважливіших умов успішного розвитку інформаційного суспільства. Пріоритетами діяльності в галузі забезпечення інформаційної безпеки є:

сприяння виробництву конкурентоспроможного національного інформаційного продукту;

сприяння вітчизняному виробництву засобів захисту інформації, створенню захищених інформаційно-телекомунікаційних систем, запровадження сучасних захищених інформаційних технологій в інтересах державного управління;

створення ефективної системи виявлення та запобігання загрозам державних електронних інформаційних ресурсів, у тому числі щодо протидії розповсюдженню комп'ютерних вірусів, програмних і апаратних закладок, а також витоку інформації технічними каналами та за рахунок несанкціонованих дій;

забезпечення цілісності, доступності та конфіденційності інформаційних ресурсів України, які створюють умови для розвитку особи, стійкого функціонування суспільства і держави, захисту персональних даних та інформації, що перебуває у володінні фізичних, юридичних осіб та держави, від зовнішніх і внутрішніх інформаційних загроз, зокрема шляхом протидії комп'ютерним злочинам;

забезпечення безпеки інформаційно-телекомунікаційних систем органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інформаційно-телекомунікаційних систем, які функціонують в інтересах управління державою, задовольняють потреби оборони та безпеки держави, кредитно-банківських та інших сфер національної економіки, систем управління об'єктами критичної інфраструктури;

удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення інформаційної безпеки, зокрема кібернетичної безпеки національної критичної інфраструктури;

впровадження захищеного механізму ідентифікації учасників електронної взаємодії;

формування системи моніторингу безпеки інформаційних ресурсів та систем.

Міжнародне співробітництво

Основними напрямками реалізації цієї Стратегії в рамках міжнародного співробітництва у сфері розвитку інформаційного суспільства є:

ПАРЛАМЕНТСЬКІ СЛУХАННЯ
«Проблеми розвитку українського книговидавництва,
книгорозповсюдження та перспективи підтримки
книгочитання в Україні»
15 травня 2013 р.

Учасники парламентських слухань **«Проблеми розвитку українського книговидавництва, книгорозповсюдження та перспективи підтримки книгочитання в Україні»**, які відбулися 15 травня 2013 року, обговоривши стан і тенденції розвитку українського книговидавництва і книгорозповсюдження та усвідомлюючи необхідність розв'язання проблем, що склалися у книговидавничій галузі й суспільстві у зв'язку з недооцінкою впливу книги та читання на його розвиток, наголошують на необхідності здійснення державою низки комплексних системних заходів для їх невідкладного вирішення.

В умовах розвитку інформаційного суспільства Україна потребує формування цілісної державної політики, спрямованої на розвиток вітчизняного книговидавництва з метою максимального задоволення потреб громадян у їхньому культурно-освітньому та науково-інтелектуальному розвитку, забезпечення захисту національного інформаційного простору; конкурентоспроможності української книги як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках шляхом використання суб'єктами видавничої справи нових технологій книговидавництва і поліпшення змістовного наповнення та якості поліграфічного виконання української книжкової продукції.

Аналізуючи стан розвитку національного книговидавництва та книгорозповсюдження, учасники парламентських слухань відзначили суттєві проблеми, які стримують розвиток цієї сфери. Це, насамперед, відсутність державної науково обґрунтованої стратегічної політики, зорієнтованої на системний розвиток українського книговидавництва.

Недостатня увага держави до книги як стратегічного інструменту формування особистості, громадянина, нації, стала однією з причин інтелектуальної та культурної деградації українського суспільства. Звідси -стрімке скорочення кадрового потенціалу, спроможного до свідомого і професійного проведення нагальних реформ.

Серед іншого, учасники парламентських слухань констатують:

- відсутність з боку держави тематичного, економічного і фінансового моніторингу стану книжкового ринку України з метою визначення існуючих тенденцій його розвитку;
- дискриміноване становище книги українською мовою в асортименті та обсягах продукції більшості книгарень та свідоме витіснення іноземними власниками книготоргівельних мереж української книги з книготоргівельного обігу, а відтак і з процесу читання загалом;
- неякісна законодавча база, зокрема, щодо оренди видавництвами, книгарнями, бібліотеками приміщень у будівлях, що належать до державної чи комунальної власності;
- згортання інвестицій у видавничу галузь та унеможливлення кредитування видавничих проектів, що спричиняє обмеження фінансового потенціалу галузі лише власними обіговими коштами суб'єктів видавничої справи, які працюють на книжковому ринку України;
- недостатнє бюджетне фінансування бібліотек для поповнення їхніх фондів вітчизняною літературою, як наслідок, 95% видань, що виходять друком в Україні, є інтелектуально-культурним продуктом, недоступним для пересічного громадянина.

Усі ці чинники створюють об'єктивні передумови для інших негативних явищ в українському книговидаванні. Це – істотне зменшення обсягів і накладів вітчизняної видавничої продукції та суттєве зростання собівартості книжок і, відповідно, зменшення можливостей споживання; зниження конкурентоспроможності української книги та стрімке заповнення більшості жанрових ніш українського книжкового ринку імпортованою, в основному з Російської Федерації, книгою; зниження рівня професійної майстерності фахівців у видавничій сфері; прискорення старіння і зношеності технологічного обладнання поліграфічних, у першу чергу, державних, підприємств; втрата переважною частиною населення України інтересу до читання різножанрової вітчизняної літератури, а, відповідно, і розуміння виняткової ролі книги у процесі розвитку людини; системне порушення авторського права внаслідок безкарного її піратського копіювання та розміщення в мережі Інтернет електронного контенту без відповідних дозволів на це авторів і видавців тощо.

Від стану вітчизняного книговидавання та книгорозповсюдження значною мірою залежить виконання бібліотечними установами країни своїх основних функцій – забезпечення інформаційних, науково-дослідницьких, освітніх,

культурних, інтелектуальних та інших потреб різних вікових груп громадян України. Однак, на сьогодні через багаторічне недофінансування бібліотечної галузі, зменшення обсягів видавничої продукції і накладів видань до 1-2 тис. примірників більшість книг, виданих в Україні, стали недоступними для користувачів бібліотек. Ресурсне забезпечення бібліотек сьогодні не відповідає потребам і запитам користувачів та потребує значного системного оновлення. Недостатнє поповнення бібліотечних фондів зменшує можливості громадян для реалізації їхніх конституційних прав на вільний доступ до інформації, до надбань вітчизняної та світової літератури, науки і культури та вкрай негативно позначається на моральному, культурному, інтелектуальному розвитку українського народу.

Невирішеною залишається проблема розбудови вітчизняної книготорговельної мережі. Це позбавляє видавництва можливості реалізації виготовленої друкованої продукції та отримання оборотних коштів для продовження й нарощування виробництва, а отже, веде до згортання вітчизняного книжкового ринку.

На думку учасників парламентських слухань, для подолання самоізоляції українського книговидання в системі світових інформаційних потоків, повернення книзі та читанню притаманної їм ролі найбільш впливових чинників формування кращих якостей людської особистості, необхідно визначити книговидавничу галузь України **національним стратегічним пріоритетом**.

Враховуючи те, що розуміння існуючих проблем та об'єктивний аналіз стану галузі вимагають здійснення низки системних заходів (соціальних, економічних, правових, матеріально-технічних та інших), спрямованих на регулювання й управління у сфері книговидання, книгорозповсюдження й споживання книги в умовах формування книжкового ринку та інформатизації суспільства, учасники парламентських слухань **рекомендують:**

Верховній Раді України:

внести зміни до Податкового кодексу України з метою подовження режиму пільгового оподаткування суб'єктів видавничої справи на період до досягнення Україною середньостатистичних показників, характерних для європейських країн (не менше трьох книжок на одну особу в рік);

вирішити питання щодо приєднання України до Флорентійської угоди і Найробського протоколу, що звільнило б від митного та інших ввізних зборів книги, інші видання та документи з питань освіти, науки, культури;

схвалити проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав» (реєстр. № 0902), який передбачає вдосконалення механізмів боротьби з незаконним використанням літературних та інших творів, а також об'єктів суміжних прав (зокрема, аудіокниг) у цифровому середовищі;

внести зміни до Закону України «Про здійснення державних закупівель» з метою здійснення закупівлі літератури, періодичних видань та друкованих матеріалів для поповнення фондів бібліотек без проходження тендерних процедур, що сприятиме оперативному і своєчасному комплектуванню бібліотек;

внести зміни до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» в частині, що стосується встановлення нормативів по забезпеченню книготорговельними послугами населення залежно від його чисельності, передбачивши при наданні дозволу на реєстрацію суб'єкта книготорговельної діяльності обов'язкову присутність в асортименті та обсягах не менше 50 % видавничої продукції вітчизняного виробництва;

сприяти удосконаленню законодавства щодо адміністративного, митного, податкового регулювання діяльності суб'єктів видавничої справи та механізмів контролю за ввезенням імпортованих книг на територію України;

сприяти удосконаленню законодавства щодо системи обов'язкового примірника документів, зокрема, щодо скорочення кількості обов'язкових примірників та удосконалення механізмів застосування штрафних санкцій до порушників законодавства.

Кабінету Міністрів України:

розробити й затвердити Державну цільову національно-культурну програму популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014 – 2018 роки, передбачивши в ній подовження режиму пільгового оподаткування суб'єктів видавничої справи на час дії Програми;

передбачати у проектах законів про Державний бюджет України на наступні роки кошти на реалізацію Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014 – 2018 роки;

розглянути можливість напрацювання змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» щодо непоширення процедури закупівель у випадку виконання продовжуваних проектів

з підготовки та випуску наукової видавничої продукції за державним замовленням;

вживати заходів з розширення міжнародного співробітництва у сфері книговидання та книгорозповсюдження, популяризації української книги за межами країни, в тому числі за рахунок встановлення системи державних грантів на переклади творів українських авторів мовами світу;

розробити механізм спеціального режиму кредитування підприємств видавничої галузі, який передбачатиме покриття облікової ставки Національного банку України за рахунок коштів державного бюджету при наданні кредитних ресурсів комерційними банками;

розробити та внести до Верховної Ради України проект закону, який забезпечить захист українського книжкового ринку від неконтрольованого імпорту за допомогою механізму квот;

забезпечувати фінансову підтримку книжковим виставкам та ярмаркам в Україні, а також, в контексті формування позитивного іміджу держави за її межами, адресну підтримку вітчизняним суб'єктам видавничої справи для їхньої участі у міжнародних виставкових заходах;

вживати заходів для забезпечення фінансування робіт за Державною цільовою національно-культурною програмою створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека-XXI» на 2014 та наступні роки;

запровадити дієві механізми реалізації визначених законодавством норм щодо доставляння суб'єктами видавничої

діяльності обов'язкових примірників друкованих і електронних видань до бібліотек, включно з обов'язковістю складання актів про їх прийом-передачу;

розглянути питання про надання бібліотекам можливості здійснювати закупівлю літератури не за кодами капітальних вкладень, а також передплату доступу до електронних баз зарубіжної наукової інформації без тендерних процедур;

сприяти встановленню окремою захищеною статтею фіксованих щорічних відсотків видатків з державного і місцевих бюджетів на поповнення бібліотечних фондів та підключення публічних бібліотек до світової комп'ютерної мережі Інтернет;

відновити в переліку закладів культури, освітніх та наукових закладів, до яких надсилаються документи та видання у рамках

міжнародного обміну, що звільняються від оподаткування митом, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.12 № 486 Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського, Львівську національну наукову бібліотеку імені Василя Стефаника та інші установи НАН України, які провадять інтенсивний міжнародний книгообмін;

сприяти спрощенню митного оформлення літератури, що надходить за міжнародним книгообміном, скасування для бібліотек оплати цієї процедури;

сприяти встановленню соціальних тарифів на висвітлення подій, які ставлять за мету популяризацію читання і книг українського виробництва, та обов'язкових нормативів з надання електронними та друкованими ЗМІ часу і площ для популяризації української літератури, зокрема дитячої та юнацької;

сприяти збільшенню обсягів реклами й інформаційного супроводу української видавничої продукції шляхом встановлення обов'язкових пільгових тарифів на їх розміщення в друкованих і електронних засобах масової інформації державної та інших форм власності;

розробити дієві механізми залучення інвестицій, а також меценатських і спонсорських коштів у видавничо-поліграфічну галузь;

сприяти удосконаленню законодавчої та нормативної бази щодо створення електронних версій україномовних книг та забезпечення вільного доступу до них користувачів бібліотек;

вирішити питання фінансового забезпечення будівництва другої черги сховища державного архіву друку Книжкової палати України;

сприяти запровадженню спеціальних знижених тарифів для українських видавництв на пересилання книг «Укрпоштою».

Міністерству культури України:

розробити Державну програму поповнення та збереження бібліотечних фондів до 2018 року з передбаченням умов для стабільного комплектування бібліотек вітчизняною книговидавничою продукцією;

розробити державну цільову соціальну програму «Бібліобус» з надання бібліотечно-інформаційних послуг сільському населенню;

сприяти створенню Центру дитячого читання на базі Національної бібліотеки України для дітей;

сприяти створенню інформаційно-бібліографічної системи «Електронна централізована каталогізація», що дозволить Книжковій палаті України забезпечити бібліотеки всіх рівнів бібліографічними записами на друковані та електронні вітчизняні видання у міжнародних комунікативних форматах.

Державному комітету телебачення і радіомовлення України:

проаналізувати ефективність запроваджених з 1 липня 2004 року пільг у видавничій сфері та надати відповідні інформаційно-аналітичні матеріали Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності та Кабінету Міністрів України, зокрема, щодо спрямування суб'єктами господарювання вивільнених коштів на розширення асортименту та обсягів видання літератури, технічне переоснащення матеріально-технічної бази підприємств видавничо-поліграфічного комплексу;

проаналізувати дотримання міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями вимог щодо сприяння розвитку та забезпечення функціонування об'єктів роздрібною торгівлю книжковою продукцією, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 №902-р, та надати відповідну інформацію Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності та Кабінету Міністрів України;

розробити та запровадити у практику систему щорічної звітності обласних державних адміністрацій щодо питань, які стосуються стану надання книготорговельних послуг і читання в розрізі регіону, наявності видань вітчизняного виробника в асортименті суб'єктів книготорговельної діяльності та фінансування з місцевих бюджетів закупівель літератури вітчизняного книговиробника для поповнення фондів бібліотек, забезпечення системної присутності в місцевих друкованих та електронних ЗМІ всіх форм власності спеціальних рубрик і циклів передач, присвячених книзі і читанню, їх впливу на розвиток людської особистості і суспільства в цілому;

удосконалити систему збору та обробки інформації про потребу у книжковій продукції, що випускається за програмою «Українська книга», з урахуванням читацького попиту та замовлень бібліотек;

посилити контроль за своєчасним виконанням договорів на випуск книжкової продукції, вжити відповідних заходів впливу до виконавців державного замовлення та вирішення питання стягнення боргів у судовому порядку;

сприяти створенню єдиної національної довідково-інформаційної системи книжкового простору України з метою запровадження постійного моніторингу тематичного, економічного і фінансового стану книжкового ринку України для визначення тенденцій його розвитку та забезпечення контролю за динамікою змін, що відбуваються;

сприяти започаткуванню видання серій малозатратних рейтингових книг для дітей і підлітків та творів художньої літератури, що вивчаються за шкільною програмою, накладами, достатніми для забезпечення мережі публічних бібліотек (15-20 тис. прим.);

сприяти відновленню мережі муніципальних книгарень на торговельних площах, що знаходяться в державній чи комунальній власності, зокрема, у районних центрах, містах обласного підпорядкування та сільській місцевості;

сприяти формуванню на базі Книжкової палати України депозитарію електронних копій періодичних видань України шляхом збирання електронних оригінал-макетів видань.

Раді Міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським, районним державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування:

забезпечувати неухильне дотримання вимог Закону України «Про посилення захисту майна редакцій засобів масової інформації, видавництв, книгарень, підприємств книгорозповсюдження, творчих спілок», зокрема щодо заборони відчуження приміщень, в яких перебувають редакції засобів масової інформації, друкарні, видавництва, книгарні, підприємства книгорозповсюдження, засновниками яких є органи державної влади, місцевого самоврядування, об'єднання громадян, державні науково-дослідні установи, навчальні заклади, трудові колективи, а також творчі спілки;

сприяти організації виїзних книжкових виставок та ярмарок у районних центрах та малих містах з метою популяризації української книжкової продукції, зокрема книжкової продукції місцевих видавництв.

порядок обліку, зберігання, використання та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави (далі - документи)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ МНС України
2.12.2012 № 1398
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
3 січня 2013 р.
за № 41/22573

ПРАВИЛА
охорони праці для працівників бібліотек

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила поширюються на бібліотеки незалежно від форм власності та відомчого підпорядкування.

1.2. Ці Правила встановлюють вимоги безпеки, спрямовані на збереження життя, здоров'я і працездатності працівників бібліотек.

1.3. Вимоги цих Правил є обов'язковими для роботодавців і працівників бібліотек.

II. Визначення термінів

2.1. В цих Правилах терміни вживаються в значеннях, наведених у Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».

2.2. Інші терміни вживаються в таких значеннях:

бібліотечні засоби транспортування – спеціалізовані засоби переміщення одиниць бібліотечного фонду, що використовуються в бібліотеках (транспортери, вертикальні та підвісні контейнери, пересувні візки тощо);

каталог – систематизований перелік документів бібліотечного фонду із зазначенням місць їх зберігання, що ведеться на паперових картках або в електронній формі;

книгосховище (фондосховище) – спеціально облаштоване приміщення для розміщення і зберігання документів бібліотечного фонду (книг, журналів, рукописів тощо);

стелаж – конструкція (пристрій) для зберігання книжок та інших матеріальних цінностей;

читальний зал – спеціально облаштоване приміщення, обладнане робочими столами для користувачів і призначене для роботи користувачів з документами бібліотечного фонду.

III. Основні вимоги з охорони праці

3.1. Відповідно до вимог «Типового положення про службу охорони праці», затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15 листопада 2004 року № 255, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01 грудня 2004 року за № 1526/10125 (НПАОП 0.00-4.21-04), в бібліотеках створюється служба охорони праці або призначається відповідальна особа з питань охорони праці.

3.2. Навчання і перевірку знань працівників бібліотек з питань охорони праці проводять відповідно до вимог «Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці», затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511 (НПАОП 0.00-4.12-05).

3.3. Розробку і затвердження інструкцій, положень про охорону праці, що діють у межах установи й установлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території бібліотек, у приміщеннях та на робочих місцях, здійснюють відповідно до вимог «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства правці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 квітня 1998 року за № 226/2666 (НПАОП 0.00-4.15-98), та «Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві», затвердженого наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 21 грудня 1993 року № 132, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 лютого 1994 року за № 20/229 (НПАОП 0.00-6.03-93).

3.4. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві здійснюють відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року

№ 1232 «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».

3.5. Працівники бібліотек безоплатно забезпечуються спеціальним одягом відповідно до вимог «Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту», затвердженого наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 24 березня 2008 року № 53, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 травня 2008 року за № 446/15137 (НПАОП 0.00-4.01-08).

3.6. Проведення медичних оглядів працівників бібліотек здійснюється відповідно до вимог «Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113.

IV. Загальні вимоги безпеки

1. Вимоги безпечного використання територій, будівель, споруд та інженерних мереж бібліотек

1.1. Забезпечення надійності й безпечної експлуатації виробничих будівель, споруд та інженерних мереж бібліотек здійснюється відповідно до «Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд», затвердженого наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 липня 1998 року за № 424/2864 (НПАОП 45.2-4.01-98); «Правил обстежень, оцінки технічного стану та паспортизації виробничих будівель і споруд», затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06 липня 1998 року за № 423/2863.

1.2. Забезпечення пожежної безпеки у бібліотеках здійснюється відповідно до вимог «Правил пожежної безпеки в Україні», затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19 жовтня 2004 року № 126, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04 листопада 2004 року за № 1410/10009 (далі – НАПБ А.01.001-2004).

1.3. Територію господарського подвір'я бібліотек утримують відповідно до вимог «Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 145, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2011 року за № 457/19195.

1.4. Приміщення бібліотек повинні відповідати проектній документації, затвердженій в установленому порядку.

2. Протипожежні вимоги

2.1. Приміщення бібліотек укомплектовується справними та перевіреними засобами пожежогасіння відповідно до вимог «Типових норм належності вогнегасників», затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02 квітня 2004 року № 151, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29 квітня 2004 року за № 554/9153 (НАПБ Б.3.001-2004).

2.2. Засоби пожежогасіння розміщують біля входів, у вестибюлях, у коридорах, проходах та інших доступних місцях.

2.3. У бібліотеках розробляються схеми евакуації користувачів і працівників, а також план заходів та дій адміністрації та працівників на випадок виникнення пожежі.

3. Вимоги безпечної експлуатації систем освітлення та електрообладнання

3.1. Експлуатацію ліній електромереж та електроустановок здійснюють відповідно до вимог «Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів», затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 09 січня 1998 року № 4, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533 (далі – НПАОП 40.1-1.21-98).

3.2. Усі світильники загального та місцевого освітлення обладнуються захисною арматурою. Використання світильників загального та місцевого освітлення без захисної арматури заборонено.

3.3. У приміщеннях сховищ розміщення силових та освітлювальних розподільчих пристроїв не допускається.

3.4. Освітлення в будівлях і приміщеннях бібліотек має забезпечувати нормативний рівень освітлення на робочих місцях. У приміщеннях для каталогів, робочих кімнатах і кабінетах застосування лише місцевого освітлення не дозволяється.

3.5. У приміщеннях книгосховищ проходи облаштовуються постійним штучним освітленням. Вмикання освітлення здійснюється пусковою арматурою, яка розташовується при вході в приміщення.

3.6. Виходи з приміщень, проходи, шляхи евакуації в бібліотеках облаштовуються системами аварійного освітлення. Системи аварійного освітлення повинні зберігати працездатність в разі відключення центрального електропостачання.

3.7. Заземлення (занулення) електрообладнання, що експлуатується в бібліотеках, здійснюється відповідно до вимог ДБН В.2.5-27-2006 «Захисні заходи електробезпеки в електроустановках будинків і споруд», затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 29 березня 2006 року № 97.

3.8. Працівники щодня перед вмиканням електрообладнання повинні візуально перевірити наявність та справність заземлювальних мереж.

3.9. Періодичність випробувань електромереж та електрообладнання визначається відповідно до вимог НПАОП 40.1-1.21-98, а також інструкціями заводів-виробників. За відсутності інформації про періодичність випробувань конкретні терміни випробувань і вимірювань параметрів визначаються особою, відповідальною за електрогосподарство.

3.10. Обслуговування, ремонт та чищення освітлювальних приладів, що встановлені на висоті вище ніж 1,3 м, необхідно здійснювати з додержанням вимог «Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті», затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 27 березня 2007 року № 62, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04 червня 2007 року за № 573/13840 (НПАОП 0.00-1.15-07).

3.11. Експлуатацію ліфтів необхідно здійснювати відповідно до вимог «Правил будови і безпечної експлуатації ліфтів», затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 01 вересня 2008 року № 190, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2008 року за № 937/15628 (НПАОП 0.00-1.02-08).

4. Вимоги безпечного використання систем вентиляції та кондиціонування повітря

4.1. Усі приміщення бібліотек повинні бути обладнані системами вентиляції і кондиціонування.

4.2. Усі повітропроводи, повітряні канали, глушники та вентиляційне обладнання необхідно не рідше одного разу на півріччя очищувати від пилу.

4.3. Повітрообмін у читальних залах, фондосховищах, реставраційних майстернях та робочих приміщеннях повинен забезпечувати параметри мікроклімату відповідно до Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99, установлених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 42. Режим роботи систем вентиляції повинен забезпечувати в залах для користувачів повітряне середовище в межах зазначених параметрів і підтримувати його протягом часу перебування користувачів.

5. Вимоги безпечної експлуатації систем пиловидалення

5.1. Стационарні пилезбірники і трубопроводи систем пиловидалення очищають від забруднення один раз на місяць.

5.2. Пересувні електричні пилососні установки очищають від забруднення після кожного використання.

5.3. Якщо використання пересувних електричних пилососних установок неможливе, слід керуватися вимогами інструкцій по догляду за книжковим фондом.

6. Вимоги безпеки при водозабезпеченні

Для питних потреб використовується вода, яка відповідає вимогам ГОСТ 2874-82 «Вода питьевая. Гигиенические требования и контроль качества».

7. Вимоги безпечного перебування в читальних залах

7.1. Читальні зали в бібліотеках повинні забезпечувати комфортні і безпечні умови перебування в них і безперешкодну евакуацію у випадку пожежної або іншої небезпеки.

7.2. Рух по проходах повинен бути безперешкодним.

7.3. Розташування меблів в читальних залах не повинно перешкоджати руху працівників. Розташування меблів, розмір і облаштування дверей у читальних залах повинні відповідати вимогам Закону України «Про пожежну безпеку» та НАПБ А.01.001-2004.

7.4. Килимові покриття мають відповідати вимогам пожежної безпеки за показниками токсичності, димоутворення та поширення полум'я, визначним НАПБ А.01.001-2004.

7.5. Усі види реклами, портрети, електроапаратура для підсвічування й інші предмети надійно підвішуються та закріплюються.

8. Вимоги безпечного використання каталогів

8.1. Каталожні шафи необхідно встановлювати в окремому, достатньою мірою освітленому приміщенні з дотриманням вимог Закону України «Про пожежну безпеку» та НАПБ А.01.001–2004.

8.2. Каталожні шафи повинні розташовуватися вздовж стін приміщення. Висота шаф повинна бути не більше ніж 2 метри, щоб була можливість діставати верхні ящики, стоячи на підлозі.

8.3. Вага картотечних ящиків не повинна перевищувати 7 кг. Для запобігання випадання ящиків при їх максимальному витяганні, вони обладнуються відповідними обмежувальними пристроями.

8.4. Ширина проходів між каталожними шафами та встановленими робочими столами повинна бути не менше, ніж 1,2 м.

8.5. Робоче місце чергового бібліотекаря, адміністратора розташовують в такому місці, щоб була можливість спостерігати за усім приміщенням.

9. Вимоги безпечного використання комп'ютерних залів

9.1. Приміщення бібліотек, де експлуатується комп'ютерна техніка, облаштовуються відповідно до вимог «Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин», затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 26 березня 2010 року № 65, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 квітня 2010 року за № 293/17588 (НПАОП 0.00-1.28-10).

9.2. Під час роботи з комп'ютерною технікою слід дотримуватися режимів праці і відпочинку відповідно до вимог відповідних державних санітарних правил і норм роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин.

10. Вимоги безпечної експлуатації стележного обладнання

10.1. Стелажі повинні забезпечувати безпечне розміщення літератури в сховищах, читальних залах, фондах.

10.2 Стелажі виготовляються відповідно до технічної документації і надійно закріплюються. Високі однобічні стелажі повинні кріпитися до стін або інших будівельних конструкцій.

10.3. Конструкція стелажа повинна бути розрахована на стійкість та навантаження. На кожному стелажі має бути табличка з інформацією про допустиме навантаження. Не допускається заповнювати стелажі понад розрахункове навантаження.

10.4. З метою кращого освітлення проходів між стелажими стелажі слід розташовувати перпендикулярно до вікон.

10.5. Нижня полиця стелажів повинна бути встановлена вище підлоги не менше ніж на 10 см, що повинно забезпечити можливість прибирання пилу під стелажимами.

10.6. Висота стелажів повинна бути такою, щоб була можливість брати книжки з верхньої полиці, не застосовуючи високих драбин.

10.7. На верхніх полицях слід розташовувати фонди, що рідко використовуються.

10.8. Книжки та газети на стелажі слід укладати таким чином, щоб вони не виступали за межі полиць.

10.9. Відстань між паралельно розташованими стелажимами повинна бути не менше ніж 1 м; між торцями стелажів та елементами конструкцій або інженерного обладнання не менше ніж 0,45 м; стіною та стелажем, що розташований паралельно стіні, не менше ніж 0,75 м.

11. Вимоги безпеки при перевезенні документів

11.1. Бібліотечні засоби транспортування, що використовуються для транспортування одиниць бібліотечного фонду, повинні мати технічну і експлуатаційну документацію та відповідати вимогам Закону України «Про пожежну безпеку» та НАПБ А.01.001–2004. Перед експлуатацією необхідно візуально перевіряти справність бібліотечних засобів транспортування.

11.2. Засоби транспортування слід розташовувати таким чином, щоб максимальна відстань перенесення літератури вручну була не більше ніж 8 м.

11.3. При переході транспортерів або вертикальних конвеєрів з поверху на поверх або з одного приміщення в інше слід передбачати пристрій для ізоляції місць перетинів на випадок зупинки механізму або пожежі.

11.4. Засоби транспортування, що є джерелом шуму, слід обладнати засобами шумопоглинання для забезпечення вимог Санітарних норм виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку ДСН 3.3.6.037-99, установлених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 37, та Санітарних норм виробничої загальної та локальної вібрації ДСН 3.3.6.039-99, установлених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 39.

11.5. Пуск засобів транспортування повинен здійснюватися оператором з одного місця і супроводжуватися світловою та звуковою сигналізацією.

11.6. Для аварійної зупинки засобів транспортування на всіх робочих місцях необхідно облаштувати кнопки вимикання.

- 11.7. Дверцята на завантажувальних вікнах вертикальних конвєсерів обладнуються справними кінцевими вимикачами, які не дозволяють пуск конвєсєра при відкритих дверцятах.
- 11.8. З метою запобігання травмуванню працівників падаючими книжками траса вертикального або підвісного конвєсерів повинна бути захищена суцільним або сітчастим огороженням.
- 11.9. На випадок обриву троса або цепу засобів транспортування останній має бути обладнаний спеціальними уловлювачами.
- 11.10. Рами засобів транспортування необхідно заземлювати.
12. Вимоги безпечного проведення реставрації, конвєсування та санітарно-гігієнічної обробки бібліотечного фонду
- 12.1. Роботи з реставрації, конвєсування та санітарно-гігієнічної обробки бібліотечного фонду повинні здійснюватися в спеціальних відокремлєних приміщеннях.
- 12.2. Освітлювальна арматура повинна бути в волого- та пилезахисному виконанні.
- 12.3. Підлога та стіни приміщення повинні мати покриття, яке дозволяє здійснювати вологе прибирання.
- 12.4. Робочі столи реставраторів обладнуються автономною місцевою витяжною вентиляцією та місцевим освітленням.
- 12.5. Столи повинні мати гладку поверхню без тріщин і ушкоджєнь та бути розташовані таким чином, щоб прохід між ними при двосторонньому розміщенні робочих місць був не менше ніж 1,5 м, а при односторонньому – не менше ніж 1 м.
- 12.6. При роботі з хімічними реактивами слід дотримуватися вимог «Основных правил безопасной работы в химических лабораториях», затверджєних наказом Міністерства хімічної промисловості СРСР від 27 липня 1977 року (НПАОП 73.1-1.06-77).
- 12.7. Зберігання хімічних реактивів здійснюють відповідно до вимог «Методических указаний по организации хранения, учета и использования реактивов в лабораториях санэпидемстанций», затверджєних МОЗ СРСР 10 березня 1973 року № 2684-73, та цих Правил в спеціальних приміщеннях, що мають опалєння, вентиляцію, штучне освітлення.
- 12.8. У приміщенні для зберігання хімічних речовин повинен знаходитись ящик із сухим піском, вода і аварійні розчини для нейтралізації кислот та лугів.
- 12.9. За облік, зберігання реактивів та інших хімічних речовин у лабораторії згідно з наказом керівника установи відповідає один з працівників.

12.10. Реактиви зберігаються на стелажах або в шафах. Доступ до них дозволяється тільки особам, які відповідають за їх облік і зберігання.

12.11. Ємності великого об'єму, а також бутлі з концентрованими кислотами та лугами повинні зберігатися на нижніх полицях.

12.12. Реактиви повинні зберігатися у фабричній упаковці з етикетками, або, як виняток, в банках з притертою пробкою зі стандартною етикеткою.

12.13. Хімічні реактиви, що постійно використовуються, дозволяється зберігати в спеціальних шафах у приміщенні лабораторії у мінімальному асортименті й кількості. Необхідно мати список таких реактивів.

12.14. Вогнебезпечні та вибухові речовини зберігають за межами основних приміщень (у спеціальних приміщеннях з вентиляцією та природним освітленням). У лабораторії їх можна мати тільки для поточних робіт.

12.15. Токсичні реактиви підлягають обов'язковому обліку і зберіганню в спеціально виділених для цього сейфах, металевих шафах (ящиках) під замком.

12.16. Облік і видачу токсичних реактивів проводить працівник, призначений наказом по установі.

12.17. Заборонено зберігати в лабораторії:

будь-які речовини без етикеток;

вибухо- та вогнебезпечні реактиви разом із сильно отруйними; спільно або в безпосередній близькості речовини, що можуть впливати одна на одну і викликати, внаслідок хімічної взаємодії, пожежу або вибух (наприклад, азотна кислота і будь-яка органічна речовина);

запаси отруйних, сильнотоксичних, вибухонебезпечних речовин і розчинів на робочих столах.

12.18. На посуді з хімічними реактивами необхідно наклеїти етикетки з інформацією про їхній вміст.

12.19. Дезінфекційні камери повинні бути обладнані автономною припливно-витяжною вентиляцією. Видалення повітря з камер повинно здійснюватися таким чином, щоб повітря не потрапляло через квартирки та припливну вентиляцію до інших приміщень.

12.20. Один раз на місяць необхідно проводити очищення системи вентиляції від забруднення, перевірку технічного стану щодо виявлення негерметичності та поломок.

Начальник відділу взаємодії з
Верховною Радою України,
Кабінетом Міністрів України
та з питань координації роботи
центрального органів
виконавчої влади, діяльність
яких спрямовується
та координується
через Міністра надзвичайних
ситуацій України

В.І. Теличко

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ № 265

м.Київ

09.04. 2012 р.

**Про затвердження Переліку відомостей,
що містять службову інформацію («ДСК»)
у Національній академії наук України**

З метою упорядкування та систематизації відомостей, що містять службову інформацію у Національній академії наук України, та у зв'язку з набранням чинності законів України «Про внесення змін до Закону України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації»:

1. Затвердити Перелік відомостей, що містять службову інформацію («ДСК») у Національній академії наук України (додається).

2. Розпорядження Президії НАН України від 30.10.08 № 628 (зі змінами), яким було затверджено Перелік конфіденційної інформації, що є власністю держави у Національній академії наук України, вважати таким, що втратило чинність.

3. Керівникам установ, організацій та підприємств НАН України взяти до відома та керівництва в роботі, що порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.98 №1893 зі змінами згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.11 №938 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань доступу до інформації».

4. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на Режимно-секретний відділ Президії НАН України.

Президент
Національної академії наук України
академік НАН України

Б.Є.Патон

В.о. головного вченого секретаря
Національної академії наук України

Перелік
відомостей, що містять службову інформацію («для службового
користування») у Національній академії наук України

1. Загальні положення

- 1.1 Відомості про обізнаність співробітників з державною таємницею (без розкриття змісту закритих документів).
- 1.2 Інструкції (положення) про організацію роботи режимно-секретних органів (спецчастин, РСО) і підрозділів ТЗІ.
- 1.3 Посадові інструкції (функціональні обов'язки) співробітників РСО, спеціалістів ТЗІ.
- 1.4 Інструкції (положення) про порядок охорони державної таємниці, а також іншої інформації з обмеженим доступом при міжнародних зв'язках.
- 1.5 Перелік виділених приміщень.
- 1.6 План приміщень установ (організацій).
- 1.7 Схема охоронно-пожежної сигналізації установи (організації).
- 1.8 Відомості про систему охорони та внутрішньооб'єктовий режим установи (організації), охорона яких не обумовлена окремо.
- 1.9 Плани установ (організацій), як об'єктів цивільної оборони (ЦО).
- 1.10 Плани переведення установ, організацій та підприємств (об'єктів ЦО) з мирного на воєнний стан. Плани цивільного захисту (ЦЗ) об'єкта НАН України на особливий період.
- 1.11 Відомості за формами «Табелью термінових та строкових донесень з питань ЦЗ» НАН України.
- 1.12 Звіти (відомості) установ (організацій) про чисельність працюючих і заброньованих військовозобов'язаних.
- 1.13 Вихідні матеріали (завдання на проектування та переписка) на об'єкти будівництва ЦО та спеціального призначення.
- 1.14 Виготовлення проектів та генеральних планів на будівництво об'єктів ЦО та спеціального призначення.
- 1.15 Відомості про зміст звернень, заяв, позовних заяв до органів прокуратури, судових органів з метою захисту порушених прав посадових осіб НАН України, якщо при цьому розкривається конфіденційна інформація.
- 1.16 Відомості про зміст листування на запити державних органів, яким чинним законодавством надано право отримувати конфіденційну інформацію з кадрових питань.

2. Мобілізаційна підготовка

- 2.1 Відомості про заходи мобілізаційної підготовки, мобілізаційного плану Президії НАН України, підприємств, установ і організацій НАН України щодо:
 - 2.1.1 створення, розвитку, утримання, передачі, ліквідації, реалізації та фінансування мобілізаційних потужностей;
 - 2.1.2 мобілізаційних завдань (замовлень) стосовно виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг в особливий період;
 - 2.1.3 чисельність автотранспортної, дорожно-будівельної, підіймально-транспортної техніки, морських та річкових суден, іншого рухомого складу НАН України, що підлягають передачі до складу Збройних Сил України;
 - 2.1.4 узгодження з виконавцями мобілізаційних завдань та постачальниками обсягів матеріально-технічних, сировинних та енергетичних ресурсів в особливий період;
 - 2.1.5 показників праці та кадрів, джерел забезпечення кадрами потреб підприємств, установ і організацій НАН України на особливий період;
 - 2.1.6 надання медичних, транспортних, телекомунікаційних, житлово-комунальних, побутових, поштових, ремонтних та інших послуг в особливий період;
 - 2.1.7 виробництво найважливішої цивільної промислової продукції в особливий період;
 - 2.1.8 створення страхового фонду документації для забезпечення сталого виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг в особливий період.
- 2.2 Методичні матеріали (відомості) з питань мобілізаційної підготовки для установ НАН України.
- 2.3 Відомості про виконання законів, інших нормативно-правових актів з питань мобілізаційної підготовки НАН України.
- 2.4 Відомості про військовозобов'язаних, заброньованих за Президією НАН України, підприємствами, установами і організаціями НАН України, які не задіяні в особливий період у виробництві озброєння, боєприпасів, військової техніки, спеціальних комплектів виробів до них.
- 2.5 Відомості про заходи, передбачені для забезпечення сталого функціонування Президії НАН України, підприємств, установ, організацій НАН України, які не задіяні в особливий період у виробництві озброєння, боєприпасів, військової техніки, спеціальних комплектів виробів до них.

- 2.6 Відомості про стан мобілізаційної готовності підприємств, установ, організацій НАН України, які не задіяні в особливий період у виробництві озброєння, боєприпасів, військової техніки, спеціальних комплектів виробів до них.
- 2.7 Відомості про виділення будівель, споруд, земельних ділянок, транспортних та інших матеріально-технічних засобів НАН України Збройним Силам України, іншим військовим формуванням в особливий період.
- 2.8 Відомості, які містяться в експлуатаційній документації на програмні засоби, комплексній системі захисту інформації та в автоматизованих системах у сфері мобілізаційної підготовки НАН України.
- 2.9 Відомості про виробничі потужності, технології виробництва матеріалів та їх обсяги, які передбачається використовувати для виготовлення озброєння, військової техніки, спеціальних комплектів виробів до них у цілому щодо підприємства, установи, організації НАН України.
- 2.10 Відомості про заходи мобілізаційної підготовки та мобілізаційного плану Президії НАН України, підприємства, установи, організації НАН України щодо життєзабезпечення працівників НАН України в особливий період.
- 2.11 Відомості про організацію оповіщення, управління і зв'язку, порядок переведення підприємств, установ, організацій НАН України на режим роботи в умовах особливого періоду.
- 2.12 Відомості про довгострокові та річні програми мобілізаційної підготовки Президії НАН України, окремого підприємства, установи, організації НАН України.
- 2.13 Відомості про обсяги фінансування та їх фактичні витрати на мобілізаційну підготовку Президії НАН України, підприємства, установи, організації НАН України.

3. Наука і техніка

3.1 Загальні положення

- 3.1 Завдання, технічні завдання, окремі завдання на виконання окремої НДР і ДКР, тематичні картки, пояснювальні записки, звіти (анотовані, проміжні, підсумкові), що не містять державної таємниці, листування щодо виконання цих робіт, які містять повну назву робіт, або технічні питання – на вимогу

- Замовника, за винятком відомостей (інформації), які передаються згідно з міжнародними зобов'язаннями України.
- 3.1.4 Висновки з наукових досліджень, що розкривають шляхи використання їх результатів для створення військової техніки.
 - 3.1.5 Матеріали про реєстрацію установ і організацій в органах Міністерства внутрішніх справ України, яким дозволяється запрошувати іноземних громадян з метою проведення спільних наукових досліджень, участі в наукових форумах, навчанні та стажуванні в цих установах.
 - 3.1.6 Відомості (тематичні картки, матеріали запитів на виконання і фінансування, висновки наукової та науково-технічної експертизи, технічні завдання, розгорнуті календарні плани, науково-технічні звіти), які не містять державної таємниці і стосуються виконання робіт за державним оборонним замовленням, а також технологій подвійного використання.
 - 3.1.7 Інформація, що міститься у документах, які становлять внутрішньодомчу службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, що пов'язані з розробкою напрямів діяльності установ, організацій і підприємств НАН України або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень.
 - 3.1.8 Інформація про винахід до строку публікації відомостей про заявку на винахід.

3.2 Наукові розробки і технології

- 3.2.1 Відомості про процентний склад багатокомпонентних термоелектричних матеріалів, розроблених в установах, типи і вміст легуючих добавок для оптимізації таких термоелектричних матеріалів.
- 3.2.2 Технологія виготовлення високоякісних термоелектричних матеріалів, розроблених в установі.
- 3.2.3 Відомості про конструкцію термоелектричних генераторних модулів, розроблених в установі.
- 3.2.4 Технологія виготовлення термоелектричних генераторних модулів.
- 3.2.5 Лабораторні журнали, які стосуються досліджень термоелектричних матеріалів і термоелектричних пристроїв.
- 3.2.6 Алгоритми комп'ютерних програм, розроблених установою.

- 3.2.7 Лістинги комп'ютерних програм, розроблених установою.
- 3.2.8 Технологічні ноу-хау, що стосуються побудови широкосмугових високочутливих давачів електромагнітного поля.
- 3.2.9 Методи обробки інформаційних потоків для систем спеціального призначення.
- 3.2.10 Технологічний процес одержання крупних шліф порошоків кубічного нітриду бора підвищеної міцності.
- 3.2.11 Технологічний процес одержання полікристалів із надтвердих матеріалів інструментального і конструкційного призначення.
- 3.2.12 Спосіб вирощування крупних монокристалів алмазу, в т.ч. конструкційного призначення.
- 3.2.13 Програмні засоби і автоматизовані системи управління процесом синтезу надтвердих матеріалів.
- 3.2.14 Комплекс наукових приладів для дослідження теплофізичних якостей нових матеріалів і речовин при високих температурах.
- 3.2.15 Технологія одержання алмазних плівок.
- 3.2.16 Технологічні процеси компактування алмазів за допомогою ударних хвиль.
- 3.2.17 Технологія виготовлення правлячих прецизійних інструментів для процесу швидкісного шліфування деталей складного профілю.
- 3.2.18 Методи підвищення фізико-механічних якостей твердих сплавів.
- 3.2.19 Склад корозійностійких композиційних матеріалів і технології виготовлення деталей для вузлів пар тертя, які працюють в умовах високих навантажень.
- 3.2.20 Технологія обробки металевими розчинами композиційних матеріалів.
- 3.2.21 Технологія одержання високоміцних і високо пластичних твердих сплавів із високотемпературного карбіду вольфраму.
- 3.2.22 Технологія регенерації вольфрамових твердих сплавів із відходів і алмазно-твердосплавного інструменту.
- 3.2.23 Синтез скляно-карбідних, склокристалічних, полімерних композитів інструментального призначення.
- 3.2.24 Конструкція оптимальних реакційних чарунок для синтезу структурно-досконалих алмазів.
- 3.2.25 Технологічні процеси одержання однорідної маси абразивних алмазних порошоків.

- 3.2.26 Технологія виготовлення і конструктивні особливості сталевих деталей, які заміняють в парах тертя антифрикційні матеріали.
- 3.2.27 Технологія безперервного отримання абразивних порошків із алмазу і алмазоподібних матеріалів.
- 3.2.28 Технологія одержання керамічних плівок для електронної техніки.
- 3.2.29 Технологія прецизійного формоутворення різноманітних деталей із кераміки.
- 3.2.30 Технологія одержання керамічних матеріалів з високою теплопровідністю і низькими діелектричними втратами для електронної техніки.
- 3.2.31 Технологія очистки природної води і промислових стоків від важких металів і радіонуклідів із утилізацією відходів.
- 3.2.32 Технологія отримання нових безвольфрамових зносостійких матеріалів.
- 3.2.33 Технологія виготовлення стільникових виробів.
- 3.2.34 Технологія алмазного мікроточіння поверхонь із металевих і неметалевих матеріалів.
- 3.2.35 Процес формування прецизійних циліндричних поверхонь тонкостінних деталей із скла для оптичних носіїв інформації.
- 3.2.36 Технологічний процес електромеханічного зміцнення і відновлення деталей машин.
- 3.2.37 Методи електромеханічної обробки сталевих деталей вузлів тертя з точними розмірами.
- 3.2.38 Технологія високоточного алмазного шліфування фасонних твердосплавних пластин.
- 3.2.39 Технологія виробництва твердосплавних інструментів складного профілю для обробки зубчатих коліс і різьб.
- 3.2.40 Автоматизовані системи управління процесом алмазного мікроточіння.
- 3.2.41 Технологія обробки кристалів на основі діоксиду цирконію.
- 3.2.42 Технологічний процес обробки і відновлення деталей машин і механізмів методом холодного пластичного деформування.
- 3.2.43 Роботи, пов'язані з захистом інформації та захистом від несанкціонованого доступу до інформації мереж об'єктів паливно-енергетичного комплексу.
- 3.2.44 Роботи на замовлення Національного космічного агентства України зі створення космічних апаратів.
- 3.2.45 Узагальнені дані про якість питної води по регіонам України.

- 3.2.46 Відомості, що розкривають загальний обсяг робіт в інтересах Міністерства оборони України.
- 3.2.47 Відомості про результати досліджень гідрофізичних полів різної природи в акваторії Чорного моря та інших районах Світового океану.
- 3.2.48 Дані про розробки, технології, які можуть бути використані можливими терористичними угрупованнями для створення загрози застосування ядерних та інших радіоактивних матеріалів і радіоактивних відходів.
- 3.2.49 Дані про стратегічні запаси питної води в Україні.
- 3.2.50 Дані про кількісний склад та технології отримання функціональних матеріалів спеціального призначення.
- 3.2.51 Розроблення нових речовин природного походження з радіопротекторними властивостями.
- 3.2.52 Технології виробництва високоенергетичних матеріалів.
- 3.2.53 Технології одержання, хімічний склад та електрофізичні параметри радіопоглинаючих матеріалів.
- 3.2.54 Генноінженерні зміни, пов'язані з рослинами, що мають психотропні та високотоксичні властивості.
- 3.2.55 Технології розробки і використання мікробіологічних об'єктів та генноінженерних продуктів, які можуть мати «подвійне» призначення.
- 3.2.56 Розробки в інтересах оборонно-промислового комплексу.
- 3.2.57 НДР і дисертації з економіки розвитку воєнної сфери, оборонно-промислового комплексу, науково-технічного комплексу оборонного призначення, експертного потенціалу оборонної продукції та послуг, конверсії оборонного виробництва.
- 3.2.58 Наукові записки та доповіді установ і організацій з питань національної безпеки, з питань міжетнічних та міжконфесійних відносин.

4. Наукові фонди та експозиції

- 4.1 Акти прийому документів на постійне зберігання.
- 4.2 Книга реєстрації актів прийому й видачі предметів на постійне і тимчасове зберігання.
- 4.3 Книга надходжень предметів до основного фонду на постійне зберігання.

- 4.4 Акти прийому розділів або експозиції на матеріально відповідальне зберігання.
- 4.5 Акти втрати, пошкодження і списання фондів установи.

Примітки:

1. Обмеженню доступу підлягає конкретна інформація, а не матеріальний носій інформації (документ), що містить відомості, які становлять службову інформацію. У разі, якщо в документі є публічна інформація, що є службовою, на такому документі у правому верхньому кутку першої сторінки, зазначається: “документ містить службову інформацію, якій присвоєно гриф “Для службового користування”. До нього обов’язково додається супровідний документ, де конкретно вказується, які речення (абзац, сторінка) були віднесені до службової інформації, а також відповідне обґрунтування віднесення публічної інформації до службової.
2. Термін дії грифу «ДСК» для документів, пов’язаних з науково-дослідними роботами (НДР), становить три роки. У разі необхідності продовження або припинення дії обмежень для документів з грифом «ДСК» повинно прийматись окреме рішення експертною комісією установи за узгодженням із замовником.
3. При публікації статей у наукових виданнях установ НАН України автори, що працюють в установах, де встановлено порядок надання експертних висновків при публікації результатів науково-дослідних робіт, зазначають у ліцензійній угоді на використання твору між автором і установою-видавцем періодичного видання, що дозвіл на публікацію ними отримано.
4. При знятті грифу «таємно» з НДР комісією повинно бути вирішене питання про доцільність надання інформації грифу «ДСК», а також про перелік додаткових обмежень і вимог щодо часу їх дотримання.

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про експертну комісію установи НАН України
з проведення експертизи цінності документів

1. Відповідно до Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», Положення про Архівний фонд НАН України та Порядку утворення та діяльності комісій з проведення експертизи цінності документів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.07 № 1004 «Про проведення експертизи цінності документів», установа НАН України створює експертну комісію (далі – ЕК) для організації і проведення попередньої експертизи цінності документів, що утворилися в процесі її діяльності, та тих документів, що надходять і відклялися у вигляді самостійних фондів, колекцій та окремих документів в архівних підрозділах установ НАН України з правом постійного зберігання документів (науковий архів Інституту археології, відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка, відділ фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Інститут рукопису НБУВ, відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника, музеї та музейні кімнати) (далі – архівні підрозділи з правом постійного зберігання документів), та подання результатів експертизи цінності документів на розгляд Експертно-перевірної комісії НАН України (далі – ЕПК НАН України).

2. ЕК є постійно діючим дорадчим органом. Рішення ЕК затверджуються керівником установи, після чого стають обов'язковими для виконання структурними підрозділами.

3. У своїй діяльності ЕК керується Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими нормативними актами, постановами Президії НАН України та положенням, затвердженим на підставі цього Типового положення.

4. До складу ЕК, який затверджується керівником установи, входять керівники служби діловодства та наукового архіву установи і архівних підрозділів з правом постійного зберігання документів,

працівники структурних підрозділів та громадських організацій, а також представники ЕПК НАН України.

Головою ЕК призначається, як правило, заступник керівника установи, а секретарем – керівник наукового архіву установи або особа, відповідальна за архів.

5. Секретар ЕК за рішенням голови забезпечує скликання засідань комісії, складає протоколи, доводить до відома структурних підрозділів установи та окремих осіб рішення комісії, здійснює облік і звітність про проведenu роботу, веде документацію ЕК і забезпечує її збереженість.

6. ЕК працює відповідно до річного плану, який затверджує керівник установи, і звітує перед ним про проведenu роботу.

7. Завданням ЕК установи НАН України є організація та проведення експертизи цінності документів, що утворилися в діловодстві установи, та тих документів, що надходять і відклалися у вигляді самостійних фондів, колекцій та окремих документів в архівних підрозділах установ НАН України з правом постійного зберігання документів.

8. ЕК установи НАН України приймає рішення про схвалення та подання до ЕПК НАН України проектів таких документів:

описи справ постійного зберігання, внесені до Національного архівного фонду (далі – НАФ);

описи справ з особового складу;

номенклатури справ;

інструкції з діловодства;

положення про служби діловодства, архівні підрозділи та ЕК;

анотовані переліки унікальних документів НАФ;

акти про вилучення для знищення документів, не внесених до НАФ;

акти про вилучення документів з НАФ.

9. Для виконання покладених на ЕК установи НАН України завдань їй надається право:

контролювати дотримання структурними підрозділами установи, окремими працівниками, відповідальними за організацію документів у діловодстві, архівних вимог щодо розробки номенклатур справ, формування справ, експертизи цінності документів, упорядкування та оформлення документів;

вимагати від структурних підрозділів установи розшуку відсутніх документів НАФ, документів тривалого зберігання, у тому числі документів з особового складу, та письмових пояснень у випадках втрати цих документів;

IV. ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

Інформація про семінар керівників бібліотек НДУ НАН України
**«Робота сучасної бібліотеки: тенденції та перспективи
розвитку у новому електронному середовищі»**
(травень 2013 р.)

Під такою назвою 28 травня 2013 р. у Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського відбувся традиційний щорічний семінар для керівників бібліотек науково-дослідних установ НАН України, розташованих у м. Києві. Захід мав на меті обговорити з присутніми стан діяльності бібліотек, обмінятися досвідом роботи, визначитися з завданнями на перспективу та можливостями міжбібліотечної співпраці.

Семінар розпочався з виступу **ученого секретаря Інформаційно-бібліотечної ради НАН України, пров. наукового співробітника НБУВ Г.І. Солоїденко**. Вона поінформувала присутніх про результати діяльності НАН України у 2012 р., представлені у доповіді академіка Б.Є Патона на Загальних зборах НАН України (квітень 2013 р.), та про завдання, що були поставлені перед бібліотечно-інформаційними підрозділами системи НАН України: інформаційне забезпечення наукових досліджень; інтеграція наукової та освітянської галузей у створенні спільної інфраструктури (центрів колективного користування унікальним обладнанням, електронних бібліотек і мереж, суперкомп'ютерних центрів), спільне входження вчених академічної та освітянської сфер у світове наукове співтовариство. Було зазначено, що минулого року вченими Академії видано близько 800 наукових книг, у т. ч. 570 монографій та 214 збірників наукових праць. Опубліковано понад 25 тис. статей, з яких 5,4 тис. – у провідних фахових зарубіжних журналах. Для освітянської галузі підготовлено значну кількість навчальної, довідкової та науково-популярної літератури, загалом 470 книг. Г. І. Солоїденко наголосила, що такий солідний інформаційний ресурс має бути повністю представлений у фондах НБУВ і бібліотек НДУ та використаний для книгообміну.

Доповідачка також поінформувала учасників семінару про підсумки наукової діяльності установ Відділення історії, філософії та права НАН України, про які доповів на загальних зборах

Відділення академік-секретар Відділення О.С. Онищенко. Значна увага у доповіді О.С. Онищенка була приділена аналізу наукових здобутків НАН України у бібліотечно-інформаційній сфері. Зокрема, йшлося про діяльність НБУВ, яка визначила пріоритетні напрями розвитку бібліотечно-інформаційного комплексу, його функціонального і технологічного оновлення, розробила концепцію розвитку вітчизняного інформаційного середовища як умови інноваційних суспільних перетворень, запропонувала методiku бібліометричної оцінки стану науки в Україні на основі інформаційних ресурсів наукометричної платформи «Google Академія», опублікувала низку колективних монографій і збірників наукових праць, інформаційно-аналітичних та оглядово-прогностичних видань.

Позитивно була оцінена ним й діяльність ЛННБ імені В. Стефаника з дослідження історії формування, тематико-типологічних особливостей функціонування окремих унікальних збірок і колекцій, з наповнення електронної історико-бібліографічної бази даних у галузі наук і соціальних комунікацій та видання чергового тому багатотомної національної бібліографії «Українська книга в Галичині, на Буковині, Закарпатті, Волині та еміграції, 1914–1939: бібліогр. покажч. Т. 2.: 1920-1923».

Керівник Відділення відзначив позитивні тенденції у формуванні мережевих електронних ресурсів сучасної соціогуманітаристики. Зокрема, називався веб-сайт Інституту історії, електронна бібліотека якого нараховує понад 700 найменувань монографій, колективних праць, збірників статей, серійних та періодичних видань, документальних та довідкових публікацій, 33 тис. бібліографічних записів, повнотекстовий електронний архів «Українського історичного журналу» та багато інших ресурсів.

Зазначалося, що у 2012 р. науковий доробок установ Відділення узагальнено у 139 монографіях, 161 підручнику та у низці довідників. Відносно високою була цитованість монографічних та інших робіт провідних учених Відділення у системі Googl Академія. За результатами аналізу статистики використання електронних версій періодичних видань Відділення найбільш популярними було визначено часописи «Держава і право», «Археологія» та «Бібліотечний вісник».

Г.І. Солоіденко звернула також увагу присутніх на деякі рішення, зафіксовані у Постанові Загальних зборів Відділення історії, філософії та права НАН України, що можуть розглядатися

працівниками бібліотек як рекомендації до подальших дій. Це і необхідність систематичного оприлюднення результатів наукових досліджень на веб-сайтах установ, і участь бібліотек у відзначенні 200 – річного ювілею Т.Г. Шевченка, і реалізація проекту створення Національної цифрової бібліотеки України шляхом об'єднання мережевих ресурсів провідних академічних, університетських та регіональних універсальних наукових бібліотек.

Доповідачка поінформувала присутніх, про парламентські слухання «Проблеми розвитку українського книговидавництва, книгорозповсюдження та перспективи підтримки книгочитання в Україні», що відбулися 5 травня 2013 р. У заході взяли участь фахівці книговидавничої справи, представники провідних книгозбірень України, члени Української бібліотечної асоціації та Асоціації видавців і книгорозповсюджувачів. Комітет з питань культури і духовності Верховної Ради підготував «Звіт про результати дослідження видавничого ринку України». Книговидавці та бібліотекарі надали свої пропозиції щодо стабілізації і розвитку українського книжкового ринку. Зокрема, учасники слухань вказували на недостатнє бюджетне фінансування бібліотек для поповнення їхніх фондів вітчизняною літературою. І, як наслідок, 95% видань, що друкуються в Україні, недоступні для пересічного громадянина. Наголошувалося також, що ресурсне забезпечення бібліотек сьогодні не відповідає запитам користувачів і потребує системного оновлення.

Характеризуючи стан бібліотечно-інформаційного забезпечення вітчизняної науки та роботу бібліотек науково-дослідних установ у 2012 р., Г.І.Солоіденко зупинилася на окремих проблемах, оскільки кожна книгозбірня найближчим часом отримає поглиблений багатоаспектний аналіз діяльності бібліотек за усіма напрямками роботи у щорічному інформаційно-аналітичному огляді «Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в 2012 році». Доповідачка відзначила суттєве зменшення надходжень до бібліотек наукової літератури, фактично припинилося використання такого джерела поповнення бібліотечних фондів як купівля, що становить нині лише 1–2 відсотки і лише третина бібліотек в мінімальному обсязі (1–2 прим. найнеобхідніших видань) використовувала це джерело комплектування. Для більшості бібліотек досить проблемним залишається оформлення передплати періодичних видань.

Водночас активізувалося використання книгообміну для поповнення фондів окремих бібліотек. Найбільшу кількість

літератури за книгообміном у 2012 р. отримали бібліотеки інститутів українознавства, регіональних досліджень, економіки і прогнозування, математики, демографії та соціальних досліджень, археології, теоретичної фізики, радіофізики і електроніки та ін. Проте, через зменшення тиражів, дефіцит коштів на пересилку майже 30 відсотків бібліотек книгообмін не здійснювали взагалі.

Відзначалося, що відсутність необхідних видань, нині частково компенсують Інтернет та фахівці, які надають бібліотекам електронні версії своїх видань. Наводився приклад міжнародної співпраці бібліотеки Інституту біології південних морів (далі ІБПМ) у рамках проекту «Оцифрування рідкісних книг морської тематики ОДІНСЕТ регіону», мета якого – виявлення найцінніших книг, які ще не представлені в Інтернеті. Позитивно характеризувалася робота низки бібліотек з обмінними фондами. Зверталася увага на позитивний досвід роботи бібліотек інститутів археології, ботаніки, математики, молекулярної біології і генетики, проблем міцності, Донецького фізико-технічного інституту, ГАО, ІБПМ зі створення репозитаріїв електронних ресурсів.

Торкаючись питання матеріально-технічного забезпечення бібліотек, Г.І. Солоіденко зазначила, що в країні погіршилася ситуація з виділення коштів на ремонт приміщень, придбання бібліотечних меблів, технічного обладнання. Продовжується практика забезпечення бібліотек комп'ютерною технікою за залишковим принципом, не вирішується питання єдиного програмного забезпечення, погіршуються умови праці та зберігання фондів, зменшуються площі бібліотек. Не покращилася ситуація і з оплатою праці. Деякі бібліотеки працювали неповний робочий тиждень, співробітники відправлялися у відпустки за власний рахунок, вони не отримували коштів на оздоровлення. У бібліотеках НАН України залишається проблема формування кадрового резерву з числа молодих фахівців. На завершення учений секретар ІБР НАН України висловила впевненість у тому, що завдяки працелюбності та ініціативності працівників бібліотек НДУ, бібліотечно-інформаційне забезпечення вітчизняної науки і надалі залишатиметься на високому фаховому рівні.

Про онлайнві ресурси Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського і можливості їхнього використання бібліотеками та НДУ системи НАН України йшлося у виступі **зав. відділу програмно-технологічного забезпечення НБУВ К.В. Лобузінюї**. Свою доповідь вона супроводжувала показом ресурсів, розміщених на порталі Бібліотеки, які сприяють

налагодженню системи зворотнього зв'язку з користувачами. Зазначалося, що система ІРБІС – це своєрідний бонус для бібліотек. Демонстрації ІРБІС, з якими працюють наші бібліотеки, уможливають ведення БД, створення корпоративних каталогів. Торкнувшись питання авторського права, К.В. Лобузін зауважила, що згідно з рекомендаціями ІФЛА, у стінах Бібліотеки можна представляти та надавати у користування будь-які ресурси. На порталі НБУВ представлені електронний каталог, реферативна БД, електронна бібліотека «Наукова періодика України». Учасникам семінару було продемонстровано комплекс електронних ресурсів, які відображають спеціалізовані фонди бібліотеки, зокрема, картографічні, нотні, газетні та інші.

Розмову про можливості електронних інформаційних ресурсів і послуг НБУВ доповнила **зав. сектору відділу технологій дистанційного обслуговування Бібліотеки Н.В. Добра**. Темою її виступу було науково-інформаційне обслуговування віддалених користувачів НБУВ. Зазначалося, що у 2011р. відділами технологій дистанційного обслуговування та програмно-технологічного забезпечення комп'ютерних мереж було реалізовано спільний проект з упровадження віртуальної бібліографічної довідки. Це безкоштовна інтерактивна послуга. Нею передбачені відповіді на разові запити віддалених (індивідуальних та колективних) користувачів рекомендаційного характеру, а також пошук інформації з різних галузей знань. Виконання цієї роботи покладено на сектор обслуговування дистанційних користувачів.

Основна функція даного підрозділу – оперативне інформаційне обслуговування індивідуальних та колективних віддалених користувачів на базі електронних ресурсів Бібліотеки, зовнішніх мережевих ресурсів шляхом підготовки та надсилання тематичних добірок. Оскільки Бібліотека володіє великою ресурсною базою, є змога надавати відповіді з використанням комплексу джерел інформації: книжкового фонду, електронного фонду (Наукова періодика України, Реферативна база даних і т.д.). Як зазначалося у виступі, результати аналізу запитів за розділами знань засвідчують, що найбільше з них пов'язані з соціально-економічною та гуманітарною тематикою. Найактивніші з віддалених користувачів – це студенти, аспіранти та спеціалісти з вищою освітою. Н.В.Добра відзначила, що для віддалених користувачів з квітня місяця поточного року на сайті НБУВ пропонується нова послуга «зворотнього зв'язку», яка дасть змогу отримувати відповіді на питання, пов'язані

з обслуговуванням, роботою у читальних залах, інформаційних сервісах, пошуком в електронних каталогах засобами електронної пошти. Співробітники сектора приймають запит, виконують довідку, формують листа і надсилають його електронною поштою користувачеві. Для віддалених користувачів також було впроваджено адресну розсилку інформації про нові (щотижневі) книжкові надходження до НБУВ. Зазначалося, що замовлення приймаються від колективних користувачів (бібліотек і організацій) і індивідуальних користувачів (фізичних осіб). Дана послуга здійснюється шляхом адресного надсилання тематичних добірок на електронні адреси установ та індивідуальних замовників, серед яких бібліотеки системи НАН України, вишів, індивідуальні користувачі. Тематичні добірки формуються за галузями знань та відправляються щовівторка. Практика засвідчує перспективність такого виду послуг, адже суттєво розширюється доступ користувачів до фондів Бібліотеки та довідкового обслуговування у самій бібліотеці. Виступ Н.В. Доброї супроводжувався показом технології звернення до письмової довідки. Вона запросила бібліотекарів до співпраці та координації зусиль при виконанні довідок для віддалених читачів.

Про використання новітніх технологій йшлося у виступі **зав. відділу бібліометрії та наукометрії НБУВ Л.Й. Костенка** «Поточний бібліометричний моніторинг української науки на основі Googl Academy». Доповідач розкрив новий напрям діяльності бібліотек, який передбачає бібліометричний моніторинг наукових досліджень і підготовку оглядово-аналітичних матеріалів щодо стану вітчизняного академічного середовища та рейтингів наукових установ і вчених за показниками світових наукометричних систем. Ще недавно джерельну базу таких робіт становили міжнародні бібліометричні платформи Sci Verse Scopus видавничої корпорації Elsevier і Web of Science інформаційної корпорації Thomson Reuters. Л.Й. Костенко відзначив недостатню репрезентативність у них публікацій українських учених. Особливо це стосується публікацій соціогуманітарної проблематики, які, як правило, мають регіональний характер. Крім того сервіси цих систем надаються лише на комерційних засадах і доступні обмеженому колу вітчизняних дослідників. Тому вбачається доцільним використання показників некомерційних бібліометричних платформ та інструментаріїв паралельно з показниками комерційних баз даних.

Серед доступних систем наукометричної спрямованості доповідач виокремив Google Scholar – науковий сегмент Інтернет-

гіганту Google, який поєднує загальнодоступну пошукову та бібліометричну системи. На Google Scholar орієнтована значна кількість дослідників, які розробили спеціалізовані інструментарії для розширення наукометричних функціональних можливостей цієї системи. Одним із них є безкоштовна програма-агрегатор Publish or Perish, що використовує інформаційні ресурси Google Scholar у якості первинної бази для визначення та наочного представлення вибраних для аналізу бібліометричних даних. Вона дає змогу здійснювати аналіз публікаційної активності науковців та вагомості періодичних видань.

Для ілюстрації можливостей Google Scholar Л. Й. Костенко навів рейтинговий список учених України за показниками цитованості їх робіт і порівняв ці показники з аналогічними даними, одержаними з комерційних систем Sci Verse Scopus і Web of Science. Результати свідчать про кореляцію бібліометричних показників учених у всіх системах. Водночас значніша джерельна база й суттєвіше географічне, галузеве та мовне покриття публікацій у Google Scholar сприяють більш об'єктивному висвітленню доробків учених.

Доповідач запропонував таке розмежування сфер використання згаданих систем:

Google Scholar слід запроваджувати в усіх вітчизняних інституціях для бібліометричного моніторингу публікаційної активності вчених і показників цитування їх робіт світовою науковою спільнотою;

SciVerse Scopus і Web of Science доцільно залучати до проведення комплексних наукометричних досліджень і підготовки оглядово-аналітичних матеріалів щодо стану та перспективних напрямів розвитку вітчизняного академічного середовища. Такі роботи можна зосередити у спеціалізованих структурах, де є відповідні кадрові ресурси.

Л. Й. Костенко висловив готовність надати необхідну методичну допомогу для започаткування та розвитку в бібліотеках академічних установ бібліометричних і наукометричних досліджень. Це сприятиме розширенню науково-інформаційних функцій бібліотек і підвищенню їх ролі та статусу в установах.

Програмою семінару передбачалося висвітлення роботи з окремими частинами бібліотечних фондів і окремими видами документів. Саме цій тематиці був присвячений виступ **молодшого наукового співробітника НБУВ Л.А. Пестрецової**. Вона розповіла

про обмінний фонд НБУВ як одне з надійних джерел комплектування бібліотек. У сучасних складних економічних умовах саме книгообмін забезпечує поповнення фондів бібліотек профільними науковими виданнями, літературою універсального змісту, сприяє поширенню наукового знання. Для потреб книгообміну відділ комплектування НБУВ щороку отримує 20–30 тис. примірників видань різної тематики. Джерелами поповнення обмінного фонду Бібліотеки НБУВ є її власні видання. Так, у 2012 р. відділом було отримано 27 назв бібліотечних видань загальним тиражем 9500 прим. Серед них книги з бібліотекознавчої тематики, історії, з питань архівознавства, біографістики тощо. Побачили світ перші томи ювілейного видання «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського», присвяченого 150-річчю видатного вченого. Із десяти томів цього видання, ініційованого НАН України, друк 4-х т (7 книг) забезпечила НБУВ. Згідно з розпорядженням Президії НАН України, для бібліотек НДУ буде передано 130 комплектів. Том 1 вже передано, томи 2,9,10 можна отримати у відділі комплектування. Решта томів будуть поширюватися іншими установами НАН України.

Доповідачка також охарактеризувала таке важливе джерело поповнення обмінного фонду, як державні цільові програми-проекти «Українська книга» та «Наукова книга». Література, видана за програмою «Українська книга», надходить за замовленням відділу комплектування. Це твори класиків української літератури, сучасних письменників, книги для дітей та юнацтва. Видання за проектом «Наукова книга» надходять з видавництв «Наукова думка», «Академперіодика», а також надсилаються, згідно з Постановою Президії НАН України від 11.11.2009 р. за № 306 «Про забезпечення Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського науковими виданнями для міжнародного книгообміну», від академічних установ з цих питань НБУВ плідно працює з інститутами археології, енциклопедичних досліджень, історії України, політичних і етнопонаціональних досліджень, української мови, Національним ботанічним садом та ін.

Ще одним джерелом надходження видань до обмінного фонду НБУВ є дари авторів, окремих осіб та організацій. Для інформування партнерів по книгообміну у відділі комплектування функціонує постійнодіюча виставка нової літератури, отриманої для розповсюдження. Започатковано також випуск інформаційного покажчика «Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського». Ознайомитися з електронною версією покажчика

та зробити замовлення можна на сайті НБУВ www.nbuv.gov.ua (розділ «Про бібліотеку», рубрика «Співробітництво»).

Зав. сектору відділу обмінно-резервних фондів НБУВ О.Ю. Кірданова проаналізувала роботу бібліотек НДУ з малозапитуваною літературою. Зокрема, зазначалося, що низка бібліотек приділяє постійну увагу впорядкуванню, перевірці наявності та на предмет вилучення малозапитуваної літератури. У минулому році таку роботу здійснили 38 бібліотек НДУ. В результаті було вилучено близько 30 тис. примірників документів. Однак, інформація про вилучену літературу надійшла до сектора депозитарного бібліотечного фонду лише на 20% списаної літератури. Не надали інформації про вилучену літературу бібліотеки інститутів економіки промисловості (списано 2450 прим.), Донецького фізико – технічного інституту імені О.О. Галкіна (списано 3202 прим.), інституту фізичної хімії (списано понад 2000 прим.), НДЦ індустріальних проблем розвитку – (2294 прим.), Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень – (2152 прим.), Інституту регіональних досліджень – (списано 2000 прим.). Посилаючись на Постанову Президії «Про організацію депозитарного зберігання книжкових фондів у системі бібліотек АН УРСР», доповідка звернулася з проханням до практиків обов'язково надавати інформацію про видання, які були відібрані комісіями як малозапитувані, але які водночас становлять наукову та історико-культурну цінність. Було звернуто увагу присутніх на той факт, що з упровадженням електронного опрацювання документів, НБУВ отримала можливість приймати на депозитарне зберігання електронні документи. У виступі також було дано позитивну оцінку співпраці НБУВ з бібліотеками інститутів економіки і прогнозування, історії України, соціології та ядерних досліджень. Зазначалося, що на 2013 рік понад 50 бібліотек запланували перевірки фонду, отже НБУВ сподівається отримати від цих бібліотек списки та картки для перегляду і відбору видань на депозитарне зберігання.

Аналізуючи роботу бібліотек з обмінними фондами, О.Ю. Кірданова підкреслила, що загальний обмінний фонд мережі нараховує понад 250 тис. прим. У 2012 р. було перерозподілено лише 10 відсотків, а 90 відсотків залишалися нерухомими, займаючи значні площі. Доповідкою було проаналізовано також сайти НДУ з метою виявлення інформації на них про обмінні фонди. Оскільки вивчення засвідчило, неупорядкований характер цієї роботи; відсутність

єдності вимог до формування обмінних списків, їх розміщення, періодичності поновлення та ін., що негативно позначається на їх практичному використанні, бібліотекам НДУ було запропоновано сформувати списки обмінних фондів, які зосереджуватимуться на сайті НБУВ у єдиному обраному форматі збереження файлів за уніфікованою формою. Такий підхід дасть змогу бібліотекам уникнути витрат на спеціальне програмне забезпечення, сервер для зберігання файлів, а найголовніше – допоможе накопичувати в одному місці значний масив інформації, сприятиме формуванню та доукомплектуванню діючих фондів бібліотек країни, а також сприятиме більш раціональному використанню бібліотечних ресурсів держави. Електронна адреса для зв'язку – nbuv-depozit@ukr.net.

Зважаючи на те, що працівники бібліотек неодноразово зверталися за роз'ясненнями до НБУВ щодо роботи з документами службового характеру, до програми семінару було включено консультацію **помічника генерального директора НБУВ М.В. Леськіва**, який детально зупинився на особливостях організації роботи з матеріалами, які містять службову інформацію. (Див. повний текст консультації у даному випуску).

Підвищений інтерес в учасників семінару викликало повідомлення про **досвід роботи бібліотеки Інституту зоології, оприлюднене її керівником Л.М.Ластіковою**. Більшості слухачів бібліотека Інституту зоології відома як одна з базових, щодо упровадження комп'ютерної програми ІРБІС. Створений працівниками бібліотеки і виставлений на сайті Інституту, на сторінці Бібліотеки електронний каталог на книги та періодичні видання, найстаріше з яких 1820 року видання, користується дедалі більшим попитом у читачів. Свідченням його зростаючої популярності є той факт, що після виставлення ЕК у мережу Інтернет постійно збільшується кількість запитів на електронні копії статей.

Щомісяця виставляється у вигляді списків інформація на сайті Інституту про нові надходження до бібліотеки. Торкаючись співпраці з НБУВ, зокрема з відділом дистанційного обслуговування, доповідачка зазначила, що цей відділ регулярно надсилає інформацію про видання з виставки нових надходжень НБУВ. Наголошувалося на давніх партнерських стосунках з НБУВ та іншими книгозбірнями, з якими бібліотека обмінюється інформацією про галузеву періодику.

У виступі йшлося про нові можливості при введенні нового запису у електронний каталог – це імпорт бібліографічних записів з інших бібліотек. Досвід бібліотеки Інституту зоології засвідчив, що

її колектив вміло поєднує упровадження новітніх інформаційних технологій з традиційною роботою: готується до перевірки фондів, відбирає мало запитувану літературу, здійснює переміщення фондів з метою виділення його активної та пасивної частин. Власними силами бібліотекою було розроблено «Положення про порядок розповсюдження та обліку видавничої продукції Інституту зоології ім. Шмальгаузена НАН України», згідно з яким створено комісію з оцінювання літератури, розроблені критерії з оцінювання літератури, відпрацьовано механізм співпраці з бухгалтерією щодо організації обліку дарів та визначення їх вартості.

Висвітлюючи правові аспекти діяльності бібліотек НДУ НАН України, зав. відділу економічних і правових питань Київського регіонального комітету профспілок працівників НАН України Д.О. Ткач та співробітник цього відділу Ю.Л. Коноваленко ознайомили присутніх з тарифними ставками в установах НАН України, звернули увагу на необхідності закріплення у трудових угодах усіх видів стимулювання праці, надання матеріальної допомоги на оздоровлення. Було наголошено, що виплата матеріальної одноразової допомоги на оздоровлення – обов'язкова і вона повинна закладатися до кошторису установи, а профком має це питання проконтролювати. Учасники семінару отримали інформацію про порядок надання відпустки без збереження заробітної плати, яка набуває актуальності в установах НАН України. Зазначалося, що підставою для надання такої відпустки є заява самого працівника. Ряд запитань торкалися реформування пенсійного законодавства, порядку нарахування та перерахунку пенсій.

У виступі **наукового співробітника відділу бібліотекознавства Н.І.Смаглової** акцентувалася увага на організаційних аспектах роботи сучасної бібліотеки. Наголошувалося, що в Україні відбуваються заходи щодо оптимізації бібліотечної системи. Важливими етапами цієї роботи є вивчення ефективності діяльності кожного конкретного бібліотечного закладу, його орієнтування на корпоративну міжбібліотечну співпрацю, атестація фахівців та визначення перспектив подальшого розвитку бібліотеки. Доповідачка наголосила на необхідності посилення почуття відповідальності кожного керівника за збереження бібліотеки та її колективу. Було зауважено, що характерними недоліками, виявленими комісіями під час роботи з вивчення ефективності діяльності бібліотек, є недотримання нормативів праці, відсутність належного обліку роботи, недбалість у розробці планово-звітної

документації, що штучно створює ефект «наявності незайнятих, зайвих людей» і дає документальні підстави для скорочення штатів.

Зазначалося, що в умовах економічної нестабільності надзвичайно актуальним для бібліотек стає питання виживання. Значимість і потрібність своєї бібліотеки необхідно доводити своєю повсякденною працею, вміти представити усім її важливість, і особливість, показати динаміку її розвитку, своє бачення перспектив, навчитись створювати і рекламувати можливості і послуги бібліотеки, розширювати міжбібліотечне співробітництво у справі інтегрування бібліотечно-інформаційних ресурсів, продумано наповнювати і актуалізовувати інформацію бібліотеки і про бібліотеку на сайті установи.

На завершення виступу було дано позитивно оцінку роботі ряду бібліотек, яка характеризується логічністю і наступністю у вивченні запитів користувачів та оцінювань ними якісного рівня роботи конкретної бібліотеки, визначенні шляхів подальшого удосконалення бібліотечно-інформаційного та бібліографічного супроводу науково-дослідної роботи на базі нових електронних технологій. Зокрема, не один рік успішно співпрацюють «разом з читачем і задля читача» бібліотеки ГАО, інститутів археології, геотехнічної механіки, зоології, історії України, Радіоастрономічного інституту, ФТІНТу та інших.

У рамках семінару керівникам бібліотек пропонувалися консультаційна допомога фахівців НБУВ, а також послуги читального залу літератури з бібліотекознавства для ознайомлення з новими надходженнями літератури за фахом.

Н.І. Смаглова,
наук. співроб. НБУВ

V. ДОДАТКИ

Додаток 1

Зведені показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2012 році

№ п/п	Назва показника	Одиниця обліку	Виконано у 2011 р.	Виконано у 2012 р.
I. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування				
1.	Кількість користувачів, усього	користувач	32307	30734
	у т. ч. з інших установ	—//—	8027	7164
2.	Склад користувачів:			
	наукові співробітники	—//—	15835	15425
	спеціалісти	—//—	8256	7929
	аспіранти	—//—	2844	2875
	інші	—//—	5395	4505
3.	Кількість відвідувань, усього	відвідування	615275	610693
4.	Кількість книговидач, усього	примірник	2068277	1983053
	у т. ч. іноземних документів	—//—	544925	537091
5.	Виготовлено копій	аркуш	115432	121078
	на базі установи	—//—	110358	112325
	отримано з інших організацій	—//—	5074	8753
6.	Міжбібліотечний абонемент:			
	кількість абонентів	абонент	1686	1431
	у т. ч. іногородніх	—//—	224	211
	видано документів	примірник	14186	11710
	у т. ч. іноземних	—//—	5638	7592
	отримано документів	—//—	5333	5255
7.	Бібліотечно-інформаційна діяльність:			
	виставки нових надходжень	виставка	1359	1261
	виставки за профілем діяльності установи	—//—	523	422
	групове інформування	абонент	1175	780
		повідомлення	4551	7813
	індивідуальне інформування	абонент	1834	1650
		повідомлення	20961	23518
	дні інформації	захід	273	242
8.	Довідково-бібліографічна діяльність:			
	бібліографічні картотеки, усього	картотека	649	591
	розставлено карток за рік	—//—	84426	71766

Виконано у 2012 р.
Всього
30734
7164
15425
7929
2875
4505
610693
983053
537091
121078
112325
8753
1431
211
11710
7592
5255
1261
422
780
7813
1650
23518
242
591
71766

№ п/п	Назва показника	Одиниця обліку	Виконано у 2011 р.	Виконано у 2012 р.
	тематичні довідки письмові	довідка	190	251
	бібліографічні показники	показник	15	22
	тематичні списки	список	312	201
		--		
9.	Бази даних:			
	бібліографічні	БД	120	1312
	введено записів	запис	176390	52753
	повнотекстові	БД		6
	введено записів	запис		793
II. Комплектування бібліотечних фондів				
	Надійшло документів. Усього	примірник	73208	74535
	у т. ч. іноземних	--	15258	14115
	у т. ч. передплата	--	32545	30904
	купівля	--	2612	3888
	книгообмін	--	9228	10247
	дари	--	24927	21772
	Вилучено документів	--	27197	37102
	у т. ч. іноземних	--	2519	5402
III. Кадри				
	Всього працюють в бібліотеках	працівник	271	273,5
	бібліотечних працівників	--	237	
	наукових працівників	--	9	9
	у штабі інших підрозділів	--	30	

Основні показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2012 р. Долягок 2

		Код												
		13	4	3	2	6	1	3	2	4	3			
9.	Інститу геотехнічної механіки	332	22	6862	44636	4988	237	72	0	110260	25900			
10.	Інститу гідромеханіки	320	50	9400	20000	2000	300	17	0	87146	17967			

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
72.	закондника					131	0	768	1164	3	352	1	0	58582	23353	2						
73.	фонцако богаичного саду					112	6	2995	19783	410	257	48	5	52047	6479	1						

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13										
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4									
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3									
101	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2									
102	Престигу керамології																			410	0	2405	6900	0	135	0	0	2152	334	3

**Відомості про рух фондів
бібліотек НДУ НАН України у 2012 році**

№ п/п	Склад бібліотечних фондів	Од. обл.	Нараховується на 1.01.2012	Надійшло	Вибуло	Нараховується на 1.01.2013
1.	Книги, брошури. Всього	прим.	3016546	18438	16828	3018156
	у т. ч. іноземні видання	" - "	298904	1509	198	300215
2.	Періодичні та продовжувані видання. Всього	" - "	5442370	30127	10336	5462161
	у т. ч. іноземні видання	" - "	2331719	7162	3687	2335194
3.	Нормативні виробничо-практичні видання. Всього	од. зб.	642024	7038	2583	646479
	у т. ч. іноземні видання	" - "	122584	183	300	122467
4.	Документи на мікроносіях	" - "	77138	1526	583	78081
	у т. ч. іноземні видання	" - "	65822	7	528	65301
	ВСЬОГО (1,2,3,4)	прим.	9178078	57129	30330	9204877
	у т. ч. іноземні видання	" - "	2819029	8861	4713	2823177
5.	Газети. Всього	назв.	673	65	130	608
	у т. ч. іноземні	" - "	3	0	0	3
6.	Резервний фонд	" - "	8596	474	1	9069
7.	Обмінний фонд	" - "	269770	31706	24469	277007
	ВСЬОГО	прим.	9454928	89374	54930	9491561
	у т. ч. іноземні видання	" - "	2819032	8861	4713	2823180

**ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО БІБЛІОТЕКИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНІ ПІДРОЗДІЛИ НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН
УКРАЇНИ**

(станом на 01.01.2012 р.)

**I. СЕКЦІЯ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ
І МАТЕМАТИЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ**

1. ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ

1. Бібліотека Інституту математики НАН України

01601, Київ-4, вул. Терещенківська, 3

E-mail: institute@imath.kiev.ua

Web: <http://www.imath.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Самойленко Анатолій Михайлович Телефон: (044) 234-51-50, факс: 235-20-10
Голова ІБР	заст. дир., чл.-кор. НАН України Шарко Володимир Васильович Телефон: (044) 234-19-58
Куратор бібліотеки	Голова ІБР
Керівник ВНТІ	заст. дир. Шокало Анатолій Іванович Телефон: (044) 234-19-58
Зав. бібліотеки	Врадій Ганна Іванівна Телефон: (044) 234-53-06

Бібліотека заснована у 1934 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 185 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 80 тис.; книги, брошури - 58 тис.; періодичні видання - 103 тис.; обмінний фонд – 42 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

**2. Бібліотека Інституту прикладної математики і механіки
НАН України**

83114, Донецьк-114, вул. Р. Люксембург, 74

E-mail: bibl@iamm.ac.donetsk.ua

Web: <http://www.iamm.ac.donetsk.ua>

Директор	чл.-кор. НАН України Ковальов Олександр Михайлович Телефон: (062) 311-03-91, факс: 311-02-85
Голова ІБР Васильович	д-р. фіз.-мат. наук Базалій Борис Телефон: (062) 311-03-51
Куратор бібліотеки	д-р. фіз.-мат. наук Ковалевський Олександр Альбертович Телефон: (062) 311-04-53
Зав. бібліотеки	Міненко Валентина Іванівна Телефон: (062) 303-61-48

E-mail: bibl@iamm.ac.donetsk.ua

Бібліотека заснована у 1965 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 91,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 25,7 тис.; книги, брошури - 25 тис.; періодичні видання - 55 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у локальній мережі Інституту.

3. Бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України

79601, Львів, МСП, вул. Наукова, 3-Б

E-mail: admm@iapmm.lviv.ua

Web: <http://www.iapmm.lviv.ua>

Директор	д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України, Кушнір Роман Михайлович Телефон: (0322) 63-83-77, факс: 63-62-70
Голова ІБР	д-р. фіз.-мат. наук, заст. дир. з наук. роб. Михаськів Віктор Володимирович Телефон (0322) 258-51-11
Куратор бібліотеки	д-р. фіз.-мат. наук Пелех Володимир Олександрович Телефон: (0322) 63-83-77
Зав. бібліотеки	Запруцька Любов Григорівна Телефон: (0322) 258-51-34

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 83 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26

тис.; книги, брошури - 15 тис.; періодичні видання - 67 тис. Обмінний фонд – 159 прим.

2. ВІДДІЛЕННЯ ІНФОРМАТИКИ

4. Бібліотека Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України

03680, Київ-187, МСП, просп. Акад. Глушкова, 40

Е-mail: aik@public.icyblic.kiev.ua

Web: <http://www.icyb.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Сергієнко Іван Васильович Телефон: (044) 526-74-18, факс: 526-41-18
Голова ІБР	заст. дир., акад. НАН України Кривонос Юрій Георгійович Телефон/факс: (044) 526-41-18
Куратор бібліотеки	канд. техн. наук Куляс Анатолій Іванович Телефон/факс: (044) 526-41-78
Керівник патентно- ліцензійного відділу	Жук Віктор Олексійович Телефон: (044) 526-07-77
Зав. бібліотеки	Подколзіна Тетяна Іванівна
Е-mail: icybib@ukr.net	Телефон: (044) 526-02-38

Бібліотека заснована у 1957 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 274 тис. прим, у т. ч. документи іноземними мовами - 70 тис.; книги, брошури - 75 тис.; періодичні видання - 169 тис. прим.

5. Бібліотека Інституту проблем ресстрації інформації НАН України

03113, Київ-113, вул. М. Шпака, 2

Е-mail: vv@ipri.kiev.ua

Web: <http://www.ipri.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України, д-р техн. наук, проф. Петров Вячеслав Васильович Телефон: (044) 456-83-89, факс: 456-33-18
Голова ІБР	заст. директора, д-р техн. наук, проф.

Куратор бібліотеки	Додонов Олександр Георгійович Телефон: (044) 454-21-58 канд. техн. наук, с. н. с. Шанойло Семен Михайлович Телефон: (044) 454-21-57
Керівник ВНТІ	с. н. с. Крючіна Людмила Іванівна Телефон: (044) 454-21-84
Зав. бібліотеки	Біба Валентина Яківна Телефон: (044) 451-21-67

Бібліотека заснована у 1989 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 4,7 тис. прим., у т. ч.: книги, брошури – 3,7 тис. прим.; періодичні видання – 1 тис. прим.

3. ВІДДІЛЕННЯ МЕХАНІКИ

6. Бібліотека Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України

03057, Київ-57, вул. П. Нестерова, 3

E-mail: guz@carier.kiev.ua

Web: <http://www.inmech.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Гузь Олександр Миколайович Телефон: (044) 456-93-51, факс: 456-03-19
Голова ІБР	д-р. фіз.-мат. наук Жук Олександр Петрович Телефон: (044) 456-24-64
Куратор бібліотеки	заст. дир., акад. НАН України Кубенко Веніамін Дмитрович Телефон: (044) 456-12-80
Керівник відділу організації та впровадження науково-технічних розробок	д-р. фіз.-мат. наук Жук Олександр Петрович Телефон: (044) 456-24-64
Зав. бібліотеки	Мироненко Олена Алімівна Телефон: (044) 454-77-54

Бібліотека заснована у 1935 р., входить до складу відділу організації та впровадження науково-технічних розробок. Фонд: усього - 90,3 тис. прим., у т. ч.: документи іноземними мовами - 27 тис.; книги, брошури - 32 тис.; періодичні видання - 51,7 тис.; обмінний фонд – 2,9 тис. прим.

7. Бібліотека Інституту технічної механіки НАН України і НКА України

49005, Дніпропетровськ, вул. Лешко-Попеля, 15

E-mail: office.itm@nas.gov.ua

Директор	д-р техн. наук, чл.-кор. НАН України Пилипенко Олег Вікторович Телефон: (0562) 46-50-46, факс: 47-34-13
Голова ІБР	в. о. учен. секретаря, канд. техн. наук Маркова Ольга Михайлівна Телефон (0562) 375-68-03
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, проф., чл.-кор. НАН України Тимошенко Валерій Іванович Телефон: (0562) 372-06-41
Керівник ВНГІ і організації наукових досліджень	Кудрицька Ганна Гнатівна Телефон: (0562) 373-29-94
Зав. бібліотеки	Шмалько Любов Іванівна Телефон: (0562) 376-45-90

Бібліотека заснована у 1968 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 114 тис. прим., у т. ч.: документи іноземними мовами - 21 тис.; книги, брошури - 35 тис.; періодичні видання - 74,7 тис. прим.

8. Бібліотека Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України

01014, Київ-14, вул. Тимірязєвська, 2

E-mail: ntb@ipp.kiev.ua

Web: <http://www.ipp.kiev.ua>

Директор	д-р техн. наук, чл.-кор НАН України Харченко Валерій Володимирович
----------	---

Голова ІБР	Телефон: (044) 285-16-87, факс: 286-16-84 заст. дир., д-р. фіз.-мат. наук Лепіхін Петро Павлович Телефон: (044) 286-26-57
Куратор бібліотеки	голова ІБР
Керівник сектору інформаційних технологій	канд. техн. наук Матохнюк Лев Євгенович Телефон: (044) 281-63-49
Зав. бібліотеки	Христович Ольга Миколаївна Телефон: (044) 281-63-05

E-mail: ntb@ipp.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1966 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 98 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21 тис.; книги, брошури - 29,7 тис.; періодичні видання - 62,3 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи, Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

9. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України

49005, Дніпропетровськ-5, вул. Сімферопольська, 2а
E-mail: igtmnanu@yandex.ru
Web: <http://www.igtm.org.ua>

Директор	акад. НАН України Булат Анатолій Федорович Телефон: (0562) 46-01-51, факс: 46-24-26
Голова ІБР	д-р. техн. наук Шевченко Володимир Георгійович Телефон: (0562) 370-26-97
Куратор бібліотеки	чл.-кор НАН України Волошин Олексій Іванович Телефон: (0562) 370-26-92
Керівник відділу патентно-ліцензійної роботи та інформації	Дериглазова Олена Володимирівна Телефон: (0652) 46-32-71
Зав. бібліотеки	Іванова Ганна Пилипівна Телефон: (0562) 47-13-56

Бібліотека заснована у 1962 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 110 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26

тис.; книги, брошури - 48 тис.; періодичні видання - 57 тис.; обмінний фонд – 335 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

10. Бібліотека Інституту гідромеханіки НАН України

03680, Київ–57, вул. Желябова, 8/4

E-mail: office@hydromech.kiev.ua

Web: <http://www.hydromech.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Грінченко Віктор Тимофійович Телефон/факс: (044) 455-64-32
Голова ІБР	заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України Нікішов Володимир Іванович Телефон: (044) 455-64-34
Куратор бібліотеки	Голова ІБР
Керівник ВНТІ	Корецька-Кріль Лариса Федорівна Телефон: (044) 453-26-61
Зав. бібліотеки	Тарановська Зоя Василівна Телефон: (044) 453-26-61

Бібліотека заснована у 1926 р., входить до складу Відділу НТГ. Фонд: усього - 87 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 18 тис.; книги, брошури - 28 тис.; періодичні видання - 52 тис.

4. ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ

11. Бібліотека Інституту фізики НАН України

03680, Київ-28, просп. Науки, 46

E-mail: fizyka@iop.kiev.ua

Web: <http://www.iop.kiev.ua>

Директор	чл.-кор. НАН України Яценко Леонід Петрович Телефон: (044) 525-12-20, факс: 525-15-89
Голова ІБР	куратор бібліотеки
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р фіз.-мат. наук Порошин Володимир Миколайович Телефон: (044) 525–12–20,
E-mail: poroshin@iop.kiev.ua	
Зав. бібліотеки	Джур Лариса Федорівна

Телефон: (044) 525-05-95

E-mail: lib@iop.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 281,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 95,27 тис.; книги, брошури - 75,6 тис.; періодичні видання - 180 тис. Обмінний фонд – 399 прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

12. Бібліотека Інституту фізики напівпровідників

ім. В. Є. Лашкарьова НАН України

03083, Київ-28, просп. Науки, 41

E-mail: info@isp.kiev.ua

Web: <http://www.isp.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Мачулін Володимир Федорович Телефон: (044) 525-83-42
Голова ІБР	чл.-кор. НАН України Валах Михайло Якович Телефон: (044) 525-85-50
Куратор бібліотеки	д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України Беляєв Олександр Євгенович Телефон: (044) 525-24-47
Керівник ВНТІ	Венгер Ірина Всеволодівна Телефон: (044) 525-63-60
Зав. бібліотеки	Тарасенко Олена Василівна Телефон: (044) 525-62-76

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 173,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 57 тис.; книги, брошури - 30 тис. прим.; періодичні видання - 131 тис.

13. Бібліотека Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова

НАН України

03680, Київ-680, ГСП, бульв. Акад. Вернадського, 36

E-mail: lib@ipm.kiev.ua

Web: <http://www.imp.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Івасишин Орест Михайлович Телефон: (044) 424-22-10, факс: 424-25-61
Куратор	заст. дир., д-р. фіз.-мат. наук

бібліотеки Татаренко Валентин Андрійович
Телефон: (044) 424-12-21,
Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Уваров Віктор Миколайович
Телефон: (044) 424-02-65
Група трансферу та Бевз Віталій Петрович
інноваційної діяльності Телефон: (044) 452-94-72

Зав. бібліотеки Чарупа Тамара Євгеніївна
E-mail: lib@imp.kiev.ua Телефон: (044) 424-10-21

Бібліотека заснована у 1947 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36 тис.; книги, брошури - 30 тис.; періодичні видання - 81 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

14. Бібліотека Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України

03143, Київ-143, вул. Метрологічна, 14-Б

E-mail: itp@bitp.kiev.ua

Web: <http://www.bitp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Загородній Анатолій Глібович
Телефон: (044) 526-53-62, факс: 526-59-98
Голова ІБР заст. дир., канд. фіз.-мат. наук
Засенко Володимир Іванович
Телефон: (044) 526-53-82
Куратор бібліотеки голова ІБР
Керівник ВНТІ Дайлідоніс Володимир Владиславович
Телефон: (044) 521-34-86
Зав. бібліотеки Мандрик Лариса Федорівна
Телефон: (044) 521-34-96

E-mail: library@bitp.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1966 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 153 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 90,6 тис.; книги, брошури - 20,7 тис.; періодичні видання - 69,6 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

15. Бібліотека Головної астрономічної обсерваторії НАН України

03680, МПС, Київ-127, вул. Акад. Заболотного, 27

E-mail: nypech@mao.kiev.ua

Web: <http://www.mao.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Яцків Ярослав Степанович Телефон: (044) 526-31-10, факс: 526-21-47
Голова ІБР	д-р фіз.-мат. наук Пілюгін Леонід Степанович Телефон: (044) 526-47-71
Куратор бібліотеки	с. н. с., канд. фіз.-мат. наук Корсунь Алла Олексіївна Телефон: (044) 526-25-32
Керівник Лабораторії методичного та інформаційного забезпечення астрономічної освіти та науки	Крячко Іван Павлович Телефон: (044) 526-47-58
Зав. бібліотеки	Печерога Наталія Василівна Телефон: (044) 526-25-32

Бібліотека заснована у 1944 р. Фонд: усього - 81 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 29,1 тис.; книги, брошури - 20 тис.; періодичні видання 55,5 тис.; обмінний фонд – 4 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи та Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

16. Бібліотека Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України

61103, Харків–103, просп. Леніна, 47

E-mail: ilt@ilt.kharkov.ua

Web: <http://www.ilt.kharkov.ua>

Директор	д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України Гнатченко Сергій Леонідович Телефон: (057) 340-22-23 факс: (057) 340-33-70
Голова ІБР	д-р фіз.-мат. наук, проф. Пастур Леонід Андрійович

Телефон: (057) 340-50-62
Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Самоваров Володимир Миколайович
Телефон: (057) 340-12-33
Керівник відділу Михайленко Ігор Владиславович
інформаційних систем Телефон (057) 341-08-57
Зав. бібліотеки Зименко Лариса Віталіївна
Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд:
усього - 212,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 82,6
тис.; книги, брошури - 30 тис.; періодичні видання - 175 тис.
Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК
бібліотеки представлений на сайті Інституту.

**17. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки
ім. О. Я. Усикова НАН України**

61085, Харків–85, вул. акад. Проскури, 12

E-mail: lib@ire.kharkov.ua

Web: <http://www.ire.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України
Яковенко Володимир Мефодійович
Телефон: (057) 315–11–29
факс: (057) 315–21–05
Голова ІБР заст. дир., канд. фіз.-мат. наук
Когут Олександр Євгенович
Телефон: (057) 720–34–57
Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Мележик Петро Миколайович
Телефон: (057) 315–20–09
Керівник ВНТІ Єгорова Людмила Михайлівна
Телефон: (057) 720-33-72
Зав. бібліотеки Абдурахманова Світлана Іванівна
Телефон: (057) 720-35-62; 720–33–46
E-mail: lib@ire.kharkov.ua

Бібліотека заснована у 1955 р., є самостійним підрозділом. Фонд:
усього - 136,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 72,5
тис.; книги, брошури - 27,5 тис.; періодичні видання - 96,3 тис. прим.
Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у
приміщенні бібліотеки.

18. Бібліотека Радіоастрономічного інституту НАН України

61002, Харків-2, вул. Червонопрапорна, 4

E-mail: library@ri.kharkov.ua

Web: <http://www.ri.kharkov.ua>

Директор	акад. НАН України Литвиненко Леонід Миколайович Телефон: (057) 706-14-10, факс: (057) 706-14-15
Голова ІБР	канд. фіз.-мат. наук Ульянов Олег Михайлович Телефон: (057) 31525-00
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. фіз.-мат. наук Удовенко Анатолій Павлович Телефон: (057) 315-20-92
Керівник ВНТІ Зав. бібліотеки	куратор бібліотеки Захаренко Людмила Миколаївна Телефон: (057) 700-30-92

E-mail: library@ri.kharkov.ua

Бібліотека заснована у 1955 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 79,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33,5 тис.; книги, брошури - 12 тис.; періодичні видання - 64 тис. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

19. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України

83114, Донецьк-114, вул. Р. Люксембург, 72

E-mail: bibliotekaFTI@yandex.ru

Web: <http://www.donphti.ac.donetsk.ua>

Директор	д-р. фіз.-мат. наук Варюхін Віктор Миколайович Телефон: (062) 311-68-07, факс: 342-90-18
Голова ІБР	д-р. фіз.-мат. наук Любчанський Ігор Леонідович Телефон: (062) 342-77-63
Куратор бібліотеки	д-р. техн. наук Білошенко Віктор Олександрович Телефон: (062) 311-93-30
Керівник ВНТІ	Кирилова Наталія Григорівна

Телефон: (062) 311-05-70
Зав. бібліотеки Барашко Валентина Іванівна
Телефон: (062) 311-53-35
Бібліотека заснована у 1965 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 149,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 69 тис.; книги, брошури - 25 тис.; періодичні видання - 116,6 тис. прим.

**20. Бібліотека Інституту фізики конденсованих систем
НАН України**

79011, Львів-11, вул. Свенціцького, 1

E-mail: icmp@icmp.lviv.ua

Web: <http://www.icmp.lviv.ua>

Директор д-р фіз.-мат. наук, акад. НАН України
Мриглод Ігор Миронович
Телефон: (0322) 76-11-57
факс: (0322) 76-11-58
Голова ІБР директор інституту
Куратор канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Мельник Роман Степанович
Телефон: (0322) 76-11-57
Зав. бібліотеки Дудяк Наталія Михайлівна
Телефон: (0322) 76-19-78
E-mail: n.dudyak@ph.icmp.lviv.ua

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 13,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2,7 тис.; книги, брошури - 4,1 тис.; періодичні видання - 9,2 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

21. Бібліотека Інституту електронної фізики НАН України

88017, Ужгород-17, вул. Університетська, 21

E-mail: gzavil@gmail.com

Web: <http://www.iep.uzhgorod.ua>

Директор акад. НАН України
Шпеник Отто Бартоломійович
Телефон/факс: (0312) 64-36-50
Голова ІБР канд. фіз.-мат. наук
Контрош Ене Ендрійович
Телефон: (0312) 64-36-68

Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. фіз.-мат. наук Торич Золтан Золтанович Телефон: (0312) 64–38–76
Зав. бібліотеки	Світлична Людмила Василівна Телефон: (0312) 64–37–15

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 28 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 15 тис.; книги, брошури - 10 тис., періодичні видання – 18,1 тис. прим.

5. ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ

22. Бібліотека Інституту геологічних наук НАН України

01601, Київ-54, вул. О. Гончара, 55-Б

E-mail: info@igs-nas.org.ua

Web: <http://www.igs-nas.org.ua>

Директор	акад. НАН України Гожик Петро Феодосійович Телефон: (044) 486-94-46, факс: 486-93-34
Голова ІБР	д-р. геол.-мінерал. наук Ковальчук Мирон Степанович Телефон: (044) 238–19–33
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р геолог.-мінерал. наук, чл.-кор. НАН України Митропольський Олексій Юрійович Телефон: (044) 486-34-51
Зав. бібліотеки	Бочковська Жанна Едуардівна Телефон: (044) 486–38–76

Бібліотека заснована у 1926 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 134 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 53,3 тис.; книги, брошури - 45 тис.; періодичні видання - 79,7 тис.; обмінний фонд – 12,5 тис. прим.

23. Бібліотека Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

03680, Київ, просп. Академіка Палладіна, 32

E-mail: library@igph.kiev.ua

Web: <http://www.igph.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України
----------	-------------------

Старостенко Віталій Іванович
Телефон: (044) 424-01-12, факс: 450-25-20
Куратор
бібліотеки уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
Легостаєва Ольга Вадимівна
Телефон: (044) 424-31-05
Зав. бібліотеки Лоскутнікова Світлана Анатоліївна
Телефон: (044) 452-09-96
E-mail: library@igph.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 111,4 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 10,8 тис.; книги, брошури - 53 тис.; періодичні видання - 58 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи та Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

**24. Бібліотека Полтавської гравіметричної обсерваторії
Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України**

36014, Полтава-29, вул. Мясоедова, 27/29

Директор канд. техн. наук
Булацен Валентин Гаврилович
Телефон/факс: (0532) 56-92-38
Куратор
бібліотеки уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
Голубицький Вадим Георгійович
Телефон/факс: (0532) 56-59-58
Зав. бібліотеки
(бібліотекар) Тищук Світлана Олександрівна
Телефон: (0532) 56-59-58

Бібліотека заснована у 1926 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 22 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 5,5 тис.; періодичні видання - 15,3 тис.

25. Бібліотека Інституту географії НАН України

01034, Київ-34, вул. Володимирська, 44

E-mail: geo-ins@kiev.idc.net

Web: <http://www.igu.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Руденко Леонід Григорович
Телефон: (044) 234-61-93, факс: 234-32-30
Голова ІБР заст. дир., д-р. географ. наук

Палієнко Валентина Петрівна
Телефон: (044) 234–19–85
Куратор бібліотеки голова ІБР
Зав. бібліотеки Іванова Наталія Станіславівна
Телефон: (044) 234–61–93

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 32 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 5,1 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 13 тис.; обмінний фонд – 450 прим. Бібліотека підключена до Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

26. Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Палладіна, 34

Е-mail: library@igmof.gov.ua

Web: <http://www.igmr.relk.com>

Директор д-р геолог. наук, чл.-кор. НАН України
Пономаренко Олександр Миколайович
Телефон: (044) 501-15-20, факс: 424-12-70
Голова ІБР д-р. геолог.-мінерал. наук
Кривдік Стапан Григорович
Телефон: (044) 424-04-42
Куратор заст. дир., д-р. геолог.-мінерал. наук
бібліотеки Степанюк Леонід Михайлович
Телефон: (044) 424–15–70
Зав. бібліотеки Гречанюк Тетяна Сергіївна
Телефон: (044) 424-03-60
Е-mail: library@igmof.gov.ua

Бібліотека заснована у 1969 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 75 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 42 тис.; обмінний фонд – 1,6 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки доступний в приміщенні бібліотеки.

27. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України

79060, Львів-60, вул. Наукова, 3-А

Е-mail: igggk@mail.lviv.ua

Директор	д-р. геол.-мінерал. наук, проф., чл.-кор. НАН України Павлюк Мирослав Іванович Телефон: (032) 263-15-03 факс: 263-22-09
Голова ІБР	д-р. геол.-мінерал. наук, проф. Ступка Орест Степанович Телефон: (032) 263-53-61
Куратор бібліотеки	заст. дир., канд. геол.-мінерал. наук Побережський Андрій Володимирович Телефон: (032) 263-50-47
Зав. бібліотеки	Мудрак Світлана Василівна Телефон: (032) 263-71-44

Бібліотека заснована у 1951 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 83,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 20,3 тис.; періодичні видання - 60,5 тис. прим.

28. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту НАН України
99011, Севастополь, вул. Капітанська, 2

Е-mail: nmarufova@yandex.ru

Web: <http://www.mhi.iuf.net>

Директор	акад. НАН України Іванов Віталій Олександрович Телефон/факс: (0692) 55-42-53
Голова ІБР	уч. секр., канд. геогр. наук Маслова Вероніка Миколаївна Телефон: (0692) 54-52-76
Куратор бібліотеки	голова ІБР
Керівник ВНТІ	Акулов В. В.
Зав. бібліотеки	Маруфова Наталія Геннадіївна Телефон: (0692) 55-42-55

Е-mail: nmarufova@yandex.ru

Бібліотека заснована у 1944 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та інформаційних технологій. Фонд: усього - 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 23,2 тис.; періодичні видання - 90,2 тис. прим. ЕК каталог бібліотеки представлений на сайті Інституту.

29. Бібліотека Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України

98688, АР Крим, м. Ялта, смт. Кацівелі, вул. Акад. Шулейкіна, 9

Е-mail: edmhi@ukr.net

Директор	канд. техн. наук Кузнецов Олександр Сергійович Телефон/факс: (0654) 23-71-74
Голова ІБР	канд. техн. наук Кузнецов Олександр Сергійович Телефон: (0654) 23-70-71
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. фіз.-мат. наук Казаков Сергій Іванович Телефон: (0654) 23-70-71
Зав. бібліотеки	Бабіцька Марія Федорівна Телефон: (0654) 23-70-71

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 25,2 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2,7 тис.; книги, брошури - 17 тис.; періодичні видання - 8 тис. прим.

30. Бібліотека Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України

65082, Одеса, вул. Преображенська, 3

Е-mail: info@ogamgi.org.ua

Директор	канд. техн. наук Скіпа Михайло Іванович Телефон: (048) 723-20-13, факс: (048) 723-35-32
Куратор бібліотеки	уч. секр. Первушина Ірина Вадимівна Телефон: (048) 723-7308
Зав. бібліотеки	Петріна Таїса Василівна Телефон: (048) 723-73-08
Керівник інформаційного	Первушина Ірина Вадимівна

підрозділу

Телефон: (048) 723-73-08

Бібліотека заснована у 1975 р., входить до відділу науково-організаційної та патентно-ліцензійної роботи. Фонд: усього - 12,8 тис. прим. у т. ч. документи іноземними мовами – 0,6 прим.; книги, брошури - 3,2 тис.; періодичні видання - 8,9 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

6. Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства

31. Бібліотека Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України

03150, Київ-150, ДСП, вул. Боженка, 11

E-mail: library@paton.kiev.ua

Web: <http://www.paton.kiev.ua>

Директор

акад. НАН України

Патон Борис Євгенович

Телефон: (044) 200-31-83

факс: (044) 568-04-86

Голова ІБР

уч. секр., д-р. техн. наук

Киреев Леонід Сергійович

Телефон: (044) 200-47-83

Куратор

заст. дир., акад. НАН України

бібліотеки

Кривцун Ігор Віталійович

Телефон: (044) 200-74-46

Зав. бібліотеки

Лавриненко Олена Миколаївна

Телефон: (044) 200-47-77

E-mail: library@paton.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1934 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 269,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 95,2 тис.; книги, брошури - 84 тис.; періодичні видання - 131 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

32. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства

ім. І. М. Францевича НАН України

03680, Київ-142, вул. Кржижанівського, 3

E-mail: dir@ipms.kiev.ua

Web: <http://www.materials.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Скороход Валерій Володимирович Телефон: (044) 424-22-64, факс: (044) 424-21-31
Голова ІБР	д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України Солонін Юрій Михайлович Телефон: (044) 424-20-34
Керівник ВНТІ, реклами і виставок Зав. бібліотеки	Семенцов Володимир Іванович Телефон: (044) 424-13-01 Іванова Віра Григорівна Телефон: (044) 424-24-92

Бібліотека заснована у 1953 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 165 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 42,6 тис.; книги, брошури - 43,5 тис.; періодичні видання - 108,4 тис.; обмінний фонд – 22 тис. прим.

33. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України

04074, Київ-74, вул. Автозаводська, 2

E-mail: almaz@ism.kiev.ua

Web: <http://www.ism.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Новіков Микола Васильович Телефон/факс: (044) 468-86-32
Голова ІБР	чл.-кор. НАН України Туркевич Володимир Зіновійович Телефон: (044) 467-56-81
Куратор бібліотеки	канд. тех. наук Гарбуз Тетяна Олексіївна Телефон: (044) 467-66-42
Керівник науково- організаційного відділу	канд. техн. наук Колесниченко Ніна Федорівна Телефон: (044) 430-35-31
Зав. бібліотеки	Колодніцька Надія Іванівна Телефон: (044) 379-11-04

Бібліотека заснована у 1956 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 95 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 16,5 тис.; книги, брошури - 37,6 тис.; періодичні видання 47,3 тис. прим.

34. Бібліотека Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України

03680, Київ-142, бульв. Акад. Вернадського, 34/1

E-mail: metal@ptima.kiev.ua

Web: <http://www.ptima.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Найдек Володимир Леонтійович Телефон / факс: (044) 424-35-15
Голова ІБР	д-р. техн. наук Марковський Євген Адамович Телефон: (044) 424-12-12
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р. техн. наук, чл. -кор. НАН України Гаврилук Володимир Петрович Телефон: (044) 424-02-80
Керівник ВНТІ	д-р техн. наук Тарасевич Микола Іванович Телефон: (044) 424-34-50
Зав. бібліотеки	Велігорська Галина Олександрівна Телефон: (044) 424-31-50

Бібліотека заснована у 1945 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 152 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 39,7 тис.; книги, брошури - 68,2 тис.; періодичні видання - 76,9 тис. прим.

35. Бібліотека Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України

79601, Львів, МСП, вул. Наукова, 5

E-mail: pminasu@ipm.lviv.ua

Web: <http://www.ipm.lviv.ua>

Директор	акад. НАН України Панасюк Володимир Васильович Телефон: (032) 63-30-88, факс: 64-94-27
----------	---

Голова ІБР	чл.-кор. НАН України Федірко Віктор Миколайович
Куратор бібліотеки	заст. дир. акад. НАН України Назарчук Зіновій Теодорович Телефон: (032) 63-70-38
Керівник науково- організаційного відділу	уч. секр., канд. техн. наук Маринець Віталій Петрович Телефон: (032) 63-70-49
Зав. бібліотеки	Клапків Ірина Семенівна Телефон: (032) 22-96-281

Бібліотека заснована у 1951 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 131 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36 тис.; книги, брошури - 31,5 тис.; періодичні видання - 97 тис.; обмінний фонд – 1,1 тис. прим.

36. Бібліотека Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України

61072, Харків, просп. Леніна, 60

E-mail: library@isc.kharkov.com

Web: <http://www.isc.kharkov.com>

Директор	д-р хім. наук. НАН України Шишкін Олег Валерійович Телефон: (057) 341-02-73, факс: 341-02-73
Голова ІБР	заст. дир., д-р хім. наук Десенко Сергій Михайлович Телефон: (057) 341-12-02
E-mail:	desenko@isc.kharkov.com
Куратор бібліотеки	заст. директора, д-р хім. наук Чебанов Валентин Анатолійович Телефон/факс: (057) 341-01-91
Зав.бібліотеки	Завальнюк Лариса Андріївна Телефон: (057) 341-0141
E-mail:	library@isc.kharkov.com

Бібліотека заснована у 1962 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 137,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 58,4 тис.; книги, брошури - 31,3 тис.; періодичні видання - 104,3 тис. прим.

37. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України

54018, Миколаїв-18, просп. Жовтневий, 43-А

E-mail: iipt@iipt.com.ua

Web: <http://www.iipt.com.ua>

Директор	д-р. техн. наук Вовченко Олександр Іванович Телефон: (0512) 22-41-13, факс: 22-61-40
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. техн. наук Сінчук Алла Вадимівна Телефон: (0512) 58-71-40
Керівник відділу НТІ, стандартизації, їпатентно-ліцензійної та винахідницької роботи Зав. бібліотечного сектору	Онопрієнко Катерина Іванівна Телефон: (0512) 58-71-11 Лугова Тамара Михайлівна Телефон: (0512) 58-71-38

Бібліотека заснована у 1963 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 128 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 51,3 тис.; періодичні видання - 48 тис. прим.

**38. Бібліотека Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова
НАН України**

49050, Дніпропетровськ-50, пл. Академіка Стародубова, 1

E-mail: isi-nasu@a-teleport.com

Директор	акад. НАН України Большаков Вадим Іванович Телефон: (056) 776-53-15, факс: (056) 776-59-24
Голова ІБР	канд. техн. наук Гладков Микола Андрійович Телефон: (056) 776-89-96
Куратор бібліотеки	канд. техн. наук Меркулов Олексій Євгенович Телефон: (056) 776-82-90
Керівник відділу прогнозних та інформаційних	канд. техн. наук Тубольцев Леонід Григорович Телефон: (056) 47-03-14

досліджень у металургії
Керівник відділу охорони інтелектуальної власності та патентних досліджень
Зав. бібліотеки

канд. техн. наук
Кузьмичов В'ячеслав Михайлович
Телефон: (056) 776-82-84

Даниленко Тетяна Антонівна
Телефон: (056) 776-83-67

Бібліотека заснована у 1953 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 133,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 20,3 тис.; книги, брошури - 37,7 тис.; періодичні видання - 82,4 тис. прим.

7. ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЕНЕРГЕТИКИ

39. Бібліотека Інституту технічної теплофізики НАН України

03057, Київ-57, вул. Желябова, 2-А

Е-mail: admin@itff.kiev.ua

Web: <http://www.itff.kiev.ua>

Директор

акад. НАН України
Долінський Анатолій Андрійович
Телефон: (044) 456-62-82,
факс: (044) 456-60-91

Куратор бібліотеки

заст. дир., чл.-кор. НАН України
Басок Борис Іванович
Телефон: (044) 456-92-72

Керівник відділу патентно-ліцензійної роботи

Олійник Людмила Василівна
Телефон: (044) 453-28-45

Зав. бібліотеки

Олійник Людмила Дмитрівна
Телефон: (044) 453-28-76

Бібліотека заснована у 1947 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 142 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 56,4 тис.; періодичні видання - 80 тис. прим.

40. Бібліотека Інституту проблем машинобудування

ім. А. М. Підгорного НАН України

61046, Харків-46, вул. Дм. Пожарського, 2/10

Е-mail: admi@ipmach.kharkov.ua

Web: <http://www.ipmach.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України
Мацевитий Юрій Михайлович
Телефон/факс: (0572) 94-46-35

Голова ІБР д-р. техн. наук
Стрельнікова Олена Олександрівна
Телефон: (0572) 94-29-32

Куратор
бібліотеки канд. техн. наук
Кравченко Олег Вікторович
Телефон: (0572) 94-27-34, факс: 94-27-44

Керівник ВНТІ Депарма Галина Олексіївна
Телефон: (0572) 94-38-33

Зав. бібліотеки Шуванова Юлія Олександрівна
Телефон: (0572) 94-27-14

Бібліотека заснована у 1944 р., є самостійним підрозділом. Фонд:
усього - 164,9 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21,7
тис.; книги, брошури - 56,3 тис; періодичні видання - 102,8 тис. прим.

41. Бібліотека Інституту електродинаміки НАН України

03680, Київ, просп. Перемоги, 56

E-mail: vit@ied.kiev.ua

Web: <http://www.ied.org.ua>

Директор акад. НАН України
Кириленко Олександр Васильович
Телефон: (044) 456-01-51,
факс: (044) 456-94-94

Голова ІБР директор інституту
Куратор д-р техн. наук
Антонов Олександр Євгенович
бібліотеки Телефон: (044) 456-51-00

Керівник ВНТІ канд. техн. наук Хімюк Іван Васильович
Телефон: (044) 456-00-51

Зав. бібліотеки Нікітіна Любов Миколаївна
Телефон: (044) 456-03-61

Бібліотека заснована у 1944 р., є самостійним підрозділом. Фонд:
усього - 239,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 62
тис.; книги, брошури - 48,2 тис.; періодичні видання - 169,6 тис.;

обмінний фонд – 667 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

42. Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України

03164, Київ-164, вул. Генерала Наумова, 15

E-mail: svetlana@ipme.kiev.ua

Web: <http://www.ipme.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Євдокимов Віктор Федорович
Телефон: (044) 424-10-63,
факс: (044) 424-05-86

Голова ІБР д-р техн. наук
Винничук Степан Дмитрович

Телефон: (044) 424-91-71

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Чемерис Олександр Анатолійович

Телефон: (044) 424-14-42

Керівник ВНТІ Самойлова Галина Дмитрівна

Телефон: (044) 424-91-79

Зав. бібліотеки Чернишова Неллі Василівна

Телефон: (044) 424-91-57

Бібліотека заснована у 1983 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 39,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання - 27 тис. прим.; обмінний фонд – 744 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

43. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України

04070, Київ-70, вул. Андріївська, 19

E-mail: ceti@i.kiev.ua

Директор акад. НАН України
Дунаєвська
Телефон: (044) 425-50-68,
факс: (044) 537-22-41

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Голенко Ірина Львівна
Телефон: (044) 425-33-50
Зав. бібліотеки Літошенко Наталія Георгіївна
Телефон: (044) 425-31-69

Бібліотека заснована у 1983 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 57,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 13,5 тис.; періодичні видання 44 тис. прим.

44. Бібліотека Інституту газу НАН України

03113, Київ-113, вул. Дегтярівська, 39

E-mail: ig-secr@i.com.ua Web: <http://www.ingas.org.ua>

Директор акад. НАН України
Бондаренко Борис Іванович
Телефон: (044) 456-44-71,
факс: (044) 456-88-30

Голова ІБР куратор бібліотеки
Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Ільєнко Борис Кузьмич
Телефон: (044) 456-03-55

Зав. бібліотеки Алексейцева Ольга Іванівна
Телефон: (044) 456-81-42

E-mail: iglibry@ukr.net

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 99,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33,7 тис.; книги, брошури - 32,5 тис.; періодичні видання - 60 тис.; обмінний фонд – 805 прим.

45. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики НАН України

02094, Київ-94, вул. Червоногвардійська, 20-А

E-mail: antoninabook@ukr.net

Web: <http://www.ive.org.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Мхітарян Нвер Мнацаканович
Телефон: (044) 206-29-09
факс: (044) 537-26-57

Куратор бібліотеки учен. секр.
Суржик Таміла Володимирівна

Телефон: (044) 206-28-09
Зав. бібліотеки Зінченко Тетяна Вікторівна
Телефон: (044) 206-28-09
E-mail: antoninabook@ukr.net

Бібліотека заснована у 2004 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 600 прим.; книги, брошури - 1,1 тис. прим; періодичні видання - 1,7 прим.

8. ВІДДІЛЕННЯ ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ ТА ЕНЕРГЕТИКИ

46. Бібліотека Інституту ядерних досліджень НАН України

03680, Київ, просп. Науки, 47

E-mail: interdep@kinr.kiev.ua

Web: <http://www.kinr.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Вишневецький Іван Миколайович
Телефон: (044) 525-23-49, факс: 525-44-63
Голова ІБР директор Інституту
Куратор бібліотеки канд. фіз.-мат. наук
Дорошко Наталія Леонідівна
Телефон: (044) 525-81-48
Керівник Українського канд. фіз.-мат. наук
центру INIS Писанко Жанна Іванівна
Телефон: (044) 525-43-70
Зав. бібліотеки Стороженко Олена Миколаївна
Телефон: (044) 525-43-80

Web: <http://www.kinr-lib.info>

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 69,1 тис. прим.; у т. ч. документи іноземними мовами - 22,4 тис.; книги, брошури - 30,3 тис.; періодичні видання - 25 тис. прим.

47. Бібліотека Інституту прикладної фізики НАН України

40000, Суми, вул. Петропавлівська, 58

E-mail: ipfmail@ipfcentr.sumy.ua

Web: <http://www.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Сторіжко Володимир Юхимович

	Телефон/факс: (0542) 22-27-94 факс: 22-37-60
Голова ІБР	д-р. фіз.-мат. наук, Рощупкін Сергій Павлович Телефон: (0542) 22-12-35
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. фіз.-мат. наук Ворошило Олексій Іванович Телефон: (0542) 22-46-08
Керівник організаційно- методичного відділу Зав. бібліотеки (пров. бібліотекар)	канд. філолог. наук Юдіна Світлана Михайлівна Телефон: (0542) 22-37-60 Довгань Галина Олексіївна Телефон: (0542) 22-46-08

Бібліотека заснована у 1989 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 20,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,8 тис.; книги, брошури - 6,2 тис.; періодичні видання - 14,6 тис. прим.

II. СЕКЦІЯ ХІМІЧНИХ І БІОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ

9. ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ

48. Бібліотека Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України

03039, Київ-39, просп. Науки, 31

E-mail: biblioteka@inphyschem-nas.kiev.ua

Web: <http://www.inphyschem-nas.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Кошечко Вячеслав Григорович Телефон: (044) 525-11-90, факс: 525-62-16
Голова ІБР	чл.-кор. НАН України Кучмій Степан Ярославович Телефон: (044) 525-66-62
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р. хім. наук, Соловійов Сергій Олександрович Телефон: (044) 525-42-28
Керівник інформаційно- патентного відділу	Желізнякова Галина Яківна Телефон: (044) 525-66-98

Зав. бібліотеки Солопіченко Тамара Андріївна
Телефон: (044) 525-66-60
E-mail: biblioteka@inphyschem-nas.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1927 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 140 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 68,6 тис.; книги, брошури - 37 тис.; періодичні видання - 102 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

49. Бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Палладіна, 32/34

E-mail: office@ionc.kar.net

Web: <http://www.ionc.kar.net>

Директор	акад. НАН України Волков Сергій Васильович Телефон: (044) 424-34-61, факс: 424-30-70
Голова ІБР	д-р хім. наук Панов Едуард Васильович Телефон: (044) 424-15-89
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р хім. наук Пехньо Василь Іванович Телефон: (044) 424-35-70
Керівник відділу хімічного та інформаційного аналізу	д-р хім. наук Каздобін Костянтин Олександрович Телефон: (044) 424-32-12
Зав. бібліотеки	Линник Ольга Іванівна Телефон: (044) 424-02-61

Бібліотека заснована у 1931 р., входить до складу відділу хімічного та інформаційного аналізу. Фонд: усього - 207 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 85,5 тис.; книги, брошури - 28,4 тис.; періодичні видання - 148 тис. прим.

50. Бібліотека Інституту органічної хімії НАН України

02660, Київ-94, вул. Мурманська, 5

E-mail: library@ioch.kiev.ua Web: <http://www.ioch.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Кальченко Віталій Іванович
Телефон: (044) 292-71-50,
факс: (044) 573-26-43

Голова ІБР д-р. хім. наук, проф.
Ягупольський Юрій Львович
Телефон: (044) 559-03-49

Куратор бібліотеки зас. дир., д-р хім. наук
Вовк Михайло Володимирович
Телефон: (044) 400-46-02

Керівник відділу НТІ та міжнародних зв'язків Ростовцева Наталія Юріївна
Телефон: (044) 499-46-34

Зав. бібліотеки Таранушина Тамара Іванівна
Телефон: (044) 499-46-37

E-mail: library@ioch.kiev.ua

Бібліотека заснована в 1939 р., входить до складу ВНТІ та міжнародних зв'язків. Фонд: усього - 146 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 76 тис.; книги, брошури - 18 тис.; періодичні видання - 113 тис. прим.

**51. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук
НАН України**

02160, Київ-160, Харківське шосе, 48

E-mail: ihvsnas@i.com.ua

Web: <http://www.macromol.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Лебедев Євген Вікторович
Телефон: (044) 559-13-94,
факс: 292-40-64

Глова ІБР д-р хім. наук
Фанлейб Олександр Маркович
Телефон: (044) 559-53-72

Куратор бібліотеки заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
Клепко Валерій Володимирович
Телефон: (044) 559-12-42

Керівник ВНТІ Дьякова Алла Миколаївна
Телефон: (044) 292-00-48

Зав. бібліотеки Крошенко Ніна Аркадіївна

Телефон: (044) 559-48-00

Бібліотека заснована у 1959 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 93,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 31,3 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 69 тис. прим.

**52. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії
ім. Л. М. Литвиненка НАН України**

83114, Донецьк, вул. Р. Люксембург, 70

E-mail: office.ipoc@nas.gov.ua

Web: <http://www.infou.uah.biz>

Директор	акад. НАН України Попов Анатолій Федорович Телефон: (062) 311-68-21, факс: (062) 311-68-30
Голова ІБР	д-р. хім. наук, проф. Швайка Олесь Павлович Телефон: (062) 311-68-35
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р. хім. наук, проф. Опейда Йосип Олексійович Телефон: (062) 311-11-77
Керівник відділу стандартизації, метрології та інформації Зав. бібліотеки	Коновкіна Ольга Анатоліївна Телефон: (062) 311-68-18 Тарасова Тетяна Анатоліївна Телефон: (062) 311-68-18

Бібліотека заснована у 1967 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 112 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 40,2 тис.; книги, брошури - 11,7 тис.; періодичні видання - 65,4 тис. прим.

**53. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води
ім. А. В. Думанського НАН України**

03680, Київ-142, просп. Акад. Вернадського, 42

E-mail: honch@icccw.kyiv.ua

Директор	акад. НАН України Гончарук Владислав Володимирович Телефон: (044) 424-01-96, факс: (044) 452-02-76
----------	---

Куратор бібліотеки заст. дир., д-р хім. наук
Мешкова-Клименко Наталія Аркадіївна
Телефон: (044) 424-35-75

Зав. бібліотеки Бойко Антоніна Андріївна
Телефон: (044) 424-35-89

Бібліотека заснована у 1968 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 106 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 31 тис.; книги, брошури - 20,5 тис.; періодичні видання - 77 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

54. Бібліотека Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України

65080, Одеса-80, Люстдорфська дорога, 86

E-mail: office.physchem@nas.gov.ua

Web: <http://www.physchemin-nas.od.ua>

Директор акад. НАН України
Андронаті Сергій Андрійович
Телефон: (048) 766-20-91,
факс: (048) 765-96-02

Голова ІБР д-р. хім. наук, проф.
Антонович Валерій Павлович
Телефон: (048) 766-22-83

Куратор бібліотеки заст. дир., д-р. техн. наук, проф.
Недоступ Вадим Іванович
Телефон: (048) 766-22-87

Зав. бібліотеки Рибінцева Надія Петрівна
Телефон: (048) 766-23-88

Бібліотека заснована у 1911 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 153,2 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 62,9 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 104,8 тис. прим.

55. Бібліотека Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України

03164, м. Київ-164, вул. Генерала Наумова, 17

E-mail: info@isc.gov.ua

Web: <http://www.isc.gov.ua>

Директор акад. НАН України
Картель Микола Тимофійович

Голова ІБР	Телефон: (044) 424-11-35 факс: (044) 424-35-67 канд. хім. наук Гребенюк Анатолій Георгійович Телефон: (044) 422-96-60
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р хім. наук, проф. Бєлякова Людмила Олексіївна Телефон: (044) 424-94-57
Керівник ВНТІ	д-р хім. наук Лобанов Віктор Васильович Телефон: (044) 424-94-72
Зав. бібліотеки	Рутьова Надія Олександрівна Телефон: (044) 422-96-52

Бібліотека заснована у 1986 р. Фонд бібліотеки: усього - 20 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4 тис.; книги, брошури - 6 тис.; періодичні видання - 13 тис. прим.

56. Бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України

02660, Київ-94, вул. Мурманська, 1

Е-mail: yovk@bpci.kiev.ua

Web: www.bpci.kiev.ua

Директор	чл-кор. НАН України Вовк Андрій Іванович Телефон: (044) 558-53-88, факс: 573-25-72
Голова ІБР	д-р. хім. наук Броварець Володимир Сергійович Телефон: (044) 573-25-87
Куратор бібліотеки	д-р. хім. наук Броварець Володимир Сергійович Телефон: (044) 573-25-87
Зав. бібліотеки	Компаніченко Галина Василівна Телефон: (044) 573-25-56

Бібліотека заснована у 1978 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 77,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 18,2 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання - 61 тис. прим.

57. Бібліотека Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України

03164, Київ-164, вул Генерала Наумова, 13

E-mail: ispe@ispe.kiev.ua

Web: <http://www.ispe ldc.net>

Директор	акад. НАН України Стрелко Володимир Васильович Телефон: (044) 452-93-28, факс: (044) 452-93-27
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. хім. наук Мелешевич Світлана Іванівна Телефон: (044) 452-93-29
Зав. бібліотеки	Іоніна Наталія Анатоліївна

Бібліотека заснована у 1990 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 5,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 933 прим.; книги, брошури - 2 тис.; періодичні видання - 3,8 тис. прим.

**10. ВІДДІЛЕННЯ МОЛЕКУЛЯРНОЇ БІОЛОГІЇ, БІОХІМІЇ,
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ І КЛІНІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ**

58. Бібліотека Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України

01601, Київ, вул Леонтовича, 9

E-mail: secretar@biochem.kiev.ua

Web: <http://www.biochem.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Комісаренко Сергій Васильович Телефон/факс: (044) 279-63-65
Голова ІБР	заст. дир., чл.-кор. НАН України Костерін Сергій Олексійович Телефон: (044) 234-16-53
Куратор бібліотеки	голова ІБР
Керівник відділу науково-інформаційних та патентно- ліцензійних досліджень	Данилова Валентина Михайлівна Телефон: (044) 235-71-57
Зав. бібліотеки	Редіна Валентина Вікторівна Телефон: (044) 234-90-37

E-mail: library@biochem.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1925 р., входить до складу відділу науково-інформаційних та патентно-ліцензійних досліджень. Фонд: усього - 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 34,7 тис.; книги, брошури - 24,8 тис.; періодичні видання - 57,2 тис.; обмінний фонд - 4,8 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний в приміщенні бібліотеці.

59. Бібліотека Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України

01601, м. Київ, МСП, вул. Академіка О. О. Богомольця, 4

E-mail: secretar@serv.biph.kiev.ua

Web: <http://www.biph.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Кришталь Олег Олександрович Телефон: (044) 256-24-00, факс: (044) 256-20-00
Голова ІБР	акад. НАН України Магура Ігор Сільвестрович Телефон: (044) 256-24-24
Куратор бібліотеки	заст. дир., чл.-кор. НАН України Сагач Вадим Федорович Телефон: (044) 253-63-72
Головний бібліотекар	Радіонова Валерія Юріївна Телефон: (044) 256-24-17

Бібліотека заснована у 1931 р., входить до складу відділу наукової інформації. Фонд: усього - 98,9 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 50 тис.; книги, брошури - 27 тис.; періодичні видання - 67 тис.; обмінний фонд - 2,6 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

60. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України

03680, Київ-680, вул. Акад. Заболотного, 154

E-mail: library@imv.kiev.ua

Web: <http://www.imv.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Підгорський Валентин Степанович Телефон: (044) 526-11-79, факс: (044) 526-23-79
----------	--

Голова ІБР	канд. біолог. наук Жолобак Надія Михайлівна Телефон: (044) 526-94-25
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р біолог. наук Товкач Федір Іванович Телефон: (044) 526-93-13
Зав. бібліотеки	Сердюк Світлана Михайлівна Телефон: (044) 526-34-87

Е-mail: library@imv.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1930 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 121,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36,9 тис.; книги, брошури - 25,5 тис.; періодичні видання - 89,4 тис.; обмінний фонд – 3 тис. прим.

61. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики НАН України

03680, Київ-680, вул. Заболотного, 150

Е-mail: library@imbg.org.ua

Web: <http://www.imbg.org.ua>

Директор	акад. НАН України Єльська Ганна Валентинівна Телефон: (044) 526-11-09, факс: (044) 52607-59
Голова ІБР	заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України Говорун Дмитро Миколайович Телефон: (044) 526-11-09
Куратор бібліотеки Зав. бібліотеки	голова ІБР Лук'яненко Ольга Олександрівна Телефон: (044) 52607-39

Бібліотека заснована у 1969 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 82,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 46,1 тис.; книги, брошури - 18,3 тис.; періодичні видання - 64 тис.; обмінний фонд – 1,2 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

62. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України

03022, Київ-22, вул. Васильківська, 45

E-mail: pms9@mail.ru

Web: <http://www.onconet.kiev.ua>

Директор

акад. НАН України
Чехун Василь Федорович
Телефон: (044) 259-01-83,
факс: (044) 258-16-56

Голова ІБР

д-р. мед. наук, проф.
Осинський Сергій Петрович
Телефон: (044) 259-70-85

Куратор
бібліотеки

проф. д-р. мед. наук, заст. дир.,
Потебня Григорій Платонович
Телефон: (044) 259-08-75

Зав. бібліотеки

Шкатула Поліна Михайлівна
Телефон: (044) 259-02-71

E-mail: pms9@mail.ru

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 77,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 27,6 тис.; книги, брошури - 19 тис.; періодичні видання - 50,3 тис. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

63. Бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України

61015, Харків-15, вул. Переяславська, 23

E-mail: cryo@online.kharkov.ua

Web: <http://www.cryo.org.ua>

Директор

акад. НАН України
Гольцев Анатолій Миколайович
Телефон: (057) 373-41-43,
факс: 373-30-84

Голова ІБР

заст. дир., д-р. біолог. наук, проф.
Бабійчук Георгій Опанасович
Телефон: (057) 373-38-07

Куратор бібліотеки
Керівник ВНТІ

голова ІБР
Пушкова Євгенія Миколаївна
Телефон: (057) 373-31-06

Патентний відділ

Фоменко Людмила Павлівна
Телефон: (057) 373-31-06

Зав. бібліотеки Тимченко Тетяна Миколаївна
Телефон: (057) 373-31-06

Бібліотека заснована у 1973 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 53,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 33 тис. прим.

11. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ БІОЛОГІЇ

64. Бібліотека Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України

01601, Київ-1, вул. Терещенківська, 2

E-mail inst@botany.kiev.ua

Web: <http://www.botany.kiev.ua>

Директор	чл.-кор. НАН України Мосякін Сергій Леонідович Телефон/факс: (044) 234-40-41
Голова ІБР	д-р. біолог. наук Дудка Ірина Олександрівна Телефон: (044) 234-61-71
Куратор бібліотеки	канд. біолог. наук Музичук Галина Михайлівна Телефон: (044) 234-50-41
Керівник ВНТІ	канд. біолог. наук Шевера Мирослав Васильович Телефон: (044) 235-20-38
Зав. бібліотеки	Кривольченко Надія Григорівна Телефон: (044) 272-25-07, 272-32-21

Бібліотека заснована у 1921 р., входить до складу інформаційного відділу. Фонд: усього - 115,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 52 тис.; книги, брошури - 50,3 тис.; періодичні видання - 63,1 тис.; обмінний фонд – 11 тис. прим.

65. Бібліотека Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

01601, МСП, Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 15

E-mail: lib@izan.kiev.ua

Web: <http://www.izan.kiev.ua>

Директор д-р біолог. наук,
чл.-кор. НАН України
Акімов Ігор Андрійович
Телефон: (044) 235-10-70,
факс: 234-15-69

Куратор бібліотеки уч. секр.
Іванова Вікторія Анатоліївна
Телефон: (044) 234-39-73

Керівник науково-інформаційного
видавничого відділу
Зав. бібліотеки Городиська Галина Андріївна
Телефон: (044) 235-53-65
E-mail: vestnik@izan.kiev.ua
Ластікова Людмила Михайлівна
Телефон: (044) 234-93-24

E-mail: lib@izan.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1919 р., входить до складу науково-інформаційного видавничого відділу. Фонд: усього - 167,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 85,7 тис.; книги, брошури - 62,1 тис.; періодичні видання - 97,6 тис. прим.; обмінний фонд бібліотеки – 3,7 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

**66. Бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики
НАН України**

03022, Київ-22, вул. Васильківська, 31/17

E-mail: Sekretary@ifrg.kiev.ua

Директор акад. НАН України
Моргун Володимир Васильович
Телефон: (044) 257-51-60,
факс: (044) 257-51-50

Куратор бібліотеки д-р біолог. наук
Коць Сергій Ярославович
Телефон: (044) 251-31-08

Керівник відділу науково-технічної
інформації та маркетингу
Зав. бібліотеки Вакуленко Володимир Васильович
Телефон: (044) 257-92-31
Лук'яненко Алла Вікторівна
Телефон: (044) 257-92-31

Бібліотека заснована у 1946 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 74,3 тис. прим.; у т. ч. документи іноземними мовами - 20,6 тис.; книги, брошури - 22,4 тис.; періодичні видання - 49 тис. прим.

67. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України

03680, Київ, вул. Академіка Заболотного, 148

E-mail: info@icbge.org.ua

Web: <http://www.cytgen.com/icbge/ua>

Директор	чл.-кор. НАН України Кучук Микола Вікторович Телефон: (044) 526-17-86, факс (044) 526-71-04
Голова ІБР	заст. директора, канд. біол. наук Моргун Богдан Володимирович Телефон: (044) 526-71-04
Куратор бібліотеки	заст. директора, канд. біол. наук Моргун Богдан Володимирович Телефон: (044) 526-71-04
Зав. бібліотеки	Коваленко Лідія Григорівна Телефон: (044) 526-71-04

E-mail: biblio@iicb.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 9,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4 тис.; книги, брошури - 1,4 тис. прим., періодичні видання - 6,9 тис. прим. ЕК представлений на сайті Інституту.

68. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Московська, 6

E-mail: ippe-main@svitonline.com

Директор	д-р техн. наук, чл.-кор. НАН України Шапар Аркадій Григорович Телефон/ факс: (056) 744-71-92
Голова ІБР	Куратор бібліотеки

Куратор	д-р геол.-мін. наук Тяпкін Олег Костянтинович
бібліотеки	Телефон: (056) 778-12-42
Керівник ВНТІ	Ільченко Наталія В'ячеславівна
	Телефон: (056) 790-20-68
Бібліотекар	Чумакова Тетяна Львівна
	Телефон: (056) 790-20-68

Бібліотека заснована у 1982 р. Бібліотека входить до складу ВНТІ.
Фонд: усього - 2,2 тис. прим.; книги, брошури - 2,2 тис.

69. Бібліотека Інституту гідробіології НАН України

04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграду, 12

Web: <http://www.igb.ibc.com.ua>

Директор	акад. НАН України Романенко Віктор Дмитрович
	Телефон/факс: (044) 418-22-32
Голова ІБР	канд. біолог. наук Юришинець Володимир Іванович
	Телефон: (044) 419-73-16
Куратор Зав. бібліотеки	голова ІБР Васнєцова Олена Адольфівна
	Телефон: (044) 418-91-23

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд:
усього - 75 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 19,3
тис.; книги, брошури - 36 тис.; періодичні видання - 38,6 тис.;
обмінний фонд – 7 тис. прим.

70. Бібліотека Інституту біології південних морів

ім. О. О. Ковалевського НАН України

99011, Севастополь-11, просп. Нахімова, 2

E-mail: ibss@ibss.iuf.net

Web: www.ibss.org.ua

Директор	акад. НАН України Єремєєв Валерій Миколайович
	Телефон: (0692) 54-41-10, факс: (0692) 55-78-13

Голова ІБР	д-р біолог. наук Миронов Олег Глібович Телефон: (0692) 54-55-50
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. біолог. наук Корнійчук Юлія Михайлівна Телефон: (0692) 54-59-19
Керівник ВНТІ	Татаренко Лариса Яківна Телефон: (0692) 54-06-49
Зав. бібліотеки	Акімова Ольга Андріївна Телефон: (0692) 54-55-50
E-mail: o. akimova@ibss.org.ua	

Бібліотека заснована у 1871 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 160 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 82,3 тис. прим.; книги, брошури - 54 тис.; періодичні видання - 96,5 тис. прим.; обмінний фонд – 5,2 тис. прим. Бібліотека бере участь у створенні електронного репозитарію Інституту. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

71. Бібліотека Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України

65011, Одеса-11, вул. Пушкінська, 37

E-mail: obibss@paco.net

Web: <http://www.obibss.narod.ru>

Директор	д-р. біолог. наук Александров Борис Георгійович Телефон/факс: (048) 725-09-18
Голова ІБР	д-р. біол. наук Зологарьов Валентин Миколайович Телефон: (048) 722–54–74
Куратор бібліотеки	уч. секр. Косенко Марина Миколаївна Телефон: (048) 725-09-39
Керівник науково-організаційної групи інформаційного забезпечення Зав. бібліотеки	Косенко Марина Миколаївна Телефон: (048) 725–09–39 Виноградова Лідія Миколаївна

Бібліотека заснована у 1954 р., входить до складу науково-організаційної групи інформаційного забезпечення. Фонд: усього - 18,9 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 0,7 прим.; книги, брошури - 9,3 тис.; періодичні видання - 9,6 тис. прим.; обмінний фонд 0,5 тис. прим.

**72. Бібліотека Національного ботанічного саду
імені М. М. Гришка НАН України**

01014, Київ-14, вул. Тімірязєвська, 1

Е-mail: biblio@nbg.kiev.ua

Web: <http://www.nbg.kiev.ua>

Директор

д-р біолог. наук
Заїменко Наталія Василівна
Телефон: (044) 285-41-05,
факс: 295-26-49

Голова ІБР

д-р біолог. наук
Рубцова Олена Леонідівна
Телефон: (044) 294-95-06

Куратор бібліотеки

заст. дир., канд. біолог. наук
Гапоненко Микола Борисович
Телефон: (044) 295-40-36

Зав. бібліотеки

Ісакова Людмила Опанасівна
Телефон: (044) 285-08-66

Е-mail: biblio@nbg.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1945 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 95 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22,8 тис.; книги, брошури - 42,3 тис.; періодичні видання - 52,3 тис.; обмінний фонд - 7,8 тис. прим.

**73. Бібліотека Національного науково-природничого музею
НАН України**

01601, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15

Е-mail: nmnh@museum.kiev.org

Директор

чл.-кор. НАН України
Ємельянов Ігор Георгійович
Телефон: (044) 235-63-54,
факс: (044) 234-63-54

Куратор

заст. дир., керівник Служби НТІ

бібліотеки Володимирівна	Червоненко Оксана
Головний бібліотекар E-mail: avorakam2@gmail.com	Телефон: (044) 235-63-54 Макарова Тетяна Володимирівна Телефон: (044) 288-06-81

Бібліотека заснована у 2005 р., входить до складу Служби НТІ. Фонд: усього - 6,1 прим., у т. ч.: книги, брошури - 1,8 тис. прим.; періодичні видання - 2,8 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

74. Бібліотека Донецького ботанічного саду НАН України

83059, Донецьк-59, просп. Ілліча, 110

E-mail: donetsk-sad@mail.ru

Директор	чл.-кор. НАН України Глухов Олександр Захарович Телефон/факс: (062) 294-12-80
Куратор бібліотеки	заст. дир., канд. біол. наук Приходько Світлана Анатолівна Телефон: (062) 294-61-57
Голова ІБР	заст. дир., д-р. біолог. наук Остапко Володимир Михайлович Телефон: (062) 294-12-80
Керівник ВНТІ	канд. біолог. наук Приваліхін Сергій Миколайович Телефон: (062) 294-11-90
Зав. бібліотеки	Струніна Людмила Євгенівна Телефон: (062) 294-12-80

Бібліотека заснована у 1965 р. входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 52 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 24,5 тис.; періодичні видання - 24 тис. прим.

75. Бібліотека Криворізького ботанічного саду НАН України

50089, Кривий Ріг – 89, вул. Маршака, 50

E-mail: garden7@meta.ua

Директор	канд. біолог. наук Мазур Антоніна Юхимівна
----------	---

Телефон: (0564) 38-49-22,
факс 38-48-03
Куратор заст. дир., канд. біолог. наук
бібліотеки Кучеревський Василь Володимирович
Телефон: (0564) 38-48-02
Зав. бібліотеки Собко Тетяна Олексіївна
Телефон: (0564) 38-49-22
E-mail: stanka@ukr.net

Бібліотека заснована у 1993 р., є самостійним підрозділом. Фонд:
усього - 20 тис. прим.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання
- 5,6 тис. прим.

76. Бібліотека Державного природознавчого музею НАН України
79008, Львів, вул. Театральна, 18

E-mail: office@museum.lviv.net

Директор д-р. біолог. наук, проф.
Чернобай Юрій Миколайович
Телефон/факс: (032) 235-43-07
Куратор с. н. с., канд. біолог. наук
бібліотеки Бокотей Андрій Андрійович
Телефон: (032) 272-16-43
Керівник інформаційного Климичин Олександр Семенович
підрозділу Телефон: (032) 235-69-17
Зав. бібліотеки Панських Ірина Ігорівна
Телефон: (032) 235-69-17

Бібліотека заснована в середині XIX ст., є самостійним підрозділом.
Фонд: усього - 70 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами -
35,7 тис.; книги, брошури - 44 тис.; періодичні видання - 24 тис.;
обмінний фонд – 4 тис. прим.

77. Бібліотека Карадазького природного заповідника
НАН України

98188, АР Крим, Феодосійський район, п/в Курортне, вул. Науки, 24

E-mail: karadag_libr@pochta.ru

Директор канд. біолог. наук
Морозова Алла Леонтіївна
Телефон/факс: (06562) 26-212

Голова ІБР	канд. біолог. наук Давидович Микола Олександрович
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. біолог. наук Костенко Наталія Спиридонівна Телефон: (06562) 26-512
Керівник відділу екологічної просвіти і наукової інформації Зав. бібліотеки	Безвужко Галина Ігорівна Телефон: (06562) 26-287 Лапченко Валентина Юріївна Телефон: (06562) 26-289

Е-mail: karadag_libr@pochta.ru

Бібліотека заснована у 1914 р., входить до складу відділу екологічної просвіти і наукової інформації. Фонд: усього - 58,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 23,3 тис.; книги, брошури - 32,7 тис.; періодичні видання - 24,6 тис.; обмінний фонд – 5 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

ІІІ. СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ

12. ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

78. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування НАН України

01011, Київ-11, вул. П. Мирного, 26

Web: <http://www.ief.org.ua>

Директор	акад. НАН України Геєць Валерій Михайлович Телефон/факс: (044) 280-12-34
Голова ІБР бібліотеки	акад. НАН України Пасхавер Борис Йосипович Телефон: (044) 280-87-16
Куратор	заст. дир. Антоненко Валентина Гнатівна Телефон: (044) 280-67-29
Зав. бібліотеки	Бойко Тамара Аркадіївна Телефон: (044) 280-15-89

Бібліотека заснована у 1936 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 91 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 19,7 тис.; книги, брошури – 57,3 тис.; періодичні видання – 33,7 тис.; обмінний фонд – 231 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

79. Бібліотека Науково-дослідного центру індустриальних проблем розвитку НАН України

61022, Харків-22, пл. Свободи, 5, Держпром, 7-й під'їзд, 8-й поверх
Директор

д-р екон. наук

Кизим Микола Олександрович

Телефон/ факс: (0572) 705-02-67

Голова ІБР

наук. співроб.

Олійник Алла Дмитрівна

Телефон: (0572) 705-02-67

Куратор
бібліотеки

уч. секр., канд. екон. наук

Волик Ірина Миколаївна

Телефон: (0572) 705-02-64

Зав. бібліотеки

Єрмоленко Євгенія Владиславівна

Телефон/ факс: (0572) 705-02-67

Бібліотека заснована у 1967 р., входить до Загального відділу. Фонд: усього – 7,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 1 тис.; книги, брошури – 1,8 тис.; періодичні видання – 5,4 тис. прим.

80. Бібліотека Інституту економіки промисловості НАН України

83048, Донецьк-48, вул. Університетська, 77

Е-mail: admin@iep.donetsk.ua

Web: <http://www.iep.donetsk.ua>

Директор

акад. НАН України

Амоша Олександр Іванович

Телефон: (062) 311-57-82,

факс: (062) 345-06-71

Голова ІБР

д-р. екон. наук

Червова Лідія Георгіївна

Телефон: (062) 311-43-02

Куратор
бібліотеки

заст. дир., д-р. екон. наук,

акад. НАН України

Вишневський Валентин Павлович
Телефон: (062) 345-34-32,
311-44-00

Керівник відділу
комп'ютеризації та
інформатизації
наукової діяльності
Зав. бібліотеки

канд. екон. наук
Покотиленко Руслан Вікторович
Телефон: (062) 311-57-73
Вишневська Надія Іванівна
Телефон: (062) 311-43-89

Бібліотека заснована у 1963 р., входить до складу відділу комп'ютеризації та інформатизації наукової діяльності. Фонд: усього - 71 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2 тис.; книги, брошури - 35,4 тис. прим.; періодичні видання - 31,2 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

81. Бібліотека Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України

01030, Київ-30, вул. Леонтовича, 5

E-mail: officeiweir@nas.gov.ua

Web: <http://www.iweir.org.ua>

Директор

акад. НАН України
Пахомов Юрій Миколайович
Телефон/факс: (044) 235-51-27

Куратор

д-р екон. наук
Михайловська Оксана Володимирівна

бібліотеки

Телефон: (044) 235-44-99

Зав. бібліотеки

Москалець Наталія Іванівна

Телефон: (044) 239-66-68

Бібліотека заснована у 1978 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 61 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 31,5 тис.; книги, брошури - 14,2 тис.; періодичні видання - 46,1 тис. прим.

82. Бібліотека Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

65044, Одеса-44, Французький бульвар, 29

E-mail: iprei@odessa.ukrtel.net

Web: <http://www.impreer.in/ua>

Директор

акад. НАН України
Буркинський Борис Володимирович

Куратор бібліотеки	Телефон: (048) 722-29-05, факс: 722-66-11 уч. секр., д-р. екон. наук Хумарова Ніна Іполітівна
Голова ІБР	Телефон: (048) 722-66-74 д-р екон. наук Харічков Сергій Костянтинович
Зав. бібліотеки	Телефон: (048) 722-80-39 Бородіна Аїда Яківна Телефон: (048) 725-40-25

Бібліотека заснована у 1971 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 36 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2,3 тис.; книги, брошури - 6 тис.; періодичні видання - 25,2 тис.; обмінний фонд – 372 прим.

83. Бібліотека Інституту регіональних досліджень НАН України

79026, Львів, вул. Козельницька, 4

E-mail: irr@lviv.ua

Web: <http://www.irr.org.ua>

Директор	д-р. екон. наук Кравців Василь Степанович Телефон: (032) 270-71-68, факс: 270-70-53
Голова ІБР	д-р. екон. наук Шевчук Любов Теодорівна Телефон: (032) 297-39-15
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. екон. наук Жовтанецький Всеволод Іванович Телефон: (032) 270-71-60
Зав. бібліотеки	Руда Марія Петрівна Телефон: (032) 270-70-68

Бібліотека заснована у 1964 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 54,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,? тис.; книги, брошури - 30,7 тис.; періодичні видання - 23,6 тис.; обмінний фонд – 2,3 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений у локальній мережі Інституту.

**84. Бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень
НАН України**

01032, Київ-32, бульвар Т. Шевченка, 60

E-mail: demography@idss.org.ua

Web: www.idss.org.ua

Директор

д-р екон. наук, проф.,

акад. НАН України

Лібанова Елла Марленівна

Телефон/факс: (044) 486-62-37

Голова ІБР

д-р екон. наук, проф.

Новіков Валерій Миколайович

Телефон: (044) 486-03-34

Куратор

д-р екон. наук

бібліотеки

Макарова Олена Володимирівна

Телефон: (044) 482-17-45

Зав. бібліотеки

Іванова Антоніна Віталіївна

Телефон: (044) 486-03-33

Бібліотека заснована у 2004 р. Фонд бібліотеки: усього - 10 тис. прим.,
у т. ч. документи іноземними мовами - 198 прим.; книги, брошури -
7 тис.; періодичні видання - 3 тис. прим.

13. ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА ПРАВА

**85. Відділ науково-технічної інформації Інституту історії України
НАН України**

01601, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: institute@history.org.ua

Web: <http://www.history.org.ua>

Директор

акад. НАН України

Смолій Валерій Андрійович

Телефон/факс: (044) 279-63-62

Голова ІБР

д-р. іст. наук

Реєнт Олександр Петрович

Телефон: (044) 279-16-27

Куратор відділу

заст. дир., д-р. іст. наук, проф.

науково-технічної

Боряк Геннадій Володимирович

інформації

Телефон: (044) 279-34-01

Відділ спеціальних

галузей історичної
науки та електронних
інформаційних ресурсів
Зав. відділу
науково-технічної
інформації

д-р. іст. наук, проф.
Боряк Геннадій Володимирович
Телефон: (044) 278-34-01
Муха Людмила Яківна
Телефон: (044) 279-84-32

Бібліотека заснована у 1936 р. Фонд: усього - 133,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22,6 тис.; книги, брошури - 75,5 тис.; періодичні видання - 54,6 тис.; обмінний фонд – 27 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту – 17 тис. записів.

86. Бібліотека Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України

01001, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4

E-mail: UA@arche.freenet.kiev.ua

Web: <http://www.gilan.uar.net>

Куратор
бібліотеки

заст. дир., канд. іст. наук
Маврін Олександр Олександрович
Телефон: (044) 278-50-98

Керівник відділу НТІ
та технічного
забезпечення

д-р пед. наук
Адамович Броніслав Сергійович
Телефон: (044) 278-22-03

Зав. бібліотеки

Акімова Світлана Василівна
Телефон: (044) 279-08-63

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,2 тис.; книги, брошури - 5,1 тис.; періодичні видання - 1,2 тис. ЕК бібліотеки доступний у локальній мережі Інституту.

87. Бібліотека Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

79026, Львів-26, вул. Козельницька, 4

E-mail: inukr@inst-ukr.lviv.ua

Web: <http://www.inst-ukr.lviv.ua>

В. о. директора

д-р іст. наук, проф.
Литвин Микола Романович

Голова ІБР	Телефон: (0322) 270-70-22, факс: 270-20-21 канд. іст. наук Середа Остап Володимирович Телефон: (0322) 270-70-14
Куратор бібліотеки	уч. секр. Петегирич Володимир Михайлович Телефон: (0322) 270-65-87
Зав. бібліотеки	Горішня Людмила Пилипівна Телефон: (0322) 270—14—18

Бібліотека заснована у 1931 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 42,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8,7 тис.; книги, брошури - 21,2 тис.; періодичні видання - 19,7 тис.

88. Бібліотека Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України

01001, м. Київ, вул. Грушевського, 4

E-mail: instkrymsk@gmail.com

Web: <http://www.oriental.iatp.org.ua>

Директор	канд. іст. наук, проф. Радівілов Данило Анатолійович Телефон / факс: (044) 278-76-52
Куратор бібліотеки	заст. дир., канд. іст. наук Радівілов Данило Анатолійович Телефон: (044) 278-76-52
Зав. бібліотеки	Батшеєва Ірина Миколаївна Телефон: (044) 278—76—52

Бібліотека заснована у 1993 р. Бібліотека є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 9,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4,8 тис. прим.; книги, брошури - 8,3 тис.; періодичні видання - 1,2 тис.; обмінний фонд – 1,8 тис. прим.

89. Бібліотека Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія»

57540, Миколаївська обл., Очаківський р-н, с. Парутине, НІАЗ «Ольвія»

E-mail: olvio111@yandex.ru

Директор	Лісікова Галина Сергіївна
----------	---------------------------

Зав. бібліотеки
Телефон/факс: (0515) 492-453
Чернега Любов Сергіївна
Телефон: (098) 424- 90-75

Бібліотека заснована у 1950-х рр. Фонд бібліотеки: усього - 5,2 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 0,3 прим.; книги, брошури - 3,3 прим.; періодичні видання - 1,9 тис. прим.; обмінний фонд – 1,2 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті установи.

90. Бібліотека Інституту археології НАН України

04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграда, 12

E-mail: bibliarch@mail.ru

Директор

акад. НАН України
Толочко Петро Петрович
Телефон: (044) 418-27-75,
факс: 418-33-06

Голова ІБР

заст. дир., д-р. іст. наук
Івакін Гліб Юрійович
Телефон: (044) 418-27-79,
факс: 418-33-06

Куратор бібліотеки

голова ІБР

Зав. бібліотеки

канд. іст. наук
Колеснікова Вікторія Анатоліївна
Телефон: (044) 418-91-81

E-mail: bibliarch@mail.ru

Керівник служби науково-технічної інформації

Петрашенко Олександр Миколайович
Телефон: (044) 419-86-43

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 88,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 30,5 тис.; книги, брошури - 50,7 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд – 51,1 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

91. Бібліотека Кримського філіалу Інституту археології

НАН України

95007, Сімферопіль-36, вул Ялтинська, 2

E-mail: archaeo@pop.cris.net

Директор

д-р. іст. наук
Чабай Віктор Петрович

Куратор
бібліотеки
Телефон/факс: (0652) 549–116
заст. дир., канд. іст. наук
Ланцов Сергій Борисович
Телефон: (0652) 549–116

Голова ІБР
заст. дир., канд. іст. наук
Ланцов Сергій Борисович
Телефон: (0652) 549–116

Зав. бібліотеки
Старовойтова Оксана Володимирівна
Телефон/факс: (0652) 549–116

E-mail: starovoitova.oksana@mail.com

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 24 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2 тис.; книги, брошури - 20 тис.; періодичні видання - 3,5 тис.; обмінний фонд – 2,9 тис. прим.

92. Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України

01011, Київ-11, вул. Кутузова, 8

E-mail: bibl@ipiend.gov.ua

Web: <http://www.ipiend.gov.ua>

Директор
(тимчасово виконуючий обов'язки)
д. іст. наук, проф.
Майборода Олександр Микитович
Телефон: (044) 285-65-61,
факс: 286–62–61

Куратор
бібліотеки
д-р. іст. наук
Майборода Олександр Микитович
Телефон: (044) 285-77-22

Зав. бібліотеки
Резниченко Олена Михайлівна
Телефон: (044) 285-69-98

E-mail: bibl@ipiend.gov.ua

Бібліотека заснована у 1928 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 142 тис. прим.; у т. ч. книги, брошури - 90,7 тис.; періодичні видання - 51,3 тис. прим.; обмінний фонд бібліотеки – 1,2 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

**93. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень
НАН України**

01601 Київ-4, вул. Терещенківська, 3,

E-mail: esu@esu.com.ua

Директор	канд. філолог. наук Железняк Микола Григорович Телефон/факс: (044) 234-19-34
Голова ІБР	канд. філол. наук Рябець Людмила Віталіївна Телефон: (044) 234-31-32
Куратор бібліотеки Зав. бібліотеки	голова ІБР Руденко Руслан Васильович Телефон: (044) 234-90-35

Бібліотека заснована у 2005 р. Фонд: усього - 6,2 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 0,7 тис. прим.; книги, брошури - 5 тис. прим.; періодичні видання - 1,2 тис.; обмінний фонд 1 тис. прим.

**94. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди
НАН України**

01601, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4

E-mail: bibl-if_ukr@ukr.net

Web: <http://www.filosof.com.ua>

Директор	акад. НАН України Попович Мирослав Володимирович Телефон: (044) 278-06-05, факс: 278-63-66
Голова ІБР	д-р. філос. наук Лях Віталій Васильович Телефон: (044) 278-31-70
Куратор бібліотеки Зав. бібліотеки	заст. дир., канд. філос. наук Коваadlo Галина Петрівна Телефон: (044) 279-32-82 Лукашук Ольга Євгенівна Телефон: (044) 278-41-78

E-mail: bibl-if_ukr@ukr.net

Бібліотека заснована у 1946 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 65 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 15,3

тис.; книги, брошури - 42,6 тис.; періодичні видання - 17,6 тис.;
обмінний фонд – 0,3 тис. прим.

95. Бібліотека Інституту соціології НАН України

01021, Київ-21, вул. Шовковична, 12

E-mail: i-soc@i-soc.org.ua

Web: <http://www.i-soc.kiev.ua>

Директор

акад. НАН України

Ворона Валерій Михайлович

Телефон: (044) 255-71-07,

факс: 255-76-96

Голова ІБР

заст. дир., д-р. філос. наук

Головаха Євген Іванович

Телефон: (044) 253-44-50

Куратор ВНТІ

Голова ІБР

Зав. бібліотеки

Трохимець Оксана Іванівна

Телефон: (044) 255-70-90

Бібліотека заснована у 1991 р., на її базі створено ВНТІ. Фонд: усього - 28 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3,7 тис.; книги, брошури - 17,2 тис.; періодичні видання - 9,7 тис.; обмінний фонд – 0,8 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений у локальній мережі Інституту.

96. Бібліотека Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

01601, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4

E-mail: jus@ukrpack.net

Директор

акад. НАН України

Шемшученко Юрій Сергійович

Телефон: (044) 278-51-55,

факс: 278-54-74

Голова ІБР

заст. дир., чл.-кор. АПН України

Нагребельний Володимир Петрович

Телефон: (044) 278-41-11

Куратор бібліотеки

Голова ІБР

Зав. бібліотеки

Овчинникова Наталія Іванівна

Телефон: (044) 278-45-82

Бібліотека заснована у 1949 р., є самостійним підрозділом. Фонд:

усього - 97,1 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 29 тис.; книги, брошури - 44,4 тис.; періодичні видання - 51,7 тис.; обмінний фонд – 2,1 тис. прим.

97. Бібліотека Одеського археологічного музею НАН України

65026, Одеса-26, вул. Ланжеронівська, 4

Директор	д-р. іст. наук Бруяко Ігор Вікторович Телефон/факс: (048) 722-01-71
Голова ІБР	канд. іст. наук, заст. дир. Охотніков Сергій Борисович Телефон: (048) 722-01-71
Зав. бібліотеки	Шинкаренко Ірина Сергіївна Телефон: (048) 734-59-77

Бібліотека заснована у 1825 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 32,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8,7 тис.; книги, брошури - 29,4 тис.; періодичні видання - 2 тис.; обмінний фонд – 4 тис. прим. ЕК доступний у приміщенні бібліотеки.

14. ВІДДІЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ, МОВИ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

98. Науково-інформаційний відділ Інституту літератури

ім. Т. Г. Шевченка НАН України

01001, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

Е-mail: ilnan@gilan.uar.net

Web: <http://www.ilnan.gov.ua>

Директор	акад. НАН України Жулинський Микола Григорович Телефон/ факс: (044) 279-52-81
Голова ІБР	заст. дир., д-р. філол. наук, чл.-кор НАН України Сулима Микола Матвійович Телефон: (044) 279-17-19
Куратор бібліотеки Керівник науково- інформаційного відділу	голова ІБР Штолько Марина Анатоліївна Телефон: (044) 279-04-95

Е-mail: Shtolko@yandex.ru

Бібліотека заснована у 1926 р., 2000 р. її реорганізовано у науково-інформаційний відділ. Фонд: усього - 167,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 27 тис.; книги, брошури - 113,8 тис.; періодичні видання - 49,1 тис.; обмінний фонд – 5,6 тис. прим. ЕК доступний у локальній мережі Інституту.

**99. Бібліотека Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні
НАН України**

01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4

Е-mail: inmo2006@ukr.net

Директор

акад. НАН України
Скляренко Віталій Григорович
Телефон/факс: (044)279-02-92,
278-43-83

Голова ІБР

д-р філол наук
Синиця Ірина Анатоліївна
Телефон (044) 278-26-80

Куратор бібліотеки
Зав. бібліотеки

директор Інституту
Вороніна Катерина Віталіївна
Телефон: (044) 279-17-93

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 115 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 41,3 тис.; книги, брошури - 59,5 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд – 8 тис. прим.

100. Бібліотека Інституту української мови НАН України

01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4

Е-mail: iум@gilan.uar.net

Директор

акад. НАН України
Гриценко Павло Юхимович
Телефон/факс: (044) 278-53-27

Голова ІБР

д-р філол. наук
Соколова Світлана Олегівна
Телефон: (044) 279-60-17

Куратор бібліотеки
Головний бібліограф

директор Інституту
Андресва Тетяна Анатоліївна
Телефон: (044) 279-17-93

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 5,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 0,4 тис.; книги, брошури - 4,2 тис.; періодичні видання - 0,9 тис.; обмінний фонд – 0,9 тис. прим.

101. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

01601, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: etnolog@etnolog.org.ua

Web: <http://www.etnolog.org.ua>

Директор

акад. НАН України
Скрипник Ганна Аркадіївна
Телефон/факс: (044) 279-45-22

Голова ІБР

канд. мистецтвозн.
Студенець Наталія Василівна
Телефон: (044) 278-12-90

Куратор
бібліотеки

канд. мистецтвознав.
Шевчук Оксана Василівна
Телефон: (044) 278-34-54

Зав. бібліотеки

Роєнко Ольга Олександрівна
Телефон: (044) 279-50-29

Бібліотека заснована у 1936 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 104,3 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 24,9 тис.; книги, брошури - 58,1 тис.; періодичні видання - 37,2 тис.; обмінний фонд – 11,4 тис. прим.

102. Бібліотека Інституту народознавства НАН України

79000, Львів, просп. Свободи, 15

E-mail: ina@mail.lviv.ua

Web: <http://www.ethno.iatp.org.ua>

Директор

акад. НАН України
Павлюк Степан Петрович
Телефон/факс: (032) 297-01-55

Голова ІБР	д-р іст. наук Тарас Ярослав Миколайович Телефон: (032) 297-01-57
Куратор бібліотеки Зав. бібліотеки	голова ІБР Яблонська Віра Михайлівна Телефон: (032) 297-01-57

Бібліотека заснована у 1951 р. Фонд: усього - 65 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21,3 тис.; книги, брошури - 28,2 тис.; періодичні видання - 10,7 тис.; обмінний фонд – 0,8 тис. прим.

103. Бібліотека Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України

38164, с. Опішня, Зіньківський р-н, Полтавська обл., вул. Партизанська, 102

Е-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net

Директор	д-р іст. наук Пошивайло Олександр Миколайович Телефон: (05353) 42-175
Зав. бібліотеки	Андрушенко Оксана Олексіївна Телефон: (05353) 42-175

Бібліотека заснована у 2005 р. Фонд: усього - 1,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 280 прим.; книги, брошури - 1,4 тис.; періодичні видання - 485 прим.; обмінний фонд – 1,5 тис. прим.

Перелік бібліотек наукових установ НАН України
(алфавітний)

Бібліотека:

1. Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України (30)
2. Головної астрономічної обсерваторії НАН України (15)
3. Державного природознавчого музею НАН України (76)
4. Донецького ботанічного саду НАН України (74)
5. Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України (19)
6. Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України (29)
7. Інституту археології НАН України (91)
8. Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (70)
9. Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України (56)
10. Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України (58)
11. Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (64)
12. Інституту відновлюваної енергетики НАН України (45)
13. Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України (43)
14. Інституту газу НАН України (44)
15. Інституту географії НАН України (25)
16. Інституту геології і геохімії горючих копалин ім. Б. І. Веркіна НАН України (27)
17. Інституту геологічних наук НАН України (22)

18. Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України (9)
19. Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України (23)
20. Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України (26)
21. Інституту гідробіології НАН України (69)
22. Інституту гідромеханіки НАН України (10)
23. Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України (85)
24. Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України (97)
25. Інституту економіки промисловості НАН України (80)
26. Інституту економіки та прогнозування НАН України (78)
27. Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України (62)
28. Інституту електродинаміки НАН України (41)
29. Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України (31)
30. Інституту електронної фізики НАН України (21)
31. Інституту енциклопедичних досліджень НАН України (94)
32. Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України (49)
33. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України (65)
34. Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України (37)
35. Інституту історії України НАН України (86)
36. Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України (103)
37. Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України (4)
38. Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України (67)

39. Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України (53)
40. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (99)
41. Інституту математики НАН України (1)
42. Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України (13)
43. Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України (6)
44. Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (102)
45. Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України (60)
46. Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (100)
47. Інституту молекулярної біології і генетики НАН України (61)
48. Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України (33)
49. Інституту народознавства НАН України (103)
50. Інституту органічної хімії НАН України (50)
51. Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України (93)
52. Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України (3)
53. Інституту прикладної математики і механіки НАН України (2)
54. Інституту прикладної фізики НАН України (47)
55. Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України (63)
56. Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України (32)
57. Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України (40)

58. Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України (8)
59. Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України (42)
60. Інституту проблем реєстрації інформації НАН України (5)
61. Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (83)
62. Інституту проблем природокористування та екології (68)
63. Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України (17)
64. Інституту регіональних досліджень НАН України (84)
65. Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України (82)
66. Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України (57)
67. Інституту соціології НАН України (96)
68. Інституту сходознавства НАН України (89)
69. Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України (14)
70. Інституту технічної механіки НАН України і НКА України (7)
71. Інституту технічної теплофізики НАН України (39)
72. Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (88)
73. Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (87)
74. Інституту української мови НАН України
75. Інституту фізики НАН України (11)
76. Інституту фізики конденсованих систем НАН України (20)
77. Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України (12)

78. Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України (52)
79. Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України (48)
80. Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України (59)
81. Інституту фізіології рослин і генетики НАН України (66)
82. Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України (95)
83. Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України (51)
84. Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України (55)
85. Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України (38)
86. Інституту ядерних досліджень НАН України (46)
87. Карадзького природного заповідника НАН України (77)
88. Криворізького ботанічного саду НАН України (75)
89. Кримського філіалу Інституту археології НАН України (92)
90. Морського гідрофізичного інституту НАН України (28)
91. Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку (79)
92. Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України (36)
93. Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України (72)
94. Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» (90)
95. Національного науково-природничого музею (73)
96. Одеського археологічного музею НАН України (98)
97. Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (71)

98. Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України (24)
99. Радіоастрономічного інституту НАН України (18)
100. Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України (35)
101. Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України (34)
102. Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України (54)
103. Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України (16)

Перелік бібліотек наукових установ НАН України
(територіальний)

АР Крим

1. Бібліотека Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України (сmt. Кацівелі)
2. Бібліотека Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (м. Севастополь)
3. Бібліотека Карадазького природного заповідника НАН України (Феодосійський район, п/в Курортне)
4. Бібліотека Кримського філіалу Інституту археології НАН України (м. Сімферопіль)
5. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту НАН України (м. Севастополь)

м. Дніпропетровськ

6. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України
7. Бібліотека Інституту технічної механіки НАН України і НКА України
8. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України
9. Бібліотека Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України

м. Донецьк

10. Бібліотека Донецького ботанічного саду НАН України
11. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України

12. Бібліотека Інституту економіки промисловості НАН України
13. Бібліотека Інституту прикладної математики і механіки НАН України
14. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України

м. Київ

15. Бібліотека Головної астрономічної обсерваторії НАН України
16. Бібліотека Інституту археології НАН України
17. Бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України
18. Бібліотека Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України
19. Бібліотека Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України
20. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики НАН України
21. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України
22. Бібліотека Інституту газу НАН України
23. Бібліотека Інституту географії НАН України
24. Бібліотека Інституту геологічних наук НАН України
25. Бібліотека Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України
26. Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України
27. Бібліотека Інституту гідробіології НАН України
28. Бібліотека Інституту гідромеханіки НАН України
29. Бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України
30. Бібліотека Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

31. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування
НАН України
32. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і
радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України
33. Бібліотека Інституту електродинаміки НАН України
34. Бібліотека Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона
НАН України
35. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень
НАН України
36. Бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії
ім. В. І. Вернадського НАН України
37. Бібліотека Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена
НАН України
38. Бібліотека Інституту історії України НАН України
39. Бібліотека Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова
НАН України
40. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної
інженерії НАН України
41. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води
ім. А. В. Думанського НАН України
42. Бібліотека Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка
НАН України
43. Бібліотека Інституту математики НАН України
44. Бібліотека Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова
НАН України
45. Бібліотека Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка
НАН України
46. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та
етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
47. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології
ім. Д. К. Заболотного НАН України

48. Бібліотека Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
49. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики НАН України
50. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України
51. Бібліотека Інституту органічної хімії НАН України
52. Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України
53. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України
54. Бібліотека Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України
55. Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України
56. Бібліотека Інституту проблем реєстрації інформації НАН України
57. Бібліотека Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України
58. Бібліотека Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України
59. Бібліотека Інституту соціології НАН України
60. Бібліотека Інституту сходознавства
61. Бібліотека Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України
62. Бібліотека Інституту технічної теплофізики НАН України
63. Бібліотека Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України
64. Бібліотека Інституту української мови НАН України
65. Бібліотека Інституту фізики НАН України

66. Бібліотека Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України
67. Бібліотека Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України
68. Бібліотека Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України
69. Бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики НАН України
70. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України
71. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України
72. Бібліотека Інституту хімії поверхні ім. О.О. Чуйка НАН України
73. Бібліотека Інституту ядерних досліджень НАН України
74. Бібліотека Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України
75. Бібліотека Національного науково-природничого музею НАН України
76. Бібліотека Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України

м. Кривий Ріг

77. Бібліотека Криворізького ботанічного саду НАН України

м. Львів

78. Бібліотека Державного природознавчого музею НАН України
79. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України
80. Бібліотека Інституту народознавства НАН України
81. Бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України

82. Бібліотека Інституту регіональних досліджень НАН України
83. Бібліотека Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
84. Бібліотека Інституту фізики конденсованих систем НАН України
85. Бібліотека Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України

м. Миколаїв

86. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України
87. Бібліотека Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія»

м. Одеса

88. Бібліотека Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України
89. Бібліотека Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
90. Бібліотека Одеського археологічного музею НАН України
91. Бібліотека Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України
92. Бібліотека Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України

м. Полтава

93. Бібліотека Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України
94. Бібліотека Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

м. Суми

95. Бібліотека Інституту прикладної фізики НАН України

м. Ужгород

96. Бібліотека Інституту електронної фізики НАН України

м. Харків

97. Бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини
НАН України

98. Бібліотека Інституту проблем машинобудування
ім. А. М. Підгорного НАН України

99. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки
ім. О. Я. Усикова НАН України

100. Бібліотека Науково-дослідного центру індустріальних
проблем розвитку НАН України

101. Бібліотека Науково-технологічного комплексу «Інститут
монокристалів» НАН України

102. Бібліотека Радіоастрономічного інституту НАН України

103. Бібліотека Фізико-технічного інституту низьких температур
ім. Б. І. Веркіна НАН України

Список скорочень

АБУ	– Асоціація бібліотек України
АБІС	– автоматизована бібліотечно-інформаційна система
АРМ	– Автоматизоване робоче місце
БД	– База даних
БПН РАН	– Бібліотека з природничих наук Російської академії наук
ВІНІТІ	– Всеросійський інститут науково-технічної інформації
ВНЗ	– вищий навчальний заклад
ВНТІ	– відділ науково-технічної інформації
ГАО	– Головна астрономічна обсерваторія
ГМК України	– Гірничо-металургійний комплекс
ЕК	– електронний каталог
ІБР	– Інформаційно-бібліотечна рада
ІБПМ	– Інститут біології південних морів
ІПРІ	– Інститут проблем реєстрації інформації
ЛННБ ім. В. Стефаника	– Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника
МАУП	– Міжрегіональна академія управління персоналом
МБА	– міжбібліотечний абонемент
МГІ	– Морський гідрофізичний інститут
МКО	– міжнародний книгообмін
ММБА	– міжнародний міжбібліотечний абонемент
МОК	– Міжурядова океанографічна комісія

МООД	– Бюро з міжнародного обміну океанографічними даними та інформацією
НБУВ	– Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
НДІ	– науково-дослідний інститут
НДР	– науково-дослідна робота
НДУ	– науково-дослідна установа
НДЦ	– науково-дослідний центр
НІАЗ «Ольвія»	– Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія»
НПБ України	– Національна парламентська бібліотека України
НТК «Інститут монокристалів»	Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів»
ПК	– персональний комп'ютер
РЖ	– реферативний журнал
СІ	– сигнальна інформація
УРЖ «Джерело»	– Український реферативний журнал «Джерело»
ФТІНТ	– Фізико-технічний інститут низьких температур
ЦКР реставрації	– Центр консервації і
ЦФБІР НБУВ	– Центр формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ

ЗМІСТ

I. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК НДУ НАН УКРАЇНИ В 2012 РОЦІ.....	3
Вступ.....	3
1. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів.....	5
2. Збереження бібліотечних фондів.....	19
3. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування.....	26
4. Матеріально-технічна база бібліотек.....	50
5. Кадрове забезпечення бібліотек НДУ НАН України.....	54
II. НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАН УКРАЇНИ у 2012 році.....	63
III. КОНСУЛЬТАЦІЇ.....	70
Леськів М.В., Леськів А.М. Організація роботи з матеріалами для службового користування.....	70
Половинчак Ю.М. Напрями роботи Національної юридичної бібліотеки НБУВ.....	73
III. ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-ІНСТРУКТИВНІ ДОКУМЕНТИ В ГАЛУЗІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ.....	79
Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка (Указ Президента України № 257/2012).....	79
Про Велику українську енциклопедію (Указ Президента України № 1/2013).....	82
Про підготовку та видання «Великої української енциклопедії» (Постанова Президії НАН України від 29.11.2012 р. № 24)	84
Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014-2018 роки (Постанова Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2013 р. № 257-р).....	87

Концепція Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014-2018 роки.....	88
Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 р. № 984).....	94
Порядок формування базової мережі закладів культури.....	94
Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію (Постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 р. № 1893).....	97
Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р).....	124
Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні.....	125
«Проблеми розвитку українського книговидавництва, книгорозповсюдження та перспективи підтримки книгочитання в Україні» (Парламентські слухання 15 травня 2013 р.).....	154
Правила охорони праці для працівників бібліотек (Затверджено Наказ МНС України 12.12.21012 № 1398, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 3 січня 2013 р. за № 41/22573).....	162
Про затвердження Переліку відомостей, що містять службову інформацію («ДСК») у Національній академії наук України.....	172
Перелік відомостей, що містять службову інформацію («для службового користування») у Національній академії наук України.....	173
Типове положення про експертну комісію установи НАН України з проведення експертизи цінності документів (Додаток 3 до постанови Президії НАН України від 30.09.2009 № 259).....	181
IV. ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ.....	184
Інформація про семінар керівників бібліотек НДУ НАН України «Робота сучасної бібліотеки: тенденції та перспективи розвитку у новому електронному середовищі»	

(травень 2013 р.).....	184
V. ДОДАТКИ.....	196
Додаток 1 Зведені показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2012 році.....	196
Додаток 2 Основні показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2012 р.....	198
Додаток 3 Відомості про рух фондів бібліотек НДУ НАН України у 2012 р.....	207
Додаток 4 Основні відомості про бібліотеки та інформаційні підрозділи наукових установ НАН України (станом на 1.01.2012 р.).....	208
Додаток 5 Перелік бібліотек наукових установ НАН України (алфавітний).....	269
Додаток 6 Перелік бібліотек наукових установ НАН України (територіальний).....	275
Список скорочень.....	282

Інформаційне видання

**РОБОТА БІБЛІОТЕК НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
В 2012 році**

Інформаційно-аналітичний огляд

Випуск 18

Комп'ютерна верстка С. Денисова, Р. Поліщук

Підп. до друку 00.00.2013.
Формат 60x84\16. Папір офс. Друк офс.
Умов. друк. арк. 00,00. Обл.-вид. арк. 0,00.
Наклад 150 прим. Зам. №00

Надруковано
у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.
03039, Київ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

